

ALECART

REVISTĂ DE ATITUDINE CULTURALĂ

CITITORUL DIN MINE

Ancheta revistei

ÎNĂUNTRU ȘI-N AFARĂ

Povești fără sfârșit... patriotic

Cărțile la zi

Simona Sora, Iv cel naiv, Ruxandra Cesereanu, Florina Ilis...

INTERVIU

EMIL BRUMARU
HAROLD JAFFE

Coordonatorii proiectului **ALECART**

prof. Emil Munteanu, „Băncilă”; graphic designer Virgil Horghidan;
prof. dr. Nicoleta Munteanu, „Național”; prof. Gheorghe Cîrstian, CNPR;
lector univ. dr. Roxana Patraș, Asociația “Alecart”

Design si DTP: Virgil Horghidan

Redacția

Alexandra Masgras, „Băncilă”, redactor-șef
Anastasia Gavrilovici, CNPR, redactor-șef adjunct
Larissa Danilov, „Băncilă”, redactor-șef adjunct
Alexandra Vieru, „Băncilă”
Mara Diana Alexoaea, CNPR
Iulia Ștreangă, „Național”
Monica Meg, „Național” (foto Alecart)

Subredacții

Colegiul Național de Artă „Octav Băncilă”, Iași:
Cătălina Donțu, Oana Balan, Andreea Dragu, Iris Tincu, Ștefania Sandu
prof. Emil Munteanu (redactor coordonator)

Colegiul Național Iași:
Andreea Zvîncu, Diana Blăjuță, prof. dr. Nicoleta Munteanu (redactor coordonator)

Colegiul Național „Petru Rareș”, Suceava:
Adela Cășuneanu, Magda Dincu, Raluca Rîmbu, Bianca Dumencu, Leonard Ostafi,
prof. Gheorghe Cîrstian (redactor coordonator)

Rubrică permanentă

Astrid Băgireanu, University of Edinburgh ◦ Raluca Anisie, University of Sheffield- Anglia ◦
Radiana Arghiropol, University of Surrey ◦ Ioana Lionte, UAIC ◦
Clara Cășuneanu, Universitatea București ◦ Anaïs Colibaba, Jacobs University, Bremen ◦
Elis Maruseac, Universitatea București ◦ Ina Mitu, Universitatea RWTH Aachen- Germania ◦
Ruxandra Popescu, University College London ◦ Mădălina Tvardochlib, UAIC ◦
arh. Vlad Țundrea ◦ Ana-Maria Lupașcu, Universitatea București ◦

Corespondenți

Tudor Giurgică- Tiron, Harvard University – SUA ◦ Amalia Kalinca, Bruxelles- Belgia ◦
Anca Covaliu, Bruxelles- Belgia ◦ Izabela Pavel, Berlin ◦ Ecaterina Reus, Copenhaga KEA ◦
Maria Rădeanu, Metropolitan University- Anglia ◦

Colegiul de onoare

Conf. univ. dr. Dragoș Cojocaru - traducător
Conf. univ. dr. Bogdan Crețu - critic literar
Marius Galan - judecător
Conf. univ. dr. Angelo Mitchievici - prozator, critic literar și de film
Lector. univ. dr. Septimiu Panainte - avocat
Lector. univ. dr. Marius Pașa - matematician
Conf. univ. dr. Antonio Patraș - critic literar
Conf. univ. dr. Daniel Șandru - politolog
Victor Vașuta - regizor
Prof. univ. dr. Liana Vrăjitoru Andreasen - critic literar

Revista **ALECART** este deschisă oricărei colaborări cu elevii și studenții cu atitudine culturală.
Așteptăm articole pe adresa de mail: redactia@alecart.ro

PARTENERI PRINCIPALI

Colegiul Național Iași

Materialele publicate nu reprezintă neapărat punctul de vedere al instituțiilor partenere.

ALȚI PARTENERI

Revista este realizată de elevi și absolvenți ai Colegiului Național de Artă “Octav Băncilă”, ai Colegiului Național Iași și ai Colegiului Național “Petru Rareș”, Suceava, cu sprijinul

Rotary Club Iași Copou
și al **Editurii Pim**

Cercul păstorilor

Câmpu-i alb./ Oile negre./ Cin'le mână./ Le adună./ Cin'le paște./ Le cunoaște./ Cin'le vede/ Nu le crede. (Arthur Gorovei – Cimiliturile românilor)

Gheorghe Cîrstian

Știm cu toții ce sunt păstorii. Păstorii sunt ciobanii. Sunt însă (nu doar prin extensiune) și preoții (pastorii), și părinții spirituali. Păstorii sunt și cititorii. Știm noi ce fel de păstori sunt cititorii, care e Cercul lor?

PROLOG.

Păstrez în memoria afectivă o întâmplare din tinerețe, în stare să lămurească relația mea cu cititul. Iată întâmplarea. Am stat trei zile la munte, într-o cabană. Singur. Fără televizor, cu telefon fără semnal. În prima zi am citit cele 3 cărți luate cu mine. A doua zi, am scotocit prin cabană și am dat de câteva ziare și reviste vechi. Le-am citit de la primul la ultimul rând. A treia zi, liniște în jur și o imperioasă nevoie de a citi ceva. O dorință aproape fiziologică. Pe la prânz, am găsit soluția salvatoare. O anticipați, nu-i așa? Am scris cu febrilitate, timp de 6 ore, 30 de poezii. Seara, le-am citit, le-am recitat, le-am recitat. Cu voluptate. Ca pe cele mai bune texte scrise vreodată. (Celor cu adevărat curioși, le voi citi un text, la momentul lansării revistei).

FUGA LA CITIT. Unde și când citesc?

Știu deja: în copilărie, în vacanțe, citeam sub un nuc imens. Înfulecam cantități uriașe de pâine și brânză de capră și citeam. Mâncam, la propriu, cărțile. Și mai citeam, în perioada liceului, la gară, în trenurile care staționau cu orele. Citeam răsfățat în compartimentul controlorului de tren, prieten cu tatăl meu.

FELURI DE CITIT. Cum citesc?

Mi-a plăcut să citesc de-a valma. Nu pot să trec însă peste o metodă specială de lectură. Până prin anii liceului, mergeam (în satul natal, Colți de Buzău) cu vitele, oi și capre. La sat, din vitele sătenilor se constituie o turmă și, când îți vine rândul, mergi cu cârdul (ca să fac și o rimă). Luam cu mine vreo trei cărți. Cum făceam să pasc vitele și să citesc și cărțile? Locul de păscut era un deal, între două văi. Din prima vale, îndemnam din urmă vitele să meargă înainte. Treceam repede înaintea lor, urcam dealul și ajungeam în cealaltă vale, unde le așteptam să se arate după vreo 3 ore, în vreme ce eu citeam pe nerăsuflăte o carte jumătate. După prânz, la fel. Aceeași

strategie, care, cu vitele necitite, mergea. Terminam de citit și cealaltă carte jumătate. Așa mi-am făcut eu ucenicia de păstor-cititor.

CĂRȚILE MELE. Ce (re)citesc?

Iată o altă întâmplare. Trecusem în clasa a treia. Învățătorul nostru, vânător pasionat, fusese prins în brațe, la propriu, de o ursoaică și se recupera într-un spital. Nu știam cine îi luase locul. Era la sfârștul vacanței. Tocmai ieșeam din biblioteca din sat, cu brațele încărcate. Reușisem să fac rost de 3 volume uriașe din seria *Regilor blestemați*, de Maurice Druon. La ușă, mă aștepta o arătare dumnezeiască. Cea mai frumoasă făptură feminină văzută-închipuită. M-a oprit și m-a întrebat ce fac eu cu atâtea cărți, cui le duc, să am grijă de ele. Atins în amorul... lecturii, m-am dezmeticit și i-am răspuns iritat că volumele sunt pentru mine, eu le citesc, nimeni altcineva. Încântată, se pare, de răspunsul meu, domnișoara (aveam să constat la școală că era noua noastră învățătoare) m-a chemat în bibliotecă și a împrumutat pentru mine *Mica sirenă*, celebra povestire a lui Andersen. Și acum citesc fericit povestirile lui Andersen. La fel: *Maestrul și Margareta*, de Bulgakov, *Orbirea* lui Canetti, *Craii...* lui Mateiu I. Caragiale, romanele lui M. Blecher. Salinger. Și multă poezie.

FOLOSUL CĂRȚILOR. De ce citesc?

Vin cu o nouă întâmplare. Eram licean, în clasa a XI-a. Scriam poezii, mergeam la cenaclu, luasem niște premii. Eram (aproape) celebru. Îmi luasem sarcina (cu de la mine putere) să descopăr talentele din clasele mai mici. Am întâlnit într-o clasă de-a IX-a o puștoaică deosebită. Făcea poezie, mergea la olimpiadă, la limba franceză. Era și foarte frumoasă (parce que). Mi-am spus că nu mi-ar strica o mai mare apropiere. Timp de o lună am citit cu metodă, în limba franceză, textele literare din bibliografia pentru olimpiadă. Așa am aflat cu uimire de Proust. La faza județeană a olimpiadei, unde ne calificaserăm amândoi, am stat cu puștoaica în aceeași bancă. Până la sfârșitul liceului, am fost împreună. Am citit toate romanele lui Proust. Mai târziu, am dat examen la filologie, la secțiunea română-franceză, și am ajuns profesor. Puștoaica e măritată cu un avocat care citește mult...

RECENZII
LITERATURĂ ROMÂNĂ

REZERVAȚIA DE ÎNGERI

de
EMIL BRUMARU

Iulia Mădălina Ștreangă, Național

Volumul de poezie al lui Emil Brumaru reprezintă o continuă pendulare între două viziuni principale asupra spațiului contemporan: pe de o parte, golirea de transcendent, semnificată simbolic de prelungirea nefirească a curcubeielor, liant între cer și pământ („Erau și curcubeiele prea lungi,/ Nu le dădeam de capăt niciodată!”) și pe de altă parte, configurarea unei perspective ideale asupra teluricului perceput drept un spațiu în care iubirea este ocrotită de prezențele supraomenești din rezervația de îngeri.

În prima parte a volumului, poetul accentuează dimensiunea paradisiacă a unui debut de lume aflat sub semnul fluturilor, al florilor, al nuferilor, un spațiu ce devine rezervație de îngeri și a cărei fascinație originală este raportată la puternicul erotism ce urmează dezlănțurii energiilor creatoare ale Logosului: „La început a

fost cuvântul,/ Pe urmă ai venit chiar tu”. În acest context edenic, este percepută relația omului cu îngerul păzitor, ce va domina din punct de vedere tematic întreagul volum și care se concretizează prin prezentarea succintă a principalelor diferențe dintre natura angelică, ce nu poate fi descrisă decât prin motivul aripilor și alcătuirea ființei umane, subjugată de vicii, închipuirii bolnave, minciuni („mațe și sâmburi”).

Poezia lui Emil Brumaru orientează spre puritate, iubire și frumusețe în cadrul unei lumi pervertite, în care adevărul este practic inaccesibil, refuzul și revolta fiind condensate în versuri ce cuprind aspirații ale întregii umanități: „Ăștia prea ne iau de tâmpiți,/M-am săturat, vreau să beau apă cu gura lipită de o cișmea”.

În această lume desacralizată, imaginea îngerului se

profilează ca o speranță a accesului spre sfere superioare, condensând în apariția sa multiple corespondențe între spațiul edenic și cel pământesc, între viață și moarte, putere și fragilitate prin floarea de crin (simbol al purității și al erotismului) și sabia (simbol al războiului), pe care le poartă în mâini. Îngerul devine astfel emblema armoniei pe care o aduce în spațiul atins de prezența sa suprafierească. Rezervația de îngeri, situată între cer și pământ, este locul pe care îl străbate oricine aspiră la sublim, omul având acces la revelație doar urmărind dăra lăsată de îngerul său păzitor („ne-nsoțeau în turmă/ Și cerbi, și nevăstuici cu botul umed”). Ea își menține sensul de spațiu al protecției ființelor angelice alienate, cărora le este subliniată fragilitatea de făpturi inefabile.

Oglinda în care se răsfrânge rămășița purității lumii este ciobul de sticlă din grădină (reminiscență a grădinii Raiului), în reflecția căruia valorile se schimbă dramatic, omul refuzând să-și îndrepte faptele și cufundându-se tot mai adânc în profan: „Când inima unei grădini e-un ciob de sticlă/ Ce-ți amintește că ai fost și înger, / Tu cumperi murături...”. Chiar sistemul ultim de referință, Dumnezeu, decade la condiția celui mai simplu dintre muritori („Când rage lung tristețea ca o vită/ Dusă-n ocol de Dumnezeu, la muls”). Valorile spațiului original se prăbușesc odată cu „mărul de atâta rod surpat”, iar Dumnezeu refuză să vegheze asupra umanității pentru a-i reda fericirea eternă. El „ne-alungă dincolo de Poartă,/ Sufându-ne, ca-n pădăii, pe vânt, în soartă”.

Omul protejat de prezența îngerului nu resimte degradarea cosmică, însă atunci când aceasta dispare, în locul ei apare femeia și se inaugurează o nouă etapă a existenței ființei („Când m-am uitat în urmă, nu erai, / Tu, înger păzitor”). Însă suflul diafan al existenței tăcute a îngerilor este perceput de către poetul cu sufletul deschis la reverberațiile unei naturi dominate de eros: iubirea se află în armonie cu un Dumnezeu umanizat, apropiat atât de mult de omenesc, încât crede „cu mâna Lui din vânt” fructele iubirii.

Morții care „ne privește de sub iederi”, poetul îi opune imaginea unui spațiu dominat de iubire și povești cu zâne și zmei („Zmeii solzoși mai zăbovesc în zeamă/ De zmeură”). Ecurile păcatului strămoșesc se transmit prin seve până în cadrul vegetal („un șarpe care mușcă o floare”), erosul manifestându-se deocamdată într-o dimensiune onirică, subjugând întreaga lume: „fierbe-n ei îndemnul dulce/ De-a se lua după năluci și-a se tot duce...”. Însă pe măsură ce universul poetic se oferă sensibilității ființei, erosul își pune tot mai pregnant amprenta peste lucruri și făpturi deopotrivă, iar sentimentul face loc sexualității, poetul exploatarea limbajului în încercarea

de a găsi cele mai originale expresii ale amorului. Poezii succesive prezintă o lume a iubirii în toată complexitatea ei, pentru că dragostea își manifestă prezența nu doar în sfera realului perceptibil, ci și a ficționalului: „zânele fac tumble... Iar Dumnezeu le iartă și le lasă/ Să își arate șoldurile mătăsoase”.

- **Lumea explodează de viață și de iubire,**
- **omul nu se mai află la apogeul creației**
- **cosmice, pentru că iubirea însufletește**
- **toate dimensiunile spațiului, înnobilându-le,**
- **întreg pământul freamătă, chiar și**
- **rezervația de îngeri, reiterând episodul**
- **biblic al împreunării îngerilor cu pământencele („prea s-au uitat la femei/ Cu-aureola și cu ochii lor grei”).**

Capătă contur o lume a fabulosului mitologic profund umanizat, unde în întunecimea pădurilor se ghicește printre frunze putrezite de arțar strălucirea solzilor de balaur, iar zânele se desprind de cadrul feeric și înobilează existența pastorală cu senzuala lor prezență („răsar mai zâne/ Ce-ademenesc ciobanii de la stâne”).

Declinul acestui spațiu paradisiac este totuși anunțat de „îngeri cântând sfâșietor din tuburi”, vers care amintește de permanenta oscilație între suprema fericire și cumplita deznădejde. Imaginea îngerilor cântând din tuburi reprezintă o aluzie la Apocalipsa ce se anunță prin trâmbițe angelice, amintind de plecarea oamenilor și a ființelor rezervației într-o altă existență: „plecarea lor și-a mea, tiptil”.

În clipe de luciditate, ființa umană conștientizează efermeritatea sentimentului de iubire și limitarea existenței, deznădejdea ontologică avându-și originea în neputința făpturii de a schimba ordinea lucrurilor: „Moartea-mi sluțește carnea, mi-o dărâmă/ Și-o calcă în picioare ca pe-o rămă...”.

- **Poezia lui Emil Brumaru descrie o iubire**
- **trupească ce reunește deopotrivă ființe și**
- **lucruri cerești ori pământeste, împingând**
- **erosul dincolo de limitele cunoscute într-**
- **o nefirească împreunare simbolică: „Vrem**
- **suflete să fim culorilor/ Ce altfel se des-**
- **fac și se descleie, /Lin prelingându-se cu**
- **îngerii pe noi”.**

Ființa iubită nu mai aparține unui anumit regn, ani-

mal sau vegetal, ci exponentul umanității îmbrățișează o făptură plăsmuită, proteică, ce reunește atribute ale diferitelor praguri ontologice („Când sorbi melci cațări iederu, în gene clocești nori”). Oameni și îngeri devin una și aceeași ființă („Sunt întrebă de îngeri: mai ai aripi?”), într-o dramatică încercare de a înălța dimensiunea trecătoare a universului prin coborârea celei perene, cele două lumi întâlnindu-se undeva în spațiul intermediar, adică în rezervația de îngeri.

- Moartea Bună reprezintă, în accepția poetului, posibilitatea omului de a-și regăsi armonia interioară și existența edenică.
- Totul se transformă într-un „glob de păpădie luată/ De dulci zefiri ca să se spargă-n vis”, într-o „uitare” supremă, căci Dumnezeu ne-a aruncat din Eden „suf lân-du-ne, ca-n păpădie, pe vânt, în soartă...”.

Îngerii cunosc și ei iubirea carnală interzisă, fragilitatea și efemeritatea apropierei: „îngerii prind.../ Nimfele-n lanțuri din tulpini de păpădie”. Partea a doua a volumului este dominată de acest păcat al îngerilor. Se anunță un deznodământ dramatic, chiar dacă angelicul se consolează amintindu-și de caracterul iertător al Domnului: „Domnul înțelege./ Închide ochii”, „Dumnezeu vede și iartă”.

Greutatea lumii pare a apăsa asupra ființei cu o forță colosală („Și iarăși viața-ncepe să ne doară”), strigătul îndreptându-se spre același Dumnezeu care și-a întors chipul de la umanitate: „Dă-ne, Doamne, ajutor/ Să ieșim din lumea asta”. Este totuși o *Rugăciune laică*, la cuvintele căreia Domnul nu răspunde: „Și ni se pare că nu-i nimeni, nimeni...”. Amurgul umanității este întrezărit din umbra aripii unui înger ostenit să vegheze, cosmosul se află în așteptarea unei transformări radicale, echilibrul este amenințat de prăbușirea rezervației de îngeri. Timpul umanității se măsoară în curajul pe care îl are exponentul omenirii de a-L ustura „cu un chibrit la tălpi pe Domnul”, de a se răzvrăti împotriva Demiurgului și de a încerca să restructureze sistemul de coordonate după care se orientează lumea. Profanarea atinge dimensiuni inimaginabile în poezia *Vai, ceața nu-i frumoasă, ți-am răspuns...*, când iubirea dintre înger și femeie are drept cadru „cel mai fraged schit/ Pe care Dumnezeu l-a-nchipuit...”. În lipsa iubirii feminine care se dăruiește angelicului profund pervertit, ființa poetică se întoarce spre lumea vegetală și descoperă cu voluptate delicatele „mecanisme lăuntrice” ale făpturilor minuscule: „Din fluturi mațele subțiri să zmulg”. În fluturi și în crini și în rouă, poetul nu descoperă decât măruntaiele cuvintelor, coborând până la misterul

sublim al creației.

Lumea își răstoarnă incontrollabil valorile, sacrul este dominat de demonic, însăși apropierea îngerilor de pământ evidențiază creșterea gravitației ce absoarbe totul în zona abisală: „fântânile aduc din pământ/... Duhul Sfânt!”. Ființa are conștiința apropierei timpului eschatologic și se frământă în încercarea de a pătrunde dincolo de *mysterium tremendum* ce învăluie trecerea spre moarte. Ea adresează întrebări îngerului ținut de nimb „ca de un frâu”, deci înstrăinat de atributele sale divine, incapabil de a răspunde datorită distanțării imense de cunoașterea lui Dumnezeu.

Totuși trecerea îngerilor spre cealaltă lume este prezentată ca o călătorie liniștită, senină, ocrotită de către Dumnezeu, care își dovedește puterea de a ierta prin frumusețea cu care îi face pe îngeri să părăsească rezervația, întorcându-se de unde au plecat: „Și către-amurg, înfoliți în brume,/ Pășesc, nostalgici, în cealaltă lume...”. Urmele timpului petrecut aproape de pământ le rămân totuși pe trupuri: „și-și beau din rană/ Sângele alb”. Însă greutatea patimilor spațiului părăsit este atât de mare, încât îngerii nu mai au puterea de a-și purta pe umeri însemnele sacralității lor: „Să-și scoat-aureolele”.

Poemele sunt dominate de o melancolie profundă, născută din neștiința de a muri: „Vai, numai eu nu mă pricep să mor”, făcând aluzie la condiția artistului. Moartea dă ochuri treptat, ființa nu percepe inexistența decât în timp („cu săptămânile”), ca pe o dezarticulare segmentată care nu mai poate fi oprită odată ce s-a declanșat: „Sprijinit de sticla rece c-o tâmplă/ Ce nici n-o mai am!”. Sfârșitul este resimțit ca o tulburare la nivel macrocosmic: „fluturi străini/ îmi taie fața”, „Apele se-nvârt fără pricină.../ Și doar nainte-aveau căderea lină”, „Unde te joci cu mine-n pielea goală,/ Nesăbuită, chiar sub crucifix,/ Îngăduiți de-un Crist firav și trist/ Ce știe că sărutul nu-i greșeală”. Profanarea este supremă atunci când se întinde și asupra morții, fiindcă singurul regret al celui care se gândește la mormânt este că nu se va mai putea bucura de voluptate.

Greutatea însemnelor îngerești este apăsătoare pentru ființa atât de atrasă de femeie, încât refuză apropierea angelicului: „îngere, tu-mi stai zadarnic/ Alături... Numai o femeie...”, iar greșeala este înțeleasă prea târziu, când sufletul fusese deja atras de infern („Mi-e sufletul din ce în ce mai greu”) și înconjurat de o singurătate deplină („Atât aș vrea, un înger să-l ascund/ De oameni cu cuvântul”). Odată cu omul este cuprins de tenebre și îngerul, versurile surprinzând viziunea originală a realizării autoportretului angelic: „Îmi atârna-n șiroaie, de pe umeri/

Aripile ce trupul mi-l despoaie”.

Tragismul condiției ființei este surprins în versul „Desprins de fluturi sufletul se-aude/ Cum pâlpaie nedumerit”, ultima poartă ce desparte omul de neantul colapsului universal fiind sufletul ce-și ia acum zborul, pervertit de experiențe trupești ce anulează existența spiritului. În pragul dezmembrării sistemului de referință universal, umanul conștientizează într-o sublimă clipă de luciditate răul în versuri de o sinceritate dezarmantă: „E-atâta umilintă și rușine/ În trupul meu cu miros pământesc”, „sufletul plin de pofte”.

- **Ultimele speranțe ale lumii se numără în**
- **„fluturii vii” pe care îi „socotește în pripă”**
- **ființa lipsită de protecția îngerească.**

Desprinderea de spațiul mundan se realizează printr-un salt calitativ spre „tavanul dumnezeiesc”, ființa fiind trasă de îngeri aproape împotriva voinței sale, graba făpturilor angelice fiind menită salvării sufletelor din ruinele lumii: „Îngerii mă trag de mâini,/ Degetele îmi lungesc”. Timpurile de beatitudine trecută sunt percepute acum doar ca o sărbătoare „tristă și de nepovestit”, dezlănțuirea fulgerătoare de la începuturile existenței rezervației de îngeri fiind înecate în sânge omenesc.

Ultima poezie reconfigurează mitul lui Adam și al Evei din perspectiva apocaliptică a lipsei oricărui indice al direcției pe care o urmează cei din urmă exponenți ai umanității, Deucalion și Pyrrha: „Tu spuneai că e-n rai eu spuneam/ Că raiul e mult mai departe”. Drumul spre rai e o cale pustie, situată într-un context aspațial și atemporal, într-o dimensiune de-abia revelată omului, care se regăsește fără repere pe un câmp întins la nesfârșit.

La acest apogeu al desființării oricărui forme de existență cu excepția celor doi mesageri omeștești, ecurile terestrului se traduc în senzația de pudoare pe care o trăiește masca lirică feminină: „Și atunci oh atunci de-abia/ Simțeau că îți este rușine”. Lipsa semnelor de punctuație sugerează fluiditatea atemporală și infinitatea drumului spre Paradis, al cărui blestem va urmări sufletele pervertite de existența anterioară, menite să încerce identificarea Edenului de-a lungul unei călătorii care nu mai este ocrotită nici de iubire (căci „Orice veșmânt e un păcat/ Greoi când iubești”), nici de îngerii care „tăcuți te-nveleau în lumină”. Ei se distanțează de stigmatele umanității, deși au fost cândva, la rândul lor, roboți de aceleași patimi. În drumul simbolic al celor doi se regăsește concentrat destinul întregii umanități.

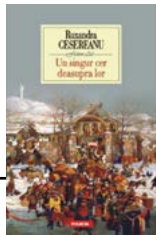

UN SINGUR CER DEASUPRA LOR

de
RUXANDRA CESEREANU

Citind romanul *Un singur cer deasupra lor*, mi-am repetat de nenumărate ori întrebarea: când va ajunge literatura română la o saturație a scrierilor pe tema comunismului? Sau, formulată chiar mai descurajator: se va atinge acest punct vreodată? Regimul comunist constituie istoria recentă a României, este trecutul care trebuie asumat și o negare a acestuia ar fi absurdă. Cu toate acestea, valorificarea literară a comunismului a devenit un fel de rețetă ce asigură parca succesul (sau măcar garanția publicării).

Alexandra Masgras, Bâncilă

Scriitorii precum Lucian Dan Teodorovici, Cătălin Dorian Florescu, Dan Lungu, Gabriela Adameșteanu sau Filip Florian compensează alegerea acestei teme agasant-recurentă prin prezența unor personaje a căror istorie mică, chiar fiind strâns legată de istoria mare, captivează într-o mai mare măsură decât cea din urmă. În schimb, romanul Ruxandrei Cesereanu nu creează un fir epic de acest tip, ci îl despică în 34 de capitole autonome a căror substanță comună este comunismul.

Romanul este un mozaic al societății românești în perioada comunistă și postcomunistă, analizând degradarea ființei umane survenite în urma abuzurilor regimului. Victime și tortionari, toate personajele se apropie de domeniul patologicului. Mizeria în care regimul a cufundat Omul este sesizabilă permanent, la intensități diferite. Atmosfera din romanul Ruxandrei Cesereanu se reduce la o societate bolnavă. Varietatea personajelor creează spectrul vast al degenerării ființei umane. Umorele negre sau cruzimea întâlnite în unele povestiri, alături de condiția de marionetă, de naivitatea sau de incapacitatea de a se revolta surprinse în altele transmit

o suferință profundă, generalizată, impregnată în fiecare filă. Necesitatea de disimulare și teroarea continuă au degradat ființa umană ireversibil, creând caricaturi în loc de individualități. Chiar când în prim-plan stau vieți distruse, suferințe mocnite sau acceptări resemnate există în subsidiar umbra monstruoasă a unor suflete mici, deumanizate care au făcut posibilă teroarea. Este remarcabilă capacitatea scriitoarei de a modifica tonul narativ pentru ca acesta să reflecte cât mai veridic mentalitatea fiecărui personaj: de la minerul incult venit la București cu visul de a ajunge bodyguard-ul lui Ilișoi, la *Gheneralul* Iunian – „eminența cenușie” a Revoluției. Fiecare povestire are scopul de a surprinde o tipologie, în cadrul mai larg al ideologiei comuniste care își lasă amprentele tentaculare și după căderea regimului Ceaușescu: „Și mai avea, ca bază sufletească, Partidul. Acesta îi dăduse șansa să ajungă în trupele de Securitate. Pentru el, a fi în trupele de securitate era ceva puternic și strălucitor. Însămna, printre altele, puterea de a ucide. Era teribil: puteai să uci oameni și nu erai pedepsit, dacă ucideai oamenii pe care ți-i arăta cu degetul Securitatea. Tinu pricepuse astfel ce era puterea.” Într-un mozaic social atât de vast, răul este singura constantă a personajelor, indiferent că

este vorba de vânzătorul de la alimentară, secretarul de partid sau cuplul prezidențial.

Capitolele dedicate lui Ceaușescu și soției sale concentrează absurditatea caracteristică acelei perioade. Șoșescu sau, așa cum îi spuneau francezii „Mosio Lio Prezido” este prezentat făcând exerciții de dicție cu un logoped, în pregătirea discursului adresat scriitorilor: „În sala unde repetau și făceau exerciții de dicție, pereții erau acoperiți cu oglinzi, astfel încât Șoșescu să se poată privi oricând ar fi dorit. De asemenea, sala era modernizată sonor, cu megafone inserate în pereți, astfel încât Șoșescu să se audă cum pronunță, iar efectul să fie ca pe un stadion. De pe stadion se vorbea cel mai bine mulțimilor, dar pe scriitorii paraziți Mosio Lio Prezido nu putea să îi aducă pe un stadion, nu se făcea.” Ilaritatea provine din absurdul situației și din ipostaza denigrantă în care este înfățișat dictatorul, profilându-se ca semi-retardat. Aceeași limitare intelectuală este caracteristică și Elenei Ceaușescu, dar absurdul este înlocuit, în acest pasaj, de ironie. Contrastul dintre speranțele ei și realitate este evident în paragraful de încheiere „...în dimineața în care Coana Leana avu acest vis concentrat cu toată viața-i desfășurate în imagini concise și flatante, ea fu pusă la zid și împușcată alături de președintele consort. Ciuruită. [...] degeaba mai poftea Coana să semene cu regina Elisabeta. Ioc trăsură, ioc hermină, ioc imperiu!”

Prin cele 34 de portrete, Ruxandra Ceseranu parcurge cincizeci de ani de comunism, începând cu instaurarea regimului - anii dictaturii lui Gheorghiu Dej -, apoi perioada ceaușistă, Revoluția și primii ani de presupusă democrație. În detrimentul unui deznodământ pentru fiecare povestire, Ruxandra Ceseranu prezintă doar

câteva finaluri care reflectă derizoriul destinului acestei umanități larvare - edificator în acest sens fiind sfârșitul Coanei (Elena Ceaușescu).

Majoritatea capitolelor au o considerabilă dimensiune alegorică și, deci, trezesc interesul hermeneutic. *Poveste* (capitolul ce deschide romanul) prezintă disputa dintre Diavol și Dumnezeu asupra stăpânirii lumii. Dumnezeu îi promite Diavolului că îl va lăsa să stăpânească pământul timp de cincizeci de ani, perioadă ce se suprapune cu cea comunistă „Iar apoi, când sosi sorocul, aproape de sfârșitul lumii, Dumnezeu își ținu făgăduiala și dădu lumea pe mâna Diavolului o jumătate de veac, timp în care el, Dumnezeu, se ținu deoparte de toți și de toate.”. Conținutul romanului nu se dezmințe, ci construiește permanent senzația că România a fost în tot acel timp *uitată de Dumnezeu*.

Finalul cărții ridică un semn de întrebare asupra evenimentelor de pe 22 decembrie „A fost sau nu a fost Revoluție?”. Răspunsul negativ al autoarei reiese din fragmente precum „Mesia de mucava cu miros de sarmale și mititei, vorbind mulțimilor frenetice și adulatoare. El era adevăratul fiu al lui Ceaușescu, bastardul lui ales, fiul rechinului.” (cap. *The Great Grey*, care conturează portretul unui politician din perioada postcomunistă)

Ceea ce am receptat ca un paradox este rațiunea de a condamna „moștenirea comunistă” prin intermediul unui roman care „respiră” în comunism. Mai este de mirare că România nu s-a adaptat la democrație în două decenii, iar unii oameni au deja nostalgia respectivei perioade dacă același comunism este permanent reactualizat în literatură?

CRONICILE GENOCIDULUI

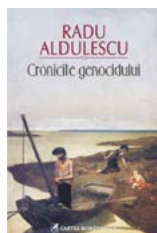
de
RADU ALDULESCU

Retrospectiva către spectrul trecutului este deseori punctată de epifanii amare, de reminiscențe abandonate și dezgropate iar, de asiduitatea unei lupte perpetue între istoria mică și istoria mare, între om și el însuși. Iar "răul, părăsind indiferența originară, și-a luat timpul ca pseudonim" dând naștere în romanul lui Radu Aldulescu la un rău și mai mare.

foto: Bogdan Onofrei

Ioana Lionte, absolventă Național

Cronicile *genocidului* încondeiază distopia post-comunistă proiectată bivalent la pragul dintre experiența personală și jocul creației narative privit de către autor drept catharsis. Astfel, arhitectura creației lui Radu Aldulescu poartă însemnele unui trecut spectral cu reminiscențe personale, devoalând în același timp un imaginar de o autenticitate zguduitoare.

Romanul urmărește cu o precizie realistă cotidianul unui spațiu debusolant scindat și în același timp, definit de apartenența la o anumită situație materială. Personajele sunt proiectate într-un context a cărui osilitate primară dezvoltă un proces mașinal de hăituire, de înfometare, de înfrigurare, rămânând captive într-un

mecanism din care singura cale de scăpare presupune implicit o alterare a sinelui disperat să iasă la suprafață. Fiind în același timp construiți sub semnul unei disperări singulare, individuale, și înfățișați în ipostaza exponențială a unei colectivități plebeie, protagoniștii se agață unii de ceilalți în încercarea disperată de a supraviețui propriei realități.

Din punct de vedere narativ, Radu Aldulescu assemblează o frescă a spațiului românesc surprins în perioada de după epoca de aur, angajându-se într-un proces deconstructivist ce confruntă promisiunile persuasive ale utopiei postcomuniste cu latura lor cotidiană. Astfel, Robert Stan "zis și Robert Satan și Robert Diavolul" personifică atât

prin propria existență, cât și prin implicațiile relaționării sale cu celelalte personaje consecința unei nepăsări originare a omului față de semenii săi. Acest protagonist sexagenar captiv în prezent și ancorat inconștient într-un trecut imemorial este nevoit să părăsească Bucureștiul împreună cu o iubită de două ori mai tânără decât el și împreună cu fiul lor urmează să își găsească o locuință în Frâsineni, oraș-proiecție al epocii ceaușiste.

“Tinerețea lui ștanțată, însemnată cu fierul încins al discursurilor acelea, tot mai îndepărtate, făcând și ele să dilate memoria în erecții intermitente: planul de sistematizare...ștergerea diferenței dintre sat și oraș... partidul... poporul... industrializarea... modernizarea... în conformitate cu învățăturile... în spiritul ideilor... societatea socialistă multilateral dezvoltată... visul de aur al omenirii... să facem totul să facem totul să facem totul.”

Fluxul aproape intangibil al gândirii narative se concretizează în detaliul spațialității înconjurătoare evocând epilogul dezolant al industrializării comuniste prezente în geometria blocurilor și a urbanizării ce a înlocuit satul din amintirea lui Robert Diavolul.

Călătoria celor trei constituie un pretext atât pentru dezvoltarea arborescentă a firului narativ cât și pentru anticiparea unei finalități inevitabile. Noul spațiu relevă ipostaza duală a protagonistului care încearcă inconștient să se elibereze de prezent prin rememorarea unor momente, amplifică frustrarea soției care, la rândul său, captivă în realitatea ostilă a spațiului înconjurător, dezvoltă un tragism periculos și, nu în ultimul rând, dă consistență prezenței altor două personaje semnificative atât pentru circumstanțele temporale cât și pentru finalitatea romanului.

Nu trebuie ignorată relevanța categorică a celor două

ipostaze feminine principale, ipostaze ce se constituie într-o relație de interdependență narativă cu figura aproape paternă a lui Robert Diavolul. Tânăra iubită devine imaginea femeii întreținute, prezența sa în roman fiind punctată sub semnul unei inerții inamovibile din punct de vedere intelectual, singura modalitate de supraviețuire în cazul unei potențiale crize fiind schimbul de favoruri sexuale. Deținătoarea unei pseudoautorități exercitate prin amenințările cu sinuciderea, Andreea se remarcă printr-o discursivitate a cărei vulgaritate constituie unica sa armă și, în același timp, singura modalitate prin care pare a ieși din tiparele unei ignoranțe inerte. Amanta lui Robert Diavolul pare a se afla într-o relație de simbioză cu acesta. Încercând să compenseze viciele unui exhibiționism extrem rezultat din lipsa atenției din partea soțului, ea își găsește un sprijin în afecțiunea acordată de bărbatul care, la rândul său, vede în ea potențialitatea unui sprijin material constant. Subjugat astfel de considerentele imperioase ale propriei supraviețuirii, protagonistul înfruntă pornirile violente ale soției și realitatea propriei degradări morale.

“Nici că s-ar fi putut ceva mai rău: să pieri, să te vezi pierind fără să poți face nimic și nimeni să nu te poată ajuta.”

Aflată în punctul germinal al romanului, ipostaza lui Robert Stan sau mai bine zis a lui Robert Diavolul este iconică pentru radiografierea unui exod și pentru conturarea alienării omului de către societate. *Croniclele genocidului* relatează mărturia celor mulți, adevărul unei societăți supuse în continuare unui proces opresiv eclipsat de promisiunea unui nou început. Romanul lui Radu Aldulescu construiește astfel realitatea de dincolo de poveste, distopia din spatele utopiei și contradicția din spatele promisiunilor deșarte, ipostaziind o societate ce s-a pierdut **de mai multe ori** înainte de a se fi regăsit.

¹Emil Gioran

Ioana Lionte este studentă în anul I la Facultatea de Litere (engleză-franceză), Universitatea „Al.I.Cuza” Iași

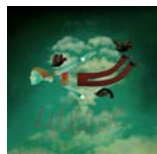
foto: Bogdan Onofrei

IV E UN DULCE

Mai ceva ca bomboanele Bucuria: *Uibirea*

Ce ironie să îți pierzi din șirurile întregi de propoziții entuziaste (cu început și sfârșit, subiect și predicat, semne de punctuație și toate cele) - tocmai incipitul acela cremos și atractiv pentru cititor, pierzându-te încet într-un soi de diabet sentimental din care nu te vindeci decât în momentul în care ajungi la cireșa de pe tort și te lovești cu nasul din plin de copertă!

Larissa Danilov, Bâncilă

Pus sub semnul măștii lui Iv, am încercat să-i confecționez cu timpul autorului un soi de portret robot în funcție de holterul de ritm atașat la usb.

Pulsațiile încep să-i traseze figurativ conturul în încercarea de a-l umaniza pe acest Iv de-o naivitate sufocantă, ce-a reușit să se distanțeze într-atât, încât să ajungă undeva sus, cu capul în nori, fără a se umfla câtuși de puțin în pene. Identitatea sa devine la fel de orientativă precum confecționarea unui individ-colaj-desentimentalime-pure, amalgam de idei livrate în versuri doar aparent ingenue, de care ne agățăm să nu uităm cum arată lumea dincolo de firea noastră descompusă de factorii obiectivi:

„Tu ești un măr/ aflat în interiorul altui măr./ Să te iubesc înseamnă să mușc/ din mărul interior. Să te fac fericită/ înseamnă să mușc din mărul interior/ fără să îl ating pe cel/ exterior.”

Versurile lui Iv (cel deloc naiv) ne amintesc dureros că ne aflăm în căutarea unui alter ego onest, plin de o frumusețe sustrasă dimensiunii materiale. Gram cu dram și dram cu gram, înghițitură cu înghițitură ajungem să ne asfixiem în fleacuri și neajunsuri la care ne raportăm,

servindu-ne drept obstacole ale percepției interne. Uităm a uibi. Și mai ales, uităm a uibi modest și onest. Încă mai suntem oameni.

„Azi inima ta nu mai e./ Ieri era./ Azi nu mai e./ te rog, spune-mi că n-ai donat-o/ ca să faci rost de bani. / Mă piș pe el de iaht.”

RUPE COMPLET ODATĂ CU POEZIA, TAIE CUVINTE, COASE LITERELE ÎNTRE ELE, SE LIPEȘTE ȘI SE MULEAZĂ ALĂTURI DE ALȚI NAIVIZAȚI AI ÎNTREGULUI VOLUM.

Fără prefață, cuprins, fără fata de la pagina cinci, treizeci și doi, patruzeci și unu și, doar din complezență cu un început și sfârșit, *Uibesc* presează printre pagini schițe îndoite parfumat și selectiv alături de fluturi, zâmbete și caractere care alunecă febril ascunzând sentimente ilustrate de Vali Petridean. Jocuri de cuvinte aplicate ca un reproș adus într-o izgoni monotonul. O îmbinare perfectă de stiluri, cu o vădită constantă ludică, ajungând ca fiecare pagină să capete sens în funcție de context.

“Cuvintelor,/ sînt stăpânul vostru; vă pot face/ să păreți didicole sau/ inucipicalomicotil de lungi,/ sau fără scemps./ Vă Pot Scrie Pe Fiecare/ Cu Literă Mare,/ vă pot stslci în bumbătaie,/ vă pot băga unul în alunultul./ Sau vă pot separa, că așa am eu chef/ pe viață./ Cuvintelor, cuvintelor, treceți și cărați/ emoția mea de a fi/ că vă bi-ciuesc până vă fac mai multe cuvinte,/ cu vin te lor./ Vă iau cratimele și o să arătați ca/ dracu’, mați înțeleș?”

Se joacă amândoi pe degete - unul cu o mână-pix, unul cu o alta-penson - cu aceia ce încă obișnuiesc a trasa cu vârful unghiilor pe aburi - *X+Y egal mai mic ca trei*. Volumul rezultă din încercarea atât de a-și diseca pe viu inima pulsând - conectat la aparate, dând dovadă de o umanitate și recreând o frumusețe insolită -, cât și din nevoia de a-i convinge pe ceilalți că este firesc de uman să-ți vezi organele vitale izbindu-se ritmic în palma celor cărora le dai câte puțin din esența ta.

„am un copil/ tare debil/ nu stă în loc/ aproape deloc... să-l pedepsesc - nu pot/ că-l doare în cot/ să-l reneg - nu-mi vine/ că e copilul din mine”

Îv găsește frumusețea în lucruri mărunte, în plăceri infime, umplute de curățenie morală și dragoste. Se ascunde printre cuvinte și le găsește sensul întortocheat pe după virgule și semen de punctuație. Este un copil cu capul în nori pe care, dacă aș pune mâna, suspendată

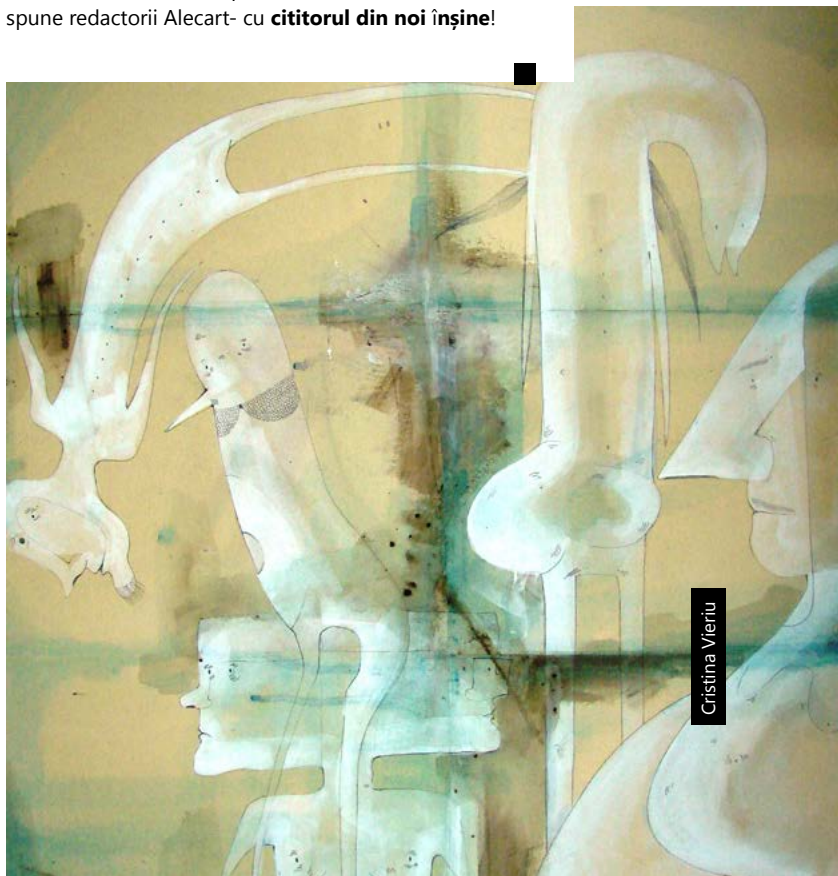
într-un balon cu aer cald, i-aș spune să mai săgeteze cu privirea, din când în când, pe câte-un necunoscut pus cu nasul în pământ. Să știm că au fost câțiva ochiți cu *uibire* și că au să poarte în spate, nu poveri, ci grămăjoare întregi de inofensivitate.

„începând de aseară/ sughit incontinuu două vocale/ e și i; acum mă antrenez/ să sughit corect u/ să poți să mă înțelegi/ când o să-ți spun/ că te iubesc.”

Iubim uimindu-ne constant cu (*aparent*) nimicuri la care ne raportăm într-o atingere frumusețea absolută. Nu avem nevoie de oglinzi, jocuri de lumini care să ne deformeze imaginea într-un număr scenic de iluzie optică.

NU NE DECONECTĂM DECÂT DE NOI ÎNȘINE, IAR SUFLETUL RĂMÂNE CONSTANT, ODATĂ CU NOI, DACĂ REFUZĂM A CREȘTE UN SENTIMENT PUTERNIC DE IUBIRE FAȚĂ DE CEI CE NE UIBESC ZILNIC.

Cât despre aparențe, acele afișe cu „WANTED” pe care este trecut doar caracterul acestui Îv cel naiv să știți că ele nu îl fac mai puțin present printr-o noi! El e încă pe acolo. S-a așezat la masă, bătând cardiac cu picioarele-n pereți. Ar fi o rușine să-l renegăm exact acum, când s-a întors de mânăuță cu copilul din noi înșine. Sau, cum ar spune redactorii Alecart - cu **cititorul din noi înșine!**

Cristina Vieriu

OPEN DE DOR

de
IOAN MATEICIUC

Mi-a văzut cineva R-ul?

Cuvinte, cuvinte, cuvinte. Nu le găsesc în mintea mea și acum nici măcar DEX-ul nu le (mai?) are! De ce nu găsesc în cel mai mare seif de cuvinte tocmai termenul de care am nevoie cel mai mult?

Simona Purcaru, Băncilă

Trecând la o parte peste mica eroare a celor care au inventariat toate cuvintele din respectivul consistent tom (dar care l-au exclus pe acesta!), o să-mi continui povestea de poesfilă, mergând pe ideea că dacă dragoste nu e, o facem. Deci: poesfil/ă = adj./s.m. și f. (Persoană) care suferă de sentimentul iubirii față de o poezie. Boala se manifestă prin nebunie la vederea/citirea/ auzirea unei poezii (bune), salturi repetate și zâmbet tâmpit în timpul lecturii. Sentimentul se intensifică în fața mai multor poezii (bune).

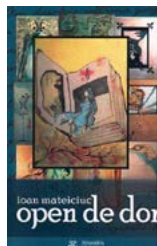
Învălmășeala aceasta de cuvinte se datorează unei experiențe interioare nemătrăite de mult timp. După tot ce se Goagălește, Feisbucește, Instagramește pe Internet, credeam că întregul frumos al noii lumi se rezumă la care este ponderea check-in-urilor pe zi, cât de mult faci în ciudă altora cu ce mănânci sau cât de corectă ți-e limba... de la papuc. Însă, da!, există viață și dincolo de a fi „trendy”, și chiar una frumoasă: a te folosi de elementele mediocre ale acestei lumi pentru a crea inexplicabile stări de exuberanță.

În sunete de trâmbiță (făcând, desigur, un exercițiu de imaginație), te poftesc, dragă cititorule, *Open de dor!* și nu pe oricare, ci pe cea cu inscripția Ioan Mateiciuc. Mai găsisem această plăcere clotoitoare a cuvântului în poeziile lui Nichita Stănescu, în care funcția semantică provoca, alături de cea sintactică și morfologică, spasmul funcțiilor vitale și al simțurilor umane. Însă nu am mai simțit niciodată admirație față de un „mă” care mi-a fost adresat, emoții tremurânde în stomac provocate de un „Salut!” al unui străin, dorința aprigă de a fi capabilă,

asemenea autorului, să vorbesc PE limba cuiva. Uitasem cum să număr până la una (sau poate că nu am învățat niciodată), cum se spune o poveste sau ce este ea, ce este jocul, de unde se cumpără ouăle Kinder, cum îmi cântă tic-tac-ul, plăcerea unei litere apăsată pe tastatură continuu, biss...! Cuvintele lui Mateiciuc m-au făcut să mă simt ca un embrion al poesfiliei, iar răspunsul pentru întrebarea „De ce?” nu l-am găsit încă și nici DEX-ul nu m-a ajutat. Dar se spune că atunci când spui că iubești pe cineva dintr-un anume motiv e fie admirație, fie simpatie, fie necesitate, iar când nu găsești niciun motiv, e iubire adevărată. Consider că pot să mă îndrăgostesc de poezie ca de orice altă ființă la care nu găsesc motiv de a o iubi.

- Ca un adevărat artist al beatboxingului,
- un mic copil jucăuș care simte ritmul în
- orice mișcare a universului mare sau mic,
- ca striatiile degetului pe un disc pregătit
- spre a fi mixat, ca picioarele unei balerine
- pregătite să miște scena, Ioan Mateiciuc
- trăiește orice vibrație a cuvântului aco-
- lo unde omul obișnuit nu vede decât
- banalități.

El nu mai provoacă cuvintele să joace pe ființa artei, ci se provoacă pe sine, se întoarce ca în desenele animate cu stomacul pe dos și, pe masa de operație, varsă doar fibre simpatice și parasimpatice. Tumorile lumii actuale nu l-au împiedicat să îmi hidrateze dragostea față de poezie. Își aruncă emoțiile în fața elementelor universului în su-

nete vibrante care nu îți permit sa stai jos.

La Ioan Mateiciuc reînvie elementele noii lumi, dezbrăcând cuvintele de micimea faptelor. Mușcătura devine astfel simbolul dragostei infinite (și nu se mai realizează pe gât pentru a vedea toată lumea cine este „luat”). A te hrăni cu ființa pe care o iubești produce în tine o suită de senzații și sunete amestecate cu gustul proaspăt al existenței celuiilalt. A mușca din cealaltă ființă nu înseamnă a țî-o marca (deși mulți dintre noi își confundă existența cu cea a animalelor), ci a te dărui, a te lăsa purtat de trăirile și sentimentele lui. În opera lui Ioan Mateiciuc nu există diavol sau vulgar. Și unde ar putea fi loc de acestea când „pomi rodiți”, „fructe coapte”, „petale de flori”, „castanii”, „ciorchini” și „zăpada” umplu tot paradisul? Toate cuvintele sale induc subtila necesitate de revenire a lumii la simbioză și intimitate, fără a spune sau a devoala prea mult. Versurile acestui volum ne amintesc că înainte de a fi vorbitor trebuie să fii graitor: „Am renunțat să mai fur/ când tipa de la teighea/ a observat că îmi lipsește ceva ” (TEC)

- Cui nu-i place să-i fie stârnită imaginația? Cui nu-i place să descopere că lumea chiar este infinită, că are R-uri de cadre uimitoare și nu se rezumă la clișee pompoase sau siropoase?

Ioan Mateiciuc are norocul să ofere lumii ceea ce ea are nevoie cel mai mult: esența vie din spatele lucrurilor mecanizate care deja stăpânesc întreaga omenire: „veniți

și voi/ unde-am ajuns acum/ e-atâta timp/ e-atâta loc/ chiar loc de un oraș/ veniți și voi/ să am cu cine să mă joc.” Orașul capătă la Mateiciuc un sens nou, al unui câmp de dulciuri, în care singura regulă este jocul. Orașul nu mai oferă forfota grotescă a metalului, ci liniștea grăitoare a bucuriei interioare, a libertății. În orașul lui Mateiciuc te simți ca o pisică alintată pe fiecare mm² de litere zburdalnice.

Fiecare vers al lui mă făcea să strig „Ye!” (dacă pentru orice supporter adevărat sau pentru orice fan înrăit acest lucru e normal, atunci e și pentru o poesfilă) și eram fericită că mai există câte o persoană care să îmi țină persistentă poesfilia (începe să îmi placă cum sună). Iar imaginile care însoțesc grafic textele mi-au trezit prin culoare, formă și idee nostalgia copilăriei.

Pe cei care erau impresionați de cât de mult pot căra furnicile, îi anunț că recordul a fost întrecut de mult timp. Cuvintele lui Mateiciuc poartă plăcerea pașilor pierduți în paradis, plăcerea unui „doișpe” auzit în picăturile de ploaie purtate pe sunete, scârțâitul amintirilor profunde, durerea unei mușcături mortal de aproape de șira spinării, acolo unde joaca întâlnește dragostea, suspinul dorinței aprige de a te înfrupta, marșul jocului în conștiința unui privitor, senzația unui sărut, consecința unei curiozități și chiar veninul unui niciodată.

Cum presimt că „nota de plată” pentru fiecare „â din a” spus de mine e deja uriașă, iar Opt fără îmi spune că e timpul să visez pe întuneric, închei apăsând Close DELight!

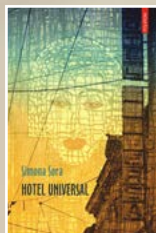

HOTEL UNIVERSAL

de
SIMONA SORA

Romanul unui timp dezordonat în spațiul binecunoscut al anilor '90, o lume amestecată, cu un pronunțat caracter peștriț și cosmopolit, ancorată în descompunere, dar glisând mereu spre valori esențiale intacte ale unui timp revolut (secolul al XIX-lea) - acesta este Hotel Universal al Simonei Sora. Pe lângă toate acestea romanul dobândește accente de ficțiune autobiografică și dezvoltă în subsidiar o temă spirituală.

Andreea Zvîncu, Național

Loc straniu, cu nenumărate cotloane sumbre, poate de neînțeles pentru unii, este hotelul de pe Gabroveni, spațiu dual, care asigură o subtilă continuitate de imagini: de la Bucureștiul contemporan spre lumea de altădată, evocată ca univers definitiv pierdut, dar care își trimite încă efluviile spre noi. Altfel spus, romanul are drept centru de iradiere a firelor narative acest spațiu atât de controversat, hotelul, care se metamorfozează odată cu lumea din jurul său: supraviețuiește vicisitudinilor unui secol, iar după 1989 ia o nouă viață, devenind cămin studentesc, presupunând o existență imprevizibilă pentru toți ce vor locui aici.

Odată cu viața aceasta, se construiește și un nou univers, un veac înveșmântat în melancolie, spiritualitate, fantastic, o lume, în același timp, dezechilibrată și armonioasă. *Hotel Universal* ascunde în interiorul său vieți pline de mister, e un spațiu impregnat de momente care mai de care mai interesante și care se multiplică monstruos aproape odată cu trecerea timpului, odată cu creșterea numărului de locatari care se vor suprapune generație peste generație. Naratorul aduce în prim-plan personaje din anii '90, studentimea bucureșteană, accentuând diferite caractere ale unor personaje impulsive, puternice sau nostalgice, vulnerabile, care nu participă

neapărat toate într-o succesiune de episoade comune, părând mai degrabă că se învârt haotic în jurul unui cerc comun la care ajung cu mult efort. De altfel, liantul acestor personaje angrenate în diverse istorisiri (unele convulsionate de o imaginație ce proliferază enorm) rămâne hotelul, în jurul căruia se derulează și cele două planuri temporale care acoperă perioada din preajma întemeierii „Universalului”, respectiv, momentul final, de decrepitudine și promiscuitate, după închiderea acestuia.

Un prim personaj al universului diegetic situat în planul prezentului este Maia, peste imaginea căreia se suprapune o parte a arborelui său genealogic pe măsură ce acțiunea se adâncește tot mai mult în trecut. Viața ei e legată de ființele de rudele care aparțin unui alt timp: stră-străbunica sa, Rada, o tânără ce făcea farmece, se instalează pe la 1857 pe Gabroveni unde trăia și Vasile Capșa, un personaj adâncit în sine, negustor melancolic, nehotărât și bogat, devenit rudă îndepărtată a Maiei. Prin acesta se dezvoltă un plan spiritual, al senzorialității, făcut posibil prin înșiruirea episoadelor atât de întortocheate la care va lua parte personajul. Pe atunci, hotelul nu era ce este în vremea Maiei, ci un han, locul lui Tudorache, romanul debutând cu o descriere vagă a acestui spațiu. Maia ajunge, din coincidență, să locuiască în fostul Han Teodoraki, iar

viața sa este amestecată cu povestirile bunicii sale într-un mare grad de distorsiune, amestecându-se amintirile acesteia cu propriile fantezii ale fetei.

Se pot identifica un număr de episoade semnificative, dar acestea nu au foarte multe lucruri în comun, coexistând acțiuni, amintiri diferite, evenimente desfășurate pe mai multe planuri temporale: viața din vremea lui Vasile Capșa în primul rând, iar ulterior episodul cu Maia copil, crescând solitară și puțin ciudată în preajma bunicii ei, Maria, stră-strănepoata Radei, mereu înconjurată de mirosul faimos al dulceții de trandafiri, apoi viața de studentă la Litere.

Astfel, romanul reface lumea fragmentată a prezentului în concordanță cu o parte a trecutului unor personaje: profetica Aliona, Georgică, Mohicanu etc. Acestea se mișcă agresiv în povestea narată, ajungând a li se suprapune în unele cazuri dureros destinele, beau în neștire, fumează, se înfometează într-o neliniștitoare solidaritate de singurătăți. În felul acesta, căminul de la Gabroveni ajunge a fi bordel, loc pentru profanare, iluzionism, ba chiar balamuc, camere ascunzând secrete, amplificând labirintic spaima și răul. Atmosfera de fundal este legată de o întreagă imagine a zăpăcelii generale, în care se îm-

pletesc sentimente de iubire, tristețe, deznădejde, în fire epice multiple bine controlate de actul narării. O altfel de existență, ancorată în planul tradiției, e evocată în paginile care conțin poeziile unui bunic oier, în scrisorile către „Răduca mi” sau „Muraki mi” ale lui Vasile Capșa. Astfel, înclinarea axului temporal creează o perspectivă multietajată, adâncindu-se sugestia de mister, miraculos și semne de întrebare, iar lumile paralele din romanul acesta păstrează o densitate atât istorică, cât și metafizică.

Viața misterioasă și neliniștită a personajului Maia restituie acea expansivitate a cărei sugesție o lasă romanul, astfel încât structura variază de la un capitol la altul (*Reguli în ceea ce privește hrana*, *Contemplație pentru a dobîndi iubire*). Tulburarea cititorilor în fața amalgamului de întâmplări, mistere, destine e amplificată de rotirea povestirilor prezentate parțial, cu începutul în viața unui alt personaj (Rada, Maia, Vasile Capșa). *Hotel Universal* este romanul ce încearcă să sublinieze dispersia prin diferite mijloace, iar Maia devine centrul acesteia, personajul care încearcă a-și căuta propriul destin într-o lume multiplu etajată.

Între vis și realitate în LUIZA TEXTORIS

de
CORIN BRAGA

În fiecare dintre noi există o Luiza. Nu contează că e înăbușită de gândiri arhaice sau e lăsată să trăiască alături de noi. Există acolo oricât am nega. Asta a fost prima impresie care s-a conturat când am început să citesc această carte. M-am văzut pe mine, de fapt, pe fiecare dintre noi, cei care încercăm prin vis să ne creăm o lume ideală. Aș putea spune că suntem chiar fricoși, dar cine sunt eu să judec oamenii ?

Diana Grădinaru , Băncilă

Luiza trăiește într-o atmosferă familială sufocantă. Părinții nu o înțeleg, rămân indiferenți la trăirile și nevoia ei de vise, fata practic aruncându-se în brațele bunicii sale din nevoia de a căuta un dram de afecțiune. Cu toată impresia de déjà-vu (doar fiecare se simte într-o anumită măsură înstrăinat și neînțeles de ai săi), aici nu este vorba despre o criză adolescentină, ci despre dorința impetuoasă a unei fete de a visa, de a se elibera. Evadarea din spațiul claustant al casei se face nu prin fugă, ci în vis.

De la realitate la aspirație, de la încătușare la necesitatea de a experimenta, de la teamă, la speranță și delir, romanul analizează pregnant toate aceste faze. E o ieșire treptată, urmărită acut, dinspre realitatea deloc potrivită pentru ea la visul inofensiv și apoi la delirul final. Labirintul creat de sine, conștient și deopotrivă inconștient generează o curiozitate aproape obsedantă. Luiza voia să afle despre vis mai mult decât despre realitate. Reușește aceasta să se bucure cu adevărat de universul acesta, cu plâpânde inițial și apoi tot mai terifiante imagini? Totul se dovedește o iluzie. Întrebarea care se insinuează treptat este cum ar fi lumea dacă mâine individul ar face ce simte, dacă visul ar deveni realitate? Luiza nu

este o fată fricoasă ce se ascunde de realitate, Luiza este o fată curajoasă, pe care totuși bucuria descoperirii unei căi de eliberare o face naivă. Există în ea o sete de cunoaștere și o curiozitate aproape morbide, de o forță ce mă face să mă gândesc dacă nu ar trebui să îi urmărim exemplul și dacă făcând-o, contururile lumii noastre nu s-ar modifica fundamental?

Cuplul Luiza-Fulviu se dezvoltă având la bază lumea visului. Anir-Adela reprezintă proiecția dorințelor lor. Nimic în configurarea trăirilor celor doi din acel „romantism” pe care îl vedem în filmele de dragoste sau îl savurăm în cărți. Ei se cunosc doar prin vis. Dublul lor în vis sunt doar marionete. Marionetele se luptă cu cei reali, într-o permanentă încleștare între realitate și vis. Luiza întâlnește în Fulviu nu doar un eu în oglindă, ci propria variantă masculină. Niciun moment nu se pune problema, în cazul lor, unei opțiuni: lumea viselor rămâne cea a libertății, e dorită, căutată, niciodată respinsă. În ciuda coșmarurilor, a dedublării, a schizofreniei, aceasta rămâne singura favorabilă Luizei. Aici poate fi ea cea adevărată, netrebuind să se supună niciunei așteptări, niciunui stereotip.

Dacă toată lumea ar putea doar să se așeze în pat și

foto. Alexandra Baban

odată ce închide ochii oboșiți de caruselul existenței să apară lumea ideală, fiecare am avea probabil acces la o fărâmə de absolut. Și nu vorbesc aici despre o lume feerică, feți frumoși și miracole la tot pasul, ci de zbor.

**DACĂ AR PUTEA ZBURA, OAMENII AR
AJUNGE SĂ ÎȘI INVIŢĂ FRICILE. AȘA
AM AUZIT DE MULTE ORI SPUNÂNDU-SE.
LUIZA ZBOARĂ!**

În vis, bineînțeles, dar ea se desprinde cu adevărat, cu o incredibilă forță de viață ei de zi cu zi pentru a plonja înăuntru (sau în afară – sau în ambele sensuri în același timp). Romanul m-a pus în ipostaza de a călători printre stări psihice. Dacă o pagină mă încânta subit, imediat ce întorceam fila, totul se prăbușea și bucuria mea naivă era înlocuită ba de curiozitate, ba de frică, ba de incertitudine. De cele mai multe ori, m-am simțit intrigată. Luiza m-a făcut să îmi doresc să intru practic în universul ei și să le explic tuturor ce se întâmpla cu adevărat, așa cum proceda Luiza cu oglinda când căuta răspunsuri. Totuși, imediat ce m-am desprins de carte și am așezat-o pe pat, mi-am dat seama că eu trăiesc în lumea reală în care

nimeni nu călătorește cu ajutorul unei oglinzi, ci cu autobuzul, mașina sau metroul. Aici nimeni nu se întâlnește cu cei dragi printr-o oglindă, ci folosind facebook-ul sau telefonul mobil. E normal să vii acasă, să îți deschizi laptopul și să dai o raită pe site-urile de socializare, așa cum normal i se părea Luizei să ceară răspunsuri - ca un erou ce trebuie să își salveze familia și nu mai reușește să se salveze pe sine. Este Luiza altruistă? Nu cred că s-a gândit vreodată la asta, doar a trăit, a visat mai mult și a simțit mai acut. Un impuls i-a spus că ea, ca un martir, va face ordine în familia Textoris. La baza acestui „altruism” nedefinit s-a aflat curiozitatea visului sau mai bine zis ce îi mai putea oferi această lume a delirului.

Pe tot parcursul romanului m-am întrebat cum ar fi dacă aș fi în locul Luizei? M-aș lăsa purtată de vis sau aș bate în retragere de frica necunoscutului? Visul este perceput ca o trăire inocentă, dar romanul ne demonstrează contrariul. Cât despre mine, nu m-am simțit nici împăcată și nici eliberată la sfârșitul cărții... Cu toate acestea, Luiza Textoris este centrul romanului, noi cititorii rămânând doar să ne imaginăm lumea din vis a Luizei și de ce nu, să ne creăm o lume proprie.

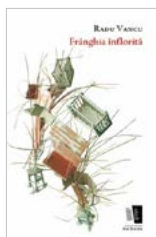

FRÂNGHIA ÎNFLORITĂ

de
RADU VANCU

Evocarea unui recviem liric. A unei povești în care real și himeric devin expresii ale aceleiași voci lirice. Precum un autentic Ianus, poetul își plimbă cuvintele și iluziile dinspre sfera mundană înspre zona oniricului și viceversa. Dintr-o astfel de ipostază ne vorbește Radu Vancu, autorul volumului de poezie "Frânghia înflorită", volum apărut în 2012 la Casa de Editura Max Blecher.

Clara Cășuneanu, Absolventă CNPR

Titul stimulează încă din debut printr-o imagistică frapantă. Alăturarea celor doi termeni produce confuzia răvășitoare de a nu ști ce pot descoperi filele cărții. Dinamismul grafic de pe copertă, în mod paradoxal cristalizat prin imaginea unor obiecte imobile, oferă perspectiva interiorizării și o prelungire a comunicării umane dincolo de zona livrescă. O continuitate focalizată spre descoperirea și retrăirea angosei morții printr-o vitalitate lirică ce își trage seva din cotidian. În fond, amplul poem alcătuit dintr-o suită de terține aduce în prim-plan o obsesie ontologică violentă, conturată într-o gradație descendentă, de la o confesiune abundentă în senzații tanatice până la o fericire cathartică, gustată în "Paradisul CamiSebastian". Uneori în mod prea brutal, alteori edulcorat de experiența personală, volumul reușește să transmită într-un mod evident percutant viziunea poetică dominată de o gamă variată de sentimente.

În "Frânghia înflorită", experiența personală construiește, prin cele trei figuri centrale - tatăl, fiul și soția, cliatul sufletesc din care radiază toate trăirile și emoțiile lirice. Structurat într-o alternanță a poeziei cu fragmente autoreferențiale, discursul scindează creația și totodată constituie liantul realității cotidiene, al planului personal,

cu universul reveriei. La acest nivel ideatic macro se face și tranziția dintre eul închipuit - tatăl mort și eul real - vocea lirică. Comuniunea dintre cei doi se valorifică încă din debut în notă freudiană, căci „unul dintre morții tăi cei mai dragi, cel mai iubit dintre morții” este chiar tatăl. Prezența simbolului patern, „când te lasă să visezi”, va deveni, de altfel, un laitmotiv al întregii structuri poetice. Terțina păstrată invariabil, până la sfârșitul poemului („ceți spune unul dintre morții tăi/ cei mai dragi, cel mai iubit dintre morții,/când te lasă inima să-l visezi”) accentuează obsesia tatălui sinucigaș, a morții ca vector al discursului liric.

Visul se manifestă așadar ca spațiu matriceal, în care această conexiune profundă tată-fiu capătă dimensiuni organice, reflectate la nivelul unor fantasme stilizate, a unor fulgurații onirice profilate în cadrul unui dialog-iluzie dintre cei doi.

Abilitatea desăvârșită a poetului ni se revelează aici printr-o subtilă dedublare a acestei relații și pe planul real, unde „fericirea mea ca o gănganie urâtă într-un chihlimbar” se materializează în relația cu fiul, Sebastian.

Vorbim de fapt despre o transcriere a vieții din vis, un mimesis rareori plămădit cu agilitatea de care dă dovadă aici poetul. Vitalitatea morții, chinuitoare pentru vocea lirică, dă naștere unei conexiuni osmotice între tată și fiu, portretizând organicitatea relației prin confesiunea „mortului drag”, contrapunctată uneori de lamentările poetice excesive. Prezența demitizată a tatălui, extrapolată planului metafizic, se vedește în confesiunile sale: „Noi, cei visați de voi, ne înroșim de fericire/, ne coacem la căldura visului vostru,/ se umflă încet-încet carnea pe oase/ până când, poc! ca o florică de porumb/ înfloresc-te carnea în care am învățat să urâm,/ sărind din tigaia de sicrie și pocnind/ de capacul cerului”.

Mărturiile dintr-o “lume de vis”, redată parcă printr-o vădită intenție a unor gesturi ritualice, sunt contrabalansate de tonul meditativ, de conștiința celeilalte voci care “se comunică” - eul liric.

Intervine cotidianul, spaima eului copleșit de sentimentul de astă dată propriu al paternității, în care “Deschizi repede ochii, Sebastian fornăie,/ te precipiți prin semi-întunerice/ spre pătuțul cu febră mică, // îi pui palma pe frunte, îi iei mânuța...”, relația transferându-se vibrant dinspre zona tatălui spre cea a fiului. Voluptatea morții acaparează însă, de fiecare dată în aceeași notă tonică, spațiul personal, iar povestirile tatălui aflat pe cealaltă lume se sublimează din nou și din nou în sfera realității imediate.

Într-o manieră stilistică atent studiată și redată ochiului cititorului, unele construcții surprind printr-un amalgam sinestezic exacerbant. Elemente precum acetona, votca, sângele, cianura sau carnea rancedă redau o stare mai

puțin bolnăvicioasă decât cea regăsită în poetica lui Edgar Poe, o viziune atenuată asupra morții, infuzând totodată un morbid bacovian accentuat. Poezia lui Radu Vancu încearcă nu de puține ori să șocheze prin imagini penetrante, cunoscută fiind-i forța plasticizantă a figurilor stilistice create. Transmutările abrupte îndreptate spre găsirea unui echilibru destabilizează planul textual. Poate tocmai de aceea se încearcă disiparea acestor forțe organice prin inserții ludice ori tente umoristice. Febrilitatea poetică odată declanșată, ea nu mai poate fi îndulcită decât în mică măsură de imagini precum „Dumnezeu pictează fluturi/ pe fiecare petală din ștreangul de flori”, „un musical cu un cimitir care începe să vorbească prin somn”, sau „iubirea & spaima duduie în tine cu nerăbdarea unei locomotive”, chiar dacă și acestea sunt... izbitoare, în sensul bun al cuvântului. Ba mai mult, ultimele formule artistice menționate, impresionante prin expresivitatea lor, reușesc să transpună în culoare lumea mortului drag, umanizând-o prin reiterarea unei inocențe niciodată pierdute. Aici intervine și o tușare religioasă ce aspiră la realizarea echilibrului serafic în câmpul profan, prin construcții precum „Dumnezeu te transcrie pe curat în jurnal” sau „îngerii își deschid aripile de fluturi albinoși”. În acest context se evidențiază și eliberarea apoteotică, în care visul se dovedește a fi (fost) „pedeapsa pentru fericirea de a fi împreună”.

Moartea reușește să se decanteze pentru poet în “felia de viață” așteptată, preluând expresia lui Gide. Când gravă, când plină de culoare, ea se consumă ardent prin cuvânt și vis, glisând pe frânghia înflorită. În metabolismul poetic, trăirea zguduitoare rămâne o forță vitală pentru eul liric. Una împărțită generos cu cititorii săi. Pentru că poezia “nu numai că macină, dar și digeră orice”.

Clara Cășuneanu este studentă în anul I la Facultatea de Drept, Universitatea București. În timpul liceului a obținut premii la Olimpiada Națională și Internațională de Limba și Literatură română

Vreau încă 49 de 50 (de grame)

PĂPĂDIA ELECTRICĂ

de
ȘERBAN AXINTE

**Țin să cred că voi bea din sticla asta
În mostre de 50, de încă 49 de ori.**

foto: Corina Păcurar

Diana Laura Blăjuță, Național

Băutura asta, *Păpădia electrică*, este un compus organic despre natura negativă a omului cristalizat într-un volum de poezie în care se simte persistent gustul timpului tranzitoriu, al cenușii existențiale rămase în urma unei călătorii simbolice „peste hotare” (ale sinelui, ale lumii): “am adormit pe un scaun, într-un hol celebru,/ m-am trezit în basarabia”.

Îmi spuseseam în timp ce citeam poezia *priehaly rumânskie muzăkantâ*: cartea asta nu se citește! Am avut senzația, pentru prima oară, că beau dintr-un pahar gol. Sentimentul că înghiți un melanj prin urechi, nu prin gură. Sentimentul că deziluziile te fac să crezi în “defavorabil” ca în cel mai plăcut moment al vieții tale.

Am uitat de hipnoza orelor (parafrazând “am uitat de hipnoza zilelor”), am uitat de conturul oricărui “chip obscen străpuns cu bolduri”, am uitat de foamea tânguitoare a gândului necopt. M-am dus într-un spațiu al durerii plăcute și îmbălsămate de acest “mântuitor” epatant, care mi-a convins ființa să caute adevărul în concepte oximoronice, să vadă echilibrul în moartea prin asfixiere a doi copii, să simtă că întunericul poate orbi, să trăiască în ace reci ale bucuriei, să-și închipuie “un cimitir în care toți dumnezeii pamantului/ și-au lăsat morții să înflorească”.

Șerban Axinte este un scamator: îți oferă posibilitatea unei interpretări a reinterpreării fără să lasă impresia unei relecturi.

De la decoct la acele electrice:

Din rădăcinile pădăiei se prepară, sub formă de decoct, un lichid menit să vindece alcoolismul care prinde contururi și impune reacții dintre cele mai diverse: „Pe unii îi înveselește, pe alții îi posomorăște, alții par neatinși. [...] Cred că e o bună decizie să treci la abținere.” Certitudinea că această boală constrânge ființa, făcându-te „să nu mai crezi deloc în tine,/ să vrei să te ascunzi/ în intestinele/ îngrămădite-n corp ca într-o ramă.” (*rama*) se lasă potențată în versuri care exprimă cea mai acută neliniște, cea mai chinuitoare neliniște. Astfel că lumea devine un alt fel de a pronunța, în persistența cuvântului, suferința: „dimineața mă trezesc cu gust de pălincă în gură/ nu am mai băut nici un strop de mai bine de trei luni/ dar văd că boala persistă,/ îmi inflamează nările, îmi obturează sinusurile” (*pe oculite*).

Vicisitudinea este ospătată cu atât de multe feluri de durere, încât mai ciudat decât „evenimentul” în sine este naturalețea cu care acesta este tratat: „îți vor zdrobi degetele,/ îți vor îndesa în gură un ciorap ud plin cu nisip,/ te vor vârî cu nasul în hârdăul cu excremente” (*clipa în care toate devin repede altceva*).

Următorul capitol-bulb transgresează spre pipăirea simbolică a unei demențe care își menține subtilitatea din nonșalanța instaurării sadismului. Secvențe precum: “trupul bine păstrat/ în saliva mea.” (*un trup bine păstrat*), “în fiecare zi iei din trupul meu câte o bucată,/ o ții ascunsă între cerul gurii și limba./ până se face un fel de salivă vâscoasă” (*ce simt oamenii răi când mor*) creează un adevărat ceremonial al absurdului.

Realitatea pătează vag poezia, lăsând doar impresia unui contur subțire pe care stă sprijinit un pesimism adânc. Acele electrice se fac simțite încă din poezia ore întregi *de stat în pat ca în arenă* și ele își amplifică puterea de a forța limitele suportabilității până creează viziuni marcate de un dureros *travesti*: „sunt viu,/ urc golgota ca orice turist în trecere; // îl văd răstignit chiar în fața mea/ pe marchizul de sade.”

Se propune printre acele și puful *Pădăiei...* lui Șerban Axinte desfășurarea unui tablou cotidian în care viața intimă își neagă și apoi își capătă valoarea prin raportare la spațiul din afară, destinat spectacolului, pamfletului, ipocriziei. Oglinda devine aici singurul element de legătură cu realitatea, cu autenticitatea, un element care spulberă orice urmă de bovarism, rămânând singura dovadă a confidențialității pure.

Șerban Axinte e o pădăie electrică care “îți resoar-

be acele electrice” și din bulbul creștetului său, “în fața propriei imagini” își încredințează într-un final “aura” în desăvârșirea vitală a optimismului: “sufletele ne sunt ocrotite/ de speranțele unui băiețel/ ce stă pitit/ în fiecare celulă din trupurile noastre.”

Și totuși, „Și-mi zboară mintea-n bautura îmbălsămătoare/ Îmi sfarmă gîndul./ Îmi zdrobește timpul.”

Pădăia electrică

ceva crește acum din mine,
cineva suflă asupra mea

cu miliarde de fotoni.

aura
înflorește din bulbul creștetului meu
într-o uriașă pădăie electrică.

COPCI

de
MATEI HUTOPILA

Motto: ceva patetic și înălțător
în toată tărașenia

Copci (Casa de Editură Max Blecher, București, 2011) anunță o schimbare a vocii poetice actuale, prin exploatarea unor contexte poetice noi, printr-un limbaj neaoș, ușor recognoscibil. Un tip de poezie asumată până la limitele ultime, justificând existența însăși, starea de convalescență, momentul în care durerea devine necesară vindecării. Departe de a fi o analiză pretențioasă a afectelor în termenii raționalității, momentele forte ale volumului pun în centru mai degrabă reacțiile de tip imediat, o descriere a durerii fără “nici o stângăcie” (“doar durere/ o durere de țăran alcoolic văcar, durerea unei dupamieze pe coborâșul unui deal după o ploaie cu soare.”)

Ana-Maria Lupașcu, Absolventă CNPR

Cele patru cicluri ale volumului înregistrează un crescendo al stării pe care o induce. Nu poți citi aceste poeme într-un mod detașat, emoția se transmite aproape visceral, instinctual, pentru că asta și este, la bază. Te subjungă și te îndeamnă să privești chipurile din lumea satului, fiecare conturat puternic și peisajele redând o Bucovină veche dar totodată în schimbare. Bucolicul e cu atât mai surprinzător de vreme ce nu anulează urbanul, nu creează un spațiu vidat, ci din contră, vocea din text evocă singurătatea la Iași, momente dificile pe care orașul le acutizează. Contrastul conferă o notă de specificitate, fiind bine distribuit în puncte cheie, fără a provoca stridențe sau forțări.

Toponimele conturează imaginea unor locuri aparent neînsemnate, dar care se încarcă de sens prin faptul că au capacitatea de a conserva amintirea. Poate că cea mai șocantă e apariția obsesiilor într-un cadru relativ monoton, închisat în legile repetitivității, într-un loc fără evenimente substanțiale. Astfel, imaginile care îl urmăresc neîncetat sunt transferate într-un limbaj aproape brutal. Atitudinea omului intrigat, a omului chinuit de suferință e vădită adesea (“urcam în livadă până se încovoiau crăcile/boleam seara pe bancă sub salcâmi”

sau “dar tot voiam(...)să te distrug și lui să-i descarc un kalaș întreg în gură”).

Poemele lui Hutopila sunt prin excelență descriptive, trădează o ancorare în realitatea geografică percepută prin raportarea permanentă la ceea ce este dincolo (“ăsta-i glod moldovenesc și ăsta-i aer moldovenesc ca ceața dimineții/aceeași dincoace și dincolo de prutul de ale cărui ode ni s-o acrit”; “iar busola arată întotdeauna la est de vest”). Profund legat de locuri, le face vizibile printr-o serie de imagini pregnante: soarele, glodul, dealurile, ograda, aprozarul, iazul ș.a. E aici o sensibilitate aproape bolnăvicioasă care face ca energia locurilor să vibreze la orice variație a stării, e un ritm căutat în forța lucrurilor înconjurătoare (“nu era niciun sunet, nicio apăsare, niciun scop (...)/era o singurătate îndemânoasă/niciun sentiment/nicio prezență niciun sunet/cu toate astea ceva în mine simțea ritmul (...)/ dimineață ceva din mine își dorea ritmul ăla”). O lecție despre ce înseamnă a ști cine ești când lucrurile se schimbă și rămân în același timp imuabile, un paradox al existenței în timp și spațiu: “pot să-mpartă și să coloreze hărțile cum vor/și-n rusă și-n română acesta-i glod moldovenesc și acesta-i aer moldovenesc”, “văcuțele cu cod de bare pasc din iarba uniunii

foto: Ana-Maria Baban

pe imajul uniunii(...)/ fetițe blonde și huțule(...)/ huțuli mici europeni peste munte de huțuli mici neeuropeni”.

Primul ciclu de poeme se situează într-o atmosferă de tristețe mocnită, după cum o anunță chiar motto-ul ales din Enn Vetemaa (“«pe drum mi-am dat seama că nu-s furios ci doar trist»”). Frământările sunt acaparate de mediul familiar și relativa lui stabilitate. Mici evenimente în viața satului rup cursul firesc și monoton, o înmormântare în care totul se transformă “într-o procesiune a mușilor”(moment desacralizat la scurtă vreme: “privesc masa pe care a stat două zile/nu mai e nimic sacru/noi chiar aici azi noapte”), câteva escapade erotice, câteva călătorii care alimentează o stare de neliniște. Mai degrabă așezată, fără a încerca ceva riscant, prima parte a volumului e presărată însă cu detalii proleptice.

**POTCI E UN GRUPAJ CU MULT MAI INCISIV
DECÂT PRIMUL, ÎN CARE TEXTELE SUNT
TENSIONATE. SCENARIILE DE UN EROTISM
EXPLOZIV, GÂNDURI PE CARE DOAR UN
ACT VIOLENT LE POATE EXPLICA, FURIA,
APOI O SINGURĂTATE ATROCE.**

Poemul *nepoții lui ceaplin* ni-i prezintă pe “băieții răi”, trăind acum la depărtare unul de celălalt. Rememorarea unor evenimente din trecut funcționează ca reținere a unor momente de încordare și, totodată, lasă la vedere măiestria limbajului.

Eroticul în textele lui Matei se manifestă exploziv, e un melanj instinctual, oniric, maniac, o exemplificare a felului în care lucrurile sunt duse mai departe ca în po-

emul seară de poezie. Ironia cultivată într-un asemenea context (“nu mai e nimic de spus când/dragostea mea vine către tine așa cum vine și dragostea altora”) echivalează cu desacralizarea imaginii femeii din basme (“acolo de unde vii tu, din basme, de la țară”).

Ciclu *sămânță* anunță continuitatea în punctele dramatice până la desprinderea totală, degenerând în criză (“oricine poate avea o cădere”, “oricine poate confunda pe cineva”). Unele imagini devin recurente, dar se dezvoltă într-o direcție nouă. Sunt surprinse panoramic frecvențele stărilor joase, astfel că aici se produce o substituție a atitudinilor și gesturilor definitorii, printr-o relație de tip “cadru pentru conținut”(“ cu greu mișc nainte cu pași sacadați mâinile căzute nemișcat/capul ridicat doar un pic către cerul nimănui/simt mușchi și crengi crescându-mi”).

#4 cunoaște o linearitate a tonului general, o anume omogenitate produsă prin digresiunea în peisaj. Tensiunea se construiește printr-o imagistică apropiată de cea tarkovskiană și “nimic n-afară instinctului”.

Hutopila realizează un spectacol al contrastelor, demn de admirat. Greu traducibil în engleză, proteic în privința tehnicilor aplicate, refelexiv și instinctual, volumul arată o altă față a poeziei. Noutatea își trage seva din ethosul pe care îl exploatează poetica abordată- „nu le pot făgădui c-am să mă las de scris(...) c-am să stau în vârful valului/sălbatic și poet s-arunc noi direcții cu o mișcare din glezne”. Volumul de debut al lui Matei Hutopila ar trebui să nu vă scape din mâini.

Text încheiat astăzi, 15aprilie 2013.

În conformitate cu adevărul.

ON THE ROAD

de
FLORIN DAN PRODAN

Motto: „oare aş putea scrie ceva?”
(Florin Dan Prodan)

Lupta dintre imaginar și realitate s-a dat dintotdeauna pe teritoriul imaginarii. Și astfel, poezia a trăit fericită până la *On the Road* (Shambhala Press, Kathmandu, 2012). Acum, în vremea lui Florin Dan Prodan (coordonatorul cenaclului literar „Zidul de Hârtie” din Suceava), ficțiunea își asumă un „măcel” crunt cu realitatea, chiar între granițele acesteia din urmă.

Sabinne Marie Țăranu, Absolventă CNPR

Așadar, imaginarul ajunge să deposedeze, să reinventeze până la punctul în care însuși reperul spațial este abolit ca origine. Cititorul, deopotrivă cu autorul, cunoaște o autoritate supraindividuală care nu este doar ficțiune sau doar realitate, ci un schimb grațios de identități, de topică, între cele două.

On the Road, volumul lui Florin Dan Prodan, este ceea ce poezia s-a vrut mereu a fi: o diversivare, o jonglărie în ritmul cuvântului, o năstrușnicie a impulsului. În definitiv, o minciună veritabilă, dintre cele spuse fără a se clipi. Privind din acest unghi, o asemenea scriitură face impresia unei lumi din romanele lui Kafka, în care nevoia unei autorități efective este imperioasă, chiar dureroasă, și în care singurul răspuns la revendicare este totalul anonim al contingentei, laolaltă cu cel al ficțiunii. Poemele alterează realitatea, inclusiv sub aspectul publicistic, organizatoric. Editura Shambhala Press din Kathmandu este o destinație ficțională în plus, o certificare a unei cartografii în care invenția nu poate fi ilicită, pentru că ea este, mai mult decât orice, o afirmare a minții, o sărbătoare a născocelii. Shambhala Press Kathmandu face posibilă, deci, apariția unei cărți menite să revoluționeze o literatură ticsită de norme, pliabilă pe canoanele criticii.

Ideea de a devaloriza reperul ca unică acreditare a „pactului ficțional” este argumentul ideal în a fundamenta aprioric o poveste, neîndoielnic, autentică. Peregrinajul în proiecția minții sau, altfel spus, în lume improvizează mirajul drumului mesianic și, mai cu seamă, scopul mistic al călătoriei în sine: „am fost în slujba căilor ferate treizeci și doi de ani/ și duc acolo, rugăciunile astea, spune și zâmbetul sau/ aprinde tot trenul de noapte” („Sri Nara Simha”). Parcă niciodată tema n-a mai fost susținută atât de persuasiv.

- Pentru *On the Road*, călătoria este pretextul insinuărilor de orice natură, al afectării,
- al gestului minim.

Prozodic, ingambamentul uzurpează acest traseu și probează o dexteritate a cuvintelor de a se continua, de a se asorta: „Mâini albe care caută/ Mâini roșii care primesc/ Cuvinte din care poți face pennies” („Ben”). Ars poetica e implicită drumului, în ideea sa de căutare, de îndoială și uneori de reconstituire: „ce poate fi mai frumos/ decât cuvintele lor,/ făcute parcă pentru cer?”

Călătoria e asemenea literaturii, își acordă mereu

răgazul dibuirilor, al maturizării latente, imperceptibile inițial și explozivă, bruscă, ulterior: „nu sunt geamuri în trenul ăsta lung cât o viață/ încet și cu mirosuri vechi de când lumea/ și dinaintea ei” („templul viu”). „Numinosul” (R.Otto) este la Florin Dan Prodan inspirația, empatia cu lumea care devine mai mult decât explorabilă, subită, datorată instantaneului, simultană acestuia. De aceea, „nimeni nu înoata în sine însuși la fel/ poate doar când iubirea își aruncă straiile pe nori/ și se vinde soarelui”(„de pe terasă”).

Există în *On the Road* dorința de a depăși ideea de literatură, de principiu scriptic. Tendința este aceea de a întări motivația literaturii, legătura inscindabilă între interior și proiecțiile sale: „la fel izbește viața/ o pădure putrezind / (...)/ dar demult nu mai putem fugi/ decât pe hârtie”(„rătăcirea”). Pentru a demonstra cititorului că a fost la un supermarket, poetul publică alături de text un bon conform căruia imaginarul, deși “cumpără” realitatea, nu va reuși niciodată să se achite de datoria pe care o are în fața cititorului, aceea de a-l face fericit. Dislocarea, rătăcirea, parcurgerea sunt toate fenomene din sfera manifestărilor. Florin Dan Prodan nu este un poet al latenței, al disimulării. Poezia sa este una a inițiativei mai mult decât a reflexului, a radicalului și prea puțin a tolerabilului. O poezie care este ea însăși deasupra poetului, prin stare. În alți termeni, o autoritate a supraindividualului, un arhetip al cuceririlor succesive.

Există, de asemenea, în materie de limbaj, o predispoziție firească, potrivită cu tema călătoriei, pentru anglicisme și denumiri străine.

- **Maniera este, aparent, oportună unei literaturi actuale, etichetată de o practică a snobismului în ceea ce privește formularea, disputa cuvântului cu reprezentarea sa imagistică, improprie și defavorabilă scriiturii.**

Cu toate acestea, în cazul acestui volum, poetul nu se vrea un snob al limbajului, el mimând, cu dexteritatea actorului, erudiția peregrinului. Astfel, titlurile sale sunt locațiile de pe o hartă a ingenuității planetare, a Lumii: Bazaar Hilal, Olimp, Saqqara, Hostel, Lido di Venice.

Dincolo de metaforă, spațiul se reorganizează ilicit sub autoritatea echilibrului interior. O poezie ce depășește jurnalul de călătorie, diaristica, și se dezvăluie ca un stil neîngrădit. El însuși o hartă integrală a Căii/ the Road.

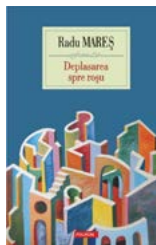
Sabine Marie Tăranu este studentă în anul I la Facultatea de Medicină, UMF Iași. În timpul liceului a obținut premii la Olimpiada Națională și Internațională de Limbă și Literatură română.

DEPLASAREA SPRE ROȘU

de
RADU MAREȘ

Vă mai amintiți poveștile spuse de bunici? Cele serioase, întotdeauna cu tâlc ascuns, rostite grav și molcom. Cele spuse cu mâinile sprijinite pe genunchi și cu capul plecat, probabil sub greutatea adevărului îmbrăcat în haină de poveste. Cele pe care le ascultam rușinați, tăcuți și triști, încercând să le deslușim rostul. Cele care, de obicei, ni se spuneau după câte o năzbâtie făcută sau după o primejdie abătută asupra noastră. În acest mod putem privi și romanul lui Radu Mareș, *Deplasarea spre roșu*, publicat în 2012, la Editura Polirom. O poveste spusă sfătos, cu voce joasă, ca atunci când oamenii înțeleg că nu sunt feriți de primejdii.

Elis Maruseac, Absolventă CNPR

Vă mai amintiți poveștile spuse de bunici? Cele serioase, întotdeauna cu tâlc ascuns, rostite grav și molcom. Cele spuse cu mâinile sprijinite pe genunchi și cu capul plecat, probabil sub greutatea adevărului îmbrăcat în haină de poveste. Cele pe care le ascultam rușinați, tăcuți și triști, încercând să le deslușim rostul. Cele care, de obicei, ni se spuneau după câte o năzbâtie făcută sau după o primejdie abătută asupra noastră. În acest mod putem privi și romanul lui Radu Mareș, *Deplasarea spre roșu*, publicat în 2012, la Editura Polirom. O poveste spusă sfătos, cu voce joasă, ca atunci când oamenii înțeleg că nu sunt feriți de primejdii.

Prima problemă pe care o ridică romanul este, încă dinainte de a de a întoarce prima pagină, semnificația titlului. O primă conexiune făcută în minte trimite, conform așteptării create de atât de multe cărți publicate după '89, la regimul comunist. Simbolistica acestei culori poate trimite, de asemenea, la pasiune, iubire, femeie. Cu alte cuvinte, romanul încadrează une histoire d'amour. Trecând, însă, mai departe de aceste prime bănuieli, descoperim un sens mai puțin cunoscut al sintagmei „deplasarea spre roșu”. În fizică (sau, mai precis, în astronomie), aceasta desemnează un fenomen optic cu

ajutorul căruia oamenii de știință pot determina distanța dintre două planete. Radu Mareș reunește toate aceste semnificații, scriind despre o poveste de iubire, despre distanța creată între cele două personaje implicate, pe fondul dictaturii comuniste din România a ultimilor ani și al momentelor succesoare revoluției din decembrie 1989.

Înșelător nu este numai titlul romanului, ci și începutul acestuia. Deși se întinde pe mai mult de 100 de pagini, constituie, în fapt, o introducere în adevăratul nucleu al romanului: viața unor tineri căsătoriți, Rumi și Greta, ceea ce-i unește și, mai ales, ceea ce-i desparte. Avem de-a face, cu aproximație, cu un soi de povestire în ramă, cu o jumătate tăiată. Întâlnirea cu englezoaica Diana reprezintă, pentru Rumi, un prilej de a-și mărturisi suferința („dramurile noastre s-au încrucișat doar ca să ne spunem unul altuia povestea”); pentru Radu Mareș – un mod comod de a nu intra brusc în povestire. Efectul asupra romanului este, însă, negativ. Din cauza lungimii, a densității și forței prozei din această introducere, cititorului îi sunt înșelate așteptările. Relatarea conversațiilor cu Diana rămâne incompletă, dând sentimentul de text neterminat. E ca și cum Radu Mareș include între aceleași coperti două

foto: Corina Păcurar

romane distincte, care au doar o sursă comună.

Fragmentele privitoare la tână englezoaică nu sunt, după cum spuneam, lipsite de farmec artistic. De fapt, proza din debutul romanului reprezintă impulsul de a întoarce pagină după pagină, până la final. În contextul României din primii ani postrevoluționari, când imagini și vești despre traiul sub regimul comunist înspăimântau și satisfăceau curiozitatea cu gura cascată a Occidentului, Diana călătorește cu pretextul aducerii de ajutoare pentru copiii din „orfelinatele lui Ceaușescu”. În acest fel îl cunoaște pe Rumi, adus de către Alin Sârbu (un personaj alunecos, oportunist, dibace, despre care niciodată nu se știe prea multe) la unul dintre aceste orfelinate, pentru a face un reportaj menit să intensifice eforturile de ajutorare a României, dar și șansele de parvenire ale acestuia din urmă. Tot la insistențele lui Alin Sârbu, Rumi organizează o întâlnire cu Diana și în afara spațiului orfelinatului. Acesta este prilejul cu care, ajutați de întuneric și de alcool, încurcați de nevoia de înțelegere într-o limbă străină, franceza, cei doi își povestesc evenimentele marcante din biografiile lor. În roman, sfârșitul relatării Dianei – prin vocea naratorului bărbat – coincide cu începutul retrospectivității lui Rumi și, totodată, cu intrarea în nucleul textului. Despre Diana cititorul mai află doar că urma să se întoarcă acasă peste doar câteva zile, motivând: „nu mai am nimic altceva de făcut”. Contextul în care o face, urmările pe care le-a avut confesiunea reciprocă asupra celuilalt, toate acestea rămân necunoscute, slăbind, poate, concentrarea lectorului asupra celeilalte părți ale romanului, într-o așteptare ce nu va fi niciodată împlinită. Capitolele în care Radu Mareș scrie despre englezoaică par a nu avea alt scop decât acela de a construi o introducere în textul propriu-zis. O introducere de (prea) mari proporții.

Adevăratul roman, cel pe care se concentrează Radu Mareș, începe cu momentul 0 al relației dintre Rumi, tânăr profesor de franceză, navetist, și Greta Tămaș, vio-

lonistă la Operă. Rând pe rând, evenimentele-cheie sunt relatate sub forma unei epistole adresate fiului celor doi (aflăm acest amănunt după lecturarea câtorva pagini). Tonul deznădăjduit al povestirii anticipează, într-o oarecare măsură, revolta și disperarea din final: „M-a oprit o descătușare sălbatică și, odată cu ea, gustul fierbinte, simțit parcă pe limbă, al plăcerii de a lovi și de a sfărâma orbește tot ce-ți stă în cale. Atunci când nu mai există nici cale de întoarcere și nici judecător.” Stări de spirit ce îl invadează pe Rumi după ce se vede silit să se întoarcă în țară fără familia care îi definea sensul vieții: soția atât de iubită și copilul lor. Stilul lui Mareș devine, pe alocuri, greoi, cu elemente redundante, provocând adeseori în cititor blazarea oamenilor în fața suferinței. Totuși, nu îi putem nega capacitatea de a scrie proză cu forță artistică, care se evidențiază, în *Deplasarea spre roșu*, în fragmentele aranjării și decorării apartamentului greu obținut de cei doi soți. Aici autorul reușește să transpună elementele ficțiunii în realitatea celui ce citește: lumina verii ireale (ca și fericirea dobândirii propriei locuințe, în contextul regimului comunist și al dificultăților pe toate planurile impuse de acesta), căldura iubirii lui Rumi (rândurile despre conceperea fiului său constituie, poate, unul dintre cele mai bune pasaje erotice și afective), depărtarea glacială pe care Greta o interpune și impune. Tot aici stau condensate și semnificațiile titlului ales pentru roman. Dacă Radu Mareș ar fi crescut miza pe acest fragment al textului, acordând mai puțină atenție părților auxiliare, cartea sa ar fi fost câștigătoare. Câștigătoarea preferinței cititorilor.

În ansamblu, însă, *Deplasarea spre roșu* trece și spre tonul sfătos, uneori tânguitor, al poveștii rostite de un om ce dă mâna cu propria-i tristețe. Nu ne rămâne decât să ne adâncim în text. Dacă decojim foile care îl protejează, vom descoperi nucleul viu, valoros al prozei lui Radu Mareș. Reduta scriiturii sale, mărturia adevăratei sale valori în lumea literară.

POEZII NAIVE SI SENTIMENTALE

de
DAN SOCIU

Talentul face poezia. Frumusețea limbajului e doar resortul. Altfel, fiecare vers sau fiecare idee multiplicată are gradul său de reducere a profunzimii. O carte reprezintă mișcarea vocației de dragul mișcării, utilizând misterul cu ajutorul misterului. Poezia este atât o undulație a poetului în sine, cât și o ironizare a limbajului comun. Toate acestea alcătuiesc spațiul asamblator al creației.

Alexandra Bianca Dumencu, CNPR

Volumul *Poezii naive și sentimentale* (Editura Cartea Românească, 2012), semnat de Dan Sociu, alături impactului noutății o fărâma de afectivitate, noutate aparent estompată. Însuși titlul sintetizează o încremenire metafizică în care se ascunde o notație imperturbabilă. Este o lirică ilogică, o retorică de descompunere, măcinată de realitatea dintre două prezențe feminine, o amintire agresivă, care poate fi și o proiectare grațioasă a redescoperirii de sine. Alăturarea proaspătă a cuvintelor, dincolo de ideea avansării, plăsmuiește o imagine a unor elemente cât mai depărtate (sau cât mai apropiate), mama și femeia iubită fiind laitmotive pe parcursul întregului volum, construite integral, inaccesibile afectivității.

Lirica lui Dan Sociu devine o poezie despre „jocul lumii” și al feminității, partea de libertate considerându-se nulă. Încă de la început se realizează o introducere subtilă în dramatizarea timpului, trecând de la vocea copiilor la etapa înșării finale. Poetul luptă cu propriile resurse împotriva șablonului. Cea mai clară dovadă o constituie poezia intitulată „Proces-verbal”. Cartea este o suprapunere de limbaje, de destine ordonate: fie după importanța lor, fie după o simplă coincidență me-

tafizică. Cartea debutează cu îmbinarea a două ipostaze feminine: una care iubește și alta care este iubită, apoi schimbându-se direcțiile și sentimentele. Poeziile arată, dimpotrivă, o sensibilitate cunoscută la univers, un simț ascuns la febra sfârșitului. Dan Sociu își caută o identitate profundă, impunându-și o retragere a cuvintelor, un sens al relativității: „în procesul-verbal, voi oamenii, spunea, sunteți ființe confuze, confuze” (*Proces-verbal*). Astfel, poetul caută referenți afectivi, partituri de concepere, explicitând forța de seducție a feminității. Această afinitate, prezentă în poeziile sale, a femeii în raport cu lumea capătă posibilitatea de a modifica făptura prin cunoașterea sentimentelor, prin de confesiunea directă. Atitudinea este critică și demistificatoare, moartea fiind noțiunea curentă de la care pornește întreg discursul liric. Repetarea morții în raport cu majoritatea rudelor de genul masculin, în special tatăl, desemnează o caracteristică agresivă, dar, paradoxal, plăcută. Descoperim mai întâi latura lumească a poeziei, domesticitatea, într-un cuvânt, realizând fuziunea unor straturi artistice, imposibil de colizat. Apar astfel transformări ale viziunii sale de poet („și numai beat aveam curaj să-ncerc și altceva”), precum și finalul acesteia („de cimitirul scriitorilor pe lângă care trec cu troleibuzul mă gândesc”). Cartea descoperă, odată cu

tema declanșării vieții, în *Sonete în Alexandri*, senzualitatea, poezia devine densă, manifestându-se nevoia de verificare a sinelui prin elementele terestre.

Este frapant felul cum viața transformă realul. Lucrurile par desacralizate, iar cea mai mare libertate evocatoare o întâlnim în această parte a cărții (*Sonete în Alexandri*), în care se conturează momente ale vieții, percepute separate („Ce știi eu deci despre viață și-un sfat/ La început e un fel de progresie”). Așadar, este surprins tonul direct și sincer al limbajului, tristețea poeziei rămânând ambiția nesfârșită a desfășurării de forțe („n-am mai văzut un copil așa de vesel”, „mă face să simt vinovat”). Vorbirea curentă tocește, iar poetul diluează lumea în clișee: cuvintele devin uzate de înțelesul lor cotidian, decantate în perspectiva unor suflete apropiate. În *Poezii naive și sentimentale*, Dan Sociu se menține la începutul de viață, comunicând o realitate inocentă, o desprindere de lumea melancolică a boemei tinereții („cum nimic nu era posibil când aveam nouășpe ani”).

- **Ultima poezie rezumă cu seninătate în-**
- **tregul volum, stadiul de trecere la maturi-**
- **tate, fluxul evocării având un aer complex.**
- **Creațiile au un caracter retrospectiv, sunt**
- **întoarse către un trecut prezent, amintind**
- **atât o iubire, vârsta copilăriei sau ieșirea**
- **din viziunea normală.**

Există astfel o ordine care se dedublează pentru a se privi din afară și care incită la reflecție. Confesiunea presupune o interioritate bogată, pregătită de destăinuire, reducându-se la un sentiment general. Dan Sociu își încununează opera printr-o sintetizare a menirii sau poate chiar a continuării sale („să mă întoarcă pe dos”). Dacă pe parcursul întregii cărți poetul se rezumă la exfolierea de pe urma căreia măștile dorinței prind contur (anii tinereții, prezentul), în încheiere își pierde reperele, se suprapune și se confundă cu elementele cosmice („să zbor spre soare ca un schior”). Este poezia un zbor spre nevăzut? Atrage atenția, în mod special, pregătirea poetului în ceea ce privește relația cu cititorul, cu duritatea („să tragă tare de maxilarul inferior”) și capacitatea de a-și verifica literar creația. Volumul lui Dan Sociu este un text propus privirii, oferind vitalitate, însuflețire, o ambianță salubră.

Creația ridică de pe ochii noștri vălul transparent al realității. Poetul crestează acest văl, îmbinând maturitatea socială cu imaginația crudă. Iar acest tip de cruzime constă în asamblarea mai multor poezii „naive și sentimentale”. Naivitate și sentiment? Poate doar nevoia de atașare și inocența unor dualități într-o singură operă.

Ioniță Benea

VIETILE PARALELE

de
FLORINA ILIS

Ai fost aruncat peste bord, domnule Eminescu. Pricepi asta?

Anastasia Gavrilovici, CNPR

După mai bine de un secol de la moartea controversată a poetului, timp în care s-a tot scris cu zgomot și furie despre viața și opera sa, nu credeam (și spun asta fără a avea intenția de a subestima potențialul literar al scriitorilor contemporani) că mai poate exista vreo carte pe acest subiect care să nu constituie un fenomen de acumulare a celor scrise anterior, ci, dimpotrivă, să frapeze prin elementele de noutate și lectura pasionantă în care te prinde. Fiindcă e greu să vorbești despre Eminescu la momentul actual, să-l poți prezenta într-o altă manieră. Nu este un subiect accesibil tuturor postmoderniștilor, cum este comunismul, exploatat și el până la refuz. De aceea, carte Florinei Ilis se concretizează, la prima vedere, într-un act de curaj din partea scriitoarei și un exercițiu de răbdare pentru un cititor neavizat. Apărută anul trecut la editura Cartea Românească, romanul „Viețile paralele” vine ca o lovitură în moalele capului, reușind să ocupe locul de frunte în topurile celor mai recente apariții și obținând câteva premii notabile (Premiul Național de Proză al Ziarului de Iași, Premiul Radio România Cultural).

Iată că, deși aruncat peste bord, îndepărtat din viața publică, dar repudiat și de tinerele generații care l-ar scoate fără nicio rețineră din programa de bac, Eminescu nu dispăre de pe scena literară și parcă niciodată viața sa nu a părut mai fascinantă ca acum, așa cum este prezentată în romanul Florinei Ilis. Structurată în patru părți, având fiecare un număr diferit de capitole, cartea recuperează și reinventează întreaga existență emi-

nesciană, atât antumă cât și postumă, comasând toate evenimentele semnificative din viața poetului și anexând o colecție impresionantă de documente (însemnări din jurnalul medical, observații ale unor surse secrete, declarații apocrife). Demersurile autoarei nu sunt simple exerciții de naratologie, ci devin, în acest context, niște artificii compoziționale bine utilizate, care conferă textului mai multă veridicitate, dar care denotă, pe de altă parte, caracterul ficțional al romanului. Modul bulversant în care decurge narațiunea contrazice așteptările cititorului, punându-l în dificultate. De un magnetism seducător este și felul în care, demitizând existența eminesciană, romanul ridică, printr-un „scenariu” epic subsidiar, niște întrebări esențiale, evidențiind aspecte ale vieții poetului pe care le credeam elucidate și îngropate în memoria colectivă.

Textul, deși fragmentat de numeroase analepse, urmează principiul cronologic, primul capitol prezentându-l pe Maiorescu în locuința sa de pe strada Mercur, citind cartea de vizită a doamnei Slavici care anunță, într-o română stricată „Domnu Eminescu a înnebunit. Vă rog faceți ceva să mă scap de el, că foarte reu”. Boala poetului este semnalată și în ziarul „Timpul”, pe 28 iunie 1883, când acesta, devenit incomod pentru junimiști prin publicistica sa agresivă și instigatoare, este îndepărtat din viața publică și politică. Este „amputat”, aruncat peste bord; Maiorescu își spală mâinile, iar societatea parcurge un proces de uitare, o spălare pe creier culturală. Totuși nu definitiv, întrucât, dacă în 1887 este nevoie de poet ca instrument în lupta pentru doborârea liberalilor, în

1888 junimiștii câștigă alegerile, iar Eminescu devine un impediment, creând disconfort. Seria „avatarurilor” eminesciene, dintre care face parte și acest statut de membru-fantomă în care se sprijină Societatea Junimea uneori este continuată prin prezentarea „fără părtinire” a altor ipostaze ale lui Eminescu: poetul, omul politic, îndrăgostitul, bolnavul, nebunul. Simptomatic este faptul că autoarea nu-și cruță personajele, surprinzându-le în situații delicate, cu tot omenescul lor, dezvoltându-le cele mai intime gesturi și gânduri. La o analiză mai aplicată, observăm că barierele sunt depășite aproape imperceptibil, iar imaginile nu se mai concentrează în jurul portretului moral impecabil al poetului, ci glisează spre latura sa senzuală, cu slăbiciunile general umane, explorând dimensiunea abisală a subconștientului și inconștientului în contextul erotic. Deși lui Eminescu nu îi este îngăduit să vadă în femeia iubită decât „copia imperfectă a unui prototip nerealizabil”, romanul abundă în detalii referitoare la dorințele trezite în poet de aceste copii. Și cum orice lucru interzis (bunăoară căsătoria cu Veronica Micle) e de două ori mai râvnit, e dorit cu și mai multă patimă, există numeroase episoade în care Eminescu este dezarmat, redat în timpul celor mai pasionale gânduri și cu intenții dictate de semnalele trupului. Cu o inteligență narativă desăvârșită și cu mult tact, prozatoarea face o incursiune în viața amoroasă a poetului, exprimând lucrurile de care ne sfiim să vorbim sau pe care nu îndrăznim să le gândim despre Eminescu. Totuși, Florina Ilis nu strivește „corola de minuni a lumii”, nu atentează la imaginea poetului și nu-i lezează prin nimic memoria. Dezvăluirile pe care le face sunt o expresie a distorsionării sub semnul căreia a fost pusă receptarea existenței eminesciene, de la moartea poetului și până în prezent. Disputele privind viața, nebunia și moartea poetului sunt la fel de actuale, fiind la nesfârșit hipertrofiate și duse în zona neadevărului. Textul este o reacție la dorința oamenilor de a sonda trecutul și de a specula pe seama unor zvonuri scandalozose care doresc macularea imaginii. De altfel, Caragiale mărturisește într-o discuție cu Veronica Micle acest crez, că „doza de realism și de pozitivism a vieții e atât de mare încât niciun suflet ales nu poate lupta până la capăt fără să nu fie răpus de realismul sau vulgaritatea vieții”.

Centrul de greutate al romanului îl constituie viziunea asupra nebulii lui Eminescu, așa cum a afectat ea fiecare dintre avatarurile poetului, determinând apartenența unor „vieți paralele”. Prozatoarea recurge la alternarea și suprapunerea planurilor temporale care, prin asociație cu pluriperspectivismul, creează efectul unei reacții în lanț: orice informație are rolul și consecința ei în circuitul narativ, indicând finalul ușor previzibil. Procedul nu face decât să urmărească modul în care a fost perceput Eminescu de cultura română la acea vreme, cu toți fac-

torii care au contribuit la instalarea bolii și la înnebunirea lentă, dirijată. Atmosfera operei devine mai tensionată pe măsură ce arhiva de documente relevă intruziunea în viața privată, dar și odată cu elementele ce vizează stadiile bolii. Astfel, perioada petrecută de Eminescu la sanatoriul din Viena, „supravegheat” de Filipescu și Elise (Elisabeta Badea), ambii în calitate de „surse” pentru alcătuirea dosarului „Poetul”, se extinde pe un număr mare de capitole, iar faza terminală a bolii, căreia îi corespunde ultima parte a cărții, exprimă aceeași precipitare a evenimentelor spre deznodământul binecunoscut.

- Cartea impresionează și prin secvențe
- descriptive care dovedesc rafinamentul
- prozatoarei. Relevante în acest sens sunt
- scena întâlnirii dintre poet și Veronica
- Micle într-o seară de iarnă sau petrece-
- rea de la sanatoriul vienez (care evocă
- balul și atmosfera din romanul „Maestrul
- și Margareta” al lui Bulgakov), unde
- accentul cade pe analiza psihologică
- a personajelor, introspecție și memoria
- involuntară.

Există numeroase trimiteri la opera eminesciană, unele personaje având un corespondent în poezie (domnul cu joben de la sanatoriu-bătrânul dascăl din „Scrisoarea I”), dar și la obsesiile eminesciene (disocierea între trup și suflet, antiteza între trecutul glorios și prezentul degradat, raportul individ-Univers, viață-moarte, numerele, rapoartele geometrice). Xenofob, antisemit, bolnav, îndrăgostit, visător, Eminescu e considerat de unii și rămâne în memoria colectivă drept un nebun, integrându-se printre alți mari nebuni ai lumii ca Edgar Poe (mort într-un acces de delirium tremens -aceiași diagnostic pe care i-l pune doctorul Șuțu poetului), Flaubert (histeroepileptic), Voltaire (neurastenic, ipohondric), Baudelaire (a încercat să-și sugrume tatăl, era impulsiv, își vopsea părul în verde), Balzac (megaloman) și exemplele pot continua.

Romanul „Viețile paralele” se află „à la recherche du temps perdu”, reușind, printr-o muncă sisifică, să adune tot ce se știe despre Eminescu și să sublinieze modul în care societatea și-a anihilat o personalitate inegalabilă, ca într-o boală autoimună. O carte de căpătâi, care poate „da ceață” și celor mai de seamă eminescologi. Odată intrat în universul ficțional propus de autoare, nu poți decât să rămâi până la capăt. Așa cum spune și textul, „nu poți să nu te gândești la cât de limitate și fatale ne sunt, în fond, opțiunile”.

R E C E N Z I I
L I T E R A T U R Ă U N I V E R S A L Ă

DESPRE „A FI” LA FEMININ SAU

Lapte negru

de
ELIF SHAFAK

◆
**CHIAR ȘI ASTĂZI O REGULĂ RĂMÂNE ÎN PICIOARE: BĂRBAȚII CARE
SCRIU SUNT CONSIDERAȚI ÎN PRIMUL RÂND „SCRIITORI” ȘI ABIA APOI
„BĂRBAȚI”. PE CÂND FEMEILE CARE Scriu SUNT ÎN PRIMUL RÂND
„FEMEI” ȘI ABIA APOI „SCRIITORE”.**
◆

Nicoleta MUNTEANU

Romanul *Lapte negru* al scriitoarei de origine turcă Elif Shafak e o caleidoscopiere a vocilor interioare care își dispută supremația asupra sinelui feminin pornind de la experiența reală pe care a traversat-o autoarea după nașterea primului copil (depresia postnatală) și, în același timp, o „cronică” subiectivă a altor povești de viață ce au în prim-plan femei care și-au dedicat viața scrisului. Fără a pleda în favoarea mișcărilor feministe sau a diseca în termeni abstracți condiția scriiturii feminine și a sacrificiilor pe care aceasta le implică, Elif Shafak propune o narațiune în care descoperirea sinelui presupune multiple sinuozități, semne de întrebare, tensiuni și neliniști, tratate însă sub forma unei povești care își trage seva din marea tradiție orientală a vocilor care se multiplică într-un ceremonial al țesăturii multiple.

Cu o ironie ce nu exclude sensibilitatea, Elif ima-

ginează un „harem interior” în care șase „degețici” își dispută supremația: Milady Cehoviana Ambițioasă, Mica Domnișoară Practică, Domnișoara Cinica Doctă, Doamna Derviş, Blue Belle Bovary, Mama Budincă de Orez, învățând într-un final să coexiste și să se accepte reciproc. Desigur, e un happy-end ușor patetic, dar care ține de „datul existențial” al femeii care, la început de secol XXI și-a cucerit dreptul de a avea o voce distinctă într-un spațiul literar care nu mai este eminentamente masculin, care e mai permeabil la acceptarea alterității decât acum câteva decenii, dar care nu garantează echilibrul între condiția de soție, mamă, scriitoare de succes, voce autonomă în viața publică.

Contrapunctic peregrinărilor prin experiența personală a indeciziilor în legătură cu posibilitatea de a rămâne o autoare de succes fără a renunța la dorința de a avea copii, romanul ne propune o călătorie - e adevărat des-

tul de lipsită de consistență, configurată mai degrabă din trimiteri care te obligă să cauți, să sapi dincolo de informația voit pernicioasă – ce are ca puncte de reper destinul unor figuri feminine care au marcat literatura (în special a secolelor XIX și XX, dar nu numai, din spații culturale diferite), unificând astfel Occidentul și tradiția orientală, spațiul american și pe cel scriiturii feminine africane sub semnul aceleiași permanente lupte între laptele maternității și tușul negru al imaginației.

◆ **METAFORA LAPTELUI NEGRU INTEGREAȚĂ ÎN EA DEPRESIA ȘI NEVOIA DE A DA PRIN SCRIS O COERENȚĂ LUMII, SPAIMA DE A NU MAI FI TU ÎNSĂȚI (PRELUNGINDU-TE ÎN COPILUL CĂRUIA I-AI DAT NAȘTERE) ȘI TEROAREA CĂ HRANA TRUPULUI TĂU NU AJUNGE SĂ CUPRINDĂ O ÎNTREGĂ LUME (A SRISULUI), CI RĂMÂNE ÎNCHISĂ (LIMITATĂ) LA FIINȚA CĂREIA I-AI DAT NAȘTERE, BUCURIA VIEȚII ȘI MISTERUL MORȚII SINELUI PENTRU CEIALȚI ȘI AL REÎNVIERII PENTRU TINE.**

Conotațiile laptelui negru sunt multiple și se suprapun peste cei trei „C” despre care vorbește Shafak ca fiind consubstanțiali poveștii și deci, oricărei nașteri/creații: „Continuitate, Centru și Coerență”, la care se ajunge însă întotdeauna prin suferință.

Dacă ar fi să identificăm liniile de forță pe care le polarizează relația dintre Autorul femeie și maternitate, am descoperi, pe linia propusă de Elif Shafak, o anumită incongruență între cele două ipostaze. „*Dacă Shakespeare ar fi avut o soră care ar fi fost o scriitoare foarte talentată sau dacă Fuzulî ar fi avut o soră care s-ar fi nimerit să fie o poetă la fel de înzestrată ca el, ce s-ar fi întâmplat cu acele femei? Ar fi scris cărți sau ar fi crescut copii? [...] le-ar fi putut face pe amândouă?*” – acesta e pretextul, iar răspunsul la cele două întrebări e închis într-un „Nu” pentru care a fost nevoie de nenumărate schimbări la nivelul societății, mentalității, condiției femeii în ultimii aproximativ 150 de ani pentru a se transforma într-un „Poate”, „Pentru scurt timp”, „Da, cu greu”.

Pentru a ajunge la ele, Autorul-femeie a fost timp îndelungat doar Femeia-Sită, „timpul scurgându-se întruna prin găurile din viața ei”, o femeie împărțită între îndatoririle gospodărești și rolurile materne, care nu va reuși să găsească timp pentru scris, care se poate furișa asemenea lui Firuze (episodul e unul dintre cele mai bune din întregul roman) până pe piscul Muntelui Kaf în somn și trage cu urechea la glasul zânelor, dar se lovește în fiecare zi de realitatea de a fi femeie într-o lume a bărbaților.

Între destinul Soniei Tolstoi (mărturisesc că nu m-am gândit niciodată la ea, nu știam nimic despre „femeia

lună” și cei treisprezece sau nouăsprezece copii pe care i-a născut și prea puțin despre devotamentul preschimbat în ură, despre destrămarea familiei și nefericirea fiecăruia dintre cei doi soți închis în propria ranchiună și nemulțumire) care a fost mai mult decât „soția scriitorului” – o intelectuală și o femeie de afaceri, dar și o scriitoare de jurnale – și cel al lui Jane Austen sau al Virginiei Woolf (care au refuzat să își asume condiția de mamă) se desfășoară, abia definite, destinele altor Autoare.

Unele fără de care nu poate fi imaginată nicio istorie a literaturii universale (Emily Brontë, George Eliot, Virginia Woolf, Sylvia Plath, Simone de Beauvoir, Doris Lessing), altele mai puțin sonore (cel puțin în afara unei specializări filologice: Anais Nin, Sandra Cisneros, Lou Andreas Salomé, Sevgi Soyol), destine pe care le-aș fi legat în primul rând de cele ale soților, deși siluetele feminine erau nelipsite din viața boemă a Parisului anilor '20 și au influențat decisiv cariera literară a bărbaților cărora le-au fost alături (Zelda Fitzgerald și instinctul ei autodestructiv), altele total necunoscute mie (Ayn Rand, Alice Walker, Toni Morrison, Adalet Ağaoğlu) – alegeri, drame familiale, căsătorii și despărțiri, renunțări la propriii copii sau asumarea statutului de femeie părăsită, sinucideri... Niciun destin nu seamănă cu celălalt, romanul lui Elif Shafak devenind astfel o transpunere a cuvintelor pe care Simone de Beauvoir le spunea la un moment dat: „o femeie nu e o realitate încheiată, ci mai curând una în devenire și în însăși devenirea ei... ar trebui să-i fie definite posibilitățile”.

◆ **M-AM GÂNDIT CITIND RÂNDURILE ACESTEI CĂRȚI LA TOATE PRIVIRILE INTELIGENTE CARE M-AU SCRUTAT DE-A LUNGUL TIMPULUI DIN BĂNCI, LA TOATE ESEURILE ELEVELOR MELE PE CARE LE-AM CITIT ȘI MI-AU PLĂCUT, LA NENUMĂRATELE PAGINI CE PURTAU SEMNĂTURA UNEI ADOLESCENTE ȘI LA DISCUȚIILE PE CARE LE-AM PURTAT DESPRE DESTINUL FEMININ ÎNĂUNTRU ȘI ÎN AFARA LITERATURII.**

Ca de fiecare dată, o undă de scepticism mă învăluie, o umbră de resemnare la gândul că vocația scriiturii e deopotrivă masculină și feminină, dar împlinirea ei plenară e, în esență, una masculină, căci vocile masculinității nu trebuie să se armonizeze decât cu cele ale sinelui, nu și cu cele ale ceasului biologic, ale alterității sau ale societății.

Nici pe departe un roman extraordinar, *Lapte negru* e o carte care merită parcursă pentru tot ceea ce nu este, și anume: nu este o pledoarie, nu este o soluție existențială, nu este o rețetă. E o sumă de contraste. Ca toate destinele feminine.

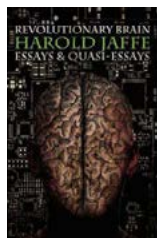

Revoluție neuronală

de
HAROLD JAFFE

V-AȚI ÎNTREBAT VREODATĂ CE ANUME MUSTEȘTE ÎN CREIERUL UNUI REVOLUȚIONAR — CE MECANISM GENETIC SAU CIRCUITE ÎN PLUS STAU DE PAZĂ PENTRU A NU LĂSA APATIA ȘI NEPĂSAREA SĂ AMORȚEASCĂ NEURONII? CARTEA NOU-APARUTĂ A LUI HAROLD JAFFE, *REVOLUTIONARY BRAIN, ESSAYS & QUASI-ESSAYS* (CREIERUL REVOLUȚIONAR, ESEURI ȘI SEMI-ESEURI) **SUGEREAZĂ CÂTEVA RĂSPUNSURI.**

Liana Vrăjitoru Andreassen

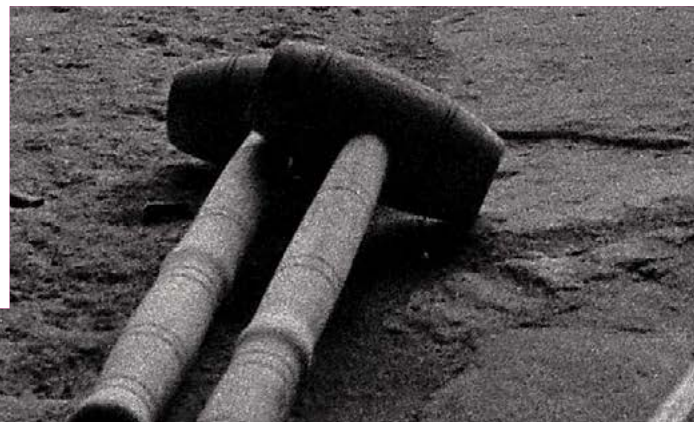
În parte șocantă, ca și istoria de altfel, în parte mediativă, colecția de poezii-eseuri-proză scurtă este o revelație cu gust proaspăt de revoluție, o dezvăluire a momentului prezent sub formă de artă activă, artă îndârjită, chiar dacă multe din cadrele vii pe care le surprinde cu ochi de regizor trec cu repeziciune pe lângă noi, abia observate de majoritatea populației globului, preocupată fiind de elixirul efemer al consumului.

CARTEA LUI JAFFE ÎNGHEAȚĂ ÎN CHIHLIMBAR MOMENTE DE "CRIZĂ"—ȘI NU MĂ REFER LA CELE MAI STRIDENTE EVENIMENTE ALE ISTORIEI RECENTE, CI ZBATERI SUBTILE ALE SUFLETELOR CARE REFUZĂ SĂ SE COMPLACĂ, DEVIANȚI ÎNVÂRTINDU-SE ÎN LABIRINTUL FĂRĂ IEȘIRE AL SOCIETĂȚII STRATIFICATE, PUMNI RIDICAȚI SPRE CER SAU SPRE CONTEMPORANEITATE.

Toate acestea sunt perle efemere ale noului mileniu, pe care scriitorul le adună cu grijă înainte ca ele să se prefacă în nisip. El se rupe de tradiție în mod conștient, tocmai pentru a surprinde acel neuron care nu se conformează, nu se lasă multiplicat și definit, astfel încât e greu de explicat cărui gen literar aparțin listele, știrile, conversațiile și sclipirile de umanism care răzbat din jungla apocaliptică a unei lumi decăzute, primejduite precum ghețarii care dispar sub ochii noștri. Scriitorul ne

obligă să ne înfruntăm demonii complacerii care ne zdrobesc creativitatea în favoarea amuzamentului de consum.

Creierul revoluționar nu este doar o metaforă a anti-complacerii. În textul *Creierul revoluționar*, Jaffe invocă un fapt puțin știut, și anume că după moartea unor lideri ai grupării radicale germane Facțiunea Armatei Roșii, creierele lor au dispărut și se spune că au fost furate de oameni de știință și examinate în laboratoare din Frankfurt. Citim: "Iar acum creierul lui Ulrike Meinhof a reapărut pe neașteptate în posesia unui patolog din Frankfurt care a cerut să i se îngăduie să rămână în anonimitate. După spusele patologului, operația pe creier a liderei Meinhof din 1962, menită să înlăture o mică tumoră benignă, a generat **transformarea ei** dintr-o jurnalistă talentată și ambițioasă în co-fondatoarea și lidera intelectuală a gru-

pării revoluționare Facțiunea Armatei Roșii”.

MULTE DIN TEXTELE VOLUMULUI SUNT PRELU-CRĂRI ALE UNOR ȘTIRI DE SENZAȚIE CARE ALTFEL, FĂRĂ PRISMA IDEATICĂ ȘI ESTETICĂ A ARTISTULUI, AR DISPĂREA DIN CONȘTIINȚA PUBLICĂ FĂRĂ NICIO URMĂ, NICIO MORALĂ DIN CARE SĂ POATĂ ÎNVĂȚA ALTE GENERAȚII.

Dintr-o conversație a unui interlocutor anonim cu un fost cerșetor, Dewey Birdsong, aflăm că spiritualitatea nu e rezervată doar celor privilegiați. Acest om al străzii a construit cu mâna sa un munte pe care l-a numit “Muntele Salvării” și când muntele a fost declarat obiect de artă și a început să îi aducă bani, Dewey a folosit banii tot pentru proiectul său, astfel încât muntele (în creștere) este acum unicat în toată lumea. Dewey se confesează: “La început, când se refereau la mine ca artist, îi corectam./Nu, nu-s eu ăla./Dar m-au numit așa tot mai des, încât până la urmă m-am gândit că ar trebui să-mi placă./ Ei drăcie, nu-mi pasă cum îmi spune lumea./Dacă vor să spună că muntele e operă de artă, ce să zic, mă bucur tare că le place ‘arta’ mea (răde)./Atâta vreme cât vine lumea și citește mesajul din vârful ‘Dumnezeu e iubire’, n-au decât să tragă ce concluzii vor”.

Într-una din șocantele, incitantele “liste” din *Creierul revoluționar*, vocile unor condamnați la moarte răsar de pe pagini ca și cum ei ar fi încă în viață și ne-ar cere să-i înțelegem, să-i ascultăm: “**Data execuției: 16 ianuarie, 2002. Condamnat: Horace Allen nr. 987225. Județ: Liberty. Ultima declarație:** Mă adresez familiei Lackey: cum am zis, îmi asum responsabilitatea pentru moartea fiicei dumneavoastră în 1989./ Îmi pare nespuse de rău pentru pierderea fiicei dv. iubite./Și eu sunt un om, așa că știu ce înseamnă./Nu pot da explicații și n-am niciun răspuns./Pot doar un singur lucru să vă dau./Vă dau o viață, pentru o viață luată./Și nu spun asta ca să iau în derâdere ce s-a întâmplat./Sper să vă aline moartea mea./Cât despre mine, eu sunt fericit. Vedeți, chiar pot zâmbi./Mă bucur că plec din lumea asta./Plec spre un loc mai bun./M-am împăcat cu Domnul și am renăscut./

Sper să nu ramâneți cu ură și gânduri rele la adresa mea./ Dumnezeu să vă aibă în pază”.

Un altul: “**Data execuției: 13 iunie, 2001. Condamnat: Johnny Saginaw nr. 999222. Județ: San Jacinto. Ultima declarație:** Îmi pare rău pentru tot./N-am făcut rău nimănui./Omul sarac nu-i decât o balegă pe tălpile voastre./Hai, omorâți-mă odată.”

Și încă unul: “**Data execuției: 20 aprilie, 2005. Condamnat: Troy Kunkle nr. 954811. Județ: Angelina. Ultima declarație:** M-am învățat pe lângă taraba asta ambulată prea multă vreme./Înainte să plec, mai am ceva de zis./Îngropați-mă adânc, puneți-mi două difuzoare la picioare și niște căști pe craniu și dați drumul la rock and roll după ce mor./Să ne vedem cu bine în iad”.

Această listă, amplasată la începutul cărții, contrastează cu lista de situri pornografice ce apare spre sfârșitul volumului, care exemplifică obsesia morții, reîntoarcerea la dorul teluric de care în zadar încearcă să ne ferească societatea de consum. Artistul are obligația să înregistreze chiar și aceste zbateri imorale ale sufletelor în căutare de apă pe un pamânt secătuit. Mai mult decât atât, artistul nu e doar om, ci ființă a pământului, ca și un iepure care zbiară în agonie, un elefant pe cale de dispariție, sau o balenă pe corpul căreia am plasat butonul “delete”. Autorul explică astfel preocuparea față de subiecte pe care alții le-ar considera nedemne de cuvântul “arta”: “**Arta care răspunde la criză este o artă situațională și de aceea este creată în mod rapid, nu migălos și cu rafinament. Arta crizei este direcționată, nu dezinteresată; mai aproape de ideea de artă ca proces, nu ca produs finisat. Arta crizei e foarte conștientă de text și de context. Arta crizei, în cazurile cele mai fericite, e creată prin colaborare... Arta crizei este ‘imorală’**”. Polemic, refuzând să se ascundă după deget, Jaffe este o voce voit subversivă, dar în același timp plină de suflet. Este vocea confluențelor, scurt-circuitelor neuronice dintre interior și exterior, dintre spațiul global și lumea spirituală.

foto: Bogdan Onofrei

A POET AMONG US MOST CLEARLY REVEALED

Selected Poems

by
MICHAEL WATERS

◆

WHAT A RARE MOOD I'M IN, WHAT A DOPE I HAVE BEEN. I HAVE KNOWN MICHAEL WATERS FOR YEARS AS A POET AND ACADEMIC COLLEAGUE, MORE RECENTLY AS A FRIEND. AFTER ALL, HE MARRIED ONE OF OUR BEST ROMANIAN STUDENTS, WHO CAME FROM IAȘI TO SALISBURY UNIVERSITY AND HELPED TRANSFORM HER INTO A POET, TOO.

◆

Jim Welsh

I knew Michael was a well-regarded poet, but my flaw was, I took him for granted. Then, in July of 2012, I read a review of Michael's *Selected Poems*, published in England by Shoestring Press in 2011 that appeared online in the *Prague Post*. That review rang my bell. Allow me to quote the opening sentence: "It is difficult to imagine poetry could be more finely crafted and compelling than the work of Michael Waters, who has been quietly writing some of the best poetry in the United States for the past three decades. It is a pleasure, then, to read this volume of selected poems and witness how Waters' work has moved steadily toward mastery from a starting point of estimable strength and precision." So, my neighbor, my colleague has written "some of the best poetry in the United States for the past three decades"! What have I missed here?

Well, glancing into *Michael Waters: Selected Poems* what jumps off the page is a poem entitled RAYMOND CARVER (1938-1988) *Salisbury, Maryland*. Jeez, that tells me that the most influential prose writer of the last half-century was in my home town. So where was I? Chasing career rainbows while Michael is having a chat with Raymond Carver? What a dope I have been! I knew Michael was well-connected with other writing talents. After all, he brought the novelist Richard Ford to Salisbury, Maryland, twice, and

he also brought the most famous American-Romanian writer and poet living in America, too, Andrei Codrescu, poetry advocate and Romanian émigré and cultural pundit for America's National Public Radio. Thanks to Michael, I met them both. Michael did much to enrich the cultural life of Salisbury, Maryland, and then he followed in my footsteps as Fulbright Lector to the Universitatea "Al. I. Cuza," in Iași (though also influenced, no doubt, by his wife, Mihaela Moscaliuc, my former student, who has family in Suceava). Then Michael retired from Salisbury University, and went north, to become poet in residence at Monmouth University, where he reigns today. God love him.

In 1996 we got Mihaela Moscaliuc into the Master of Arts program at Salisbury University, which she used as a springboard to the PhD program at the University of Maryland, where she turned poetic, and bloomed. Her first poetry collection, *Father Dirt*, was published by Alice James Books in Farmington, Maine, in 2010. Her countryman, Andrei Codrescu, praised the book as follows: "Mihaela Moscaliuc transfers the weight of one word into the language of another through a series of visceral poetic meditations. The questions born of the blood, quince, and sweet cherry tastes of her Romanian childhood flow into mature, terse, and sinuous English to become not answers, but poems that pose new and hard

questions. The music of the verse is American, but the contents are forged in the common sorrows of women trapped by an unfortunate history." Now, *that*, in my opinion, is an endorsement to die for. About half of her poems are grounded in Romania in general, or in specific locations like Iași or an orphanage at Pașcani. This girl, now a poetic woman and mother I first met in 1994 in a rather depressing classroom on the Copou. These colleagues, both poets now, who served me *Țuică* and *Mămăligă* at their home. I miss that, as I miss their fellowship.

As extravagant and lovely as the Codrescu tribute may be, it cannot match the tribute encapsulated in Michael's poem BELOVED (for Mihaela), for and about Mihaela, growing up in Romania, 1989 ("Ceaușescu won't be shot until Christmas"), trying to keep warm as she reads books in her cold cubicle,

(A decade later she'll meet the author.)

Sixteen now, she can't anticipate much,

Except to be loved, as she loves these books.

Reading that poem made me melt, no doubt because I know the subject, whom I first met a mere five years after the poem is set. But this essay began as a tribute to Michael, and should conclude with the words of Stephan Delbos, from his review in the *Prague Post*: "*Waters' Selected Poems* is a true pleasure - to read and recognize the development and mastery of a poet who hasn't lost faith in the power of language to shape the world, no matter how beautiful and violent - and vulgar - both our language and our world may be."

Well, then, good for Michael. It's great to see him get his due. But I still will miss the fellowship, and the *Țuică!*

Jim Welsh este profesor emerit la *Salisbury University*. A studiat în Bloomington, Indiana și Lawrence, Kansas. A urmat Literere (engleză, critică de text, studii de film la University of Kansas). A urmat și cursuri post-doctorale la Indiana University în istorie, perioada în care câțiva profesori îndrăgiți l-au determinat să accepte un Fulbright de doi ani la Universitatea „Al. I. Cuza Iași”, în 1994 și 1998. Din șederea lui în Iași a rezultat un program de schimb între Universitatea Cuza și Salisbury University din Maryland. Jim le-a recomandat Fulbrightul și altor colegi și prieteni, astfel încât au predat la „Al. I. Cuza” și Tom Erskine, fondatorul revistei *Literature/Film Quarterly* și poetul Michael Waters, căsătorit cu poeta româncă Mihaela Moscaliuc din Suceava.

Fărâme de viață

de
ZERUYA SHALEV

PROVENIND DINTR-UN SPAȚIU CUNOSCUT ÎN PRIMUL RÂND PRIN TENSIUNILE POLITICE ȘI CONFLICTELE ISRAELIANO-PALESTINIENE, DAR ȘI PRINTR-O LITERATURĂ DE O EXTRAORDINARĂ FORȚĂ NARATIVĂ (DACĂ AR FI SĂ POMENIM NUMAI NUMELE UNOR SCRITORI PRECUM AMOS OZ SAU DAVID GROSSMAN), ZERUYA SHALEV MI-A ATRAS REPEDE ATENȚIA PRINTR-UN POTENȚIAL DEOSEBIT DE A ANALIZA PSIHOLOGIA UMANĂ, FOCALIZÂNDU-SE PE UN SUBIECT MAI PUȚIN ABORDAT CE TRATEAZĂ ASPECTELE COMPLEXE ALE VIEȚII INTERIOARE A INDIVIDULUI, ÎNGROPATE SUB CENUȘIUL GESTURILOR MĂRUNTE ȘI AL COMPORTAMENTULUI SOCIAL.

Oana Balan, Băncilă

În centrul romanului *Fărâme de viață* nu stau relațiile de familie, ci percepția și destinul indivizilor ce o alcătuiesc asupra sinelui și a legăturii cu celălalt, micile întâmplări care se transformă în drame, impun alegeri și, mai ales, reconfigurarea propriilor dorințe și a imaginii despre sine prin raportare la „istoria familială”. Proximitatea morții mamei accentuează necesitatea refacerii traseului dinspre sine spre celălalt (de la aceasta spre propria familie și apoi spre copiii care, la rândul lor, trăiesc experiența de a fi soți și părinți, cu toții prinși în suita de frustrări, resentimente și neînțelegeri, în capcana propriilor tăceri sau dureri, încercând spasmodic o reapropiere care să le ordoneze echilibrul.

SPAȚIUL ȘI SUITA DE MOMENTE CE ALCĂȚUIESC „ACȚIUNEA” ROMANULUI INTENSIFICĂ IDEEA DE AUTENTICITATE PRIN EVITAREA EVENIMENTELOR EVIDENTE CE AU DEJA UN CARACTER CLIEȘIC ÎN LITERATURA ISTRAELIANĂ CONTEMPORANĂ.

Shalev e interesată în acest volum de mica istorie a celor trei personaje (și a celorlalte care intră în relație cu acestea), de gesturi meschine sau de nevoi intempestive,

de manifestările aparent haotice, dar care configurează unitatea fiecăruia dintre noi, pe care le analizează din perspectiva impactului dintre nevoia interioară a fiecărui personaj și obișnuințele celorlalte, lăsând în plan secund problematica socială și politică, atât de prezentă într-o anumită parte a literaturii israeliene contemporane.

Ceea ce particularizează acest roman este simplitatea cu care sunt disecate și redată relațiile dintre membrii familiei, legături caracterizate de brutalitatea fiecărui personaj de a se manifesta prin iubire, ură, cinism, culpabilitate, nevoia de a se face înțeles. Subiectul reface fragmentar existența mamei, Hemda Horowitz, marcată de o atracție morbidă pentru autodistrugere, exercitată apoi asupra propriilor copii, Dina și Avner, indiferent că aceasta îmbracă forma iubirii excesive (față de Avner) sau a indiferenței (în cazul Dinei). Ca mamă, afecțiunea Hemdei se îndreaptă asupra masculinității, într-o incongruență relațională cu propria fiică, transformată în aceeași grijă excesivă însă față de fata acesteia, Nitzen, o adolescentă debusolată de opțiunile celor din jurul ei: “A fost geloasă mereu pe devotamentul ei față de Nitzen, ca și cum ar fi făcut totul împotriva ei, ca să-i demonstreze

Ștefan Amatișei

ceva: uite, așa se crește o fată, așa se iubește o fată, și cu siguranță s-ar bucura să afle că fiica ei ipocrită greșește. O competiție ascunsă și nesfârșită s-a desfășurat de-a lungul tuturor acestor ani între ea și nora ei, Shlomit, pentru dragostea lui Avner, și între ea și Nitzen”.

FĂRÂMELE DE VIAȚĂ ALE ZERUYEI SHALEV CALEIDOSCOPIAZĂ ÎNSĂ ÎN EGALĂ MĂSURĂ EȘECURILE ȘI NEVOILE FIECĂRUI PERSONAJ, NICIUNUL NEȚINÂND PRIM-PLANUL.

Până într-un anumit stadiu, protagoniștii întrunesc aceeași predispoziție către eșec atrenată constant de prezența Hemdei, bătrânețea și boala acesteia provocând apariția resentimentelor și frustrărilor legate de un destin colectiv și în final ieșirea din rutină prin puterea refuzului, o respingere ce este exercitată asupra prezentului dezolant. Zeruya Shalev își organizează întregul fir epic printr-o rigurozitate distinctă, reușind să surprindă prin folosirea predominantă a persoanei I angoasele tipice omului, cât și modalitățile de a reacționa a fiecăruia. Personajele, din punct de vedere al construcției, până în momentul în care li se atribuie trăsături individuale, se dezvoltă în sfera negării: “Ce mare e forța refuzului, se pare că numai în felul ăsta e în stare să-și simtă propria existența, să atingă o fericire de scurtă durată.”. Astfel, Dina, datorită unui acut instinct matern va reuși în final să adopte copilul dorit indiferent la egoismul soțului, iar

Avner, din ipostaza unui simplu avocat a cărui căsnicie a început mult prea devreme, percepe iubirea în adevărată sa profunzime, anulând mediocritatea primei căsătorii întemeiată pe nevoia eliberării de tirania maternă.

ÎNTREGUL ROMAN ARE CA ELEMENT FUNDAMENTAL RELAȚIILE DIN INTERIORUL UNEI FAMILII, SHALEV STRUCTURÂNDU-ȘI PERSONAJELE PRINTR-O MODALITATE CE OFERĂ CITITORULUI POSIBILITATEA DE A FACE ABSTRAȚIE DE ZONA GEOGRAFICĂ, TRATÂND ASTFEL DRAMATISMUL ASCUNS PRIN TEHNICI NARATIVE MODERN, FIRESFUL DEVENIND LITERATURĂ.

Excluderea dialogului fluidizează acțiunea, perspectiva multiplă radiografiind concepțiile de viață, suferința, egoismul și nevoia de reapropiere de celălalt, de regăsire a fiecărui protagonist. Trecerea de la o idee la alta este realizată cu o subtilitate și o predilecție spre detalii tipice autoarei.

De asemenea, maniera prin care este valorificat conflictul dintre cele trei generații surprinde prin naturațea acordată unui principiu banal fără a trece în sfera clișeului. Forța epică dublează acuratețea analizei într-un roman în care poezia existenței stă alături de un zguduitor realism psihologic.

Memorii

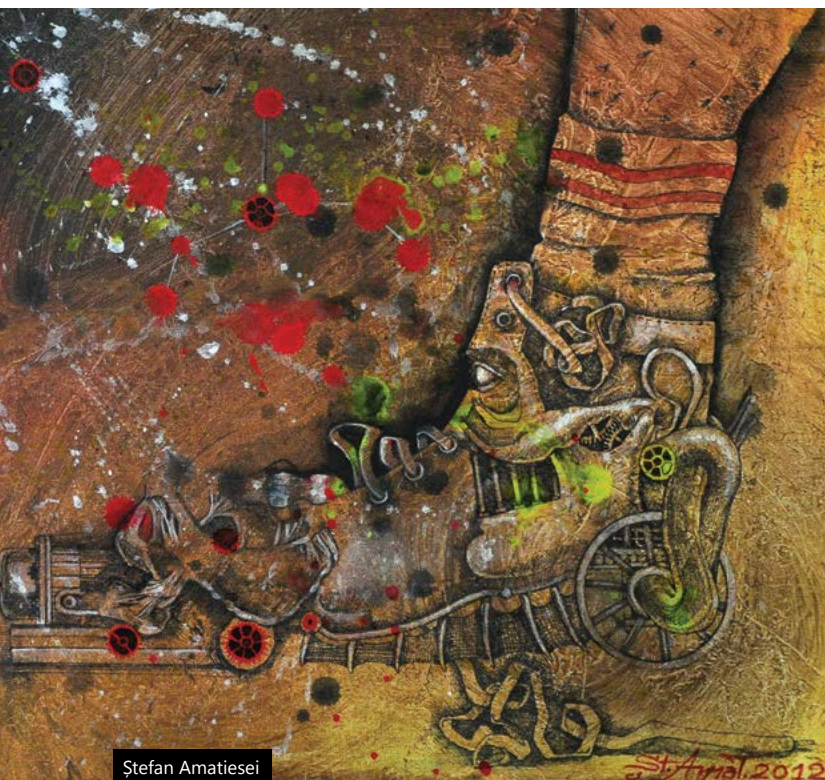
de
JOSEPH ANTON

◆

ROMANUL JOSEPH ANTON. MEMORII, APARTINÂND LUI SALMAN RUSHDIE, AUTOR BRITANIC DE DESCENDENȚĂ INDIANĂ, PROPUNE O PARCURGERE FLUIDĂ A UNOR EVENIMENTE REALE, A UNEI ÎNTREGI CARIERE ÎN LITERATURĂ, DE LA REUȘITA PARȚIALĂ A PRIMUL SĂU ROMAN GRIMUS PÂNĂ LA ANVERGURA VERSETELOR SATANICE.

◆

Cătălina Donțu, Bâncilă

Ștefan Amatiesei

Firul acțiunii urmărește maturizarea autorului, atât în cadrul familial, cât și în cariera de scriitor, evenimentele care l-au determinat să treacă prin situații limită și să ia decizii care i-au afectat pe toți cei din jurul său în căutarea unei soluții de supraviețuire. Circumstanțele în care se va găsi după publicarea în septembrie 1988 a romanului său problematic din punct de vedere religios (*Versetele satanice*) și, mai ales, după adoptarea de către comunitatea islamică ultraconservatoare a unor măsuri radicale împotriva „satanicului” autor „Satan Rushdy, creatura încornorată de pe pancartele demonstranților de pe străzile unui oraș îndepărtat, spânzuratul cu limba roșie atârându-i afară din caricarurile de prost gust pe care aceștia le purtau”, au determinat schimbări majore în modul de percepere a actului de a scrie, a libertății de exprimare și a oamenilor în general: „Unul din aspectele cele mai urâte a ceea ce s-a întâmplat, avea să scrie el mai târziu, a fost că incomprezibilul a devenit comprehensibil, inimaginabilul a devenit imaginabil.”

În cadrul romanului, diminuarea caracterului strict factologic determinat de viața proprie reluată și analizată cap-coadă, de la copilărie, prin momente de maximă intensitate, până în prezent, survine în favoarea accentuării sensului de tratat împotriva oprămii libertății de exprimare, a gândirii și puterii de decizie personale, pe

scurt, un tratat despre libertate, despre "... hotărârea de a nu tăcea. De a cânta mai departe, în ciudă atacurilor, de a înălța (în timp ce visele-mi sunt ucise de fapte) laude fluturilor trași pe roate". Sunt conturate încet teritoriul și armele de luptă în cazul Rushdie, repercusiunile curajului, dar și temerile, orgoliul și hotărârea de a-și apăra demnitatea:

„A SCRIE O CARTE ÎNSEAMNĂ A FACE UN PACT FAUSTIAN INVERSAT. PENTRU A AJUNGE LA NEMURIRE - SAU CEL PUȚIN LA POSTERITATE - PIERZI SAU CEL PUȚIN ÎȚI DISTRUGI VIAȚA REALĂ, DE FIECARE ZI.”

La nivelul diegezei, Rushdie însuși se autointitulează personaj principal al acțiunii romanului prin relatarea la persoana a treia și își povestește viața, începând cu atmosfera familială, relațiile dinstre el și cei doi părinți, Anis Rushdie, respectiv, Negin Bhatt, continuând cu școlile urmate și cu primele cărți publicate.

E refăcută atmosfera primilor ani, în care se hotărăște să renunțe la slujba din domeniul publicității pentru a putea scrie și a armoniza contrariile lumii din care provenea cu cele ale spațiului cultural de adopție, cadru în care a apărut primul roman care-i va aduce recunoașterea internațională, *Copiii din miez de noapte*.

Datorită studiilor anterioare despre originile Islamului, dar și nevoii de a da glas tuturor poveștilor care i-au marcat copilăria, se va avânta într-un nou proiect ce-i va lua cinci ani și al cărui rezultat va fi controversatul roman *Versetele satanice*: "[...] a văzut în această nouă carte o explorare mult prea personală, mai intimă, o primă încercare de a crea opera pornind de la propria experiență a migrării și metamorfozei. Din punctul lui de vedere era cartea cea mai puțin politică dintre toate trei.”

Într-un alt plan, cartea reface destinul omului Salman Rushdie și al relațiilor cu cele mai importante femei din viața sa: divorțează de Clarissa, mama primului său băiat, Zafar, trece printr-un mariaj cu Marianne Wiggins (de asemenea scriitoare, ce va suferi ca urmare a atenției excesive acordate soțului de presa literară și va sfârși prin a inventa scenarii legate de viața acestuia pentru cele mai cunoscute ziare), se va îndrăgosti de Elizabeth, cu care va mai avea un copil, Milan, mai apoi de Padma, „indianca aceea frumoasă care avea o emisiune la o televiziune italiană și apoi s-a întors în America să se facă actriță”,

cunoaște suferința bolii, moartea multora dintre cei dragi, traumele propriilor copii, zbulciul și neputința.

După publicarea romanului în 1988, pe 14 februarie 1989, intră în vigoare fatwa, iar viața scriitorului s-a schimbat fundamental, aflându-se constant sub amenințarea cu moartea de către musulmani și indieni, în ciuda faptului că majoritatea celor ce-l atacau public nici măcar nu-i citiseră romanul.

ÎN SPATELE CONFIGURĂRII METODICE A UNOR EVENIMENTE DE SINTEZĂ ȘI A DRAMEI PERSONALE, TEMA PRINCIPALĂ A ROMANULUI RĂMÂNE ARTA ȘI STATUTUL SCRITORULUI ÎNTR-O LUME ÎN CARE LIBERTATEA EXPRIMĂRII ȘI VALORILE LIBERTĂȚII SUNT PERMANENT AMENINȚATE DE CUTUME, INTOLERANȚĂ, TENDINȚE DICTATORIALE ȘI INTERESE POLITICO-ECONOMICE.

Astfel, abordarea și, eventual, reinterpretarea unor idei religioase exclusiv din prisma actului literar poate oricând determina întâlnirea cu moartea și anularea libertății individului. Destinul fiului lui Khwaja Muhammad Din Khaliqi Dehlavi (devenit Rushdie „datorită admirației pe care o avea față de Ibn Rushd sau Averroes, cum era cunoscut în Occident, filosoful arabo-spaniol din secolul al doisprezecelea”) presupune parcurgea drumului de la Salman, străinul care a învățat să poarte cu el moștenirea spațiului indian în lume, la „Satan Rushdie” și Joseph Anton pentru a putea redeveni Salman Rushdie, omul și scriitorul care a trăit sub faldurile morții, clamând necesitatea libertății de a fi tu oriunde în lume.

În afara circumferinței de analiză a textului, perspectiva cititorului trebuie luată în considerare, căci ea îl pune față în față cu o dorință instinctivă de a-l cunoaște atât pe autor, cât și circumstanțele în care a fost realizat romanul. La sfârșit, omul, autorul și viața se suprapun într-o imagine zguduitoare a căutării sinelui în afara oricărui tip de constrângeri: „Până la urmă, asta era el: un povestaș, un făuritor de forme, un creator de lucruri care nu existau. Ar fi înțelept să se retragă din lumea comentariului politic și a polemicilor, [...] să trăiască din nou în universal lui „a fost odată”, a lui *kan ma kan* – a fost așa și nu a fost așa – și să pornească în călătoria către adevăr, purtat de apele fanteziei.”

Nadja

de
ANDRÉ BRETON

◆
ANDRÉ BRETON MI-A FOST MULT TIMP CUNOSCUT DOAR CA PERSOANA CARE A SCRIS PRIMUL MANIFEST AL SUPRAREALISMULUI, DEȘI OPERA SA LITERARĂ ESTE MAI ÎNTINSĂ. CU OCAZIA ACESTEI TRADUCERI RECENT APĂRUTE, AM PUTUT ÎNTREVEDEA O NOUĂ LATURĂ A PERSONALITĂȚII SALE, MAI ANCORATĂ ÎN MUNDAN. NADJA E O CARTE CARE PROVOACĂ PRIN DUALITATEA SA. ÎNTR-UN FEL, E DESTUL DE UȘOR SĂ DESCIFREZI MESAJUL ȘI MOTIVUL PENTRU CARE A FOST SCRISĂ, CĂCI MEREU EXISTĂ UNUL. ÎN ACELAȘI TIMP, ESTE UN ROMAN STRATIFICAT ATÂT DIN PUNCT DE VEDERE COMPOZIȚIONAL, CÂT ȘI AL SERIEI DE ÎNȚELESURI ȘI REFERINȚE EXTERIOARE TEMATICII PRINCIPALE.

◆
 Mădălina Tvardochlib, absolventă Național

Nadja reprezintă, în esență, relatarea unei foarte scurte povești de iubire, în acest mod realizându-se consumarea ei ultimă prin metamorfizarea puternică a persoanei reale în cea a personajului. Deosebit de interesantă mi s-a părut metoda aleasă de prezentare a personajului prin crearea de tensiune premergătoare apariției ei propriu-zise. De asemenea, trebuie să menționez și utilizarea tehnicii colajului în două moduri.

Primul, la nivel narativ, prin îmbinarea unor secvențe ce ar putea exista și autonom cu nuclee narrative și comentarii sau aluzii subtile pentru cititor, complet dispartate de conținutul efectiv al cărții. În acest punct sunt de foarte mare ajutor notele extinse, care își îndeplinesc foarte bine rolul explicativ, oferind precizări vitale care nu pot fi cunoscute decât în cazul unei lungi și temeinice cercetări asupra curentului. Al doilea este reprezentat de inserția de fotografii pentru a suplini pasajele descriptive. Această modalitate de prezentare vădește simțul estetic

al autorului și atenția pentru detalii, deosebit de importantă în contextul acestei cărți. Spun aceasta pentru că în unele momente am simțit că romanul este construit din flash-back-uri ale unei „memorii magice”, singura care le poate descifra adevărata coerență interioară.

PRIN STRUCTURAREA ÎN TREI PĂRȚI SE REALIZEAZĂ O SUGESTIE, POATE INVOLUNTARĂ, A ATTUDINII PERSONAJULUI NARATOR FAȚĂ DE NADJA. LUNGUL PREAMBUL DIN PRIMA PARTE REPREZINTĂ O METODĂ DE A AMĂNA SUBIECTUL PROPRIU-ZIS, DEVENIND ASTFEL UN PRETEXT DE A ENUMERA REFLECȚII PERSONALE DINTRE CELE MAI DIVERSE.

Prima propoziție „Cine sînt eu?” pare începutul unui „exercițiu de stil” sau ipostazierea unui moment în care Breton simțea nevoia de a scrie, dar nu știa ce și cum să înceapă. Această ultimă ipoteză este destul de plauzibilă pentru că se știe că suferea des de blocaje. Este important de notat faptul că încă din primele fraze totul este prezentat și discutat în termenii concepției supraréaliste impenetrabil legată de persoana lui Breton în toate ariile existenței sale.

În a doua parte, descoperim, după lunga prezentare și așteptare, persoana Nadjei. Nadja, din nou, atât cartea, cât și personajul, este formată prin dezmembrare, selecție și suprapunere de imagini din care rezultă un colaj lipicios al unui ideal ipostaziat în femeie. Ea se descoperă cititorului sub forma unei demonstrații și a necesității lui Breton de a o menține „în viață”. Ultima parte este ceva mai detașată, cu o atitudine ușor critică față de eternul feminin ipostaziat în Nadja, sugerându-se subtil trecerea iminentă către o altă femeie, doamna cu mânușa. Ultima jumătate de pagină închide ermetic cartea, conturând două metafore pentru două femei, dar accentuând ambiguitatea.

Am fost sigură aproape de la început că înțeleg exact ceea ce se vroia a fi transmis, lucru destul de rar și care presupune o anumită conexiune osmotică cu romanul. Totuși, am simțit, mai tot timpul, într-un mod apăsător, cât de complexă și de intangibilă este substanța volumului. Atunci întrebarea care rămâne este: am înțeles totuși?

Zaira

de
CĂTĂLIN DORIAN FLORESCU

◆

CĂLĂTORIM. POATE CĂ ACEASTA ESTE VOCAȚIA FIINȚEI UMANE, DE A FI MEREU PE DRUM. DE A FI ÎNTR-O CONTINUĂ ȘI NEAȘTEPTATĂ CĂLĂTORIE, LA CAPĂTUL CĂREIA VA AJUNGE ACASĂ... ÎNTR-O CĂLĂTORIE A RE-GĂSIRII ȘI ÎN-FIINȚĂRII ESTE ȘI SCRIITORUL DE ORIGINE ROMÂNĂ, DAR DE EXPRESIE GERMANĂ, CĂTĂLIN DORIAN FLORESCU.

◆

Georgiana Diaconița, absolventă CNPR

Prin romanul *Zaira*, publicat în limba germană în anul 2008 la Editura C.H. Beck din München, Cătălin Dorian Florescu ne propune „o călătorie amețitoare” alături de personajul feminin eponim printre cuvinte, păpuși, mâini și priviri. Printre lumi, dictaturi, suflete, iubiri și renunțări, căutări și regăsiri. Construit sub forma unei confesiuni la persoana I, romanul este un flashback extins, având caracterul unei scrieri circulare, care debutează și se încheie în Timișoara, unde personajul central s-a întors pentru a-și regăsi ființa iubită.

Zaira Izvoreanu, protagonista romanului, fiica unor moșieri bogați, se naște în sala de așteptare a gării din Strehaia, începându-și astfel „amețitoarea călătorie” a vieții¹. (...) Inocență și maturitate, demnitate și umilință, frumusețe și grotesc, eros și thanatos, iluzii și împliniri, toate înmuguresc, se deschid și se împletesc într-un suav parfum de trandafir² în destinul și în călătoria Zairei. Romanul e ca un minuțios teatru cu păpuși jucat între Est și Vest, între Europa și Statele Unite, între o lume mică, sărăcăcioasă, dar fericită și una mare, liberă, dar lipsită de fiorul autentic al bucuriei, un joc la finalul căruia îndemnată păpușăreașă Zaira lasă cititorul suspendat între două posibilități: de a continua călătoria și jocul sau de a se opri și de a se căuta pe sine.

Traducerea romanului în limba română pentru editura

Polirom a fost realizată de către Mariana Bărbulescu. Aceasta este lector doctor la catedra de germanistică a Facultății de Litere din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Ea a mai tradus pentru editura Polirom romanele lui Cătălin Dorian Florescu *Drumul scurt spre casă* (2006) și *Maseurul orb* (2007), romanul lui Günter Grass *Pisica și șoarecele* (2009) și colaborează și cu editurile Rao și Humanitas, pentru care a realizat traduceri din Hermann Hesse și Heimito von Doderer.

Romanul *Zaira* a fost publicat la editura Polirom, în colecția *Fiction Ltd*, în anul 2010, într-o ediție cartonată și reeditat în anul 2012, în colecția TOP 10+, în formatul unei cărți de buzunar și în format e-book. Pentru analiză se va alege prima ediție a cărții. (...)

Din punct de vedere grafic, design-ul supracopertei pentru ediția în limba română a fost preluat de la ediția în limba germană, realizată de L. Eisenmann. Supracoperta I surprinde o imagine dintr-o gară în care parcă timpul s-a oprit pentru câteva clipe, atât cât silueta feminină din prim-plan să ajungă, hotărâtă și încrezătoare, la silueta masculină din fundal, din partea stângă, care pare a o aștepta. S-ar putea presupune că cele două persoane sunt Zaira și Traian, pe care i-a unit jocul de păpuși și vocația ludică și care acum se vor întâlni sub lumina blândă a unei iubiri nestinse, care se presară în sufletul fiecăruia dintre

ei asemenea nisipului, fir cu fir³. Această secvență nu are nimic din agitația și zgomotul unei gări. În dreapta imaginii e un ..grup de călători care-și așteaptă trenul sau își caută destinația, resemnați și liniștiți. Totul e învăluit de o taină și se află sub pecetea unui albastru senin, simbol al zborului către infinit, către libertate, culoare care va fi preferată și pentru coperta cartonată.

În corpul cărții întâlnim coloncifra care apare jos, în partea dreaptă, pentru paginile impare și jos, în partea stângă, pentru paginile pare. Ea lipsește de pe paginile rămase albe, de pe primele patru pagini, de pe ultimele pagini și de pe paginile care conțin numărul și titlul celor patru părți ale romanului. Nu se întâlnește colontitul, dar pot fi observate câteva note de subsol, în care traducătoarea oferă explicații și informații suplimentare pentru anumii termeni (v.p.409) sau jocuri de cuvinte (v.p.365) sau traduce unele replici care erau redată în limba engleză în textul-sursă (v.p.382).

Din punctul de vedere al traducerii, cartea este o apariție de succes. Mariana Bărbulescu reușește să exploateze la maxim valențele stilistice ale limbii-țintă și să realizeze o traducere literară, re-creând într-un fel textul în limba română și aducând astfel romanul în spațiul lui de baștină. Ca la orice traducere, și în cazul acesteia se pot constata uneori pierderi de sens, care nu reduc însă din valoarea literară a scrierii. Chiar Umberto Eco considera că a traduce înseamnă „a spune cam același lucru”⁴.

Sunt aspecte ce țin de subtilitatea fiecărei limbi și, în cazul de față, al limbii germane. Spre exemplu, propoziția „*Breschnew würde sich doch kein Kuckucksei ins Nest legen lassen.*” (p.309) este tradusă de Mariana Bărbulescu astfel: „*Doar n-avea Brejnev să îngăduie un ou de cuc în cuibul lui.*” (p.300). Este, într-adevăr, o exprimare eufemistică în ambele limbi, însă, în limba germană, prin „*Kuckucksei*” se înțelege o persoană care s-a născut ca rezultat al unei relații extraconjugale, pe scurt, un bastard. Astfel că ideea propoziției redată mai sus este că Brejnev nu îngăduia să aibă alături de el chiar orice fel de persoană, cu origine și identitate care ar lăsa de dorit, idee care nu e redată în maniera cea mai potrivită în limba română.

Se pot întâlni și câteva non-echivalențe, ca în exemplele: „*wird immer gründlich gegrinst*” (p.9) „*se zâmbește temeinic*” (p.9), „*hier lebt man dünn*” (p.11) „*aici se trăiește subțiat*” (p.11), „*war bleich und eingefallen*” (p.140) „*era palid și scofălcit*” (p.138). De-a lungul traducerii se regăsesc și exemple de calcuri: „*bricht er in Tränen aus*” (p.85) „*izbucnește în lacrimi*” (p.84), „*er hatte sich einen Auftrag gegeben*” (p.129) „*și dăduse o însărcinare*” (p.128), „*nutzlos geworden waren*” (p.171) „*deveniseră netrebuincioase*” (p.168), „*Börsencrash*” (p.433) „*crahul bursier*” (p.421).

Alte procedee ale traducerii care au fost utilizate cu precădere de Mariana Bărbulescu sunt adaosul („*Sie weiß nicht über die Welt*”(p.17) „*Ea nu știe nimic despre cum*

merg lucrurile pe lumea asta", p. 17; „*mehrstimmiges Fluchen*" (p.10) „*înjuratul e colectiv, pe mai multe voci*", p. 10), echivalența („*trafes gut*" „*a nimerit-o*", p. 9; „*ganz allein*" „*singură de tot*", p. 9; „*entehrt*" „*lasă fără onoare*", p. 81). Echivalența este întâlnită și în cazul cuvintelor compuse ad-hoc, care pot fi considerate licențe poetice: „*des-Mädchens-das-auf-die-Zehen-starren-will*" (p.394) „*fetei-care-vrea-să-se-uite-țintă-la-degetele-de-la-picioare*" (p.382); „*ich-ohne-Zizi-ohne-Strehaia-ohne-Traian-ohne-loana*"(p.469) „*eu-fără-Zizi-fără-Strehaia-fără-Traian-fără-loana*" (p.457). Pentru a da o culoare locală, traducătoarea realizează echivalențe cu lexeme din limbajul popular: „*dieser Stadt*" „*orașul ăsta*" (p.9), „*gegen die*" „*împotriva ălora*" (p.11), „*es gibt*" „*is*" (p.42), „*Klo*" (p.185) „*veceu*" (p.181), „*Heiratest du mich jetzt?*" (p.155) „*Acu' te măriți cu mine?*" (p.152).

Un alt procedeu folosit este transpoziția: verb prin substantiv („*das Geschäft geht vor*", p.455 „*afacerile au întâietate*", p. 442; „*wurde gewogen*", p.17 „*s-a făcut cântărirea*", p.17), adjectiv prin substantiv („*zu gottlos*" „*așa o blasfemie*", p.12), subordonată atributivă prin substantiv („*eine Stadt, die sich auflöst*", p.48 „*oraș în descompunere*", p.49), adjectiv prin verbe („*ungläubig*" „*nevenindu-i să creadă*", p. 9).

Se întâlnește ca procedeu al traducerii și perifriza: „*redete... ein*" „*ducea muncă de lămurire*", p. 10; „*piekfein*" „*la patru ace*", p. 340; „*uns vergessen*" p.185 „*ne-a dat uitării*", p. 181; „*sich fassen konnte*" „*și-a venit în fire*", p. 16. Și modulația sporește valoarea stilistică a traducerii și ajută la realizarea transferului cultural: „*wurde alles auf den Kopf gestellt*", p. 36 „*totul era cu susu-n jos*", p. 37; „*mir wachsen viele Ohren*" „*eu fac urechile pâlne*", p. 10; „*Saujude*", p.110 „*evreu împutit*", p.109; „*das Sauhund*" „*acel mizerabil*", p. 115; „*Zaira soundso*", p. 170 „*Zaira Nu-știu-cum*", p.167; „*Fräulein Dreimalgescheit*", p. 170 „*Domnișoara Isteața-istețelor*", p. 167; „*Arschgesicht*", p. 412 „*măimuțioile*", p. 400.

Se întâlnește și corespondența, în special în cazul numelor proprii: „*Poebene*" „*Câmpia Padului*", p. 15; „*Schwarzwald*" „*Pădurea Neagră*", p.15; „*Dunkirchen*" „*Dunkerque*", p.68.

Un exemplu subtil de contrasens se observă la traducerea haiku-ului Svenjei Herrmann din motto-ul romanului: „*du streust / Licht wie / Sand in meine Augen*" „*Presari / lumină-n ochii mei – / e ca nisipul*" Comparația „*ca nisipul*" nu face referire la modul în care lumina este percepută de către ochi, ci la acțiunea exprimată de verb. *Streuen* desemnează acțiunea de a presăra ceva, nu așa

Dan Moisii

cum se consideră că se presară făină, ci cum clepsidra presară nisipul. Astfel că nu lumina „e ca nisipul”, ci modul în care se presară.

Dacă ar fi să se facă referire la aspectele negative ale traducerii în limba română, ar trebui să se ia în considerare faptul că traducerea omite ultima pagină a romanului, care în originalul în limba germană conține mulțumirile autorului adresate Zairei⁵ și lectorului cărții, Martin Hielscher. De asemenea, se întâlnesc greșeli de redactare precum „ușa a s-a deschis” (p.433), „fuseseră trimuși” (p.431), „salarul” (p.397), „Ioana a s-a tânguit” (p.382), „tata era ziler” (p.420), „te parfumezi atât tare” (p.363), „pe o o tablă” (p.361), „de colo colo” (p.73), „Nu-i așa micuț?” (p.343), „gura ei era ca o line subțire” (p.382). Un alt aspect care merită subliniat ar fi preferința traductoarei pentru păstrarea unor cuvinte în limba engleză, la fel ca în original. Deși aceste cuvinte sunt în detrimentul cititorilor care nu cunosc limba engleză, preferința traductoarei pentru păstrarea lor poate fi motivată de dorința de a creiona cât mai fidel societatea americană: „au adus blue crabs tineri” (p.363), „am înscris-o pe Ioana la highschool” (p.349), „Omul ne-a spus: Welcome to the United States!” (p.326), „puteți să le numiți townhouses” (p.329), „M’am, acolo unde locuiți...” (p.331), „și-a răsucit un joint” (p. 384).

„Multe aș putea să spun în final, dar nu că m-aș fi plictisit.”⁶ Același lucru l-ar putea afirma oricine citește în limba română romanul lui Cătălin Dorian Florescu: o traducere literară, plină de vitalitate și de forță stilistică, la capătul căreia se deschide o altă lume, pentru că o carte adevărată începe abia atunci când cuvintele s-au terminat.

Dan Moisii

1 Romanul este structurat în patru părți, care corespund etapelor vieții Zairei: prima parte este numită *Începe amețitoarea călătorie*, a doua parte – *Bărbați înșelători*, a treia parte – *Fugă cu pisica*, iar a patra parte – *O viață americană*.

2 În limba arabă, *Zaira* înseamnă *călătoare*.

3 Nu este întâmplătoare alegerea haiku-ului Svenjei Herrmann drept motto: „Presari / lumină-n ochii mei – / e ca nisipul.”

4 Umberto Eco, *Quasi dasselbe mit anderen Worten*, Carl Hanser Verlag, München, 2006, p. 9.

5 Personajul Zaira are la bază povestea Zairei Manta, o timișoreancă în vârstă de 78 de ani. În urma întâlnirii cu aceasta, scriitorul începe să-și proiecteze romanul.

6 Cătălin Dorian Florescu, *Zaira*, Editura Polirom, Iași, 2010, p.457.

ÎN TÂLNIRI

1

ALECART

LA BUCUREȘTI

GARANTAT 100%

foto: TVR

„Ne-a făcut mare plăcere să vă cunoaștem și să vedem de aproape o așa ispravă culturală. Cred că multe reviste culturale românești ar avea motive serioase de invidie!”

Simona Sora – editor coordonator „Dilema veche”

“Nu ne-am propus niciodată să concurăm cu alte reviste culturale din România, ci să fim cititori activi”

Emil Munteanu - redactor coordonator „Alecart”

Cele două fragmente de dialog reproduse mai sus punctează nu numai prima parte a excursiei de o zi făcută de redactorii „Alecart” la București, ci și relația de cauzalitate încheiată în timp între conceptul germinal din spatele acestei reviste și tranziția involuntară către un adevărat fenomen cultural. Astfel, data de 2 aprilie 2013 marchează în calendarul alecartian o experiență pe cât de diferită, pe atât de încântătoare.

Fiind invitați la sediul Televiziunii Române din București pentru a participa la emisiunea lui Cătălin Ștefănescu, „Garantat 100%”, am avut, de asemenea, neașteptata ocazie de a ne întâlni în prima parte a zilei cu membrii redacției „Dilemei vechi”. Această primă experiență a dialogului cu câțiva dintre membrii uneia dintre cele mai importante reviste culturale românești a stat sub semnul unei disponibilități extraordinare demonstrând încă o dată că în universul culturii și în lumea cuvântului liber barierele impuse de canonul social al categoriei de vârstă și al nivelului de experiență în domeniu se dizolvă lăsând loc unui dialog între cei pasionați de idee și de orice manifestare a fenomenului cultural. Astfel, într-un cadru cât se poate de familiar, reprezentanții celor două publicații au luat parte la o conversație ca între prieteni.

S-au depănat amintiri, s-a vorbit despre cărți, despre autorii lor, s-au împărtășit experiențe și s-a remarcat unanim primatul formei asupra fondului din ce în ce mai frecvent în cadrul textului scris. S-au format noi legături (fără un titlu oficial), legături dictate de spiritul comun al celor două reviste, un spirit critic și în permanentă căutare de nou și de forma nespūsă a vechiului. Cele două ore au trecut înesizabil de repede la fel ca în orice situație în care plăcerea oferită de discuție și de companie îndepărtează gândul de alte considerente pragmatice. Ne-am luat rămas bun de la Simona Sora, care a avut numai cuvinte frumoase pentru „Alecart”, de la Andrei Manolescu, care ne-a împărtășit câteva din experiențele sale și de la Lucian Muntean, care a immortalizat atmosfera destinsă și plăcerea întâlnirii.

Cea de-a doua parte a experienței alecartiene în capitală nu s-a lăsat deloc mai prejos și, după o plimbare plăcută în compania unuia dintre corespondenții (și fondatorii de altfel) „Alecart”-ului, Izabela Pavel, am ajuns la TVR. Sediul Televiziunii Române se impune prin masivitate dincolo de curtea ce-l desparte de Calea Dorobanți. Intrăm de-a dreptul sfioși prin labirintul decorat pe margini cu sute de uși menite parcă a rămâne închise adăpostind secretele de dincolo de sticla televizorului. Trecând prin coridoare ce ne amintesc de atmosfera din *Lupul de stepă* al lui Hesse și prin cabina de machiaj, pășim în platoul de filmare, o sală imensă

acoperită cu pânză neagră ce prin întuneric îi atribuia un aspect infinit. Decorul alb, contrastant, se încălzește rapid în lumina reflectoarelor. Pereții la fel albi, cu ferestre negre, ascund în spatele fiecărui gol o cameră ce analizează și înregistrează fiecare gest și fiecare sunet ce iese timid și nesigur inițial printre dinți. Timpul și-a uitat noțiunea și a luat-o la fugă cu un ritm amețitor.

„Nu vă stresați, nu trebuie să aveți emoții. Aceasta va fi o discuție (ca) între prieteni!” Iată-ne din nou sub semnul prieteniei și al unei ospitalități extraordinare care a calmat spiritele și care a dat iarăși frâu liber la spontaneitate și plăcerea conversației.

Nimic nu a fost regizat, nimic discutat înainte (în afara unor detalii definitorii pentru proiectul „Alecart”) și totuși, conversația a decurs fără inhibiții, într-o manieră destinsă, demonstrându-ne încă o dată că moderatorul oferă emisiunii etalonul calitativ și nu invers. Iar Cătălin Ștefănescu s-a ținut de cuvânt. Am purtat o discuție (ca) între prieteni, o conversație ce s-a desfășurat arborescent, vizând nu numai „Alecart”-ul, ci și percepția asupra spațiului cultural sau diferența de viziune dintre generații.

S-a vorbit despre inițiativă și despre maturitate, s-a discutat despre relația elev-profesor, despre ce contururi își apropiază aceasta în cadrul alecartian și, de asemenea, despre stigmatizarea noii generații percepute sub semnul unei involuții culturale. S-a cântărit atât rolul profesorului perceput în dubla sa identitate de prieten-îndrumător și/sau de personaj tiranic-autoritar, cât și rolul generației tinere puse față în față cu alegerea de a prelua greșelile trecutului ca modalitate de a pune bazele unei evoluții ulterioare sau de a le ignora și de a făuri unui tipar propriu, detașat complet de ceea ce înseamnă sorginte. La fel ca în cazul întâlnirii din redacția „Dilemei vechi”, timpul a trasformat o oră în iluzia unui interval mult mai scurt care ne-a surprins în ultimele minute ale înregistrării în ipostaza de spectatori ai unui moment muzical ce a încheiat într-o notă destinsă întâlnirea noastră cu Cătălin Ștefănescu și cu restul echipei „Garantat 100%”.

Drumul înapoi (după o gustare de „crai vechi” în Centrul Vechi al capitalei) a scos la iveala dorința de a mai fi rămas în compania unor oameni care ne-au primit cu brațele deschise și sentimentul irealului prin raportare la o zi cât se poate de productivă și proporțional de lungă. Rămâne doar întrebarea cum de este posibil ca acceptarea să vină din partea unor oameni de cultură și jurnaliști a căror recunoaștere nu poate fi pusă sub semnul întrebării și într-o mai mica măsură dinspre cei care, acasă, preferă să închidă ochii și să rămână în turnul de fildeș al propriilor suficiențe/orgolii.

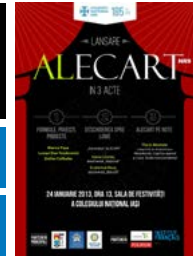

2

LANSAREA ALECART 9

ÎN 3 ACTE

24 IANUARIE 2013

Un eveniment în trei acte ascunzând după cortină o serie de subiecte amplificând pregnant o dorință a colaboratorilor, dar și a redactorilor „Alecart”, de a-i antrena pe cunoscătorii curentului alecartian într-un exercițiu, dacă nu fizic, atunci mental, și de a le oferi o imagine de ansamblu asupra a ceea ce a reprezentat acest nou număr pentru noi.

foto: Monica Meg

Larissa Danilov, Băncilă

Deși vorbim de o revistă care pune în valoare spiritul critic al celor care-și ocupă timpul scriind diverse articole ce dau forma „Alecartului”, reușim să fim în continuare ancorați în (i)realitatea noastră.

● Actul I

O fostă sală de sport, undeva în inima Iașului, unde cu câteva zeci de minute înainte lumea se îmbulzea ținând strâns în mâini drapelul României și fluturându-l în zig-zag prin aer. Ceasurile telefoanelor mobile arată ora 13 fără 10 minute. În fosta sală de sport (*actuala Sală*

de Festivități a Colegiului Național Iași) se antrenează minți.

O singură intrare.

SCENA I - Un număr de optzeci de elevi se împing constant între ei, căutându-și loc. Un băiat din clasa a noua deschide ușa, se împinge câte două-trei scări, strâmbă din nas și se îndreaptă către ieșire. În urma lui se închide ușa. O doamnă profesor. Primul "s" dă *bună-ziuă*. Zâmbet și salut retoric.

Microfonului i se face un test.

(din față, o voce feminină anunță deschiderea evenimentului): *Cred că putem începe.*

Printr-un gest subînțeles, prezentatoarea se întoarce către publicul acum orientat cu privirea spre scenă. Pentru câteva minute, atenția se îndreaptă asupra discursului doamnei Munteanu.

Totul începe cu o vorbă caldă adresată celor prezenți și o imagine de ansamblu asupra întregii lansări, dar și a revistei. Primele rânduri se văd în ceață, dar, pentru câteva momente, un zâmbet în colțul gurii se furișează prin spatulele redactorilor. Se fac prezentările. De la stânga la dreapta, un Marius Pașa, un Ștefan Colibaba și un Lucian Dan Teodorovici. Înaintea lor, radiind fiecare în parte, doi foști redactori – Ioana Lionte și Ecaterina Reus.

După câteva momente de pauză, invitații iau cuvântul.

Scena II - Se întinde un fir lung în jurul sălii. Nimeni nu observă nimic. Invitații noștri țin cu vârful degetelor o bucată pe care, cu fiecare cuvânt – se apropie de la distanță, încet, de câte un spectator și încep a-l înfășura pe deasupra pielii. Din când în când, câte un copil, strâns puțin mai tare decât ar trebui la încheieturi, începe să se agite pe scaun.

„Alecart”, văzută din trei perspective diferite, evoluează treptat de la termenul de formulă, către noțiunea de revoltă a unor tineri puși în ipostaza de a prinde printre degete cuvintele surdo-mute ale unor scriitori și de a-și manifesta – prin rubricile noastre – spiurul critic.

Se leagă propoziții și idei.

Fiecare invitat poartă cu el câte o fundiță în palme pe care, la sfârșitul discursului, o desface de față cu spectatorii. Aplauzele vin odată cu fiecare nod desfășurat de-a-ntregul pe mese.

Scena III - Se anunță o scurtă pauză dintre acte printr-o serie de întrebări adresate din public. Invitații se așază cu mâinile încrucișate către sală, așteptând.

La un moment dat, o mână, agățată de unul dintre cabluri, se ridică în sus și se încurcă emotiv de câteva noduri. Discuția continuă iar, întrebare plus răspuns în jur de zece-cincisprezece minute egal *„să trecem mai departe”*.

● Actul II

Sala rămâne aceeași. Din când în când, câte doi-trei elevi își schimbă, prin spate, locurile între ei.

Scena I - Foștii noștri redactori își dreg glasul și își aranjează în față revistele și câteva hârtii. Fețele mai mult sau mai puțin cunoscute redau o atmosferă familială și se degajă un ușor seniment nostalgic. Cele două studente discută despre diferitele probleme care se învârt în jurul ariei universitare românești sau *„din afară”*. Se trage un mic semnal de alarmă către ceea ce ar putea să reprezinte străinătatea, subliniind anumite probleme ce se vor putea suprapune cu planurile acelor câțiva elevi doritori de a simți gustul învățământului universitar din diferitele colțuri ale lumii.

Scena II - Într-un colț al sălii, undeva în partea stângă, d-na Anca Colibaba preia cuvântul, atrăgând atenția asupra subiectului anterior parcurs și punând, totodată, într-o lumina obiectivă întregul fenomen, îndrumându-i pe aceia ce văd un sprijin în a-și urma studiile dincolo de graniță.

● Actul III

Invisații se mută undeva, în sală, scena rămânând plină de fire, sticle de plastic și pahare umplute câte puțin cu apă plată.

Scena I - Un tânăr, Florin Mantale, elev al Colegiului Național de Artă „Octav Băncilă”, se așază în dreptul pianului cântând, *“Capriciu spaniol”* și *“Studiu transcendent”*. Lumea ascultă și privește cum firele se plimbă pe scări, până când cuprind cu totul masa (cu tot cu pahare și sticle) împreună cu o parte din cele câteva scaune aflate în față.

La finalul reprezentației firele cad unul câte unul pe jos, împrăștiindu-se prin sală. Spectatorii aplaudă și se anunță încheierea celei de-a noua lansări „Alecart”. *Spectatorii își iau la sfârșit câte un fir roșu pe care și-l leagă de deget.*

Două ieșiri.

Scena II - *Monologul unui redactor aflat în mulțime.*

“...”

“Ne-am descurcat?”

ITINERARII

Dubai

acesta să fie drumul spre Rai?

Este sfârșit de iarnă, iar eu deja am uitat cum arată acest anotimp; nu am cu cine schimba o vorbă în română cu excepția drăguței stewardese (e din București și are șase luni de când lucrează pentru compania aeriană din Emirate).

Alexandru Danu, absolvent Băncilă

Ne pregătim de aterizare, iar de pe geamul avionului, privind în jos, un amestec de ceață, nori și nisip anunță o forfotă de supercivilizație, la marginea deșertului. Cea mai înaltă clădire din lume înțepă văzduhul cu multă emancipare.

Ajuns în aeroport, încep să înțeleg că mărimea este o caracteristică a locului, iar pierderea în spațiu și timp, inevitabilă. În fața mea, niște turiști vorbesc rusește, la dreapta, un grup de asiatici, probabil din China. Agenții de la controlul pașapoartelor aruncă priviri precise asupra mulțimii, îmbrăcați simplu, dar impunători în haina tradițională pe care ei o numesc „kandura”. Ieșind din aeroport, sunt izbit de o căldură ca de saună și de un ușor miros maritim combinat cu parfum arăbesc specific.

Așa îmi amintesc de prima călătorie în Dubai - un tânăr artist abia ieșit din facultate, curios și uluit de tot

ce se întâmplă în jur. Între timp, starea euforică de altădată a fost înlocuită cu un fel de obișnuință nenaturală, asemenea pârtiei de schi permanente din interiorului unuia dintre imensele centre comerciale de aici. Iată puterea capitalismului aplicată aproape violent pe tărâmul unde cu câteva decenii în urmă furtunile de nisip și arșița deșertului chinuiau beduinii și unde dărnicia golfului a unit trei continente. Până la decoperirea petrolului, printre cele mai de preț mărfuri erau perlele, colectate de localnici prin metode rudimentare.

ACUM, TEHNOLOGIA DE ULTIMĂ ORĂ DOMINĂ ORICE COLȚIȘOR AL ORAȘULUI DIN CARE BĂȘTINAȘII APROAPE AU DISPĂRUT (NU DIN CAUZA NATALITĂȚII, CI A ABUNDENȚEI TURIȘTILOR ȘI A CREȘTERII IMIGRAȚIEI DIN ULTIMII ANI).

O simplă plimbare în cel mai mare mall este tot atât de

foto: Alexandru Danu

obositoare ca o zi de muncă. Te întâmpină la tot pasul reclame uriașe, moda din Italia este la ea acasă, fast-food-uri și restaurante variate (de la bucătăria chinezească până la "burger-ul" american) își împart spațiul cu departamentele de electronice care singure îți oferă doza pe un an de radiații electro-magnetice și divertisment. Fiecare mall e un univers global în miniatură cu rădăcinile în Occident și esența în Orient, într-o combinație ciudată cu visele unui conducător - preaiubitul sheick al Dubai-ului. Printre nenumărații străini se identifică ușor tinerii localnici, generație care aproape a uitat de cămilele mult prețuite de bunicii lor. Acum ei preferă bolizi puternici, cu miros de tapiserie nouă, iar comunicarea se realizează prin ultima generație de "smart-phones". Se plimbă singuri sau în grupuri exclusiv de bărbați, mereu cu "hands-free-ul" în urechi, urmărind miresele foarte cochete de la distanță.

Deși suntem în deșert, spațiile verzi își etalează luxuriant frunzele și florile. E suficient să întrebi orice taximetrist mai în vârstă și vei afla câte construcții nu existau cu doar câțiva ani în urmă (majoritatea!). Totul continuă să se construiască foarte repede datorită puterii economice și a forței de muncă ieftine venite din Asia, mai cu seamă din țări precum India, China, Bangladesh, Pakistan. Acești lucrători amintesc oarecum de vremurile marilor imperii, mai ales când sunt transportați în autobuze, multe din ele fără aer condiționat, cu chipurile lipsite de expresie și totuși gata să ofere un zâmbet naiv de îndată ce li se acordă atenție.

Plaja publică a golfului, de o rară splendoare, adună în lunile blânde ale anului majoritatea locuitorilor acestui tărâm al diversității și paradoxului, ca într-un tablou al

expresionismului abstract. Frumusețea locului e dată de natura exotica, dominată de deșertul cărmiziu și apa limpede a Golfului Persic. Emaratii nu s-au oprit însă aici, adăugând insule artificiale, un canal navigabil până în inima Dubai-ului, hoteluri de 8 stele, spații comerciale ultramoderne și alte proiecte promițătoare ce ademenesc investitorii. Totuși, acest capitalism grandoman își arată colții fără niciun pic de milă în împărțirea populației în clase sociale clar delimitate. Unii lucrează un an pentru a-și întreține familia de acasă, iar alții cheltuie aceași sumă în câteva minute pe un ceas luxos sau o bijuterie. Aici totul e mișcare, cerere și ofertă, iar viața pare a se desfășura într-un alt ritm. De la milioanele de vehicule ce nu mai încap pe drumurile moderne (cu opt benzi pe sens) până la oamenii care par a fi uitați că nu se rezumă totul la a face sau a cheltui bani. În aceste condiții, tradiția musulmană ține cu greu în frâu mulțimea de naționalități și culturi, iar singura putere care conduce din umbră rămâne economia de piață și industria de consum alături de regimul de vize pentru străini. Băncile acaparează și ele cum pot această mare de lucrători/consumatori cu credite atrăgătoare, o capcană ce asigură un echilibru între economia prosperă și munca intensă.

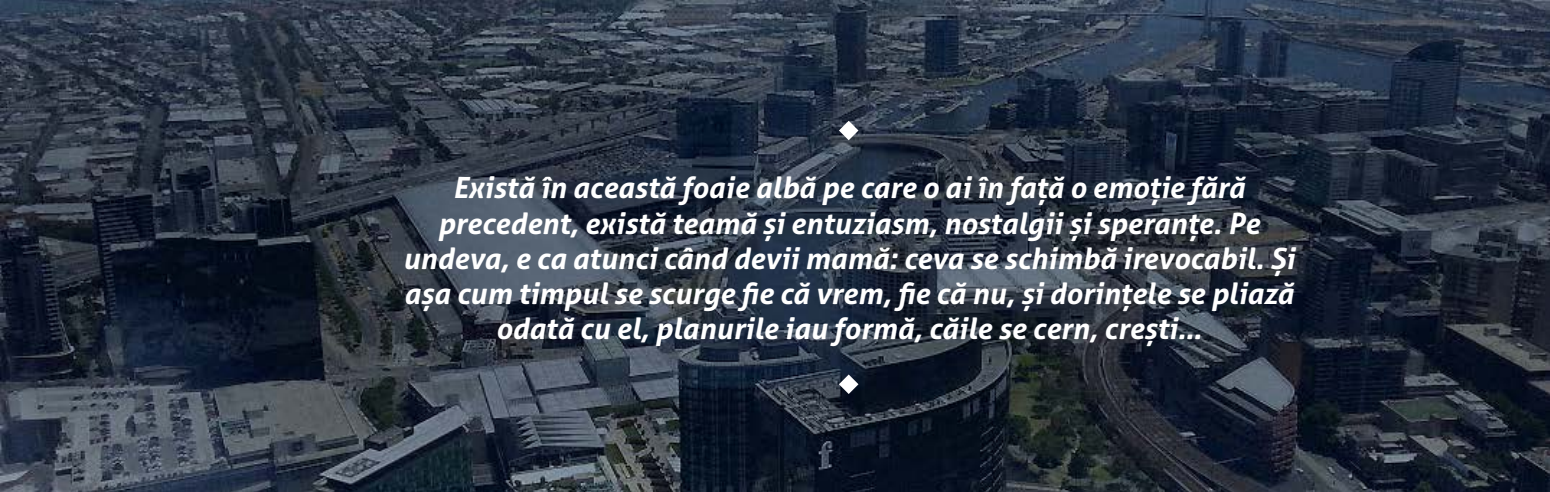
CUM SOCIETATEA DIN DUBAI ESTE CONSTITUITĂ ÎN MAJORITATE DIN TINERI EXPATRIAȚI DORNICI DE REALIZARE, RELAȚIILE INTERUMANE AU ÎN GENERAL UN AER PRIETENOS, NELIPSIND ÎNSĂ ORGOLIILE NAȚIONALE.

Noile prietenii se nasc instantaneu, dar adesea se dovedesc a fi false și pline de interese personale. Dacă faci parte din naționalitățile favorizate sau ai un job bine plătit, viața de aici poate căpăta un aer de lux. Piața artistică a început și ea să se dezvolte în același ritm amețitor, cu galerii moderne, artiști internaționali sau locali și strategii de marketing ca la carte. Din păcate, ea nu are un caracter prea primitiv pentru artiștii aflați la început de drum. Bani și cunoștințele fac, ca peste tot, legea.

Paradisul se suprapune pentru mulți peste imaginea Dubaiului de azi. Cine dorește să se lase prins în vortajul ultradezvoltării este așteptat să participe la spectacolul uluitor în care o cultură este înghițită de inevitabilul val al globalizării. Dar totul se petrece atât de spectaculos, încât nu poți să vezi decât cu greu ce se află în spatele fastului. În ceea ce mă privește, spiritul sensibil și circumstanțele m-au făcut să mă întorc acasă cu multă experiență și o sete de viață simplă și autentică pe care nu mi-aș fi bănuț-o.

Punct și de la capăt. Țara lui Oz

Melbourne, Australia

Există în această foaie albă pe care o ai în față o emoție fără precedent, există teamă și entuziasm, nostalgii și speranțe. Pe undeva, e ca atunci când devii mamă: ceva se schimbă irevocabil. Și așa cum timpul se scurge fie că vrem, fie că nu, și dorințele se pliază odată cu el, planurile iau formă, căile se cern, crești...

Laura Lițcanu, arhitect, absolventă CNPR

Simt românește pentru că acolo m-am născut și format și nimic nu va schimba asta, indiferent câte cetățenii aş colecționa. Scriu "acolo" pentru că-mi pare natural să vorbesc așa, dar cuvântul scris îmi pare straniu...

[...]

Am plecat din București pe 18 noiembrie. Am lăsat în urmă oameni dragi, oameni foarte dragi și ochi în-lăcrimați. Poate mai mulți decât mă așteptam. Și-am mai lăsat departe o Românie de care încă nu mi-e dor și din câte cred, nu-mi va fi dor ceva timp. Am încă foarte vie în minte amintirea primei seri/dimineți (pentru că era 2 a.m.) în Melbourne: cât de liniștită eram pentru că aveam cunoscuți care s-au oferit să ne ajute – cât de mândră sunt și acum să-i numesc prieteni. Nu știam dacă e potrivit să o strâng în brațe pe L. după ce ne văzuserăm

doar de vreo două ori în București, deși o simțeam foarte apropiată. Acum ei serbează un an de când au venit; noi tocmai am făcut două luni și în încă două vom primi la rândul nostru prieteni în țara lui Oz.

[...]

Australia a fost – la acel moment – poate cea mai complexă și mai grea hotărâre pe care a trebuit să o iau. Deși în general este un proces oarecum simplu, de esențializare, enumerare și priorizare/cuantificare, ce conduce aproape fără greș la rezultatul cel mai bun, trăirile contradictorii pot complica puțin (mai mult) lucrurile.

Mă tot întreb unde se pierde odată cu vârsta însetarea cu care căutăm noul atunci când suntem mici. Aproximarea de sfârșit poate fi unul dintre motivele pentru care devenim din ce în ce mai fricoși, având senzația că absența

schimbării este sinonimă înghețării timpului. Totuși, situații limită precum cele de a nu găsi un loc de muncă acceptabil în timpul pe care banii economisiți îl puteau cumpăra, de a nu ne adapta climei, oamenilor sau dorului de casă și-au găsit corespondent pertinent pe listă în posibilitatea de a rămâne oricând fără un loc de muncă în România și, mai mult, fără șanse prea strălucite de a găsi altceva (având în vedere faptul că arhitectura a fost cu brutalitate trântită la pământ și tăvălită bine de situația economică din Europa), în iernile din ce în ce mai reci, primăverile scurte și noroioase, verile sufocante din București cu nelipsitul miros de transpirație din RATB, în dorul de anii de generală și liceu, în care lumea era (sau părea, cel puțin) mai liniștită, mai bună, mai veselă.

[...]

Așa cum au spus-o mulți alții înaintea mea, te obișnuiești extrem de repede cu binele. Și începi să uiți ce era rău. Sau îți mai amintești, dar într-o lumină mai plăcută. Când totul e verde în jurul tău și cerul chiar se vede... peste tot, cu greu mai poți întâlni ceva cenușiu. Când toate semnele de circulație sunt la locul lor, completate de text (să nu cumva să nu înțelegi semnul), când limitele de viteză chiar sunt respectate și mașinile trec pe galben doar atunci când nu pot opri în condiții de siguranță (cum scrie la carte), când toate semafoarele au buton pentru pietoni și senzor pentru mașini... e o plăcere să mergi pe jos sau să conduci... chiar și pe partea stângă.

Încă mă uimește numărul de oameni pe care îi văd zilnic, în drumul meu spre sau de la birou, alergând. Deși se pare că poporul australian are un procent mare de persoane supraponderale, toți par a fi foarte conștienți de importanța unei nutriții sănătoase și a exercițiului fizic. Tinerii și adulții aleargă – singuri, cu căștile în urechi, în grup sau acompaniați de câine sau căruț de copil; bătrânii se plimbă sau merg pe bicicletă; copiii se distrează cu tot felul de jocuri cărora nu le-am reținut încă numele și regulile. E o plăcere să treci pe lângă terenuri imense, special amenajate și să admiri uniforme de sport ale puștilor, entuziasmul părinților, mulțumirea antrenorilor. Astfel de momente mă fac să mă întreb de ce am iubit atât de puțin „educația fizică” în toți anii de școală. După un timp uiți...

[...]

Mi-a fost dor, încă din primele zile, de sentimentul de „familiaritate”... dar acesta se construiește în timp. În total am aplicat pentru 30 de posturi (de arhitect, arhitect junior, arhitect abia ieșit din facultate = *graduate*,

draftsperson, senior draftsperson, junior draftsperson... chiar și pentru un job de consultant în alegerea culorilor la o firmă de finisaje) + 30 firme de arhitectura cărora le-am trimis din proprie inițiativă email.

*Australia este o țară a emigranților, prin urmare nu ești privit "ciudat" sau "altfel" pentru că ești emigrant. Sunt preferințe pentru cei cu viză permanentă față de cei cu viză temporară, dar este explicabil. M-au întrebat din ce țară sunt, dar nu au avut nicio reacție la România, așa cum poate s-ar întâmpla în multe țări din Europa. Colegii mei sunt în număr de 20 și provin din 12 țări diferite. Șeful este din Belarus, soția lui din Ucraina; era la curent cu ce se proiectează prin România... Îți interesează ce știi să faci, ce experiență ai, **ce îți place să faci**... Da, limba engleză este destul de importantă. Pentru anumite posturi nu este esențială, dar pentru a putea progresa, trebuie să stăpânești destul de bine atât conversația, cât și partea scrisă.*

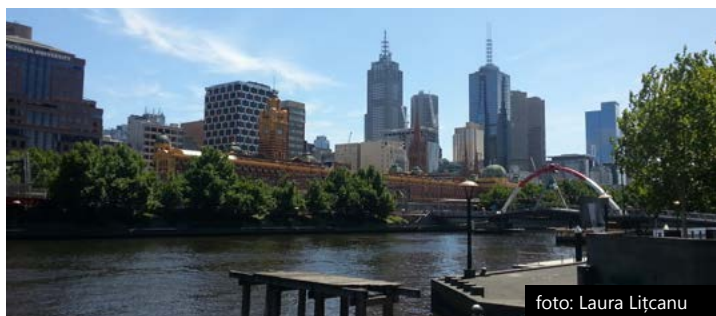

foto: Laura Lițcanu

Ne simțim bine; mă simt împlinită, liniștită, relaxată. Nu am crezut că îmi voi dori să locuiesc la casă, dar acum nu mai concep să fiu constrânsă într-un apartament, fie el cât de mare. Îmi place vremea schimbătoare din Melbourne, îmi plac zonele de case și modul în care centrul, înalt, se proiectează contrastant pe ele. Îmi place diversitatea de aici: culinară, rasială, lingvistică... Am cunoscut oameni extrem de amabili și bine crescuți. Am cunoscut oameni extrem de diplomați și deschiși la minte.

[...]

Un oraș nou. Un oraș pe care încet, încet, învățăm să-l asimilăm, să-l cunoaștem, să-l simțim al nostru. Sau pe noi ai lui. Ne-am obișnuit cu străzile lui înverzite, cu suburbiile liniștite și oamenii veseli; ni se pare firesc să circulăm pe stânga, ne-am familiarizat cu atât de des întâlnitul "Hi! How are you today?". Azi m-am simțit ca în primele zile de București: euforia unui oraș mare, multitudinea de posibilități, anxietatea dată de situații necunoscute cărora trebuie să le faci față și emoția promisiunii de a-l "cuceri" cândva.

Fragmente pot fi regăsite și pe blogul Laurei Lițcanu:

laly.ro

Oriental - Occident

Impresii de călătorie în China

Orice călătorie produce, de obicei, un dezacord, la nivelul ființei interioare a călătorului, între impresiile cu care este confruntat și prejudecățile cu care a sosit pe noul țărâm. Efectul constă într-o zdruncinare a vechilor certitudini. Pelerinul în spațiul oriental aduce cu sine o pseudomitologie formată din credințe preconcepute, informații preliminare sau convingeri împrumutate în grabă, la care parcă nu se îndură să renunțe nici atunci când replica îi este servită de realitatea însăși.

Petru Apachiței

Conștient de cultura milenară a Chinei și de spiritualitatea sa specifică, cel ce ia contact nemijlocit pentru prima oară cu „împărăția din mijlocul lumii” se așteaptă să găsească un spațiu puternic ancorat în tradiție, ce conservă valorile unui trecut cultural demn de cei ce au descoperit hârtia și au excelat în arta caligrafiei.

Pe de altă parte, călătorul român care a trăit experiența dictaturii comuniste pășește cu multă timiditate în spațiul roșu al Orientului Îndepărtat, așteptându-se ca, în orice moment, să vadă semnele vizibile ale cenzurii ce ar trebui să se însinueze în viața socială și privată a chinezilor. Orizontul de așteptare este însă foarte repede tulburat, iar spectatorului acestei lumi i se trezește imediat curiozitatea de a descoperi cât mai multe laturi ale labirintului pe care îl

reprezintă universul Chinei de azi.

Occidentalul – cel aterizat din metropolele americane sau din Défense-ul parizian – găsește, înainte de toate, o modernitate ce o concurează pe a sa, ușor de observat, plecând de la vestimentația oamenilor și până la vastele edificii de arhitectură, de la autostrăzi până la mijloacele tehnice uzuale, telefoane sau aparatură IT.

În marile orase, cu greu mai identifici însemnele unei culturi identitare, poate doar opulența ornamenteiilor, cu roșul predominant, bogăția detaliilor de pe pavilioane – ceea ce noi impropriu numim „pagode” – sau măncarea specifică. Este o magie a occidentalului american care se manifestă puternic și aici, parcă

foto: Nicu Crăciun

mai ostentativ decât în alte părți, nu doar la nivelul unui „saeculum” al globalizării.

Nu mă voi opri aici asupra acelor obiective îndeobște cunoscute, care constituie veritabile „cărți de vizită” pentru țara lui Confucius – Marele Zid, Armata de teracota de la Xi’an, cu cei 7000 de soldați în mărime naturală, sau la marile palate imperiale din vremea dinastiilor chineze –, ci voi încerca să surprind doar câteva aspecte care mi se par interesante și relevante pentru viața oamenilor de aici.

moderne. Ceea ce numim noi uzual „civilizație” a pătruns însă și aici. Casele cu acoperișuri ruginii sunt dotate cu aer condiționat și, pe alocuri, câte o mașină „moff” blochează vreo străduță de nici trei metri lățime.

Ochiul este, astfel, format pentru bulevardele și autostrăzile largi, ce se suprapun pe câte 3 nivele, încât te întrebi dacă te-ai putea descurca aici ca șofer. În acest spațiu își croiesc drum mașini dintre cele mai scumpe, alături de biciclete parcă din alt veac. Perspectiva pe care o oferă aceste bulevarde este copleșitoare. Zgârie-nori

foto: Nicu Crăciun

Un contrast deloc greu de sesizat caracterizează viața metropolelor din China, fie că este vorba de capitală sau de alte mari orașe, precum Shanghai, Chengdu sau Chongqing (acesta din urmă cu peste 30 de milioane de locuitori). Dincolo de zidurile gri, descoperi hutongurile, locuri care își duc existența după obiceiuri arhaice și au farmecul lor, prin simplitate, vechime și pitoresc. Cu străzi înguste, cu lemnăria mâncată de carii, formate din curți interioare strâmte în care se îngrămădesc cel puțin patru familii, în dependențe improvizate, cu haine înșirate la uscat de la un capăt la celălalt al ulițelor, dar cu o veselie permanentă, hutongurile îl proiectează pe călătorul cu viziune occidentală într-un spectacol al acelei bucurii de a trăi ce nu este încă alterată de bovarismul societății

pe care nu-i poți cuprinde cu vederea adăpostesc sediile băncilor – neașteptat de multe –, ale companiilor și ale mall-urilor. Se construiește mult și este o adevărată competiție în acest sens între marile orașe, căci există, și în China, vanitatea la care nu s-ar fi așteptat cineva care a răsfoit câteva pagini de sau despre Confucius.

În Piața Tian’anmen, cea mai mare din lume, îți amintești că cei ce controlează trecutul dețin sub control prezentul, ca în romanul *1984* al lui Orwell, deși, cu mult timp în urmă, pe aceste tărâmuri, înțelepciunea lui Confucius ne îndemna să cercetăm trecutul dacă vrem să prezicem viitorul. Aici și acum, controlul, greu sesizabil pentru ochiul călătorului străin, se exercită asupra a peste

foto: Nicu Crăciun

1.2 miliarde de oameni.

Tabloul lui Mao tronează pe poarta de acces spre Orașul Interzis, fostul palat de iarnă al dinastiilor din China, iar la Mausoleul cu trupul lui Mao, parcă o realizare măiestrită a muzeului Madame Tussaud din Londra, cozile par că nu se mai termină.

Nu departe, la Muzeul Național de Istorie a Chinei, un etaj întreg este dedicat realismului socialist care a salvat poporul de sub povara imperialismului și a cotropitorilor occidentali. Sunt clișee care ne sună foarte cunoscut, dar imediat ce intri la Orașul Interzis furia împotriva îndoctrînării comuniste este domolită, pentru că aflăm că cea mai mare parte a colecției de bijuterii, perle și ceramică a casei imperiale se află azi în patrimoniul Regatului Unit, care și le-a însușit abuziv la începutul secolului. Rămâne sentimentul de tristețe că imediat ce un sistem totalitar apare va găsi o nișă, un punct vulnerabil, prin care va pune stăpânire asupra minților oamenilor. Atunci îmi aduc aminte că accesul la net este sever restricționat.

În ciuda acestor lucruri, chinezii știu să se bucure, indiferent de vârstă, într-un mod care nu lezează sub nicio formă libertatea celui alt. În parcuri, poți admira, dimineața și seara, grupuri de oameni care dansează pe ritmuri tradiționale sau cântă operă și citești, pe fețele lor, bucuria de a trăi, poate o iluzie creată artificial, dar resimțită cu toată ființa lor. Atunci înțeleg că sunt în mijlocul unui popor a cărui limbă muzicală – și aproape imposibil de învățat într-o singură viață – impune un ritm armonios al unei existențe asumate stoic, așa cum îndeamnă religiile dominante de aici, buddhismul și taoismul.

Fără a generaliza, păstrând proporțiile și, bineînțeles, la un alt nivel, această viziune asupra lumii se reflectă și în experiența interesantă pe care o oferă piața de cumpărături.

Aici, poți negocia până la a plăti doar 10% din prețul cerut. Este un joc pe care ți-l asumi și la sfârșitul căruia poți fi păcălit sau, dimpotrivă, poți gusta și simți mulțumirea de a fi luat un produs bun, la un preț foarte convenabil.

Și pentru că ne-am obișnuit să numim „chinezării” tot

cea ce în magazinele noastre ni se pare lipsit de calitate și să percepem China ca pe o piață „copy-paste” a brandurilor de renume, trebuie știut că, pe lângă unele lucruri foarte colorate și uneori lipsite de gust, majoritatea produselor sunt de bună calitate, iar modelele dovedesc o creativitate deosebită și, mai ales, o minuțiozitate de-săvârșită. Privesc obiectele lor și îmi aduc aminte că sunt în mijlocul unui popor pentru care, deocamdată, munca – mai ales cea eficientă – este valoarea fundamentală.

Și tot un sentiment ciudat ai atunci când ești privit insistent, dar cu admirație, ca pe unul care nu ești de-ai lor, dar prezența ta îi bucură. Mi s-a întâmplat de câteva ori să mi se ceară să mă fotografiez cu ei, iar doi bunici mi-au cerut să mă pozez cu nepoțica lor, de doar câțiva anișori și am simțit că pentru ei a fost ca un „porte-bonheur”...

Și pentru că suma impresiilor despre o țară și/ sau despre un oraș se alcătuiește întâi de toate din ceea ce vezi cu propriii tăi ochi, observând oamenii, confruntând lucrurile pe care le știai mai de mult sau ți le închipuiai într-un fel cu realitatea palpabilă a locului, vă invit să vizitați China. Vă asigur că merită!

foto: Nicu Crăciun

I M P A C T S O C I A L

ȚĂRI MAI CALDE

- REPORTAJ -

Parcă eram o corabie găurită prinsă între talazuri, nesfârșite talazuri.

Adela Cășuneanu, CNPR

Când a îmbobocit chitara, în pași de primăvară, am pornit pe noi drumuri ale cunoașterii de lume, de oameni de tot felul. Din țara caldă din care veneam, am pornit pe continentul rece al singurătății și al nostalgiilor. Am poposit la azilul „Sfântul Ioan cel Nou” de la marginea Sucevei, printre bătrâni și singurătate.

Am lăsat pentru o zi freamătul orașului în schimbul unei oaze de liniște și verdeață din curtea azilului de bătrâni. „Copilul care-aleargă către mare..” din melodia aceea etern fredonată de la Vama am fost și eu pentru o zi. Am alergat către o mare de sentimente. Am încercat marea cu degetul, să văd dacă se arată ceva. Și da, ca într-un recif de corali, am găsit pâlcuri de viață. Viață grea, viață fericită, viață liniștită, adunată într-o atmosferă când jovială, când monotonă. Am găsit multe și diverse povești aici. Povești care poate nici nu au început, nici sfârșit. M-am gândit, preț de o zi, să le ascult, să le ofer acestor oameni privați de singurătate din timpul și fericirea mea. Nu știu dacă am reușit. Dar măcar am încercat. Am pornit în căutarea unui alt oraș, lipsit de tumultul cotidian și de tristețea ridată de pe chipurile oamenilor. Am găsit orașe de silabe, orașele unor suflete populate de infinite trăiri. L-am găsit. Azilul, mai tăcut ca niciodată. Ușa mare, de culoare stacojie, s-a deschis larg pentru mine. Doamnele de la intrare mi-au zâmbit. „Să vedeți numai ce bucurie va fi pentru ei...” a exclamat una

dintre ele, cu o privire plină de speranță. Am pășit sfioasă și oarecum temătoare.

De fiecare dată pereții albi, proaspăt văruiți, ușile acelea imense, mă fac să mă gândesc la spitale și la suferință. Și nu am putut să scap de acest sentiment nici atunci, când mă plimbam, parcă plutind cu o sacoșă în mână pe coridoare. Până când o altă ușă, de această dată albă, s-a deschis. Atunci, parcă am văzut o altă lume. Cortina s-a tras din nou pentru (încă)singurul spectator din această primăvară. Lumea... la fel de sfioasă, uitându-se circumspect, uitându-se și uitând de clipele de singurătate petrecute acolo. Camera de trei persoane era ocupată.

Bătrânii mă priveau oarecum nostalgici. Și tăcerea plutea pretutindeni, acaparând molatic tot peisajul. Atunci, am încercat să spun ceva și nu știam ce. I-am salutat, în primul rând. Și, din nou, am simțit trecând valuri-valuri peste noi alte stări, alte atitudini. Parcă eram o corabie găurită prinsă între talazuri, nesfârșite talazuri. În sfârșit, am smuls o atitudine deschisă, fețe luminoase și dornice de cunoaștere, de împărtășire. Ici-colo, zâmbete strânse, pudrate melancolic, răsărite în fața unui copil. Poate de aici acea reticență evidentă de la început. Copilul văzut prea „copil” pentru a-i înțelege și a le cuprinde poveștile. Și totuși, aș spune că am reușit. Am spart gheața, cum s-ar spune, încercând să mă apropiu de cineva. Am scos

din sacoșă niște fructe și m-am apropiat de o bătrânică. Îmbrăcată într-un halat galben, cu buzele pale tremurânde, cu ochii ei cafenii prea sticloși. M-am apropiat încet, iar bătrâna mi-a făcut loc pe pat. Doamna Sanda, așa cum am aflat că o cheamă mai târziu, era complet singură. „În sfârșit, a venit cineva și pe la noi în vizită...” a spus șoptit, în timp ce încercam să așez fructele într-un coș de pe noptieră. Privirea ei trăda emoția puternică, iar buzele încă îi tremurau. Doamna Sanda nu mai avea chiar pe nimeni. Singurul ei copil, Silvian, murise într-un accident de mașină de tânăr. Tatăl acestuia, și el, măcinat de o boală, mulți ani mai târziu. Iar rudele, plecate peste mări și țări. „Cu străinătățile astea, văd și eu pe la televizor”, spuse ea cu o voce mai încrezătoare. Prezența mea acolo o făcea parcă mai hotărâtă și mai determinată să își spună ideile.

Și așa nu avea cui să i le spună, căci azilul nu atrage prea mulți vizitatori. „Dar cine să vrea să vadă niște bătrâni ramoliți și triști?”, spune doamna Sanda. Iată că eu am vrut. Chiar dacă eu vin din primăvară, cum spune ea, din țara verdelui crud. Din oraș, unde seara cerul atârână atât de greu cu stelele lui, încât se face una cu pământul. Chiar dacă ei vin dintr-un apus de primăvară la marginea pădurii, chiar dacă ei vin, se duc și se întorc mereu în aceeași toamnă arămie și desfrunzită. Cu toate acestea, eu sper să le aduc ceva nou, din nou. Ceva revigorant, o zi bună, un zâmbet colorat, un strop de fericire. Așa încerc eu să îi aduc, măcar în prezența mea, înapoi cu mine în primăvară. Să le gădile primăvara sufletele, să le coloreze viețile cenușii, sufletele împovărate de gânduri negre. Poate măcar cu doamna Sanda am reușit. Când deja credeam că am auzit toată viața ei desfășurată ca un ghem de ață colorată, am observat o înseninare. O bucurie. „Iată ce face tinerețea, copile...” Iată ce face primăvara, iată ce poate face un suflet dispus să asculte, să primească și să dăruiască. Poate nu am făcut toate acestea, însă recunoștința acestei ființe m-a copleșit. De aceea, efectul a fost asemănător celui de bumerang. M-am simțit recunoscătoare pentru acele momente, în care am putut să aduc o bucurie unui om prin simpla mea prezență. Abia acum începusem să realizez cât de puțin le trebuie onora pentru a fi fericiți. „Un anotimp, un an, un timp”, cum ar invoca Nichita, deja e prea mult spus. Un cuvânt, o privire, o strângere de mână pot face miracole. Dacă le-am furișat pe toate la un loc pe pământ, am crește bătrâni fericiți. I-am aduce tineri și voioși în primăvara vieții, în floarea vârstei fără griji. I-am aduce copii. Mă uit spre geam. Îmi vin în minte versurile lui Blaga: „Bătrânul tace. Iubirea și jocul meu e-nțelepciunea.” Atât de bine îl identific pe omul acela cu bătrânul din poezie... Domnul George, persoana ce stă lângă geam, pare mai fericit. La șaptezeci și opt de ani nu mai poți fi trist. Nici

nu ai voie, cum spune el. „Dacă nu e a noastră liniștea și mulțumirea, păi a cui să fie? A tinerilor fără locuri de muncă, a cerșetorilor morți de frig de pe străzi?” Cam așa e... Se pare că și el are un băiat plecat în străinătate, dar care îl vizitează din când în când. Și el nu se supără, nici nu se frământă. Așteaptă, știe că viața e grea. Și el a fost miner la viața lui și știe cum se câștigă pâinea. El e mai împăcat, din punctul ăsta de vedere. Și așa, îi poate ajuta pe ceilalți. Pe doamna Sanda, pe ceilalți bătrâni care se simt pribegii într-o lume atât de mare. Dacă nici măcar fericirea nu se mai dă pe gratis, el o dă, căci e sufletist nevoie mare. Doamna Tatiana, în schimb, pare chiar cel mai fericit caz. A venit aici pentru că nu mai are ce face acasă, nu se mai poate descurca singură și a vrut să își petreacă restul vieții aici. „De ce să îi mai săcâi și pe alții, dar nu au și ei treburile lor?” Și așa, a ajuns să locuiască aici de șapte ani. Și nu se plictisește deloc. Dimpotrivă, găsește mereu ceva nou de făcut. Când nu o vizitează copiii, se apucă de vechi îndeletniciri. Goblenuri de exemplu, pasiunea ei din tinerețe. „Că mă lasă și ochii, asta este”, spune ea încrezătoare. Când nu face goblenuri, o mai încurajează pe doamna Sanda, mai slabă de înger din fire. Și uite-așa, se scurge o zi, se scurg două, trei, vin și revin anotimpuri. Eu rămân deocamdată în primăvară, e atât de frumos afară și e atâta iarbă încât îmi vine să iau toate aceste suflete singure în căușul palmei. Să le duc spre soare, spre răsărit. În oraș, în viață continuă, dezlănțuită și neliniștită, unde nu te poți plictisi niciodată. Dar sufletele lor nu mai vor să se ducă. Ele vor să rămână mereu aici, ele între ele, să nutrească speranțe la unison în soarele clipei de azi, de mâine. Așa că le las, ascunse în verdeață precum păpădiile, să se joace singure, să înflorească spre veri strălucitoare. Să se facă puf în raze colorate. Doar așa se vor avânta singure spre țări mai calde și mai roditoare.

INSTRUCȚIUNI DE FOLOSIRE

Arhitectura mă pune în contact cu oamenii la niște niveluri poate mai speciale decât cele accesate în alte meserii (deși, latura umană, înțelegerea și abilitățile sociale odată dispărute, meseria devine ceva, o punte stupidă către ziua de mâine, fără posibilități reale, fără libertăți, fără provocări).

Vlad Țundrea, absolvent Băncilă

Așadar, nu pun la îndoială faptul că un medic nu ia contact cu lumea – ar fi o prostie – ci vreau să spun că există mai multe funcțiuni ce întregesc contactul social în sine, ciocnirea dintre indivizi sau simpla combatere a singurătății. Aceste funcțiuni sunt repartizate pe camere, să presupunem, iar în fiecare dintre aceste camere operează câte un tip, sau mai multe, de meserie sau preocupare.

Ideal ar fi ca pereții să dispară sau măcar ușile, însă intuiția simpatetică are tot atâtea dificultăți în a fi dezvoltată printre cei ce visează la jante cromate și cei intoxicați de servilismul scârbos postcomunist sau ariviștii din acelaș „stil” social – ca să zic așa – care și acum au de-a face cu proști, ca pe timpurile lor, chiar dacă era cazul de mult să nu mai fie cazul. Pentru ei este clar că. Oricât de publică le-ar fi funcția și oricât de importantă și interesantă ar fi pentru stat și pentru ceea ce visau ei în facultate, ei știu că, în cazul omului, dacă nu îi ceri, nu o să ai; nimic relevant și palpabil în mână, măcar o căsuță de neam prost pe vreun deal inaccesibil ciuruit de beton armat și spoit de noroaiele mocirloase de pe străzile suburbiilor caricaturale.

Deci nu, așa cum am spus și eu mai demult, deși avea altă implicație, omul bun la toate nu mai e la modă. Vanzătorul vinde, mecanicul repară, nimeni nu este obligat să fie de treabă sau să fie instruit. Eu însă, ca arhitect și mare buric al Pământului, simt că trebuie să le am cam pe toate. Pentru că, dacă veți avea ocazia să cunoașteți oameni din breaslă, veți observa gradele fine de antipatie și ale egocentrismului, sau poate doar un grad gros de manglitor cultivat.

UN STRAT DE ABUREALĂ, URMAT DE O MEMBRANĂ CONTRA SINCERITĂȚII PESTE CARE SĂ VINĂ O ȘAPĂ DE EGALIZARE A TUTUROR DEFECTELOR ȘI CALITĂȚILOR PENTRU A FORMA STRATUL SUPORT PENTRU ACEL FINISAJ UBER-INTERESANT CARE ATRAGE ATĂȚIA HIPSTERI DEZORIENTAȚI SPRE NIMICUL CE LE VA JUSTIFICA AROGANȚA.

Lucrul cu oamenii este cel mai greu, iar dacă te aștepți

ca, odată devenit „junior architect”, așa cum îți place ție cum sună în Afară, să produci ca și cum ai face bișniță, s-ar putea să îți iei film nasol, pentru că omul trebuie convins; că dacă așteptăm toți să te convingi tu pe tine, ne gădilă plictiseala pe la urechi. Recunosc că tocmai acest factor atractiv interactiv al meseriei a denaturat, de fapt, întreaga față a unei mari părți a lumii. Pentru că parametri tehnici ficși cu care ne convingem clienții sunt abordați diferit de la arhitect la arhitect. Și aici, într-un fel cât se poate de paradoxal, cred că ating un aspect universal. În final, treaba făcută corect are tot atâtea soluții cât numărul de specialiști (câteodată și în medicină, fir-ar). Și atunci, ce Doamne iartă-mă, înseamnă standard? Nu ele ne traduc concret visele? Standardizările sporesc procesul creativ, chiar dacă nu mă credeți, pe când lipsa lor duce la o salată postmodernă fără cap și coadă, gata să explodeze de atâta „freedom”. Standardizarea – de bine, de rău – poate însemna progres, mai ales în condițiile în care se cere diminuarea risipei de resurse. Iar aprofundarea tehnică a regulilor acestea, ne poate permite să manipulăm benefic soluțiile de arhitectură și urbanism, păstrându-ne și pofta pentru meserie, mai degrabă decât nu știu ce plafonare sau îmbătrânire prematură a meto-

delor de lucru și judecată.

La mecanic, o să vă întrebe la ce mecanic ați fost înainte. La dentist o să întrebe la ce dentist ți-ai făcut dinții înainte. Dacă ai să vii la mine cu o casă pe care o vrei transformată sau cu o structura deja ridicată pe care vrei să o continui cu mine, îmi vei suporta insultele elaborate la adresa celui care ți-a proiectat-o. De ce? Pentru ca există stupidul sindrom al specialistului care e specialist pentru ca își sabotează specialiștii.

„Aa, dar nu v-a montat-o bine!...” sau „A, dar se putea și mai ieftin!”

Vorbind în numele meu și al antipaticilor mei, țin să menționez că acest gen de sabotaj „pe la spate” era valabil prin școală, când încă îți căutai ceva păr creț la „subraț”, dar ca să ți se dea voie să îți faci „arta” în două ape doar fiindcă ai stat și ai debitat ce nu-i bun la alții – asta îmi spune despre tine că nu mai ești arhitect, nici artist, nici măcar interesant și dacă noaptea nu plângi de rușine, ești cam zero. Etica există în toate, oricât de rea ar fi lumea.

ARTES

Să mai ascultăm și altceva

Muzica progresivă?

Mă simt responsabilă să vă spun mai întâi cum am descoperit muzica progresivă, un gen ce nu prea mai este ascultat și, cu atât mai puțin, compus.

Anastasia Fuiuagă, Național

Nu mai știu exact la câți ani am început, dar de fapt nici nu contează asta. Cert este că am rămas într-o zi singură cu sora mea mai mare. Stăteam în camera mea când deodată am auzit ceva puternic, grandios și ciudat. Ascultam uimită; îmi plăcea enorm! Mai târziu am aflat că acea muzică ciudată era de fapt *The Dark Side of the Moon* de la Pink Floyd. Am început să ascult și alte albume. *The Wall* mi s-a părut destul de violent, iar *Shine on You Crazy Diamond* de pe *Wish You Were Here* era de-a dreptul de neînțeles! Acesta era însă doar începutul. Cu timpul am ascultat și alte trupe progresive, printre care și King Crimson cu minunatul lor album *In the Court of the Crimson King*, despre care intenționez să vă vorbesc aici.

In the Court of the Crimson King

King Crimson (Regele Stacojiu) este un experiment repetabil și intangibil, iar trecerea anilor nu a putut naște nici imitatori, nici continuatori. Conduși de un lider intransigent, ei s-au aventurat într-o junglă a sunetelor, construind în unele momente granița de demarcație dintre rațional și absurd.

Devenind o opțiune de referință în rock-ul progresiv,

albumul de debut *In the Court of the Crimson King* (1969) are un stil maiestuos, exotic, cu inflexiuni medievale, constituind îmbinarea șocantă între romantismul plin de patos și furia psihedelică extrasă din incertitudini și imprevizibil. Întreg albumul este o fantezie reconfortantă, având o încărcătură emoțională condusă uneori până la patetismul romantic. Îmbinarea solo-urilor de chitară ale lui Robert Fripp cu fundalul melodic impunător conceput de Ian McDonald (clape), vocea plină de melancolie a lui Greg Lake și tempo-ul cadențat impus de Michael Giles (tobe) reprezintă alchimia secretă a unui grup extrem de original.

Prima piesă, *21st Century Schizoid Man*, instituie un peisaj apocaliptic al viitorului (*sămânța morții, rapacitatea moartă a oamenilor*, înfometarea poezilor și copiii sângerând), redat muzical prin reprize furibunde de chitară, delimitate de un slogan distorsionat și feroce. De asemenea, piesa prevestește într-un fel secolul 21 și toate problemele lui, afirmând un adevăr incontestabil: *Nothing he's got he really needs / Twenty first century schizoid man*.

I Talk to the Wind creează un cromatism sonor de un lirism desăvârșit, bazat pe prezența miraculoasă a flautului și a vibrafonului.

Piesa *Epitaph*, solemnă, plină de melancolia dispariției, apare transpusă cu o nostalgie tragică într-un crescendo melodic, asemeni unui marș imperturbabil spre perfecțiune:

Edward Macon spunea că „*In the Court of the Crimson King* ar putea fi cel mai influent album de rock progresiv lansat vreodată”. De asemenea, Pete Townshend (The Who) afirma că albumul este „o adevărată capodoperă”.

De ce să mai ascultăm așa ceva?

În primul rând, pentru că aceasta este de fapt muzica valoroasă. În al doilea rând, pentru că muzica electronică de azi se trage din sintetizatoarele psychedelice, iar muzica pop din rock. Nu vreau să jignesc pe nimeni, însă cred că la școală ar trebui să studiem și istoria rock-ului (cu numele muzicienilor scrise corect!), nu doar cea a muzicii simfonice. În ultimul rând, dar nu mai puțin important, este faptul că unii ar trebui să înțeleagă că muzica rock nu e satanistă. Dacă veți asculta piese precum *I Talk to the Wind* sau *Epitaph* veți auzi mai ales glasul îngerilor bucurându-se în înaltul cerului. Flautul însoțește acest glas, iar ritmurile chitarelor scoate din amorțeală conștiința, trezind-o.

*Când fiecare om în chinuri se zbate
Copleșit de coșmaruri și vise-n piatră sacră
Coroanele de aur în veci n-or fi purtate
Cât timp tăcerea strigătele-neacă.
Confuzia-mi va fi un epitaf aparte
Mă tem că doar de plâns voi avea parte.
Când multe taine-n minte nu poți să le aduni
Când soarta lumi, a celor ce sunt
Se află în mâinile a câtorva nebuni.*

Anastasia Fuiuagă este prima elevă din **clasa a V-a** care publică în Alecart. (N.Red. Am fost impresionați de gusturile muzicale ale Anastasiei și de dezvoltura cu care scrie despre muzica preferată. Nu peste mult timp, o veți vedea în redacția noastră.)

Pălăria florentină

sau Cine râde ia bătaie!

Amestec în jobenul impresiilor lăsate de ultimele reprezentatii ale Teatrului national și trag biletul câștigător! De data aceasta piesa norocoasă este Pălăria florentină. Reclamă multă, regizor cunoscut (Silviu Purcărete), distribuție de excepție, toate bune și frumoase.

Alexandra Vieru, Băncilă

Pălăria francezului Labiche – autorul piesei – e mai ceva ca scrisoarea lui Caragiale! De necrezut câte încurcături poate produce câteodată un obiect neînsemnat!

Cea mai fericită zi a unui tânăr, pe numele său Fadinard, e, totodată, și cea mai tristă. În prag de însurătoare cu

fata pe care o iubește (fiica unui țăran-fermier-cultivator de flori), în drumul său spre casă, are nefericirea de a-și lăsa calul nesupravegheat pentru câteva secunde, ceea ce va declanșa întreaga suită de încurcături cu accente tra-gi-comice. Calul năzdrăvan, atras de imaginea îmbietoare a paielor de Veneția, se repede, fără pic de șovăială, la pălăria de care acestea erau prinse. Atârnată de o creangă în pădure, aceasta se dovedește a fi o raritate, costând o avere. De aici nenorocirea.

Fadinard, la fel ca Harap-Alb, are de pornit la drum în călătoria sa deloc inițiativă, dar plină de provocări. Mai exact, are de returnat o pălărie identică cucoanei (victima calului), altminteri o ucide soțul acasă, aflând unde, cu cine și cum a rămas dumnezei fără raritate de pălărie.

Pălăria florentină face parte dintre piesele destinate unui public larg, care vine la teatru pentru a se simți bine și a chicoti alături de prieteni, chiar și atunci când disperarea personajului atinge punctul culminant.

Dacă mai adăugăm faptul că e un muzical lipsit de încărcătură emoțională, mai bine stăteam acasă. Dar să nu ne panicăm, NU E ATÂT DE RĂU PE CÂT PARE. Chiar dacă nu problematizează, nu înseamnă că e lipsită de calitate.

credite foto: TNI

credite foto: TNI

Dacă oamenii de rând au invidiat întotdeauna viața somptuoasă a boierilor de viață veche, acum au ocazia să descopere ce le era ferit privirii.

În spatele unei imagini de îndestulare și lux se ascunde o prostie cruntă și un desfrâu lipsit de prejudecăți, ce se practică din tată-n fiu și din mamă-n fiică. Incestul e și el la ordinea zilei, căsătoriile între rude fiind permise (și chiar încurajate, dacă ne uităm puțin prin istorie). *Pălăria florentină* aruncă, la rândul ei, o aură extrem de comică și firească asupra problemei. Dimensiunea ludică în care ni se înfățișează, ne face chiar să empatizăm cu personajele.

Accentul e pus pe râs și n-are de gând să se mute de acolo, mai ales când încurcăturile se țin lanț și nu dau voie publicului să se miște din scaune (chiar dacă există o pauză undeva pe la mijloc). E de-a dreptul frustrant să observi sala plină la comedii și doar pe jumătate la drame. E ca și cum mergi la teatru în loc să-ți obosești ochii citind bancuri. Unde se ascunde dorința publicului de a trăi odată cu personajele, de a simți durerea și bucuria în același timp cu ele? Nu mai vrea nimeni să învețe din greșelile altora, destul au învățat la cursurile de recalificare. Omul vrea să râdă, PUNCT, și prin asta cred că am zis tot (lamentații de elev la teatru).

Revenind la pălăria noastră, ar mai fi de menționat energia nebună de pe scenă. Băieții ăia au Duracell sigur și mi se face milă numai gândindu-mă la bietul Fadinard. Acum serios, câtă alergătură era acolo! S-au schimbat costume, voci, camere, până și vremea! S-a cântat, s-a dansat, mai nou am avut și efecte 3D – mai era puțin și ne trezeam cu actorii în brațe. O nebunie de neînchipuit și o anumită vulgaritate fără de care nu se poate, dar cine

să o mai observe când totul e atât de amuzant (nici nu vă puteți imagina câți copii sub 10 ani erau în sală).

Și încă o chestiune care m-a deranjat la viziunea lui Purcărete e că a simțit nevoia să aducă piesa prea la noi acasă, incluzând în coloana sonoră melodii din repertoriul românesc (cu versurile schimbate, desigur) și chiar poezii populare („foaie verde...” - că fix de foaie verde a românului îl durea pe Labiche!)

Concepția scenică a obligat piesa să depășească barierele epocii în care a fost scrisă, detaliu evident dacă observăm contrastul dintre reacțiile și limbajul personajelor în pofida costumelor și a decorului. A ieșit atât de mult din spațiul inițial, încât la nuntă „tata socru” n-a adus flori ca să evidențieze puritatea fiicei lui, ci a venit direct cu copacul. Și să nu vă imaginați că era orice copac! Era un lămâi, ca să ți se acrească de atâta înșurătoare.

În ansamblu totuși, piesa este un deliciu (îți trece greața de la atâta lămâie), iar asta se datorează interpretării foarte bune a actorilor, care reușesc să mă surprindă cu modul original prin care totdeauna se reinventează. Comedie, comedie, dar de cele mai multe ori abia aici se dovedește măiestria.

Era să uit! Din piesă nu lipsește violența – că doar ea aduce rezolvarea tuturor problemelor, iar deznodământul e o adevărată surpriză: răspunsul se află în cutie! Și trebuie să mai menționăm fraza cu cea mai mare încărcătură filozofică a piesei: „TOATE PĂLĂRIILE ȘI TOATE FEMEILE SUNT LA FEL, ȚI SE SUIE ÎN CAP!”. Și cu aceste vorbe de mare înțelepciune, până și cei mai cinici dintre noi își vor îndrepta pașii spre casă pentru a medita în liniște și cu zâmbetul pe buze.

Faust

în regia lui Silviu Purcărete

PREMII

Faust este o producție a Teatrului Național „Radu Stanca” din Sibiu. A avut premiera în 2007 și se joacă de atunci în fiecare stagiune cu casa închisă. Piesa a obținut premiul pentru cea mai bună interpretare feminină într-un rol principal (Ofelia Popii) și premiul pentru cea mai bună scenografie – Gala Premiilor UNITER 2008; a participat la Festivalul Goethe de la Frankfurt în 2008 și la Festivalul Internațional de Teatru de la Edinburgh 2009 în selecția oficială, Herald Angel Award 2009, a obținut Premiul de Excelență – Gala Premiilor UNITER 2010.

Diana Murguleț

Manifest

Cred în efectul vindecător al artei, în caracterul ei orfic și în esența ei catartică. Cred că piesa Faust – încremenită și condensată în cuvintele unei recenzii – își revelează doar un grăunte din strălucirea construcției. Rămâne însă ascunsă și imposibil de surprins pulsația, frenezia, jocul dintre viață și moarte.

Faust, în regia lui Silviu Purcărete, este, în esență, orfism. Prin cântecul lui (grandioasă viziune regizorală), Purcărete generează o răsturnare de lume pe două paliere: cel al teatrului – piesa reprezintă o dez-limitare a teatrului și o desprindere de toate elementele convenționale – și cel al spectatorului, care este expus unei experiențe intense a grotescului și a obsesivului.

Dacă literatura – în viziunea lui Caragiale – este similară actului arhitectural (o schiță bidimensională), atunci teatrul este o artă constructivă ce dă literaturii o a treia dimensiune, înălțând-o. Astfel, *punctele nodale* ale

textului lui Goethe, încărcate de sens sunt exploatate pe parcursul piesei, iar replicile selectate dau piesei profunzimea ideatică.

Piesa lui Purcărete e compusă dintr-o infinitate de demoni ce se ascund în sufletul spectatorului, întărâtând cele mai ascunse neliniști. E o molimă teatrală ce se răs-pândește printre scaune, un joc de șah ce se joacă mult prea rapid, copleșindu-l pe spectator.

Primul demon (mutarea primului pion): Hala industrială ce găzduiește spectacolul prefigurează atmosfera piesei. Spectatorul se așează cuminte pe scaun în fața draperiei albe care ascunde complet scena, total nepregătit pentru experiențele ce vor urma. După ce coboară dintre spectatori, Diavolul, îmbrăcat într-un costum *alb*, dă jos pânza *albă*, cu răs demonic revelând scena: sala de clasă și laboratorul lui Faust.

Puterea montării teatrale constă în capacitatea de a-i genera spectatorului infinite stări contrastante. Piesa este un coșmar al simțurilor ce mizează pe șocul provocat: „*Amice, simțurile tale vor/ Avea-ntr-un ceas, spre desfă-*

tarea lor/ Cât într-o-ntreagă viață nesărătă./ Căci tot ce spiritele blânde cântă,/ Imagini dulci, care te-ncântă,/ Nu sunt un simplu joc vrăjitoresc. Chiar și mirosul o să se desfete,/ Iar cerul gurii tale-o să se-mbete./ În timp ce noi simțiri te cotropesc./"

Al doilea demon: Răspunsul lui Faust este un crez ce va ghida spectatorul pe tot parcursul piesei: „Ascultă-mă: nu de plăceri e vorba!/ Vârtejului mă dăru, și poftei dureroase,/ Tristeții-nviorătoare, și urii amoroase./ Iar pieptul de științe vindecat,/ De-acuma nici un chin să nu-și refuze;/ Și tot ce omenirii i-a fost dat, să guste-n mine dornicele-mi buze,/ În duh spre-nalt și-adâncuri să cutez,/ Dureea omenirii să cânte vastă-n mine,/ Cât sinele ei fie-mi lărgit îngustul sine/ Și, ca și ea la urma să naufragiez!”

Al treilea demon: Piesa devine o concretizare a coșmarurilor odată ce Mephisto îl invită pe Faust să ia parte la un periplu în lumea păcatului. Scena se deschide, dezvăluind iadul cu iz de bălci popular (această zonă a scenei a stat ascunsă), în care spectatorii sunt invitați să pășească. Frenezia din Noaptea Valpurgiei și din pivnița lui Auerbach (cu elementele cele mai degradante și înjositoare din mizera existență umană), încep aici, odată cu ridicarea de pe scaun a spectatorului, buimac și înfiorat. Diavolul, în alb, dirijează întreg spectacolul. Pare o coborâre în infernul existențial al păcatului sau în abisul sordid al unei secvențe a inconștientului vinovat.

Al patrulea demon: Simbolistica piesei lucrează până la nivelul costumelor – Mephisto care îi oferă lui Faust contractul este îmbrăcat în costum negru de avocat și poartă servietă. Mephisto are atât sâni, cât și suspensor, sugerând caracterul androgin al răului. Cei ce îi poftesc pe spectatori în iad au măști de porc. Lipsa, Datoria, Grija și Nevoia sunt întruchipate de bărbați ce îl cuprind în brațe pe Faust, iar apoi mușcă din el, în timp ce Mephisto îl leagă la ochi.

Al cincilea demon (regina atacă): Ofelia Popii (în rolul lui Mephisto) revelează substanța personajului: când cuceritor și aparent slugarnic, când agresiv, dezlănțuit și de necontrolat. Râsul demonic, vocea răgușită, gesturile colorează în chip atât de strălucit conturul deja perfect construit de Goethe.

Al șaselea demon (șah mat): Momentul catartic pentru spectatorul copleșit este reprezentat de discursul final al lui Mephisto – învingătorul devine învins, diavolul descoperă iubirea ca raportare la lume și este dezgustat de propria persoană: „Ce straniu ghimpe m-o fi-mpuns de-o vreme?/ Îi văd și-mi plac acești puștani;/ Ce am, de nu mai pot rosti blesteme?”, „acesta-i elementul dragostei?/

Văpaia-mi bântuie ființa toată”. Schimbarea radicală, deznădejdea, sinceritatea și comunicarea ce se realizează între actor și sală constituie deznodământul emoționant al unui spectacol excepțional. „Ce-i drept, vă stă frumos un chip sever,/ Dar eu doar un surâs, atâta cer!/ Mi-ar fi o desfătare pe vecie./ Adică: vreau ca-ntre iubiți să fie!/ Pe gură un mic surâs, și-am să exult”.

Al șaptelea demon: Coloana sonoră prezintă două secvențe fundamentale: pe de-o parte, cântând în germană, corul de fete, ale căror voci se aud de peste tot din sală, îmbrățișează spectatorul în muzica învierii, vestind apropierea Margaretei, aducând căldura inocenței, contrastând cu prezența lui Mephisto (jucat de Ofelia Popii). Pe de altă parte, orchestra rock interpretează muzica lui Vasile Șirli, acordurile bântuie obsesiv mintea spectatorului mult după finalul piesei.

Manifest II

Simt, fără doar și poate, că nu pot măsura în cuvinte mișcarea lăuntrică pe care o poate genera Faust al lui Purcărete. Îmi rămâne doar să vă invit la Sibiu și să visez la o adaptare teatrală, în regia lui Purcărete, a unei nuvele fantastice de Eliade sau a „Divinei Comedii” de Dante.

Diana Murguleț este o colaboratoare permanentă a revistei „Alecart”, elevă la SNG, Mediaș, a obținut premii în fiecare an la Olimpiada Națională de Limba și literatura română

Receptare critică

The Observer: „Mi-aș vinde sufletul să mai văd acest «Faust» o dată. Cea mai uluitoare experiență teatrală a acestei vieți, Faust a înfierat și a paralizat ca o smoolă fierbinte aplicată direct pe piele. Cred că nu o să mai văd niciodată în viață un eveniment mai impresionant și mai teatral”.

Financial Times: „Nu am mai văzut o montare atât de complexă, fenomenală!”.

The Guardian: „Dar ce spectacol! Este atât de captivant, încât aproape că ești gata să-ți vinzi sufletul diavolului doar ca să continue succesiunea de imagini grandioase.

Teatrul.

Tratament pentru suflet

Ne găsim de multe ori drumul în viață la jumătatea lui, și de fapt ne regăsim în ceva ce ne lipsea dintotdeauna. Câți dintre noi nu descoperim că, dincolo de ceea ce am ales să facem zi de zi, exista în noi ceva mai mult de dăruit lumii?

Camelia Elena Butnaru

Câți dintre noi nu descoperim că, dincolo de ceea ce am ales să facem zi de zi, exista în noi ceva mai mult de dăruit lumii? Și, de fiecare dată când dăruim, de fapt primim mult mai mult înapoi, doar pentru că ceea ce avem de dăruit vine din pasiune.

În ultimii cinci ani, așa se întâmplă pe scena *Festivalului Național de Teatru în limba engleză pentru elevi MagicFest*. An de an festivalul a crescut, ocrotit și iubit de participanți, organizatori și tineri actori sau studenți ai Universității de Artă Teatrală și Cinematografică "I.L.Caragiale" din București. Anul acesta *MagicFest* a împlinit cinci ani, vârsta inocenței asumate, a copilăriei trăite din plin, a căutărilor răbdătoare - în plin joc - a frumuseții vieții. Deviza editiei a5-a, "Explorează-te pentru a găsi tot ce vrei" ("Explore yourself to find everything you want"), i-a inspirat pe toți cei implicați întru crearea unei atmosfere deosebite, calde, puțin misterioase, jucăușe, dar și implicate cu toată dăruirea de care pot fi în stare tinerii.

Având deschiderea oficială pe data de 6 aprilie, festivalul a debutat cu o explozie de energie copilărească, cu multă bucurie și dorința tuturor de a coopera pentru a trăi împreună o săptămână greu de uitat. Au urmat două zile obositoare, dar deosebit de frumoase și folositoare

pentru participanți, care au învățat multe despre lucrul în echipă, despre prietenie și armonie de la tinerii actori care au coordonat atelierele de teatru: Alma Căldare, Irina Cepoi, Roxana Filip, Horia Butnaru, Ștefan Huluba, Liviu Chițu, Andrei Merchea și Zory David. Apoi, au urmat cele două zile și jumătate mult așteptate de toți participanții. Pe de o parte, trupele participante au demonstrat calități actoricești și regizorale de necontestat, trecând apoi prin discuții edificatoare cu juriul; pe de altă parte, organizatorii au dat întreaga măsură a abilităților lor de tehnicieni de sunet și lumini, scenografi, editori de revistă - scrisă noaptea, pe baza impresiilor culese între spectacole -, animatori la jocuri organizate între spectacole, apărători ai siguranței și liniștii participanților, designeri și... atâtea alte aspecte ale organizării unui festival de o săptămână.

Ceea ce a urmat a fost momentul magic al festivalului, seara când trupele au primit coordonatori de ateliere de teatru separate și au pornit împreună în căutarea unui alt sens, mai înalt, al ideii de "minune" sau "mirare" ("A Sense of Wonder"); cu alte cuvinte, au avut loc atelierele speciale de teatru de improvizație, care a doua zi au adus pe scenă momente cu adevărat magice și emotionante. După ce, câteva seri mai devreme, am urmărit toți cu emoție crescândă povestea lui Narcis (sau "Floricele") într-un one-man

show scris, regizat și interpretat, cu o natură tulburătoare, de Eduard Buhac (membru al trupei *The Knockers*), după momentele magice a venit vremea unui spectacol profesionist, invitat de la București, care avusese premiera cu doar câteva zile în urmă: "Femeile din viața mea", de John Patrick Shanley, în interpretarea impecabilă a tinerelor actrițe Raluca Ghervan, Letiția Vladescu și Cristina Florea.

Ca orice lucru frumos, nu se putea ca editia a 5-a să nu aibă și un sfârșit pe măsură. La final de festival, festivitatea de premiere a adus bucurie, lacrimi (de bucurie pentru cei premiați, dar și de tristețe pentru toți la despărțirea de o perioadă magică) și multe îmbrățișări. Premiile, ca de fiecare dată, au fost oferite de către un juriu tânăr, care a fost alături de noi cu fiecare bătaie de inimă a festivalului: Alexandru Baltă (tânăr și promițător regizor), Letiția Vlădescu și Raluca Ghervan (da, chiar interpretele spectacolului invitat).

Câteva dintre premii au fost oferite de către coordonatorii atelierelor de teatru, care au fost și ei premiați de către juriu pentru realizarea momentelor magice. N-a existat o ediție mai frumoasă a festivalului de teatru MagicFest, oricât de reușite au fost edițiile anterioare; ceea ce a adus această ediție a fost o căldură sufletească, o cuminenție și o curățenie a spiritului mai rar întâlnite până acum. Ne-am despărțit cu greu unii de alții la final, cu gol în suflet, dar și cu promisiunea și speranța de a ne reîntâlni la celelalte festivaluri de acest gen, la care ne reunim ca o mare familie.

Ne vom revedea cu siguranță, mulți dintre noi, la Bacău,

la IDfest, și la T4T, la Timișoara, în vara care ne așteaptă, și vom redeștepta primăvara din suflete din nou, la fel cum am făcut-o în acest an la MagicFest. Aș vrea să găsesc cuvintele potrivite pentru a mulțumi fiecăruia dintre cei care au făcut posibilă această mică minune, dar ei sunt mai mult de 100 și eu sunt doar una; ei sunt membrii trupelor participante (*Brainstorming*, București; *Atelierul de Teatru*, Botoșani; *Cheer Up*, Piatra Neamț; *A.C.T.*, *Nobody's Group* și *In the Spot*, Bacău; *Hooleelogs* și *Heavenly Hell*, Timișoara; *Teenchers* și *The Knockers*, Suceava), șefii și membrii celor 17 departamente de organizare, vicepreședintele festivalului, Armand Kovacs, și președintele festivalului, Victor Bădoi.

Înainte de a pleca, Alma Căldare, una dintre actrițele care, ca și ceilalți, și-au dedicat o săptămână din tot ce înseamnă viața agitată a unui actor, a spus aceste cuvinte care m-au marcat: "Aveam nevoie de săptămâna asta, ca de un tratament pentru suflet.". La plecare mi-a lăsat buchetul de flori care îi fusese oferit pe scenă la închiderea festivalului; l-am găsit pe masa din sala în care, în internatul colegiului unde lucrez de 20 de ani, mi-am petrecut o săptămână care m-a luminat și m-a curățat sufletește. Și, evident, am plâns din nou.

Au fost cele mai binecuvântate flori pe care le-am primit vreodată. În ele, am regăsit toată bucuria, inocența, simplitatea și liniștea de care avem zilnic nevoie ca să mergem mai departe. Pentru că acel buchet de flori însemna ceea ce înseamnă aplauzele pentru un actor: crezul unei vieți, visul pe care îl trăiesc aieva, motivul pentru care iubesc scena.

Camelia Elena Butnaru, inițiatorea și coordonatoarea Festivalului Național de teatru MagicFest, este profesoară de limba engleză la Colegiul Național "Petru Rareș" din Suceava.

Sunetul muzicii la Iași

Cine nu a auzit oare de filmul Sunetul muzicii cu Julie Andrews și Christopher Plummer?! Cei care nu l-ati văzut, ati pierdut un film superb, unul dintre cele mai celebre musicaluri făcute la Hollywood.

Ina Mitu, absolventă Național

Plotul filmului este preluat din musicalul jucat pe Broadway cu ceva timp înainte (în 1959), care la rândul lui este inspirat dintr-o poveste reală relatată în romanul *The Story of Family Singers*, al Mariei Augusta von Trapp. Pe 3 aprilie musicalul a fost interpretat în premieră la Teatrul Național din Iași, de către soliștii și corul Operei Naționale Române ieșene.

Punerea în scenă a acestui spectacol a necesitat mai mult de șase luni de muncă din partea conducerii și a soliștilor operei, întrucât un muzical presupune atât o anumită aparatură tehnică pentru ca sunetul să fie redat cu acuratețe, cât și o regie, scenografie și o implicare mult mai mare din partea cântăreților de operă, care trebuie să devină și actori.

Tot efortul echipei Operei din Iași a meritat și a fost răsplătită, ambele premiere jucându-se cu casa închisă. Cunoscând atât de bine filmul, am fost, pe de o parte, extrem de entuziasmată să merg la reprezentație, dar și un pic sceptică, gândindu-mă că filmul nu poate fi egalat. După spectacol mi-am dat seama că există atâtea diferențe între muzicalul de pe scenă și film, încât o comparație între cele două nu ar fi în regulă. Există numeroase schimbări, începând cu faptul că pe platourile de filmare actorii nu cântă live, ci toate cântecele sunt înregistrate înainte în studio, unde vocile sunt ajustate și încheind cu faptul că filmul permite o varietate mult mai mare de cadre spectaculoase. Ceea ce se întâmplă pe scenă stă, de cele mai multe ori, sub semnul sugestiei.

Sunetul muzicii a fost într-adevăr un spectacol complex, care i-a scos pe soliștii operei din Iași din zona lor de

comfort și a arătat potențialul copiilor din corul Juniorii Operei, care au avut atât voci, cât și prestații scenice incredibile. Toată acțiunea se petrece în Austria anilor 1930, atunci când țara este pe cale de a fi sub stăpânirea Germaniei naziste. Spectacolul aduce în prim-plan puterea salvatoare a muzicii și a dragostei, loialitatea față de patrie și totodată corupția sistemului politic, al cărui reprezentat este Max Detweiler. Primul tablou, ce deschide muzicalul, este solemn: maicile din mănăstirea Nonnberg din apropierea Salzburgului se roagă cu evlavie și multă dăruire. În tot acest timp, Maria, maică postulanta aleargă și cântă pe muntele de lângă mănăstire, bucurându-se de libertatea care în cadrul sălașului sfânt nu este îngăduită. Seara, înainte de întoarcerea Mariei la mănăstire, maica stareță se consultă cu trei dintre maicile responsabile de postulante cu privire la Maria, întrucât consideră că nu este făcută pentru a-și dedica viața mănăstirii. Cele patru cântă, dansează și vorbesc deopotrivă, până la sosirea Mariei. Maica stareță o informează pe aceasta cu privire la o cerere de guvernanta din partea unui distins căpitan de marină, Georg von Trapp și îi sugerează să accepte postul și astfel să vadă dacă într-adevăr viața monahală este ceea ce își dorește. Maria acceptă și astfel ajunge la impunătoarea reședință a căpitanului von Trapp.

Georg, ofițer în retragere, rămas văduv, are grijă singur de soarta copiilor săi, cărora le impune o disciplină dusă la extrem: ei nu se joacă, ci mășcăliuiesc încolonați și răspund la un anumit sunet al fluierei. Căpitanul vrea să îi impună și Mariei un anumit semnal de fluier, dar această refuză vehement și îi răspunde căpitanului ironic „Dar eu cu ce semnal să vă chem?”. Von Trapp părăsește scena, Maria rămânând singură cu copii. Aceștia simt lipsa tatălui, care în majoritatea timpului este plecat și încearcă să îl readucă acasă cu orice pretext, punând pe fugă toate guvernantele de până atunci. Aflând că cei șapte copii nu se joacă și nu cântă niciodată, Maria îi învață un cântec despre cele șapte note muzicale și se apropie treptat de ei. În lipsa severului tată, copii sunt inițiați de noua guvernanta în tot felul de aventuri, descoperind astfel bucurii veritabile ale muzicii, încălcând regulile militare fixe de căpitan.

Ea reușește să readucă muzica, simbol al dragostei, în casa familiei von Trapp și să îi reamintească tatălui, prin cântec, cât de important este să le fie alături copiilor. Povestea evoluează și treptat căpitanul și Maria încep să simtă fiorul iubirii. Realizând că este îndrăgostită de căpitan, Maria decide să fugă înapoi la mănăstire, fiind speriată de propriile trăiri. Maica stareță se opune însă și o convinge să accepte trăirile umane firești pe care le încearcă și să se reîntoarcă la familia von Trapp. De la plecarea Mariei, atât copiii, cât și căpitanul suferă, dar ul-

timul din urmă în tăcere, mascând adevăratele sentimente. După întoarcerea guvernantei, cei doi își împărtășesc sentimentele și decid să se căsătorească.

În plan secund, în special înspre finalul muzicalului, accentul este pus pe instaurarea nazismului în Austria. Căpitanul von Trapp refuză să colaboreze cu armata germană și să lupte împotriva propriei țări și de aceea decide să fugă împreună cu familia sa, întrucât altfel ar fi adus cu forța în Flota Maritimă. Cu ajutorul unei diversiuni, ei reușesc să fugă de la un festival de muzică și să se adăpostească câteva ore la mănăstirea de unde Maria plecase. Scena de la festival este extrem de emoționată, atât prin melodiile ce surprind dragostea de patrie a căpitanului (Edelweis-simbolul Austriei), cât și prin punerea în scenă, care relevă duritatea noului sistem politic dus la extrem. De la mănăstire, familia află că toate granițele au fost închise, iar ei sunt astfel nevoiți să strabată Alpii până în Elveția și să se salveze.

sursa foto: ziaruldeiasi.ro

Interpreții sunt în primul rând cântăreți de operă și abia apoi actori în adevăratul sens al cuvântului. Cu toate acestea, mulți dintre ei au reușit să re Creeze personaje cu autenticitate. De departe cei mai buni au fost copiii, care au adus un plus de dezinvoltură și inocență caracterelor pe care le-au interpretat. Spectacolul nu a fost perfect, au existat și probleme tehnice și la început emoțiile păreau că îi domină pe actori. Treptat însă perspectiva s-a schimbat și per total spectacolul mi-a lăsat amintiri deosebite. Am descoperit încă o dată o nouă fațetă a Operei Naționale din Iași, operă care, în ultima perioadă s-a ridicat enorm și a arătat adevăratul potențial al artiștilor săi.

Ina Mitu este studentă în anul I la RWTH Aachen Faculty of Medicine, Germania

Cu ce ne mai ocupăm prin weekend-uri

Ce mod mai plăcut de a petrece duminica pentru mine
- de vreo paisprezece ani cea mai deprimantă zi a săptămânii - decât așteptând cam unsprezece ore la coadă ca să ajung să stau în ploaie?

Ruxandra Popescu, absolventă Național

Se făcea că aveam musafiri în camera de spital (cămin) – prieteni foarte apropiați de pe plaiurile mioritice, și îmi arătau, iar eu eram încântată de, o prezentare video a unei instalații cu ploaie concepute de rAndom International și montată în The Barbican în Londra, cel mai mare centru artistic și de conferințe din Europa, conform website-ului lor. Instalația, inaugurată pe 4 octombrie 2012, urma să se închidă pe 3 martie 2013, iar timpul imperfect folosit mai sus se referă la data de 2 martie.

Scopul organizației rAndom International, fondată în 2005 în Londra de trei masteranzi ai Royal College of Art, este să exploreze interacțiunea individului cu lumina și mișcarea prin opere de artă și instalații. În studioul rAndom (mă întreb dacă "A" mare e de la "art", dar, de fapt nu are sens să îmi pun astfel de întrebări, în fond e random, nu?) din zona Chelsea, cei opt artiști ai actualei echipe folosesc fragmente brute

de inteligență artificială pentru a încuraja relația dintre lumea animată și cea inanimată. Asta e tot de pe internet. Ce au făcut ei cu ploaia a fost emoționant și a meritat din plin așteptarea: o ploaie care nu te udă. Raportul 1/44 dintre cât am stat la coadă și cât am stat în camera cu instalația nu m-a deranjat nici cât negru sub unghie. Asta e de la mine. (mai bine mă abțineam)

AM AJUNS LA THE BARBICAN DUMINICĂ DIMINEAȚA, ÎN ULTIMA ZI A EXPOZIȚIEI, PE LA 09:40, CU DOUĂZECI DE MINUTE ÎNAINTEA DESCHIDERII. DEJA ERAU VREO PATRUZECI DE OAMENI PE JOS SAU REZEMAȚI DE PEREȚI, FORMÂND UN ȘERPIȘOR CARE ÎNCONJURĂ JUMĂTATE DIN PERIMETRUL HOLULUI PRINCIPAL.

Și aveau și unde să se întindă, sincer. Ceea ce m-a impresionat încă din prima a fost, mai presus de uimirea negativă legată de fațada urâtă a clădirii, configurarea spațiului interior în camere imense cu intrări mari, fără uși, cu podele mochetate și tavane colorate, ca pentru a crea și susține un sentiment de comuniune între copii și mămici, bunici și tăticci. Pe lângă asta, o grădină interioară împrejmuțată de clădiri de birouri părea să fie destinată tot încălzirii atmosferei reci date de exteriorul clădirii – pre-

cum și de unele structuri imense de beton din interiorul acestora –, având un fel de lac cu rășuște, palmieri și bănci de lemn. Am aflat apoi după o sesiune online rapidă de Wikipedia, wiseGEEK și London Confidential că The Barbican este o clădire reprezentativă pentru stilul brutalist al anilor '50-'70, caracterizat prin structuri liniare, ca de fortăreață, organizate în blocuri de betoane, predominant folosit în construcția clădirilor guvernamentale, locuințelor ieftine și centrelor comerciale. Ulterior acest stil a fost abordat în elaborarea viziunii pentru The Barbican în contextul refacerii zonelor bombardate în cel de-al Doilea Război Mondial.

Ce mi-a plăcut în multele ore cât am stat la coadă a fost că oamenii intrau în vorbă unii cu ceilalți, jucau cărți, mergeau unii pentru ceilalți să cumpere mâncare, unii se și culcaseră pe genți și gecă. Nu aș spune totuși că este ceva special în asta în contextul instalației, ci că în general mi se par extrem de interesante ocaziile în care se adună mulțimi de oameni: când sunt testate alarmele de incendiu, când se organizează un protest, la concerte, flashmob-uri etc. Nu includ orele de vârf în mijloacele de transport în comun.

PE LA 21:07 AM AJUNS ȘI NOI ÎN SFÂRȘIT ÎN FAȚA UȘII. AM INTRAT: UN CORIDOR SEMICIRCULAR CUFUNDAT ÎN BEZNĂ CARE ASCUNDEA INSTALAȚIA PENTRU A SPORI SUSPANSUL PUBLICULUI PARȚIAL AMUZAT, PARȚIAL IRITAT DE ORELE BUNE PETRECUTE LA COADĂ.

Fotografiile și videoclipul de promovare a instalației apăruseră oricum încă din prima săptămână, adică de pe la începutul lui octombrie, pe multe site-uri cu recenzii. Însă cel puțin din punctul meu de vedere, nimic nu se compară cu palpitațiile 5-4-3-2-1 înaintea distrugerii misterului oricărui eveniment mult-așteptat care frământă și agită mintea cu nenumărate închipuiri și zdrobește orice tentație a Rațiunii de a normaliza aceste trăiri. Și am pătruns în încăpere.

O perdea de stropi căzuți parcă de nicăieri strălucea orbitor spațiul altfel gol și întunecat. Împreună cu alți zece oameni am intrat sub ploaie. Chiar nu ne udam. Ei nu se udau, eu aveam o geacă închisă la culoare și am și alergat pe sub plafonul ăla, probabil autosabotându-mă, că nu aveam timp senzorii să oprească apa dacă mă agitam așa. Și m-am udat chiar leoarcă, dar mai puțin leoarcă decât dacă m-ar fi prins furtuna în stradă.

Oamenii erau aproape fermecați de faptul că rămăneau uscați. Și nimeni nu vorbea, ci doar zâmbea. Se auzea doar sunetul apei atingând grilele metalice de canalizare exact ca într-o noapte ploioasă pe o stradă singuratică, genul de noapte când totul pare posibil.

Concret, instalația consta într-un plafon de 100 de metri pătrați prin care se scurgeau stropi de apă întocmai ca într-o ploaie torențială, plafon alimentat dintr-un bazin de câțiva metri cubi (să zicem doi-trei: am uitat!) care nu era la vedere, dar așa se auzea prin tâg. Desigur, pe podea era un sistem de canalizare care retrimitea apa în bazin. Și de aici începe partea ieșită din comun. Orificiile prin care se scurgea apa erau intercalate cu senzori de lumină care, stimulați, opreau apa, nestimulați, o lăsau în pace – sigur, cu un timp de reacție foarte mic. În fața instalației se afla un reflector imens care ilumina vizitatorii, a se citi "orbea", astfel încât oricine nu purta haine negre, maro, bleumarin, mov-prună, verde închis, v-ați prins voi, deci ale cărui haine nu absorbau undele de lumină, ci mai degrabă le reflectau, mai exact CHIAR înspre senzori, oprea ploaia în jurul lui pe măsură ce se mișca în spațiul de zece pe zece.

SCOP ÎNDEPLINIT, RANDOM! PUBLICULUI I S-A ATRAS ATENȚIA ASUPRA FRUMUȘETII UNUI FENOMEN PE CARE MULȚI OAMENI ÎL IAU CA PE CEVA COTIDIAN, PUBLICUL A FĂCUT UN EXERCITIU DE ÎNCREDERE ÎN INSTALAȚIE ȘI PUBLICUL PĂREA SĂ FIE SENSIBILIZAT DE ATMOSFERA LUGUBRO-FEERICĂ DATĂ DE JOCUL LUMINĂ-ÎN-TUNERIC ȘI APĂ-USCAT.

Nu am auzit nicio voce nemulțumită și nici nu am văzut oameni bosumflați ieșind din cameră, deși recunosc că am citit pe internet opinii ale unor astfel de personaje. În ceea ce mă privește, am spus și înainte că nu îmi pasă cât de mult timp am stat la coadă. Sunt și cred că voi fi mereu bucuroasă să particip la spectacole, evenimente, proiecte interesante prin simplul fapt că exploatează esența simplului.

Ruxandra Popescu este studentă în anul I la University College London, BSc Anthropology

F I L M E

KIM KI-DUK

3 IRON

KIM KI-DUK, REGIZOR, SCENARIST ȘI PRODUCĂTOR DE FILM SUD-COREEAN DIN GENERAȚIA TÂNĂRĂ, A IMPRESIONAT LUMEA FILMULUI PRIN VIZIUNEA SA INEDITA ASUPRA RELAȚIILOR DINTRE PERSONAJE ȘI PRIN SCENARIILE SALE DIN CARE DIALOGURILE LIPSESC APROAPE ÎN ÎNTREGIME.

Ștefania Sandu, Băncilă

În filmul *Bin-Jip* (2004) confuzia este prezentă chiar din titlu, ceea ce îl face să fie cu atât mai incitant. În varianta originală, sensul lui este "Empty house" (*Bin-Jip*) și are o strânsă legătură chiar cu intriga filmului, în timp ce varianta engleză (*3 Iron*) prezintă o semnificație mult mai subtilă, făcând referire la pasiunea obsesivă a personajului principal (Tae-Suk) și anume golful (*3 Iron* – cele 3 crosse de golf).

Filmul evidențiază imaginația prolifică a regizorului care în mai puțin de o lună a reușit să scrie, să regizeze și să ecranizeze o operă ce șochează majoritatea cineaștilor prin profunzimea ideilor, dar și prin absurditatea poveștii.

Aproape fără cuvinte, doar cu un număr redus de personaje bine conturate, bazându-se pe semnificația

gesturilor, Kim Ki-Duk reușește să creeze un film de o surprinzătoare profunzime, asemănătoare în opinia mea cu cea kafkiană.

Personajul principal, Tae-Suk, este un tânăr de condiție modestă ce se ocupă cu împărțirea pliantelor. Intriga filmului o reprezintă obiceiul său de a petrece un timp în fiecare casă din care locatarii par a lipsi pentru o perioadă. Absurdul situației se adâncește cu atât mai mult cu cât personajul nu rămâne în aceste case pentru a fura sau vandaliza, ci doar pentru a avea temporar iluzia unui cămin. Băiatul se limitează la a folosi doar alimentele familiilor, răsplătindu-le „ospitalitatea” având ulterior grijă de gospodărie.

Conflictul se declanșează atunci când, într-una din

casele „vizitate” de protagonist, gazda se dovedește a nu fi plecată. Frica o determină pe frumoasa Sun-Hwa să se ascundă o vreme și să evite întâlnirea cu intrusul. Lucrurile se schimbă însă în momentul în care apare cel de-al treilea personaj - soțul femeii. Venirea lui Min Gyu Lee este un pretext pentru regizor de a introduce un episod de violență domestică (fără un motiv aparent, acesta își maltratează soția).

Se știe că violența nu poate naște nimic altceva decât violență. De aceea desfășurarea ulterioară a evenimentelor nu surprinde. Tae-Suk hotărăște să ia atitudine în apărarea femeii și apare în fața soțului refractar, aplicându-i o „corecție” folosind mingile de golf. Golful reprezintă, de fapt, laitmotivul filmului. Tae-Suk are în permanență asupra lui o minge de golf și o crosă, obiecte pe care camera de filmat insistă pentru că ele simbolizează pasiunea lui pentru acest sport. Gestul de a-l lovi pe Min Gyu Lee înfățișează cea de-a doua ipostază a violenței motivată de supremația masculină. În alta ordine de idei, comportamentul tânărului este susținut de atracția fizică și de compătimirea pe care o are față de Sun-Hwa.

Relația de iubire neexprimată dintre cei doi evoluează și o determină pe femeie să ia hotărârea de a fugi cu Tae-Suk fără a se gândi la necesitățile sau consecințele imediate ale gestului său.

Apropierea celor doi devine din ce în ce mai evidentă, Sun-Hwa transformându-se, practic, într-o umbră a tânărului. Intensitatea apropierii este dovedită și de faptul că ea începe să apară în fotografiile pe care Tae-Suk obisnuiește să le facă în casele „vizitate”. Ea se conformează absurdului și intră în acest joc sinistru ca un al doilea participant. Tae-Suk își continuă astfel rutina, fotografiindu-se în acele locuri ce, irațional, par să aibă pentru el o semnificație emoțional puternică, dar fără un motiv aparent. Această legătură creată îl va determina pe tânăr să revină, mai târziu, respectând „traseul” în căutarea iubitei.

Cuplul „mut” Tae-Suk – Sun-Hwa își atinge sufletele doar printr-o privire, doar cu un simplu gest încărcat de emoție, eliminând în totalitate comunicarea verbală. Ei reușesc, totuși, să ne transmită intensitatea trăirilor și să ne ia, involuntar, părtași la momentele marcante pe care le trăiesc.

Cei doi trec printr-o serie de experiențe existențiale care stau în primul rând sub semnul violenței. Tae-Suk este încarcerat și în acest univers concentraționar este supus la numeroase brutalități din partea celor din jur.

Pentru a rezista presiunii psihice, el se închide în sine și prin meditație își dezvoltă abilitatea de a deveni „invizibil”. Noua postură, noua realitate existențială îl va ajuta să-și trăiască povestea de iubire cu Sun-Hwa chiar în prezența soțului, fără ca acesta să înțeleagă ce se întâmplă. Absurdul situației se adâncește, căci Min Gyu Lee trăiește cu iluzia unui mariaj surprinzător perfect.

În loc să clarifice lucrurile, Kim Ki-Duk a ales să adâncească ambiguitatea, lăsând impresia că totul s-a întâmplat în mintea lui Tae-Suk, că totul e posibil să fi fost doar un vis. E posibil, dar nu există nimic care să clarifice planurile. Imaginile nu fac altceva decât să creeze o stare, să propună sensuri, nu au niciun moment intenția de a clarifica.

POZIȚIA COPILULUI

REGIZOR: CĂTĂLIN PETER NETZER,
SCENARIU: CĂTĂLIN PETER NETZER ȘI RĂZVAN RĂDULESCU,
PRODUCĂTORI: ADA SOLOMON ȘI CĂTĂLIN PETER NETZER,
DISTRIBUȚIA: LUMINIȚA GHEORGHIU (CORNELIA KERENES,
MAMA), BOGDAN DUMITRACHE (BARBU, FIUL), NATAȘA RAAB
(OLGA CERCHEZ), FLORIN ZAMFIRESCU (DOMNUL FĂGĂRĂȘANU),
ILINCA GOIA (CARMEN), VLAD IVANOV (DINU LAURENȚIU), MIMI
BRĂTESCU (AGENT PRICOP), CERASELA IOSIFESCU (AGENT)

Ana-Maria Lupașcu, Absolventă CNPR

Poziția copilului s-a transformat într-o adevărată sărbătoare a cinematografului românesc. Suntem în fața unui film construit pe un teren sigur, cu mijloacele deja practicate de Noul Val. Cu toate acestea, găsim ceva diferit, un suflu nou, o abordare în cheie multiplă. Realismul autohton se îmbină cu elementul tematic-simbolic într-o producție centrată pe relațiile sociale. În fond, *Poziția copilului* este un fals documentar, o radiografie a vieții sociale și a dihotomiilor pe care le implică. Articulația narativă nu e decât un pretext pentru psihanaliza a ceva deja cunoscut, fixat în mentalul colectiv: diferențele de clasă, in justiția (corupția, traficul de influență) și pervertirea instituțiilor. Ce presupune de fapt a fi în poziția copilului? Pe de o parte sensul propriu denotă reciprocitatea în relația mamă-fiu, un anumit grad de interdependență, implicând în același timp și ideea de comoditate (viziune asupra căreia regizorul insistă, afirmând că s-a folosit de unul dintre preceptele folosite în yoga, *balasana*, echivalent cu "poziția copilului", cu o serie de implicații de natură spirituală). De cealaltă parte, scenariul arată o prelungire a cordonului

ombilical, o stagnare în spațiul prenatalității, cu alte cuvinte, fiul se află în imposibilitatea de întreprinde singur vreă acțiune, existența lui este condiționată de existența maternă.

Debutul eliptic soluționează o fază critică în evoluția relației mamă-fiu. Cornelia (Luminița Gheorghiu), mama lui Barbu (Bogdan Dumitrache), se plânge de apariția unui conflict insondabil, acuzând alterarea relației cu fiul prin prisma apariției lui Carmen (Ilinca Goia), prietena acestuia. Atitudinea dominatoare a mamei se vede încă de la început, accentuându-se pe parcurs. Nu este vorba aici doar de poziția fiului, ci mai ales de cea a mamei. Aflăm că doamna, aparținând clasei înalte este o arhitectă cunoscută, avocată, dacă e nevoie (se recomandă astfel când merge la secția de poliție, imediat după accident, în încercarea de a arăta că e stăpână pe situație și că jocul se va desfășura după placul ei, fără a ține cont de prescripțiile legii), așadar vine dintr-o lume în care banii hotărăsc. Opulența și luxul fondează un univers închis, guvernat de legile bunului plac. Scena aniversării sale, realizată

Într-o atmosferă flamboiantă, înconjurată de o bucurie aproape ireală are ceva din viziunea cinematografică a regizorului Lars von Trier (vezi scena petrecerii de nuntă din filmul *Melancholia*). Abordarea simbolică descoperă valențe subtile cu rol decisiv în evoluția evenimentelor: dansul amețitor nu e altceva decât o evocare în avans a unui episod devastator, felul în care femeia va fi prinsă în angrenajul lucrurilor. Aici contribuie subtil melodia aleasă pentru coloana sonoră, această "*meravigliosa creatura*" e la orice pas întruchiparea personajului principal.

Filmul gravitează în jurul nucleului tragic: accidentul provocat de Barbu, soldat cu moartea unui copil provenind dintr-o familie modestă, motiv pentru a inculca un substrat social pronunțat. De aici, devenim martori la evitarea legii, la felul în care corupția își intră în rol, mama abuzând de influența sa pentru a-și scăpa copilul de închisoare (acțiunea devine dilatatorie din acest moment), dar asistăm și la drama celeilalte familii, încercând o înțelegere a situației din ambele sensuri. Ne confruntăm cu aspectul moral, o punere în balanță a noțiunii de "copil" și a limitelor dragostei maternale, prin dubla perspectivă care ni se oferă (părțile implicate în accident-familia victimei și familia inculpatului). Vom afla unde se trasează linia subțire între voința de a apăra și sufocarea inconștientă. Strigătul lui Barbu pentru propria eliberare din *placentă* ("Sau mă lași pe mine să te caut, când simt eu nevoia, sau deloc..."), chiar și atitudinea lui de indiferență față de implicarea în accident (aparent indiferentă, bazată în fapt pe renunțarea la asumarea faptei, survenită printr-o plasare a responsabilității către mama influentă) funcționează ca reflecții ale exceselor protectoare ale mamei. În toată economia scenariului, fiul e numai o oglindă a ceea ce se întâmplă, e personajul asupra căruia acționează forța mamei, a legii sau chiar forța fizică (la secția de poliție, un unchi al băiatului mort, cuprins de furie în tumultul acțiunii îi aplică o bătaie zdravănă "bietului copil"). Complet dezorientat, letargic, incapabil de a-și conduce viața, de a găsi soluții, Barbu încearcă o dislocare din mediul controlat al familiei sale, pentru a se întoarce mai apoi în același punct. Practic, mama refuză să accepte că fiul ei a crescut, el își neagă responsabilitatea și pare aproape inconștient de gravitatea faptelor lui, transformându-se în schimb el însuși într-o victimă a presiunilor exterioare.

Personajele remarcabile înregistrează și transmit stări. Filmul își poartă spectatorii printr-o gamă variată de reacții: indignare, tristețe, revoltă, amuzare (în scenele de presiune maximă se încearcă o extrapolare prin limbajul actorilor, un fel de umor negru sau haz de necaz, cu o latură pronunțată a limbajului licențios, realizat spontan). Spectator fiind, accentuarea pathosului te implică nu

doar la un nivel superficial, ci te determină totodată să aplici o analiză profundă a faptelor, să le însușești, să ți le explici. Acest ecou regăsit în receptor este și rezultat al caracterului profund analitic al filmului. Într-un univers matriarhal, personajul principal preia toate atribuțiile unui cap de familie, vorbește atât în numele fiului cât și al soțului. Ea face, ea desface. Rolul este jucat impecabil de Luminița Gheorghiu, performance-ul ei înregistrează o forță acaparatoare, trăsăturile distincte rezonează, puse în slujba unui țel. Sensibilă dar puternică, influentă dar și subjugată (fapt ilustrat în întâlnirea cu Dinu Laurențiu, jucat de Vlad Ivanov, om mai bogat decât ea, care impune condițiile în care se va putea negocia asupra depunerii unei mărturii false), femeia arată că poate vorbi pe limba tuturor (disimulează cu măiestrie ori de câte ori vede că e nevoie, chiar până la limita penibilului). Zoom-ul camerei se îndreaptă spre ea în majoritatea timpului căci modelarea pe care o exercită este peremptorie, alimentată de încrederea în sine, mai mult decât de manifestarea unei speranțe. Omului de acțiune nu îi sunt îngăduite carențe, de aceea personajul se apropie tot mai mult de o imagine perfectă.

Ultima parte a filmului surprinde întâlnirea dintre cele două familii. Din ce în ce mai des totul e despre tăcere, cuvintele își pierd forța de a surprinde stări sau situații. Cu atât mai bine. Aici camera înlocuiește orice replică, fiindcă situația nu lasă loc unor cuvinte fără a exista riscul de a cădea în patetic (așa cum se întâmplă în momentul în care Carmen vorbește cu părinții copilului mort, în speranța unui reviriment pentru propriul copil). Măiestria tehnicii introduce un al treilea observator care nu se află între personajele deja cunoscute. În oglinda retrovizoare a mașinii parcate în fața curții familiei îndoliate se poate observa felul în care doi bărbați își strâng mâna când între ei există o durere sfâșietoare. Rămâne decupat gestul acesta văzut din exterior și momentul în care mama, în sfârșit, nu mai face nimic. Care e poziția copilului în această poveste despre vină și corupție, când nu mai rămâne nimic altceva în afară de tăcere?

A N C H E T A

CITITORUL DIN MINE

■ ARGUMENT

Poți să deschizi o carte doar într-un singur fel. Să o închizi însă face diferența. Să o închizi într-o disecție mai ceva decât medicală sau, din contră, să o deschizi nu prin judecăți sau politici, ci prin ceea ce ești tu, ca om format și nu prins într-un format.

Cea din urmă diferență ne-a adus în fața unor oameni formați în domenii diferite de cel literar care știu însă să pună punctul pe i (fără regula dia-criticelor) atunci când sunt în fața unei cărți. Ceea ce face dintr-un judecător, politolog, un medic, un arhitect sau un regizor un PROfesionist, un PRO lecturi bune este că scoate cartea din formatul unor interpretări literare și o așază în formatul său PROblematic, PROporționat, PROMpt.

Vrem să aflăm astfel cum închid cărțile de beletristică PROfesiștii din alte domenii.

1

În cazul unei cărți de beletristică, o citești dinspre specializarea personală către literatură sau în afara specializării?

2

Dacă ar trebui să scrieți prefața unui roman nou apărut, ce aspecte ale cărții nu ați rata în prezentare?

3

Dacă ar fi să vă faceți un profil de cititor, care ar fi acesta?

4

Ce carte ne-ați recomanda din domeniul dumneavoastră ca lectură obligatorie?

VICTOR VAȘUTA

regizor de teatru - Canada

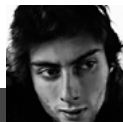
„Mă plictisește până la suferința fizică toată literatura franceză de după 1960”

1 Nu, nu vreau să adaptez pentru scenă fiecare roman sau povestire citite. Și în plus, sunt prea leneș, prefer să las autorul să-și spună povestea așa cum vrea el, că e mult mai frumos.

2 Păi, aș începe cu o prezentare a autorului, apoi aș continua cu o interpretare a ideii care cred eu că l-a inspirat și, bineînțeles, aș scoate în evidență câteva pasaje memorabile care ar atesta măiestria sa.

3 Sunt leneș, citesc destul de puțin, n-am timp de „noutăți”, sunt mult în urmă cu clasicii și anticii, așa că... prefer literatura de tip realist, rusă și nord-americană (clasică și contemporană), mă amuză critica de teatru britanică din toate timpurile, îmi plac discuțiile în jurul textelor dramatice și îmi place să răsfoiesc jurnale sau memorii. Mă plictisește până la suferința fizică toată literatura franceză de după 1960 și nu pot citi prea multă literatură românească din zilele noastre, mă întristează și mă îndepărtează de lectură (cu mici excepții, deși...). Dar ca să pot citi toate cele enunțate anterior, am petrecut mult timp din viața mea antrenându-mi retina și irisul în preajma cărților de filosofie și de hermeneutică creștin-ortodoxă, din toate timpurile și vârstele omenirii. Pe astea le iubesc!

4 Nu pot recomanda o carte, pot doar recomanda autori fără de care viața mea ar fi mult mai săracă: Eschil (că, dacă îl înțelegi pe ăsta, poți citi și Sofocle și Euripide), Platon, Aristotel (mă refer la lectura a doua, după introducerea lui Heidegger), Aristofan, Plutarch, Seneca, Aulus Gellius, Ovidiu, Calderon de la Barca, Cervantes, Shakespeare (dar numai după lecturile la Noul și Vechiul Testament și ceva, orice, din patristica răsăriteană), Molière, Goldoni, Goethe, Cehov, Bulgakov, Williams, Pessoa, Faulkner, Salinger, apoi antologii întregi de povestiri scurte nord-americane etc. Ce să mai vorbesc de Ionescu, Cioran (cu ceva rezerve), Păstorel, Creangă și marele maestru Caragiale. Fără ăștia, nici nu știu cum am fi scos-o la capăt... dacă am scos-o la capăt... că de obicei vezi capătul, după ce-ai scos-o la capăt...Scuze pentru lipsa mea de concentrare și reținere, am spus tot! Sau cum ar spune poetul: na, satură-te de lecturi obligatorii!

VLAD ȚUNDREA

arhitect

„Dacă nu simt o forță a ideilor, a imaginilor, nu îmi pot închipui nimic din ce citesc și atunci încep să mint.”

1 Încerc să o privesc ca atare, chiar dacă există și anumite așteptări. Atitudinea mea față de carte nu își are rădăcinile în orientarea profesională, ci este în parteneriat cu aceasta. Arhitectura - orientarea mea - și literatura au o relație foarte veche și sănătoasă și... implicită.

2 Atmosfera, factorii noi, tehnica de exprimare și formulare, fie ea avangardistă sau "ca la carte" și, înainte de temă, mai degrabă mesajul și forța lucrurilor cu care poți rămâne terminând cartea. Pentru că, dacă nu simt o forță a ideilor, a imaginilor, nu îmi pot închipui nimic din ce citesc și atunci încep să mint.

3 Nu sunt "devorator" de carte și mă bucur, citesc foarte greu. Îmi ia efectiv mult să citesc. Beletristică nu am mai citit de ceva timp și, prin urmare, citesc buletine tehnice de construcții și arhitectură, cărți de teoria arhitecturii (ceea ce înseamnă mult mai mult decât ați crede). Deci sunt un cititor interesat, dar sunt într-o perioadă în care îmi lipsește răbdarea.

4 Le Corbusier - Toward An Architecture (nu am citit-o, recunosc, dar am dat peste eseurile care apar în această carte. Nu sunt sigur dacă este disponibilă în limba română).

MARIUS GALAN

judecător la Curtea de Apel

„Citesc până la capăt cărți indigeste dacă îmi sunt recomandate de persoane pe care le prețuiesc”

1 Specializarea mea e, în mod natural, îndreptată spre cuvinte și logica legării lor în fraze care să argumenteze și să convingă. Spunând totodată dreptul. Nu

citesc dinspre specializare spre literatură și nici invers. Citesc și mă bucur ori de câte ori pana autorului a alunecat pe hârtie vrăjind-o să se transforme în file de poveste. Un subiect bun nu face neapărat o carte bună. O scriitură bună face însă dintr-un subiect oarecare o operă de artă. Îmi plac teribil cuvintele lui Wilde: «Am lucrat toată ziua la ciorna unei poezii. De dimineață am pus o virgulă, iar după-masă am revenit și am scos-o».

2 Nu îmi plac prefețele. Au prostul obicei de a dez-
 avua subiectul și de a produce așteptări. De la o anumită vârstă, preferi ca prefața să vorbească despre autor și nu despre carte. Dar am citit cu interes prefața lui Nae Ionescu la *De două mii de ani* și am savurat răzbunarea lui Sebastian, aceea de a decide să o publice.

3 Interesat, curios, nerăbdător. Am cel puțin 3 cărți începute în același timp. Nu (mai) termin cărțile care nu sunt bine scrise, chiar dacă mă interesează subiectul. Revin asupra lecturilor dragi, îmi spun tot timpul că ar trebui să fac niște note și nu o fac niciodată. Citesc până la capăt cărți indigeste dacă îmi sunt recomandate de persoane pe care le prețuiesc.

4 Walter Block, *Pledoarii imposibile*. Pentru că m-au convins că se poate să n-am dreptate și atunci când toată cunoașterea îmi dă dreptate.

DR. MIHAI MUTICĂ

medic psihiatru

„Îmi păstrez ca pe ceva prețios curiozitatea de a descoperi următoarele pagini. E o competiție între mintea mea și cea a autorului.”

1 În afara specializării. Motivație: specializarea asta cuprinde felii din real care simt că au potențial literar (sau sunt povești de-a dreptul), dar cele din literatură sunt stângace, din punct de vedere profesional. Prefer deci să mă bucur de poveste din afară.

2 Aș surprinde structura, ideea explicită, câte ceva despre personaje, stil. Dacă am timp, poate și influențele/

sursele contextului. La următorul nivel, aș trasa liniile de forță ale lucrării și aș descrie impresia mea generală, inclusiv sentimentul pe care mi l-a lăsat lucrarea (asta, bineînțeles, dacă aș considera că merită să o citesc). Nu în ultimul rând, aș puncta vulnerabilitățile și punctele slabe din lucrare. Nu sunt neapărat rău; l-ar ajuta pe lector și pe autor; până la urmă și o prefață reafirmă că *Madame Bovary, c'est moi*.

3 Profilul meu de cititor? O fațetă din ceea ce sunt. Luminezi acea fațetă și obții un eu mai conturat, din postura de cititor, astfel încât ajungem la șablonul că până la urmă suntem cititori ai lumii. Sunt un lector alert, care recreează și updatează reprezentările interne permanent pe măsură ce parcurg cartea. Îmi păstrez ca pe ceva prețios curiozitatea de a descoperi următoarele pagini. E o competiție între mintea mea și cea a autorului. Sunt pragmatic - țin la timpul, energia și plăcerea mea. Sunt necruțător când se întâmplă să nu îmi ofere nimic lucrarea. Mă bucură o poveste bună. O imagine inedită, un profil de personaj care îmi trezește interesul. Vreau emoții, dar și plauzibilitate. Cuvinte șlefuite sau din inimă, aranjate în configurații care să mă facă să rezonoz.

4 Nu există un „the book”. Dacă ar exista, ar fi o eșuare teleologică personalizată. Deocamdată: Irvin D. Yalom- *Minciuni pe canapea*, Luke Rhinehart - *Omul Zar*

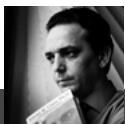
Astea sunt literatură. Din domeniul meu, recomand un tratat

Kaplan and Sadock's *Comprehensive Textbook of Psychiatry*.

E tratat, deci un muzeu. Are însă numeroase săli și fiecare se poate regăsi undeva ca simplu cititor. Vorbeste despre biologic, social, psihologic, teorii și filosofie.

Pentru ceva util în viața de zi cu zi și pentru a înțelege un minim despre alții:

Francois Lelord - *Cum Să Ne Purtăm Cu Personalitățile Dificile*.

DANIEL ȘANDRU

politolog

„Involuntar deja, descopăr relații de putere între personaje, „decupez” problematizări ale formelor de libertate, trec prin grila ideologiei filosofice de viață ale autorilor și personajelor lor”

1 Nefiind un „free-floating intellectual”, în sensul definit de Karl Mannheim, nu mă pot „extrage” din aria de interes în care scriu și în care am de învățat câte ceva în fiecare zi. Ca atare, citesc și literatura dinspre politic și politică. Involuntar deja, descopăr relații de putere între personaje, „decupez” problematizări ale formelor de libertate, contextualizez social ideile vehiculate în dialoguri și monologuri, trec prin grila ideologiei filosofice de viață ale autorilor și personajelor lor. Și literatura are, din punctul meu de vedere, o profundă coloratură ideologică, în sensul în care un roman poate fi înțeles drept o fotografie a unei epoci. Epoca poate fi surprinsă, desigur, din unghiuri diferite, iar frumusețea jocului de a descoperi aceste unghiuri reprezintă o pasiune a cărei indispensabilitate nu e anulată de conștientizarea lecturării unui text literar.

2 Nici unul dintre cele deja pomenite mai sus. Pentru că și lectura unui roman este, înainte de toate, un exercițiu hermeneutic. Pe linia deschisă de Schleiermacher, încerc – și n-am pretenția de a reuși întotdeauna! – să mă plasez în locul unui autor sau al unui personaj, pentru ca de acolo să pot avea acces la mentalitatea proprie cadrului în care are loc povestea. Prin urmare, poziționarea ideologică a autorului, cea specifică unuia sau altuia dintre personajele sale, maniera în care se articulează raporturile dintre acestea și contextul socio-istoric mi se par a fi de reală importanță în exercițiul de a înțelege, nu doar de a viziona „fotografia” pe care romanul o dezvoltă sub ochii cititorului.

3 Cred că sunt un cititor încrâncenat de pasiunea subiectivității. Nu pot fi într-un alt fel, din moment ce nu cred în mitul „obiectivității”. Mai cu seamă literatura este o construcție subiectivă ce contribuie, în foarte bună măsură, la definirea modului în care ne proiectăm,

fiecare, propria realitate. Mă atrag foarte mult scrierile ce contextualizează ideologic personajele și încerc să regăsesc, dincolo de acestea, grila de interpretare a realității pe care o pune în joc fiecare autor. Urmăresc, desigur, și direcția estetică a construcției narative, dar nu o pot face cu instrumentele unui specialist în literatură, ci doar ca simplu cititor.

4 *Religiile politice* a lui Eric Voegelin, o carte de o frumusețe aparte în zona teoriei politice, despre înfricoșătoarea adulație de factură gnostică pe care o poate pune în scenă exercitarea puterii totale.

DR. VALERIU GAVRILOVICI

medic chirurg

„O carte care nu-și propune să-l facă pe cititor un om mai sensibil și nu numaidecît unul mai puternic e una (parțial) ratată.”

1 Aș începe cu o precizare: nu mă consider un profesionist în domeniul meu (chirurgia generală) în sensul elitist al cuvântului, ci un om (supus, deci, și greșelii) care se străduiește, cu ajutorul lui Dumnezeu, să-și facă datoria cât mai bine cu putință. Cititor amator fiind, nu deschid o carte cu „apucături” profesionale, adică nu încep disecția metodică și atentă a ceea ce parcurg pentru a surprinde eventualele „locuri bolnave”. Mai degrabă mă las prins de firul epic și gust răsturnările de situație, atunci când acestea domină filonul reflexiv (îmi vin în minte, din lecturile mai recente, două exemple de la Virgil Gheorghiu, *Ora 25* și *Dumnezeu nu primește decît duminica*). Când scriitura e mai profund construită sau mai eliptică, prefer să fragmentez pentru a găsi cheia potrivită lecturii și a o desluși pe îndelete. Încă o remarcă: nu pot citi orice, oricând. Starea mea de azi mă predispune la un anumit gen de lectură. Dacă miine sînt mai obosit sau mai apăsător de griji se poate să nu am același spor sau aceeași bucurie de a citi. De aceea, am două-trei cărți pe care le parcurg în paralel, cu viteze și ritmuri diferite.

2 M-ar interesa în primul rînd să arăt în ce măsură cartea aceea mă atinge în resorturile interioare, mă înmoaie, mă face să îmi văd limitele, îmi arată mie slăbiciunile. Voi scrie că e timp cîștigat cu folos parcurgerea ei, fiindcă autorul a reușit să decojească de pe sufletul meu

o scoarță și m-a apropiat măcar cu o linie de aproapele meu, în sens creștin. O carte care nu-și propune să-l facă pe cititor un om mai sensibil și nu numaidecât unul mai puternic e una (parțial) ratată.

3 Timpul limitat mă constrânge la anumite lecturi mai degrabă din categoria „valori sigure” (în care intră mai mulți autori; spre exemplu, scriitorii ruși: Dostoievski, Gogol, Cehov, dar și Soljenițin) și mai puțin spre autorii contemporani, care ori abuzează de erotism ori fac pe vandanjorii societății, la modul grosier. I-am citit mult pe sud-americieni, dar nu mai regăsesc aceeași atracție spre Borges, A.B. Casares sau Marquez, de pildă, ca acum un număr de ani. Dintre autorii români citesc recurent Eminescu, incredibil de actual și de vizionar în publicistica lui, apoi Caragiale, Arghezi, Vasile Voiculescu și, mai nou, Daniel Turcea. Cea mai mare parte a lecturilor mele este însă formată de cărțile de spiritualitate creștină, începând cu *Filocaliile* traduse de părintele Dumitru Stăniloae și continuând cu traduceri din Sf. Nicolae Velimirovici sau Paisie Aghioritul.

4 *Meditații la medicina biblică* de dr. Pavel Chirilă și preot Mihai Valică. O carte extraordinară, despre complexitatea corpului și a spiritului uman, printr-un demers ce îmbină inspirat și armonios abordarea științifică și cea biblist-patristică. Și una recentă, *Homeopatia*, o abordare științifică și spirituală de Oana și Alexandru Iftime, care lămurește o sumă de lucruri, mai puțin cunoscute, dar importante și care nu necesită cunoștințe medicale de specialitate pentru parcurgere.

NOTĂ:

Păstrez scrierea cu î din i și forma “sînt” în exprimarea scrisă din motive personale.

Anchetă realizată de
Emil MUNTEANU

E S E U

Două felii de noapte

Anais Colibaba, absolventă Național

20 aprilie, 2:14 AM

Ascultă, știi cum e să visezi că trăiești într-o lume în care poți visa... și atât ? Da, nu visezi propriu-zis, nu tremuri de surescitare gândindu-te la un ideal anume, nu zbori peste culmi proiectându-ți o lume perfectă pentru tine. Doar stai și îți imaginezi clipe în șir ce frumos ar fi dacă într-adevăr ai reuși să te transpui în acea stare sublimă, de visare romantică, lipsită de inhibiții sau constrângeri, care te cuprinde fără ezitări și gânduri. Însă pentru mine visatul e scump, nu mi-l permit. În schimb, visatul la visare e mai comod, e felul meu ipocrit de a mă eschiva, de a spune NU unor momente de beatitudine gratuite, de a mă autopriva de un lux care

nu ar duce probabil nicăieri. Și totuși, și eu visez în felul meu. Da, o fac cu mult patos, mă implic mult în acest « proces », chiar simt cum interesul și energia mea sunt dedicate acestei transe o parte importantă din timp. Dar, din nefericire pentru mine, e o anomalie, pentru că nu e o visare propriu-zisă, ci mai mult o... da, e un pic ciudat, dar asta e: o metavisare.

E de-a dreptul patetic, unii visează să poată avea un acoperiș deasupra capului, să poată să își revină după un accident dramatic sau să facă față încă unei zile fără ceva de mâncare. « Alții » mai brezi ce fac în schimb ? Își doresc cu ardoare să poată și ei să tânjească, să își proiecteze un obiectiv, un ideal, orice care să îi facă să

foto: Alexandra Baban

plutească cu gândul spre ceva.

Mi se întâmplă de multe ori ca pe măsură ce îmi aștern gândurile să simt că punctul de plecare al șirului de idei a fost cu mult tras de păr, dus un pic la extrem, astfel încât «cazul meu» e destul de repede transformat într-un caz cronic, unic și fără de scăpare. Tocmai am declarat: «Mă evitez de visare prin metavisare».

DAR SĂ FIM SERIOȘI! CINE E ATÂT DE NAIV (PÂNĂ ACUM CÂTEVA MINUTE: EU, SE PARE), ÎNCÂT SĂ CREDĂ CĂ VISAREA, CARE PRIN EA ÎNSĂȘI E PURĂ, PAȘNICĂ, IRAȚIONALĂ, CANDIDĂ, CHIAR AR PUTEA FI TRANSFERATĂ ȘI ÎN PLANUL META?

Pentru că așa-zisa mea metavisare e de-a dreptul năvalnică, obsesivă, conștientă de sine și rațională, chinuitoare și geloasă pe visători (în traducere liberă, pe oameni).

Și simt cum mă încrâncenez că îmi trăiesc viața un pic cam autosuficient, că nu îmi doresc îndeajuns de mult ceva anume și că, efectiv, ajung să mă păcălescă, de fapt, vezi tu, «nu ajung în starea aceea de visare cuprinsă de vreo dorință arzătoare pentru că visul meu e visul însuși». Prostii. Nu suntem făcuți să trăim pentru o perioadă prea lungă în lumea «meta». (Dar cine zice

asta? Poate eu sunt cea excepție de la regulă care «experimentează» visul absolut - visul la visare). Pentru mine cel puțin, lumea aceasta «meta» e atât de debordantă, încât îmi pulverizează firicele de calm, mă face roaba unei obsesii brute, grosolane și uzurpatoare de dorințe și vise REALE).

*Eufemismul anterior maschează sub forma pream-inunatei metafore a metavisării, vidul și lenea mea reale. Da, asta e o variantă mai apropiată de adevăr.

«O variantă deci. Dar chiar și așa, poate încerc să mă protejez, însă... nu cred că e totuși *adevărul* în sine. Pe de o parte, motivațiile și ce se ascunde în spatele comportamentului oricui sunt infinit mai complexe și mai stufoase decât ceea ce reușesc câteva cuvinte să redea. Cel puțin, trebuie să fie ceva ascuns în spatele așa-zisei mele leni și goliciuni, zice detectivul salvator din mine care tot încearcă să descifreze „cazul meu” de când și-a început cariera. Dar din moment ce nu îl dibuiesc clar și nu îl pot exemplifica logic și cu argumente, o să mă rezum la ipoteza cea mai «pertinentă». Da, mi-e mai bine așa, să mă complac în NEvisare: mi-e lene, visarea presupune timp și poate energie pentru a o materializa (observați cum am încurcat aici „visul” cu visarea...)

HAI SĂ MĂ PREFAC CĂ ȘI EU SUNT O VISĂTOARE, DAR AȘA, MAI SPECIALĂ - CARE NU SE ZBATĂ PEA MULTE, NU DĂ «DIN ARIPI» CĂ E PEA MATERIAL, E PEA CONCRET... NU, «NOI» DOAR VISĂM LA IDEEA DE A VISA ȘI ATÂT. PRESUPUNE MAI PUȚINĂ ENERGIE, DAR FOARTE MULȚI NERVI „NOBILI”.

Aha, nervi deci. Atunci ce poate fi mai *concret* decât frustrarea și epuizarea generate de conștientizarea autosuficienței mascate atât de parșiv prin „mirifica” metavisare? Ehh, a sunat pompos, nu? O gândire încălțită care se încurcă în propriile noduri.

28 aprilie, 3:22 AM

Într-o săptămână nu te schimbi prea mult. De la o zi la alta însă capeți o privesc nouă în fața ochilor. Cred că somnul joacă un rol neînchipuit de important în schimbarea „decorului mental” și, din păcate, mereu tind să îi subestimez forța purificatoare. Recitind ce am scris săptămâna trecută, nu simt nimic - textul mă lasă rece, ca și cum aș citi despre altcineva și aș înțelege unde bate, însă nu aș intra în rezonanță cu mesajul transmis de cuvintele ei/lu. Îmi aduc aminte în ce stare eram când am

foto: Alexandra Baban

scris despre „metavisare” și „goluri interioare” (de parcă aş putea avea și goluri exterioare!) și nu-mi vine deci, să mă discreditez cu totul. Credeam cu nesaț ce scriam și, într-o anumită măsură, încă cred.

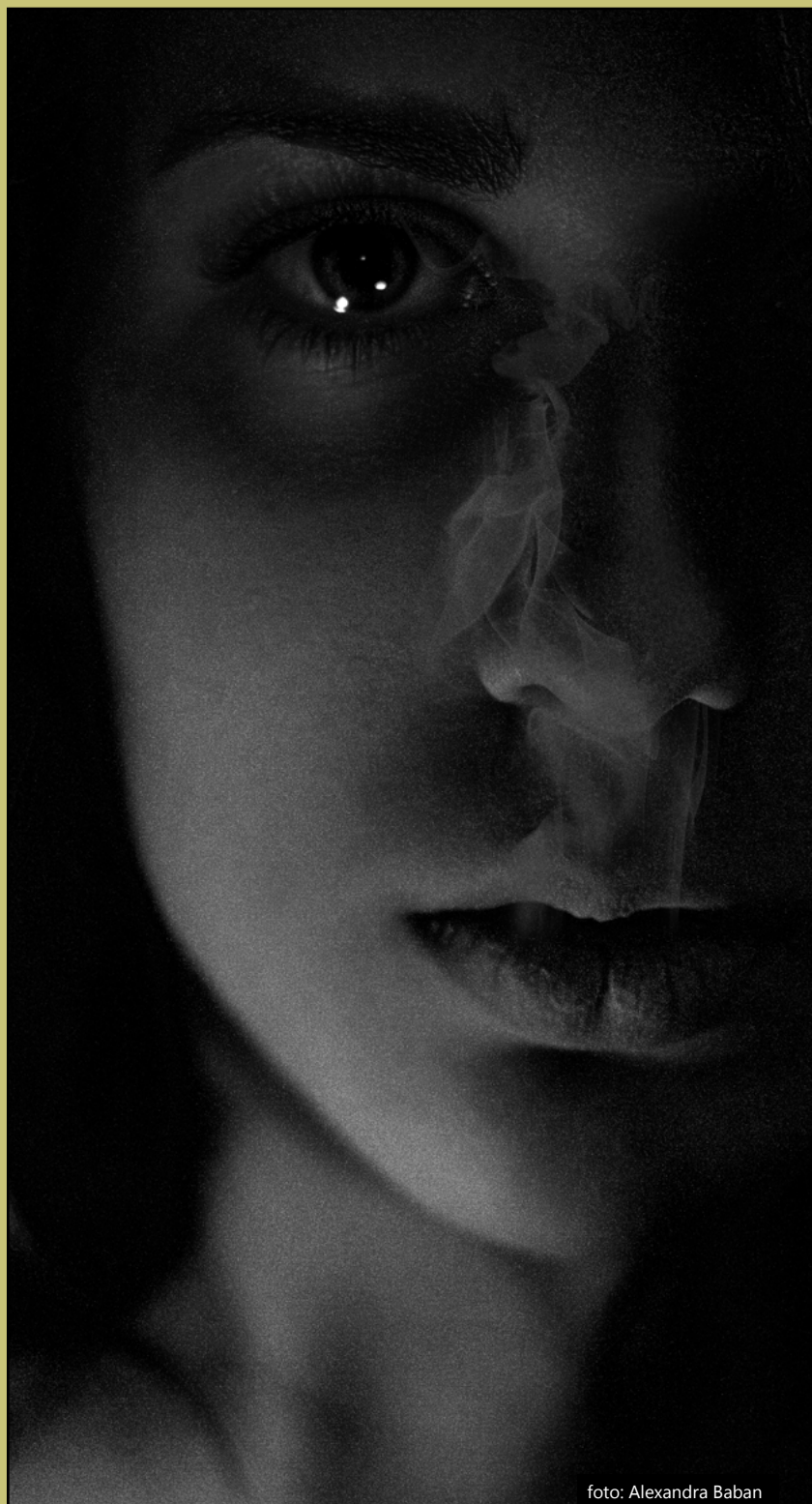
Dar revenind la ideea de la început, deși viziunea de ansamblu e încă acolo, iar felul în care mă percep nu e cu mult diferit, știu că atunci când «mă creez» pronunțându-mă, scoțându-mă în afară prin cuvânt, iese la lumină o versiune foarte caraghioasă a mea. E din cauza cuvintelor «tari» pe care le folosesc adeseori și care mă pictează în niște culori foarte țipătoare.

DACĂ AȘ EXISTA ÎN REALITATE ÎN VERSIUNEA CREATĂ SĂPTĂMANA TRECUTĂ, PROBABIL CĂ AȘ FI PUR ȘI SIMPLU O STATUIE SUMBRĂ DE PIATRĂ, CU DOUĂ CAPETE, GOALĂ PE DINAUNTRU, ÎN MIJLOCUL UNUI CRÂNG EDENIC, SURPRINS ÎN TONURI PASTEL, ÎN CARE TOȚI OAMENII AR FI NIȘTE CREATURI ETÉRICE, CARE MAI MULT PLUTESC ÎN PROPRIA LOR VISARE ȘI TRĂIRE ÎNTRU IDEAL.

Iar eu aş exista în două stări concomitente: cu primul cap m-aş examina cu o lupă în fir de-a păr pe mâini, pe genunchi, pe șolduri, cu precădere *pe coate* (1. să nu uităm că acolo am insistat săptămâna trecută - indirect, ce-i drept - că m-ar dura de visare. 2. da, mă percheziționez la exterior ca să dau sens aceluia măreț „gol interior” pe care l-am folosit atât de superfluu anterior: dacă tot nu am NIMIC în interior, măcar să văd ce am în rest, nu ?), iar cu cel de-al doilea cap aş «prîvi» printr-un binoclu visarea fără margini a „romanticilor” ăstora de oameni ce mă înconjoară. În acest timp, i-aş tot da coate celui alt cap să caute mai mult, să găsească și el nenorocitul ăla de nimb, bucuria de a visa fără să se tot gândească la consecințe...

NU, NU AM MENȚIONAT SOMNUL MAI DEVREME CĂ SĂ ADUC DE FAPT ÎN DISCUȚIE UN VIS CIUDAT PE CARE L-AM AVUT CU MINE CA STATUIE.

Mi-am dat doar seama că am momente când trăiesc prea mult în lumina/umbra propriei autoanalize. Și ca să scap de o toridă cu un taur înfuriat de culori aprinse și nițel cam agitat de propria-i fervoare, prefer să îmi pun capul pe pernă și să aștern întunericul peste ochii tau-rului amețit de atâta învârtit în jurul său și al ideilor sale țipătoare.

Tigru și Dragon Est și Vest

DESPRE CĂRȚI ÎN LOC DE FILME

Anul ce tocmai s-a încheiat a adus împreună două cărți care, pe cât de asemănătoare, pe atât de diferite. Ambele povestesc despre o cultură sino-americană, ce se zbate între tradițiile conservatoare ale Orientului Îndepărtat și modul de viață autonom din America de Nord.

Amalia Kalinca

Ambele autoare provin din a doua generație de imigranți veniți în Statele Unite ale Americii, care la rândul lor și-au întemeiat o familie – de data aceasta alături de americani.

Ambele povestesc despre experiența ca mamă, soție și fiică, despre provocarea de a trăi ca un „pseudo-american” în propria țară, despre a echilibra un amalgam de tradiții. Amy Chua a publicat în 2011 „Battle Hymn of the Tiger Mother” (2011, titlul indisponibil în română). Cartea, ce a stârnit nenumărate controverse la vremea apariției, relatează epopeea personală a creșterii celor două fiice ale doamnei Chua. În același an a ieșit de sub tipar cartea lui Maxine Hong Kingston „I Love a Broad Margin to My Life” (2011, titlul indisponibil în română).

Aceasta este o rescriere metaforică, în versuri, a primei cărți a autoarei, „The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood Among Ghosts” (1976, titlul în română: „Femeia-războinic”). „The Woman Warrior” reprezintă memoriile suprealiste ale unei copilării și maturizări într-o cultură împânzită de stafii și basme despre o China ideală, despre împăcarea acestei culturi în a

treia generație, cea a fiului doamnei Kingston. Amy Chua este profesor de drept la Yale, New Haven, Connecticut. Maxine Hong Kingston este profesor emerit la Universitatea Berkeley, California. Amândouă s-au rupt de condiția de imigrant, de apartenența la clasa muncitoare a Americii, au urmat studiile superioare, devenind parte din clasa academică de prestigiu a Statelor Unite. Amândouă au avut parte de o educație strictă, care nu favoriza întotdeauna **înțelegere și** colaborare între părinți și copii. Amândouă s-au căsătorit cu cetățeni americani, care avut dificultăți în a le înțelege firea și filozofia de viață.

DEȘI SUNT O SUMĂ DE ASEMĂNĂRI ÎNTRE CELE DOUĂ FEMEI, ÎN EDUCAREA COPILOR AU ADOPTAT FIECARE ÎN PARTE STILURI CUM NU SE POATE MAI DIFERITE. PĂRINȚII LUI AMY CHUA SUNT AMBII INTELECTUALI SOSIȚI ÎN STATELE UNITE CA DOCTORANZI.

Neînduplecați și exigenți, i-au oferit tinerei Amy și surorilor sale o educație strictă până la extrem, care însă arată rezultate excelente. Poate din această cauză doamna Chua a avut curajul de a aborda același stil

sever în educarea celor două fiice: Sophia și Lulu. Poate pentru că își admira tatăl până la idolatrizare, nu s-a temut să îi ducă mai departe exigențele. Astfel își motivează doamna Chua alegerile în educarea copiilor săi în autobiografia „Battle Hymn of the Tiger Mother”. La momentul apariției, cartea a stârnit o controversă majoră în lumea americană, pentru că pune sub semnul întrebării modul de creștere al copiilor din lumea americană. Sinceritatea doamnei Chua scoate la iveală metode de educare pe care unii părinți le-ar cataloga ca excesiv de aspre. Astfel, Lulu, fiica cea mică, este amenințată că jucăriile sale de pluș vor fi arse dacă nu execută perfect pasajul exersat la vioară. Pentru Lulu, aceasta nu este un lucru de îndemânare sau exercițiu, ci unul de voință.

Căci tânăra artistă are o personalitate foarte puternică – este foarte încăpățânată, cu alte cuvinte. Pentru Sophia, fiica cea mare, nu pedepsele sunt punctul slab, ci regulile, interdicțiile. Ea nu are voie să participe la petrecerile organizate de colegile ei de școală sau să iasă în oraș cu prietenele și mamele lor. Singura dată când doamna Chua și-a călcat pe cuvânt și a îngăduit participarea Sophiei la o petrecere între fete, lucrurile au decurs într-un mod nefericit: Sophia s-a întors plângând acasă, povestind despre cum o parte dintre colege s-au aliat împotriva celui lălat grup, întreaga seară luând o întorsătură neplăcută.

Pe coperta finală a cărții, doamna Chua listează o parte dintre lucrurile pentru care fiicele sale nu aveau permisiune:

- ***să rămână peste noapte la prietenele lor***
- ***să iasă la joacă cu alți copii***
- ***să joace într-o piesă de teatru organizată de școală***
- ***să se plângă că nu au voie să joace într-o piesă de teatru organizată de școală***
- ***să se uite la televizor sau să joace jocuri pe calculator***
- ***să-și aleagă singure activitățile extracuriculare***
- ***să primească orice altă notă în afară de nota maximă***
- ***să nu fie primele în clasă la toate disciplinele, mai puțin educație fizică și teatru***
- ***să cânte la orice alt instrument în afară de pian sau vioară***
- ***să nu cânte la pian sau vioară***

Doamna Chua își motivează alegerile ca fiind o adaptare a modului de educare al copiilor specific în China. Mentalitatea este însă cea universală pentru un părinte:

orice părinte dorește ceea ce e mai bun pentru copilul său. În timp ce educația americană pune accent pe dezvoltarea liberă a individualității copilului, stilul asiatic pleacă de la convingerea că un copil nu este îndeajuns de lucid pentru a-și recunoaște adevăratele talente. Autoarea motivează că, dacă un talent este într-adevăr puternic, personalitatea copilului îl va scoate la iveală, indiferent prin ce mijloace.

Ea oferă exemplul fiicei sale, Lulu, căreia după îndărătniciri ce au durat ani de zile, mama ei i-a acceptat dorința de a renunța la vioară și a fost de acord să joace tenis. Mai mult, nu i-a mai impus nevoia de performanță, ci a acceptat pasul fiicei sale și dorința ei de a face acest lucru din plăcere. De-a lungul anilor, Lulu a atins performanța în tenis – de data aceasta prin voință proprie și nu la insistențele mamei. Mai mult decât cultivarea talentului, educația chineză crede în pregătirea copiilor pentru viitor, în înarmarea lor cu abilități dintre cele mai variate pentru a supraviețui independent, oriunde, oricând. Performanța devine un element cheie, căci numai dacă stăpânești o aptitudine până la perfecțiune poți face față provocărilor. Iar pentru că adeseori copii nu perseverează până la performanță, aceasta devine sarcina părinților.

CĂCI AMBIȚIA SE ANTRENEAZĂ, NU ESTE UN TALENT. ASTFEL SE POATE EXPLICA DE CE NENUMĂRATE „PRODIGII” ÎN LUMEA MUZICII PROVIN DIN ESTUL ÎNDEPĂRTAT: ESTE VOIŢA DE A DA TOTUL PENTRU MUNCĂ, O MUNCĂ ASIDUĂ PRIN CARE SE ATINGE PERFECȚIUNEA.

foto: Maximilian Lupu

Modul de educare al copiilor adoptat și descris de Amy Chua este departe de a fi perfect sau corect. Adoptarea lui nu implică succes – deși și autoarea și fiicele sale sunt niște învingătoare. Cartea doamnei Chua poate, cel mult, explica unele decizii ale părinților ce par nedrepte în ochii copiilor. Creșterea acestora este mult mai complexă decât se poate scrie în cărți – aceasta o poate explica pe viu orice părinte. Dacă fiul sau fiica nu are o personalitate îndeajuns de puternică pentru a se împotrivi voinței părinților, atunci cum i se mai poate recunoaște talentul și dezvolta individualitatea? Aici intervine viziunea lui Maxine Hong Kingston, care crede în educarea copiilor prin colaborare și înțelegere, prin descoperirea sinelui prin forțe proprii.

Maxine Hong Kingston este fiica a doi imigranți chinezi sosiți în Statele Unite ale Americii la începutul anilor 1940. Tatăl (intelectual și profesor în China) și mama (medic) sunt nevoiți să deschidă o spălătorie, căci potențialul și educația nu le sunt recunoscute în vestul capitalist. Prima carte a doamnei Kingston, „The Woman Warrior”, se concentrează pe greutățile întâmpinate ca familie într-o cultură străină și pe experiența unei țări mitice, China, retrăită prin adolescența mamei. Autoarea îmbină propriile amintiri cu basmele părinților, rescriind cultura chineză într-un mod în care vestul o poate înțelege. Provocările întâmpinate de mama adolescentă devin basmele copilăriei tinere Maxine. Luptele fantasmagorice din școala medicală pe când aceasta era studentă în China devin epice în paginile cărții. Zbuciumul fiicei de a înfrun-

Maximilian Lupu

ta o mentalitate conservativă dă rezultate când i se îngăduie să urmeze studiile universitare. Curajul mamei se transpune în fiică când aceasta înfruntă scepticismul tatălui și își construiește o carieră academică. Faptele în sine se citesc doar printre rânduri, căci cartea este împânzită cu fantome, dragoni și ființe ireale, povești de familie și mituri tradiționale chineze, pierdute în lumea vestică. Stilul este complet diferit față de cel direct, agresiv abordat de Amy Chua. Maxine Hong Kingston lasă să se ghicească o filozofie de viață printre expresii

de o poezie rar întâlnită, distorsiuni temporale, flashbackuri și acronologii. Dar mai mult decât în cartea sa, Maxine Hong Kingston își explică cel mai desăvârșit filozofia de educare a copiilor în discuții personale, interviuri și înregistrări.

ÎN 2011, DOAMNA KINGSTON

A ȚINUT O PRELEGERE LA UNIVERSITATEA DIN FREIBURG, UNDE AM AVUT ȘANSA SĂ ÎI ASCULT OPINIILE. TOT ATUNCI, AM AFLAT SUBSTRATUL ULTIMEI SALE CĂRȚI, „I LOVE A BROAD MARGIN TO MY LIFE”, CARE REPOVEȘTEȘTE BASMELE DIN „THE WOMAN WARRIOR” ÎN VERSURI.

Și tot ca o poveste a început relatarea despre filozofia sa de viață, căci, cum spune doamna Kingston, a spune povești este o însușire vitală și esențială pentru om. Iar pentru că doamna se ferește a stabili și exprima reguli, totul se citește printre rânduri. Experiența proprie rămâne intimă și se sfiește în a dezvălui detalii personale. Însă cel dispus să asculte, înțelege ceea ce este implicat.

Pentru că la vremea conferinței din Freiburg încă se mai simțea prezentă controversa stârnită de cartea doamnei Amy Chua și doamna Kingston s-a confruntat la rândul ei cu opinii referitoare la educarea copiilor. Sfatul dat de ea este la fel de elegant ca narațiunea din cartea sa: a ales să fie o mamă - dragon: „be a dragon mom”.

DRAGONUL ESTE SINGURUL ANIMAL DIN MITOLOGIA CHINEZEASCĂ CE NU INSPIRĂ TEAMĂ. ESTE SINGURUL CARE ZBOARĂ ȘI DOMINĂ FĂRĂ A FI AMENINȚĂTOR. EL DUCE CU GÂNDUL LA LIBERTATE ȘI FANTEZIE FĂRĂ A RENUNȚA LA RESPECT. O MAMĂ - TIGRU, CA CEA PREZENTĂ ÎN CARTEA DOAMNEI CHUA, INSPIRĂ RESPECT, DAR ȘI TEAMĂ, CĂCI TIGRUL ESTE UN SIMBOL AL FORȚEI, PÂNĂ LA AGRESIVITATE.

Doamna Kingston a continuat prin a da exemplul fiului său, Joseph Lawrence Chung Mei. Acesta a reușit performanțe fără a fi educat sub un sistem autoritar din partea părinților. El și-a descoperit talentele și calitățile prin forțe proprii.

Astfel, cu aprobarea mamei - dragon, fiul a urmat cursurile Universității din Long Beach, California. Universitatea este renumită pentru școala sa de arte și muzică și pentru că... ei bine, se află în apropierea plajei, un loc excelent pentru surfing. La o perioadă după înscriere, tânărul student a decis să renunțe la orice alt fel de cursuri și să urmeze doar muzica, singura sa pasiune. Iarăși, a avut aprobarea mamei - dragon.

În final, se pare că a fost alegerea potrivită, atât pentru fiu, cât și pentru mamă, căci Joseph Lawrence Chung Mei este acum muzician de succes. Dincolo de stilurile opuse de narațiune, de mentalitățile contradictorii în educarea copiilor, ambele cărți – „Battle Hymn of the Tiger Mother” de Amy Chua și „The Woman Warrior” de Maxine Hong Kingston, dovedesc că identitatea asiatică poate trăi în armonie cu cea vestică. Cele două culturi se pot interschimba, ducând la rezultate dintre cele

Maximilian Lupu

mai plăcute, atât pentru copii, cât și pentru părinți. Dovada este că și doamna Chua a acceptat compromisuri în creșterea fetelor sale: Sophia are voie acum să aibă prieteni și Lulu își decide singură activitățile din timpul liber. Maxine a înțeles că pentru a crea armonie trebuie ajuns la un consens pe care doar cei din a treia generație îl pot finaliza. Care este cel mai bun mod de educare al copiilor? Poate o îmbinare între ce povestesc cele două autoare, poate o a treia variantă. Oricum ar fi, în final, totul pornește de la dorința de a oferi ce e mai bun copilului tău.

Cărțile sunt disponibile on-line în original: **Amy Chua, „Battle Hymn Of The Tiger Mother”**. Editura Bloomsbury Publishing.

Maxine Hong Kingston, „The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood Among Ghosts”. Editura Pan Macmillan.

„The Woman Warrior: Memoirs of a Girlhood Among Ghosts” (1976), de Maxine Hong Kingston, este tradusă în română sub titlul de „Femeia-războinic” (1995) la editura Univers, colecția Romanul Secolului XX.

Amalia Kalinka
Master in
International
Business
Economics and
Management
Hogeschool-
Universiteit
Brussels (HUB)
www.hubrusssel.be

U N I V E R S I T A R I A

CONSTRUCȚIA SIMBOLICĂ A VIOLENȚEI POLITICE

AVÂND CA FUNDAMENT RELAȚIA DE PUTERE, POLITICA SE MANIFESTĂ, DE LA NIVEL MICRO PÂNĂ LA NIVEL MACRO, PRIN STATUAREA A CEEA CE ERNESTO LACLAU NUMEȘTE „TRASAREA UNEI FRONTIERE INTERNE” ÎNTRE „NOI” ȘI „EI”.

Daniel Șandru

Deși analiza teoreticianului are în vedere fenomenul populist, cred că această imagine a „separației” traversează întregul spectru al politicii, manifestându-se, inclusiv simbolic, fie într-o manieră temperată, moderată, fie în forma violentă a unui maniheism lipsit de orice nuanță. În mod inevitabil, instituirea și menținerea unor relații de putere în spațiul societal presupune și utilizarea violenței, deopotrivă în forma sa simbolică și în aceea coercitivă (legitimă sau ilegală).

Pentru că este prezentă atât în societățile democratice, cât și în acelea non-democratice, violența simbolică atrage interesul din perspectiva modului în care ea este construită la nivel social.

Această prezență trebuie tratată, de către cercetătorul vieții sociale și politice, ca un fenomen inseparabil de politică și, deci, prin renunțarea analizării sale cu instrumentarul etic, tocmai în ideea de a-i surprinde tiparul esențial și de a corija, gradual, manifestările sale excesive (deși, în mod evident, acest din urmă „ideal regulativ” e mai probabil că poate fi urmat în societățile democratice,

și mai puțin în cele totalitare).

ÎNTRE „OBIECTIVISM” ȘI „SUBIECTIVISM”

Cum se desfășoară, așadar, procesul de construcție a violenței simbolice în spațiul social, ca ingredient nelipsit al manifestării relațiilor de putere? Pentru a aborda această problemă, aș reda mai întâi, pe scurt, aspectul epistemic al raporturilor dintre „obiectivism” și „subiectivism” în analiza fenomenelor sociale și politice, chestiune care, așa cum e tratată, spre exemplu, de Pierre Bourdieu, vizează și modalitatea de explicare și înțelegere a puterii simbolice (și implicit pe aceea de explicare și înțelegere a violenței simbolice, m-aș grăbi să adaug). Rezumând, în cartea *Limbaaj și putere simbolică*, motivele pentru care discursul intitulat „savant” recuză luarea în calcul a unor criterii „subiective” în analiza socială și politică, teoreticianul francez subliniază riscurile adoptării unei viziuni reducționiste, marcată de un „obiectivism” ce nu reușește să dea seama de toate aspectele fenomenelor puse sub lupă. Este, acesta, un punct foarte important al abordării pe care o putem avea atunci când dezbaterem probleme

precum cea a indisocierii dintre puterea și violența politică. Alternativa propusă de Bourdieu la această modalitate reduționistă de analiză este aceea a îmbinării criteriilor numite „obiective” cu ceea ce rezultă din practica politică, un tip de activitate care implică atât indivizi, cât și grupuri, în virtutea a ceea ce sociologul francez califică drept *habitus*; acesta este înțeles „(...) ca set de dispoziții instalat pe durată lungă, [ce] tinde să genereze practici și percepții, realizări concrete și judecăți de valoare în acord cu condițiile de existență în cadrul cărora s-a format, în primă instanță, habitusul însuși”. Aș susține, plecând de aici, că, așa cum există anumite convenții ideologice, anumite relații de putere și un anumit tip de violență în societățile democratice și, respectiv, în cele totalitare, și „habitusurile” politice proprii grupurilor sociale și indivizilor din astfel de comunități sunt diferite.

PUTERE POLITICĂ ȘI VIOLENȚĂ SIMBOLICĂ

Revenind la nivelul general al cadrului societal, este evident că, în orice societate, relațiile de putere se fundamentează pe o anumită ordine simbolică. Astfel, indiferent că vorbim despre societăți democratice sau despre non-democrații, această ordine se instituie prin actele „performative” ale discursului oficial, al puterii investite cu autoritate.

Mecanismul prin care această autoritate se impune este, însă, diferit în democrație față de cel existent în totalitarism. În acest din urmă tip de societate, violența simbolică este un apanaj exclusiv al statului care exercită un control de tip terorist asupra societății. În plus, acolo unde violența simbolică nu este suficientă pentru a asigura conformismul social, se apelează, fără drept de apel, la violența fizică ilegală. Pe de altă parte, în democrații, violența simbolică se poate manifesta și la nivelul aparatului de stat (în cazul unor campanii guvernamentale, spre exemplu), dar este mai ales prezentă într-un mediu competitiv al politicii, bazat pe existența unor surse alternative de informare, în vreme ce violența fizică legitimă este monopol al statului de drept.

Construcția simbolică a violenței politice are, ca fundament, convențiile ideologice și habitusurile ce orientează modul în care indivizii și grupurile percep realitatea socia-

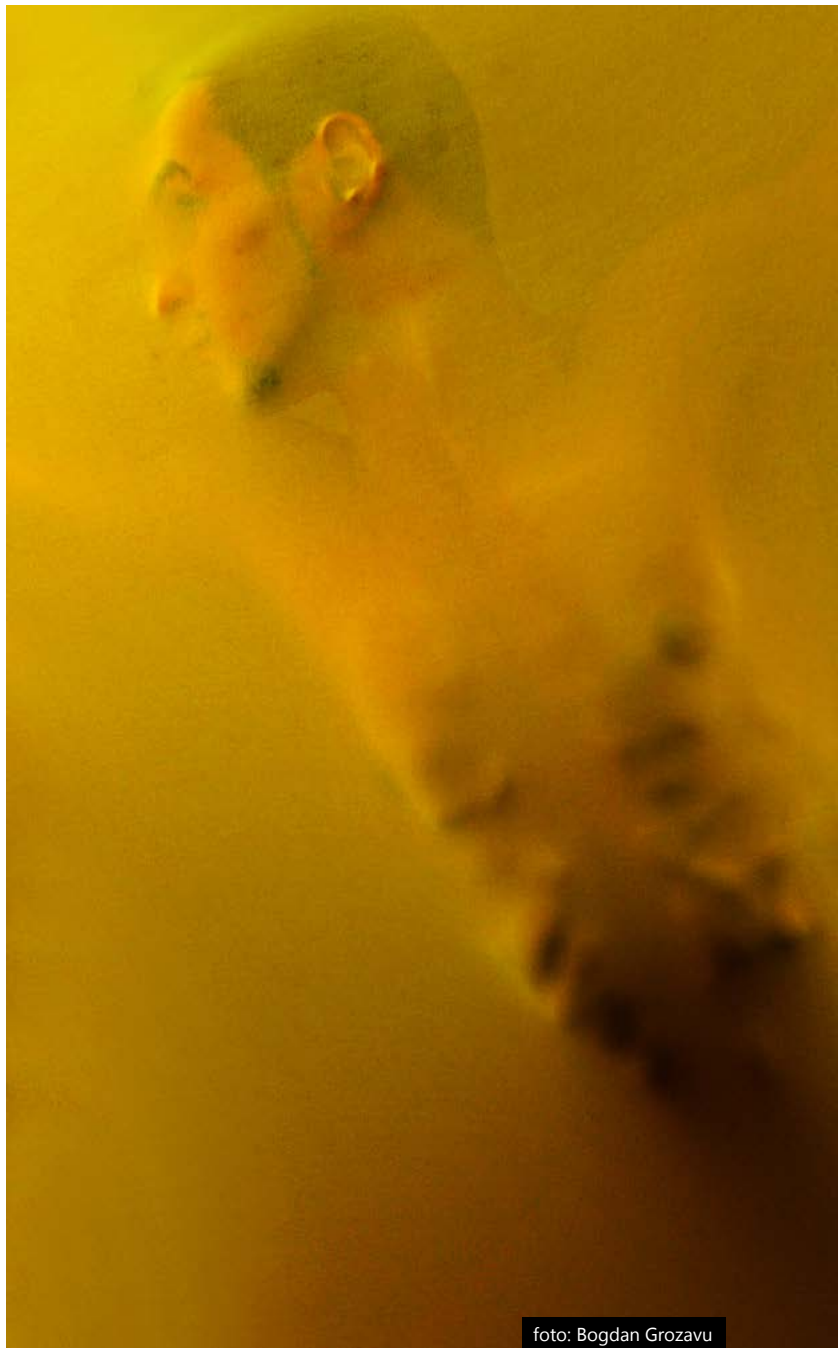

foto: Bogdan Grozavu

foto: Alexandra Baban

lă, iar ca obiectiv instituirea și, mai cu seamă, menținerea anumitor relații de putere. Nu este vorba însă, aici, despre o interpretare marxistă a evoluțiilor din spațiul social și politic, din moment ce aceste relații nu sunt reduse la teoretizatul conflict dintre două clase. Dimpotrivă, în societățile complexe ale contemporaneității, relațiile de putere pot lua forme diferite și multiple, iar acestea din urmă pun în joc, la rândul-le, variate tipuri de violență simbolică.

Existența acestor relații este observabilă peste tot acolo unde sunt prezente, în termenii lui Bourdieu, „enunțuri performative” ale unor „autorități” (individuale sau colective) ce sunt „recunoscute” ca atare de către cei care acceptă comandamentele supunerii. Instituirea și menținerea lor pun în lumină și prezența violenței simbolice, prin intermediul tiparelor discursive și imagologice care sunt utilizate. Acestea din urmă sunt construcții sociale ce se raportează, de asemenea, la convențiile ideologice și la setul de practici pe care indivizii și grupurile le împărtășesc în plan social. Este ceea ce face ca, în cele din urmă, în calitate de receptori ai violenței simbolice, grupurile sociale și indivizii să devină agenți ai unui joc politic în care se pot manifesta prin activism civic sau, dimpotrivă, prin pasivitate.

Atunci când e vorba de societăți non-democratice, pasivitatea poate fi subsumată conformismului accentuat de amenințarea violenței fizice, până la un punct în care acesteia societatea îi poate răspunde tot prin violență.

Construită și întreținută social prin însăși esența jocului politic, redată prin exercițiul puterii, joc la care participă atât deținătorii acesteia, cât și cei aflați în poziții subordonate, violența reprezintă un fenomen a cărui manifestare poate fi temperată, dar niciodată eradicată. Nu este vorba, în acest context, despre o sentință, ci despre necesitatea asumării unei realități și a decelării cauzelor sale, în ideea posibilității atenuării efectelor violenței simbolice în epoca de astăzi.

„NORMALITATEA” SOCIALĂ A VIOLENȚEI SIMBOLICE

Prodot social al vehiculării elementelor fundamentale ale imaginarului, violența politică este un indicator de neevitat în analiza fenomenelor de putere. Implicând diferențe de manifestare în societățile democratice și în cele non-democratice, reperele discursive și imagologice ale manifestărilor simbolice violente ne îndreaptă atenția atât spre elementul primar al imaginarului, care este ideologia, cât și înspre ceea ce califică a fi elementele sale secundare: miturile și utopiile politice. Mizez, aici, pe o înțelegere generală, inclusivă a conceptului de ideologie, tocmai pentru a sublinia faptul că, nefiind în mod exclusiv un artefact al regimurilor totalitare, violența simbolică este prezentă și în societățile democratice, chiar dacă în acestea din urmă se manifestă într-o manieră plurală, dat fiind cadrul competitiv al jocului politic. Pledez, plecând de la asemenea considerații, pentru acceptarea „normalității” sociale a violenței simbolice (în sens durkheimian), argu-

mentând că, întrucât reprezintă un ingredient necesar al fenomenului puterii, ea este inseparabilă de cadrul social și politic. Această constatare nu atrage însă după sine concluzia că o societate democratică nu poate dezvolta anticorpi pentru violența simbolică, ci doar că avem de a face cu un fenomen care, din perspectiva analizelor sociale și politice, nu trebuie interpretat în termeni etici. Este vorba despre un fenomen care poate fi și trebuie plasat contextual, prin raportare la o multitudine de factori politici, economici, istorici, culturali și care, așa cum lasă a se înțelege filosoful politic Raymond Aron (în *sa Istorie și dialectică a violenței*) nu trebuie nici abordat, nici utilizat ca un *in sine*: „Ceea ce detest nu este alegerea *hic et nunc*, într-o anumită conjunctură, a violenței în defavoarea acomodării, deci o filosofie a violenței înțeleasă ca mijloc, uneori necesar al unei politici raționale, ci o filosofie a violenței în și prin ea însăși”

Daniel Șandru este politolog și publicist. Conferențiar universitar doctor și Președinte al Senatului Universității „Petre Andrei” din Iași. A publicat *Reinventarea ideologiei* (2009, Premiul „Ion Petrovici” al Academiei Române, Premiul revistei „Sfera Politicii” și Premiul revistei „Transilvania”), *Sub semnul paradoxului cotidian* (2010, publicistică), *Teorie politică și ideologie* (2011) și a coordonat următoarele volume de știință politică: *Mass-media și democrația în România postcomunistă și Totalitarismul. De la origini la consecințe* (ambele în 2011, împreună cu Sorin Bocancea), *Sinteze de știință politică* (2012, împreună cu Cristian Bocancea) și *Dimensiuni social-politice ale operei lui Petre Andrei* (2012, împreună cu Doru Tompea). A publicat în revistele culturale „Observator Cultural” și „Timpul”, este redactor-șef al revistei „Polis” și colaborator la Blogurile Adevărul.ro.

Fig. 14 *Rhinoceros bicornis* | *Hawo*

foto: Bogdan Grozavu

NOTE SENTIMENTALE DESPRE LITERATURĂ

ÎNTREBĂRILE CELE MAI DIFICILE SUNT CELE MAI BANALE, CELE MAI DIRECTE, CELE MAI PLINE DE INGENUITATE. BUNĂOARĂ, AM AVUT DIFICULTĂȚI ORI DE CÂTE ORI A TREBUIȚ SĂ EXPLIC CE ESTE LITERATURA ȘI CE "CÂȘTIGĂ" CINEVA DACĂ CITEȘTE. PUSĂ ÎN ACEȘTI TERMENI "OBIECTIVI", CHESTIUNEA SE VULGARIZEAZĂ. DACĂ O MUTĂM ÎNSĂ ÎNTR-UN ALT REGISTRU, EA POATE DEVENI ESENȚIALĂ.

Bogdan Crețu

Mai jos am să schițez doar câteva aspecte ale unui subiect despre care cred că, la un moment dat, voi scrie o carte; știu că e puțin patetic și chiar inadecvat să dezbați asemenea lucruri delicate, că ele comportă, de fapt, un cadru intim, dar îmi asum riscul. Incoerența notațiilor mele este motivată și de natura diafană, inefabilă, evanescentă a obiectului lor.

Încep să cred că literatura adevărată e cea care e cel mai puțin literară. Adică cea care nu cultivă trucurile, artificiile, recuzita, stereotipiile, ci se orientează, cu toate riscurile (multe și dificil de asumat) către *literalitate*. Adică atunci când are curajul să se plaseze frontal, neiertător de direct față de cele două-trei-patru mari teme legate de viață, moarte, iubire, compromis etc. etc. Literatură nu înseamnă virtuozitate stilistică, nu înseamnă construcție abilă, nu înseamnă joc isteț cu cuvintele (sigur că înseamnă și asta, dar abia în al doilea rând); nu înseamnă, pe scurt, tehnică. Chiar dacă fără asta nu se poate. Literatura înseamnă în primul și în primul rând

experiment permanent cu tine însuși. De asta literatura nu e, nu are cum să fie un mod agreabil de a fugi de realitate; dimpotrivă: este modul cel mai crunt, cel mai exigent de a lua act de realitate. De a inventa realitatea, de a o institui. Cum? Devenind autentic. E un termen perimat, supra-folosit, demonetizat, prost înțeles. Dar esențial. Autentic cu adevărat ești în câteva situații-limită. Când plângi, când urlă pentru că nu mai poți altfel. Sau când te autolivrezi în eros. Toate aceste ipostaze te fac să-ți palpezi limitele, să simți, undeva, mai aproape sau mai departe, prezența morții. Scrisul, dacă e asumat ca o experiență existențială, poate fi una dintre aceste situații-limită. El devine atunci o chestiune care ține de visceralitate, nu de creier.

UN MARE SCRIITOR NU INVENTEAZĂ, DE FAPT, NIMIC, EL DESCRIE TOTUL DIN INTERIORUL FENOMENULUI. ADICĂ ARE MAREA PUTERE DE A SE TRANSPUNE ACOLO. „MADAME BOVARY C'EST MOI” ASTA ÎNSEAMNĂ, NU ALTCEVA.

Cervantes e Don Quijote, Tolstoi e Anna Karenina, Dostoievski e Raskolnikov, dar și Stavroghin, Marmeladov, Mișkin, Nastasia Filipovna (of, ce pasiune făcusem pentru această femeie a dracului– să nu vă scape, nu-i zic personaj); Proust e Swann, dar și țoapa aia superbă de Odette de Crécy; Sábato e Alejandra. Breban e Grobei. Etc. etc. Aceștia sunt marii scriitori.

După ei vin scriitorii deștepți, talentați, foarte bunii scriitori de raftul doi. Ȑia care mimează, dar o fac foarte bine. Kundera, Gide, Camus, Marquez, Llosa, Saramago, cei din plutonul ăsta. Au tot ce le trebuie, mai puțin nebunia. Cine scrie din afară o face decorativ; descrie realitatea, iar realitatea nu e deloc interesantă dacă nu știi cum s-o privești Asumată, fie din ipostaza de cititor, fie din cea de scriitor, până la capăt, literatura nu doar că te face mai bun, mai deștept, mai senzual, nu doar că îți ascute simțurile, ci cristalizează realitatea din jurul tău în forme care ți se potrivesc. Din cauza asta nu se poate umbla cu jumătăți de măsură.

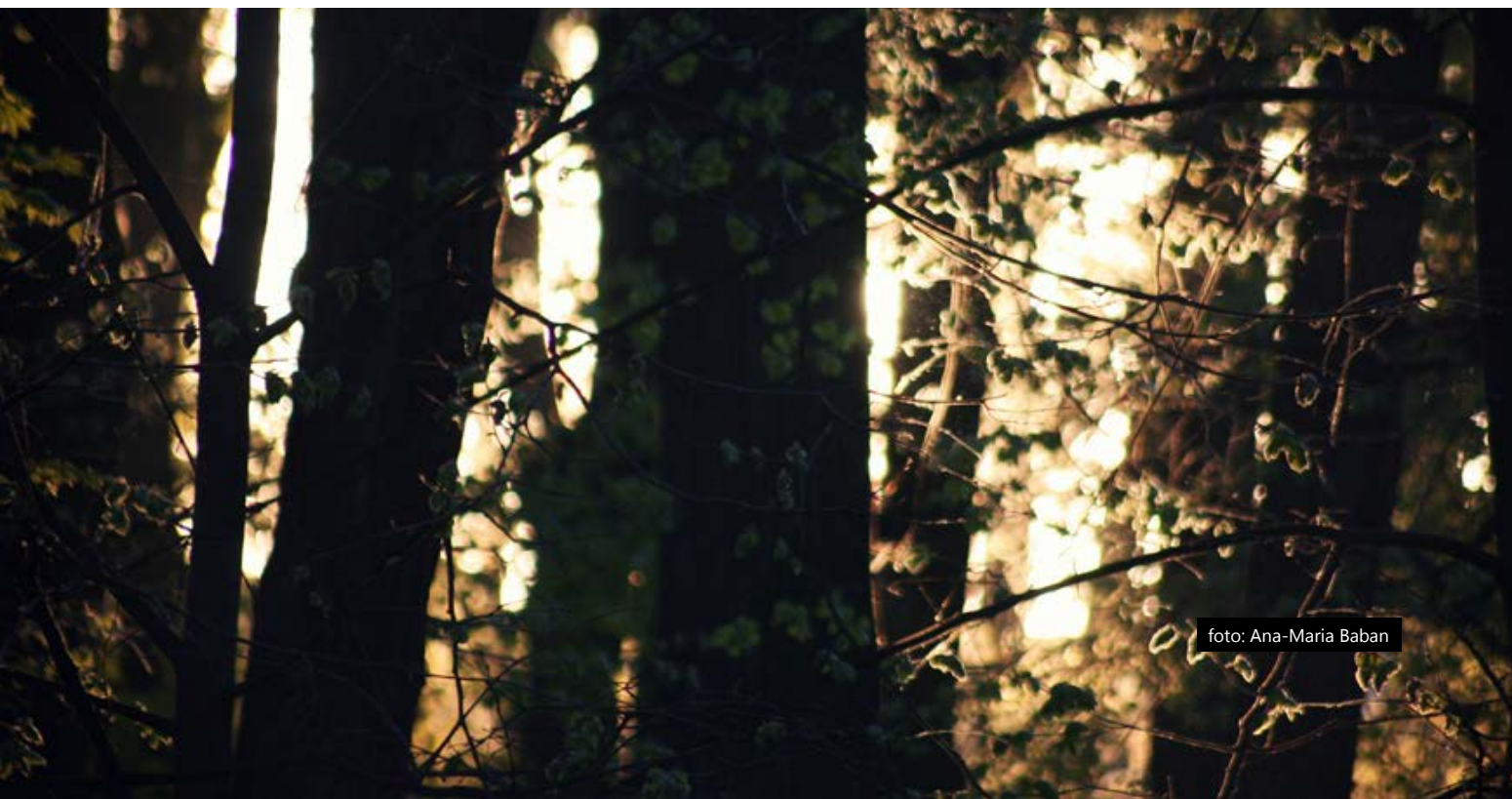
Începând cu Proust, romanul mută accentul dinspre exterior către interior; după el, omul începe să priceapă lumea privind-o în sine, începe să o conceapă ca reflexie a sinelui. Eu știu bine că realitatea se mulează după tiparele ficționale și nu invers. Mai greu mi-e să conving de asta; poate doar prin patos. Arta nu a imitat niciodată

lumea, ci a potențat-o. A turnat-o, altfel spus, în forme memorabile, i-a imprimat o ordine și o logică apte să o facă accesibilă, de înțeles. Ei bine, dintre toate artele, literatura se apropie cel mai bine de mit, pentru că de acolo, de fapt, provine. Ce este mitul, dacă nu o poveste sau o sumă de povești care ne explică lumea? Eliade așa vedea lucrurile. Ce este literatura dacă nu un mod de a lua act de noi înșine și, de aici, de lumea pe care descoperim, astfel, că o putem lua în posesie?

Marile mituri ale modernității sunt creații literare: Don Quijote, Madame Bovary. Ele ne fixează niște paradigme, în funcție de care ne orientăm, nereușind niciodată să atingem doza de esențial care zace în marile opere. De-asta eu cred că marii autori chiar schimbă lumea: Cervantes, Flaubert, Balzac (care, citind în presă despre faptele cotidiene, jubila, exclamând că, iată, realitatea îl confirmă. Și avea mare dreptate!), Dostoievski, Tolstoi, Proust. Poate și Céline (ultimul mare scriitor francez, în orice caz). După aia?

DUPĂ AIA LITERATURA A ÎNCEPUT SĂ SE HRĂNEASCĂ PREA MULT DIN EA ÎNSĂȘI, A DEVENIT MULT MAI PREȐIOASĂ, APROAPE AUTISTĂ. COCHETĂ!

S-a izolat într-un alexandrinism peștriț, decorativ, în loc să caute să estetizeze lumea (marea lecție a lui Proust), a căpătat obsesia propriului statut. Din cauza

asta Pynchon, Fowles, John Barth, Kundera și alții ca ei nu mai sunt Joyce, Musil, Hermann Broch sau Bohumil Hrabal. Sunt foarte inteligenți, foarte buni meseriași, dar complică povestea. Cărțile lor sunt ca un ceasornic, care, sigur că da, îți arată și cât e ora, dar e transparent și-ți etalează, în același timp, întregul mecanism. Or, amestecul acela de cheițe, roți dințate, arcuri devine mult mai interesant decât niște ace și niște cifre pe un ecran. Esențialul se banalizează, romanul fuge de poveste și-și pierde, astfel, rostul.

Din perspectiva asta, după mine, Proust e ultimul mare scriitor al literaturii europene. Poate exagerez (mai adaug vreo doi-trei: Soljenițin, Bulgakov, Platonov, Hrabal, Breban, Bănulescu), dar, în mare, lucrurile stau cum le-a prezentat, într-un superb eseu, Milan Kundera, acest mare scriitor de raftul al doilea: în loc să inventeze noi mituri care să explice lumea, să-i dea corență, în loc să se ocupe de ceea ce constituie ținta sa predilectă: omenescul, cu toate adâncimile sale, cu toate aspectele sale luminoase ori sulfuroase, literatura a uitat omul. A comis, de fapt, greșeala pe care, după Kant, a tot făcut-o și filosofia: a uitat de om. A câștigat în subtilitate, în astuție, s-a specializat și a uitat că, de fapt, marea sa miză este să rezolve sau măcar să încerce să explice unele aspecte ale sufletului. Or, rostul literaturii chiar așa e, nu altul:

să pună în permanență reflectorul pe om, să-i disece problemele, dilemele, nevrozele, dar și bucuriile simple. De-asta cred eu că literatura, artele toate, de fapt, trebuie văzute ca mari eforturi de cunoaștere. Împins de la spate de un prieten, am scris odată un superficial articol academic pe tema relației dintre literatură și cunoaștere. În esență lucrurile stau cam așa: există zone ale sufletului omenesc la care nici filosofia, nici psihologia, nici psihanaliza, nici etica (nici măcar științele politice ori studiul relațiilor internaționale) nu pot ajunge.

E o zonă la care are acces doar literatura; ea poate aproxima, nu explica, ea poate tatonă, palpa anumite realități extrem de concrete, de *reale*, dar imposibil de prins în concept. Și poate ridica întrebări, poate neliniști, poate pune în gardă. Certitudini nu oferă, dar ce au a face certitudinile când e vorba de lucruri atât de delicate cum e sufletul omului?

ȘTIINȚELE UMANE SE OCUPĂ DE OM CA FIINȚĂ SOCIALĂ, PE CÂND LITERATURA ÎL PUNE SĂ SE PRIVEASCĂ, DUR, ÎN FAȚĂ ȘI SĂ SE VADĂ AȘA CUM E EL, UN AMESTEC DE SUBLIM ȘI SORDID, DE ADÂNCIME ȘI SUPERFICIALITATE, DE DELICATEȚE ȘI DE MESCHINĂRIE Ș.A.M.D. ADICĂ SCOS ÎN

AFARA SISTEMELOR MORALE ÎN CULTUL CĂRORA S-A FORMAT.

Revin: literatura nu e o fugă de realitate. Mai bine spus: nu e numai o fugă de realitate. Sigur, într-o primă instanță, e și asta. Citești și evadezi, romantic, din lume. Te izolezi, îți încarci bateriile. Dar, luată în serios, nu ca balsam, nu ca relaș duminical, nu ca Xanax, ea îți poate da o altă înțelegere asupra vieții. Nu mai fugi de realitate, ci, dimpotrivă, te afunzi până la fundul ei. Ajungi în niște zone pe care înainte nu le bănuiai pentru că nu erai în stare să te joci cu tine, pentru că nu știai că te poți scufunda până acolo. Totul există în noi, nu în afara noastră.

Ce-i în afară e convenție, e glazură, e „coaja lucrurilor”. La miez se ajunge însă doar sondând, curajos, în tine însuși. Iar atunci când o faci, te afli în miezul literaturii. Care, repet, nu e doar discurs înscris într-o tradiție, nu e o convenție estetică, ci o *metodă de a lua act de realitate*. De a o structura în așa fel încât ea să devină inteligibilă. Pentru că, independent de noi și de sensibilitatea noastră, lumea nici nu există. Și atunci, nu e indiferent dacă o hăpăim ca niște dihăanii fără rațiuni și fără sensibilitate sau o modelăm în așa fel încât ea să ni se potrivească. Realitatea trebuie estetizată, altfel e de o banalitate crâncenă. Sau, dimpotrivă, de o brutalitate, de o cruzime inexplicabilă. Dar, de fapt, ea *nu e* în nici un fel, ea e așa cum suntem noi în stare să o percepem.

DE-ASTA ZIC EU, DUPĂ ALȚII MAI DEȘTEPȚI DECÂT MINE, CĂ NU SUNTEM OAMENI, CI DEVENIM OAMENI. CUM? CITIND, MERGÂND LA TEATRU, VĂZÂNDU-L PE MICHELANGELO LA EL ACASĂ SAU ASCULTÂNDU-L PE MOZART.

Mi-am speriat odată studentele spunându-le, via Denis de Rougemont *et alii*, că iubirea e un sentiment indus livresc: cine nu a citit *Tristan și Isolda*, *Romeo și Julieta* etc., cine nu cunoaște marile mituri ale iubirii nici nu poate iubi cu adevărat.

Poate testa epidemic niște furnicături, poate avea secreții, dar atât. Le-am pus pe gânduri, da, păreau îngrijorate...

(Fragmente)

Bogdan Crețu este conf. univ. dr. la Facultatea de Litere, Univ. "Al. I. Cuza" Iași. Ultima carte publicată este *Inorogul la porțile Orientului. Bestiarul lui Dimitrie Cantemir. Studiu comparativ*.

foto: Ana-Maria Baban

SCRISOARE DESCHISĂ ÎN ALECART

MILU,
AM VRUT SĂ SCRIB PENTRU DOMNIA TA ȘI PENTRU REVISTA PE CARE O COORDONEZI, ACUM ÎN ZILELE DE POST, O INTERPRETARE
CREȘTIN ORTODOXĂ LA DE VEGHE ÎN LANUL DE SECARĂ AL LUI SALINGER, DAR MĂ LUPT CU TIMPII...

Victor Vașuta

I deea era că tot suflul patetic al personajului vine dintr-o confruntare a lui cu lumea americană a anilor '50, așa cum a fost ea creată de spiritul zelot al Vechiului Testament, o lume structurată pe grupuri economice închise ce-și organizează viața socială căutând să-și sporească avutul (de aici preocuparea constantă pentru profit și oportunități de afaceri) pentru a câștiga puterea politică și astfel a face dovada că ei sunt aleși, fiind oamenii Dumnezeuului Adevărat care îi cheamă să distrugă idolii și pe cei care se închină lor.

De aici, două consecințe care sunt astăzi vizibile: exacerbarea viziunii Medierii (serviciilor) ca oportunitate de câștig și a doua, cealaltă față a monedei, justiția devenită mască a Talionului – ca măsură rațională a compensației. Ambele se sprijină pe inovația tehnologică și pe exacerbarea interpretării raționale a prezenței lui Dumnezeu în timpul istoric, printre oameni (teodiceea zelot-iudaică este cea a alianței cu cel mai puternic jucător – Dumnezeu Creatorul, Tehnocratul, Justițiarul). E ca și cum l-ai pune pe Dumnezeu să te ajute să câștigi lumea dând ceva la

schimb: credința. În cele din urmă, se pierde sufletul.

Găsesc multe similitudini cu lumea României de azi (care se screme să se occidentalizeze în stil american cât mai repede), dar care se luptă cu un obstacol nevăzut – Creștinismul ortodox viu, cel practicat (dacă mai era necesar să spun că ortodoxia este, de fapt, practica, nu filozofea de bibliotecă sau demonstrații de enoriași), cel al deciziilor mici sau mari de zi cu zi și care îndeamnă la o mediere dezinteresată (mutatis mutandis – cea a Jertfei) și la o justiție a milei și a iertării, a ne-ținerii de minte a Răului, care relativizează orice act tăios, rațional, de aplicare a Talionului (legea rațională a compensației). Dacă vei compara lumea propusă de ortodoxie și cea americană a cărților lui Salinger (deci și cea românească de azi), vei vedea contrastul dintre tipologia omului de succes și cea a personajelor sale care, dincolo de aerul oriental al gândurilor lor, practică un refuz constant al judecăților tranșante și al înșfăcării oportunităților de tot soiul. Personajele lui Salinger sunt niște ciudați, total neadaptați, niște marginali aproape sociopați, care vor

o țigară, care se preocupă cu rugăciunea inimii, care de scârbă fug de la cele mai prestigioase școli, care simt mila pentru prostituate și care, așa cum spune Holden Caulfield, vor mai degrabă să uite decât să pomenească vreun nume și astfel să înțeleagă rațional mecanismele vieții și ale ființei-laolaltă și asta pentru că ei nu cred în astfel de semne moarte, ci mai degrabă tind către un soi de comuniune afectivă (ideea care, *mutatis mutandis*, e la rădăcina Marii Schisme din 1054, când lumea va începe să vorbească despre un fel de creștinism în Occident și altul în Orient).

Sistemul social și economic american - care a cunoscut cel mai intens avânt în anii postbelici - este bazat pe mecanismul bancar și cel al istoriei de credit. Fără *credit history* nu poți face nimic, fără bani nu înseamnă nimic, iar ca să ai bani trebuie să aparții unui grup. Iar ca să fii admis într-un grup, trebuie să ai o istorie de credit bună. Dar o istorie de credit bună nu înseamnă numai plăți la timp, ci mai ales recomandări de la alți membri ai grupului sau de la membri ai unor grupuri similare, prin care se atestă că toate acțiunile tale au fost controlate de dorința de a accede, de a reuși, de a înșfăca oportunitățile, de a nu fi în situația de a ți se cere socoteală de nimic (adică a fi corect - Talionul pornește de la ideea că necesitatea compensației este fundamentală în imitarea lui Dumnezeu de a se păstra curat, separat, neatins, ascuns - fără greșeli, iar greșelile sunt codificate în legi - etimologia cuvântului sfânt are la bază în ebraică ideea de a sta separat, neatins, „curat“). Astfel, lumii atenției, simplei atenții și spontaneității afective a lui Salinger, i se opune lumea structurată, rigidă, care vrea să-l țină pe Dumnezeu sub contract și să-l forțeze să joace alături de cei care „legal” sunt curați. De aici și revolta lui Hristos împotriva mormintelor vâruite pe dinafară și de aici grija Ortodoxiei de a nu bate în cuie dogmele, lăsându-le în sub-ordinea practicii, a vieții, a comuniunii practice dintre oameni. Or revolta lui Caulfield este tocmai împotriva structurilor de putere care ignoră omenescul cel mai simplu, acela că fiecare este unic și neprețuit chip al lui Dumnezeu. Într-un fel, e cum ai spune domnia ta, *Caulfield, adevăratul credincios...* - (N. Red. O trimitere la articolul lui Emil Munteanu „Iuda, adevăratul credincios”)

Gata, ti pup și ținem aproape!

Victor Vașuta este regizor de teatru în Montreal, Canada. A absolvit Facultatea de Drept, Universitatea „Al.I.Cuza” Iași și UNATC, secția regie, București. Este un colaborator apropiat al regizorului Corneliu Porumboiu.

foto: Corina Păcurar

CE AM MAI CITIT

"DACĂ ERAU ATÂT DE VII MURIND, ÎȚI DAI SEAMA CUM TREBUIE SĂ-ȘI FI TRĂIT VIAȚA?"

Marius Galan

Aș fi tentat să spun că citesc mai puțin în ultimul timp, dar, dacă arunc o privire în bibliotecă descopăr suficiente cărți abia terminate. Cumpăr cărți mai mult pe net, cumpăr tot mai des cărți de bucate (am să vorbesc despre asta altădată) și sunt privilegiat să am o prietenă care cumpără (cărți) și citește mai mult decât mine și poate mai eclectic. Așa că nu mă pot plânge de lipsă de cărți și nici de lipsă de sugestii.

NU AM UN EXERCITIU ÎN A FACE ASTA, AȘA ÎNCÂT ÎNCEP ALEATORIU CU MO YAN, POATE PENTRU CĂ A PRIMIT NOBELUL DE CURÂND, RECUNOSC, DE ASTA A AJUNS SUB PRIVIREA MEA, ȘI, DIN CELE DOUĂ CĂRȚI PE CARE LE-AM CITIT, SORGUL ROSU ȘI SCHIMBAREA, AȘ SPUNE CĂ E EXAGERATĂ TRIMITEREA LA MARQUEZ ȘI LA REALISMUL MAGIC.

Un bun povestitor, povești sângeroase și oarecum exotice, ceva tribut Conducătorului și senzația care nu te părăsește deloc, că nu se mai sfârșește. Nu știu dacă am să fiu capabil să citesc *Obosit de viață, obosit de moarte*, deși titlul sună ispititor. *Schimbarea*, scurtă și probabil autobiografică are o savoare aparte cu replica aceea minunată a puștii care, întrebând ce-ar vrea să fie în viață, răspunde că ar vrea să fie tatăl fetei de care toți băieții din clasă erau îndrăgostiți.

Andre Makine, *Testamentul francez*, demonstrează cum nu se poate mai bine că sunt lucruri pe care ochii n-ar trebui să le vadă, imaginea creată în minte, amintirea neștiutului nemeritând o asemenea pedeapsă. Lumea aceea din secolele 17-19, evocată în cărțile pe care le-am devorat în copilărie, (în câte o noapte, că a doua zi le dădeam mai departe), Fausta, cavalerii Pardaillan și muschetarii și Richelieu, Regina Margot și Henric de Navarra, Henri de Lagardere nu sunt de găsit pe străzile Parisului, nici boema sfârșitului de veac 19 și începutul celui ce a urmat nu sunt acolo săpate pe străduțe, adăpostite în bistrouri.

TREBUIE SĂ ÎNCHIZI OCHII ȘI SĂ LE GĂSEȘTI ÎN SPATELE LOR, ALTMINTERI AI SĂ ÎNCEPI SĂ URĂȘTI ACEASTĂ NAȚIUNE PROLIFICĂ (CHIAR ȘI LA PROPRIU - AU PRIMA SAU A DOUA RATĂ A NATALITĂȚII DIN UNIUNEA EUROPEANĂ, LA CONCURENȚĂ CU MAREA BRITANIE) DAR DESEORI AROGANTĂ ȘI MESCHINĂ ȘI NU PUȚIN XENOFOBĂ, ÎN POFIDA FARMECULUI DE NEMAIGĂSIT AL LOCURILOR.

Necunoscuta de la Palazzo d'Oro (Paul Theroux), sau a afla, o dată în plus că mirajul tinereții trupului dincolo de limitele firescului e prea apropiat de pierderea limpezimii gândului, că bărbatul tânăr (și arogant) și doamna care nu-și lasă trupul și dorința prizoniere anilor, dincolo de

momentele de frenezie sexuală, rămân accidente temporale lipsite de consistența unui fond afectiv comun.

Ori, în perspectivă apropiată, *Zâmbetul etrusc* (Jose Luis Sampedro), o pledoarie pentru a rămâne senin până la capăt, bucurându-te de întâmplările venite din firesca sfârșire a drumului, cu o iubire târzie și calmă, a descoperi un nepot și a-ți (re)cunoaște atât de târziu propriul copil, și cu memorabilele cuvinte ale bătrânului ce privea sarcofagul etrusc (*Soții*, din Muzeul Villa Giulia), citez din memorie, *dacă erau atât de vii murind, îți dai seama cum trebuie să-și fi trăit viața?*

Și, dacă vorbeam de capătul drumului, fără cinism, dar la fel de inteligent ca în tot ce a scris, Julien Barnes m-a captivat definitiv cu al său *Nothing to be frightened of*, tradus neinspirat, așa spune, prin *Nimicul de temut*, o carte de care parcă n-ar trebui să te apropii când nu ai nici 40 de ani, o carte care pare că nu a ratat nimic din cea de care ne temem, din lucrul la care ar trebui să ne gândim cel mai mult și ne gândim cel mai puțin, culegând cu umor dar și înfricoșat gânduri, angoase, epitafuri ale unor personaje cunoscute (preferatul meu e cel al lui Faulkner lăsat de el însuși - *a scris cărți și apoi a murit*) tuturor sau numai lui, pentru a concluziona, vreau să cred, ceea ce a promis prin titlu.

Am lăsat la sfârșit superbul roman al Gabrielei

Adameșteanu, republicat recent la Polirom, *Dimineață pierdută*, care, dacă mi-ar fi fost înmănată fără coperti și fără aparat critic, e o carte despre care nu aș fi bănuț vreodată că e scrisă de o femeie. O polifonie care mie îmi amintește de Faulkner, o cunoaștere înmărmuritoare a detaliilor unei lumi de care ne mai vorbește la fel doar Ioana Pârvulescu în *Intimitatea...*, o familie din lumea bună a Bucureștiului antebelic, un triumfi amoros, un tânăr ialomițean, o Margot ca o regină, o căsnicie târzie, un copil, o femeie simplă, Vica, vicleană și ubicuă, o lume întreagă care intră și iese dintr-un tablou.

DE MULT NU M-AM SIMTIT ATÂT DE BINE CITIND UN AUTOR ROMÂN, MULTUMESC, DISTINSĂ DOAMNĂ ADAMEȘTEANU.

Am citit și altele, nu mi le amintesc acum, mai ales că tocmai am primit un colet de la elephant.ro: Faulkner, Moravia, Golding, Sagan, Olga Tokarczuk și Sandra Newman garantând pentru *Hoțomanii*, *Cum să trăiești cu o soție necredincioasă*, *Martin cel avid*, *Patul răvășit*, *Risipitorii* și *Lit Kit*. Nu mă invidiați puțin!

Marius Galan este judecător la Curtea de Apel, membru al Colegiului de Onoare „Alecart”

foto: Alexandra Baban

ÎNĂUNTRU ȘI - N A FARĂ

Despre oportunități în universitățile din afară

Articolul de față nu își propune altceva decât să pună sub semnul întrebării mirajul studiului în străinătate prin demonstrarea unor irefutabile asemănări cu peisajul universitar românesc, în măsura în care îl cunosc; caracteristicile comune nu sunt menite a devaloriza spațiul universitar britanic, ci doar a-i demonstra neașteptata (poate pentru unii) latură „pământescă”.

Radiana Arghiropol, Absolventă Național

Nu e niciun secret în faptul că universitățile din România produc, pe bandă rulantă, șomerii sau „young professionals” care acceptă slujbe, în țară sau în străinătate, mult sub nivelul lor de pregătire. Motivul ține de binecunoscutul cerc vicios: fără experiență, nu poți obține o slujbă, iar fără o primă slujbă, de unde experiență? Și așa se scurge timpul, cu internship-uri neplătite, iar între timp, la 25 de ani, tu, absolvent, eventual și al unui Master - cum e moda pe la noi - fostă tânără speranță, stai tot pe banii părinților. Nici nu e de mirare că atât de mulți aleg planul B.

UNUL DINTRE PRINCIPALELE MOTIVE PENTRU CARE AM ALES SĂ STUDIEZ ÎN MAREA BRITANIE A FOST CONCEPTUL RĂSPÂNDIT DE “PLACEMENT YEAR” CE OFERĂ POSIBILITATEA UNUI AN DEDICAT CONSTRUIRII ACESTEI EXPERIENȚE, ÎNTR-UN INTERNSHIP PLĂTIT (FACULTATEA ACCEPȚĂ PARTENERIATE DOAR CU ACELE COMPANII CARE OFERĂ UN SALARIU REZONABIL).

Practic, este vorba despre o slujbă mult mai bună decât ai putea obține tu, cu propriile-ți puteri, iar scopul este tocmai de a rupe cercul vicios dătător de șomeri cu studii superioare. Așadar, în mod ideal, la terminarea

facultății nu începi de la zero. Însă, în anul doi, când încep interviurile pentru internship, afli cu stupeoare că, deși în proporție mai mică, și ei vor experiență. Experiență care, teoretic, trebuie “construită” în prima parte a anului doi sau în anul întâi: cu alte cuvinte, azi (dacă nu cumva ieri).

În prezent, unii mai reușesc, cu puțin noroc, să obțină o slujbă ce va constitui o experiență remarcabilă pentru un student în anul I la Hospitality and Tourism. Cu ceva încredere în sine și un nivel remarcabil de customer service skills, nu e imposibil. Ah, dar stai - pe lângă faptul că ești un student fără vreo experiență semnificativă, mai ești și bulgar sau român? Ghinion, treci la loc și stai acolo până te-o-i chema eu. “Chemarea”, desigur, e fie un Yellow Card, permisul de muncă pentru care timpul de procesare e de 8 luni în medie sau mirobolantul și mult așteptatul 1 Ianuarie 2014, când toate restricțiile vor fi ridicate, deși nu există vreo garanție pentru asta.

Soluția? Pleci. Nu de tot, desigur, doar acum Anglia e “acasă”, aici te întorci după orice deplasare. Nu contează că ai plecat din România acum șase luni și că abia ai început să simți că aparții spațiului britanic, nu demult nou și distant-politicos. Aplici pentru Erasmus, pleci oriunde în lume vezi cu ochii, unde poți studia și lucra în același

timp, pentru primul semestru al anului doi. Parcă nici nu ți-ar dispăcea ideea să vii acasă pe perioada verii, unde e cald și mama gătește bine. În schimb, îți iei o viză J-1 și pleci în State, după cum ți-a recomandat tutorele personal. Începi să îți cauți un internship în Elveția pentru vara 2014, cu mai mult de un an în avans. Crezi că faci ceva special? Alții au aplicat acum un an pentru același post, ca să fie siguri. Nu e neapărat pentru experiența de muncă - ai putea obține cu ușurință o slujbă de vară în România - ci pentru a da dovadă de adaptabilitate în ceea ce privește spațiul cultural în care se desfășoară munca. InterContinental Shanghai sau Shangri-La Singapore nu vor fi prea nerăbdătoare să te primească pentru un internship dacă au cel mai mic dubiu că vei avea un șoc cultural și vei vrea să pleci acasă; oricât ai încerca tu să îi convingi că te adaptezi ușor, îți vor cere dovezi. Asta, desigur, dacă vrei să îți începi viitorul azi. Oricât de clișeic ar suna.

NU VOI PUTEA FI CONVINSĂ CĂ TOȚI ȘOFERII DE TAXI CARE SE PLÂNG CĂ AU ABSOLVIT O FACULTATE AU GÂNDIT MAI DEPARTE DE CURSURILE ZILNICE ȘI TRECEREA EXAMENELOR. OPORTUNITĂȚI SUNT ȘI ÎN ROMÂNIA.

foto: Corina Păcurar

Și nu pot empatiza cu ei. Nu sunt genul de "profesioniști" cu care aș vrea să am de-a face.

DACĂ NU ȚI-A PLĂCUT SUBIECTUL PE CARE L-AI STUDIAT SUFICIENT DE MULT ÎNCĂT SĂ ÎȚI RIDICI PRIVIREA DIN CĂRȚI ȘI AI FĂCUT O FACULTATE DOAR PENTRU CĂ "AȘA TREBUIE", SPER DIN TOT SUFLETUL CĂ ÎȚI PLACE SĂ CONDUCI.

Viziunea este diferită și în cazul oportunităților de exchange. Parteneriatele universității merg până în Hong Kong, Australia, Canada și Singapore. Faptul că am ales Franța s-a datorat nu doar motivelor lingvistice, ci și faptului că, în urmă cu trei ani, am vizitat, alături de un grup de colegi și doamna - pe atunci dirigintă - Munteanu, La Rochelle, oraș-port pe care l-am părăsit cu impresia că mai erau multe de descoperit. Dacă la sfârșitul celor cinci luni petrecute acolo voi putea spune că plec cu aceeași impresie, nu-mi voi regreta pentru o secundă decizia. Procesul de selecție pentru Erasmus nu a ținut cont de depășirea unei anume note. Pentru fiecare universitate parteneră, au fost aleși primii trei studenți, în ordinea mediilor, dintre cei ce au aplicat, luându-se în considerație și nivelul de franceză. Nu pot spune că am fost extrem de surprinsă să primesc un loc, însă nu mă așteptasem ca toate cele trei poziții disponibile pentru Ecole Supérieure de Commerce La Rochelle să fie ocupate de românce; motiv pentru care sângele patriotic ne-a pulsat puternic în vene, apoi ne-am liniștit și ne-am amintit de ce suntem aici și nu acolo.

VIZIUNEA UNIVERSITĂȚII ASUPRA ACESTOR SCHIMBURI ESTE UNA LA CARE NU MĂ AȘTEPTASEM: "NOI ȘTIM CĂ SUNTEM CEI MAI BUNI DIN EUROPA PE TOURISM MANAGEMENT, AȘA CĂ NU NE E TEAMĂ CĂ VEȚI RĂMÂNE ACOLO. TOT LA NOI VĂ ÎNTOARCEȚI. DAR PÂNĂ ATUNCI, MERGEȚI, VEDEȚI, COMPARAȚI, APOI VENIȚI ȘI SPUNEȚI-NE ȘI NOUĂ, CĂ POATE - CINE ȘTIE? - ÎNCĂ NE MAI SCAPĂ CEVA."

Înțeleg pe deplin convingerea comună, pe care o împărtășeam, nu demult, în viziunea căreia a fi student peste hotare conferă automat o poziție ce ușurează accesarea la un loc de muncă bine plătit și un statut social confortabil. În realitate însă, această concepție nu ar putea fi mai departe de adevăr. Deși nu regret pentru o secundă decizia de a studia în Marea Britanie, nu mai cred că oportunitățile sunt considerabil mai vaste decât cele din România. Cred doar că sunt mai vizibile și mai ușor de accesat. Cum le manevrezi însă, depinde doar de tine.

Radiana Arghiropol este studentă în anul I la University of Surrey, Londra, profilul International Hospitality and Tourism Management.

Unde sunt eu în toată povestea asta?

De ce crede toată lumea că un umanist vrea o bibliotecă în locul unui birou de lucru?

foto: Corina Păcurar

Sidonia Serinov, Absolventă Băncilă

Există viață după o facultate cu profil uman? A fi sau a nu fi angajat. Și citatele pe care le-ai tot cules de prin cărți în facultate îți revin acum în minte. La ce bun atâtatea ore în bibliotecă în timp ce colegii din capitală începeau goana după internshipuri, workshopuri, voluntariate. Nici tu, nici ei nu au pornit-o ușor. Ei însă au avantajul că au pornit-o înaintea ta. Să pierzi startul înseamnă, de multe ori, să nu mai ajungi niciodată la final. Cel puțin nu la finalul tău. La ce compromisuri ești dispus să faci pentru a o lua de la capăt, târziu și cam dezorientat?

Experiențele de studiu din afară (în cazul meu, în Spania și în Anglia) te-au făcut nemulțumit și poate prea orgolios pentru

locul de muncă românesc. De la colocvii internaționale saltul către un job în care ți se cere să răspunzi la telefoane sau să scrii niște mailuri ți se pare periculos. Cu greu crezi că te poți desprinde, paradoxal, de o lume a cărților și a studiilor care acum te fac un inadaptat.

În fața CV-ului tău, angajatorul zâmbește ironic și îți ia peste picior masteratele, doctoratele și alte studii pentru care ar trebui să te plătească fără să știi să faci nimic. Până la urmă, te gândești și tu că are dreptate. La urma urmei, intensa muncă de cercetare, de studiu chiar și pentru niște examene la facultate se dovedesc în fața acestui

angajator inutile: el este nevoit să te plătească pentru o muncă pe care nu știi să o faci.

Între stațiile de metrou, tineri de aceeași vârstă cu tine, îmbrăcați de serviciu, se îndreaptă către un birou. Un birou la care visezi și tu chiar dacă știi că, odată ce l-ai obținut, ai intrat și tu în rândul lor. În rândul celor printre care ai fi vrut să te afli mai din timp, să nu pierzi startul. Dar apoi te gândești: ei nu au făcut în anii aceștia decât să fie la aceeași oră în același metrou zi de zi doar pentru ca azi să aibă o haină mai elegantă, un birou mai spațios și o funcție echivalentă unui neologism din engleză. Tu în schimb ai schimbat trenuri, metrouri și avioane, ai cunoscut zeci de oameni la tot felul de universități, întâlniri studentești care te-au făcut azi alt om. Omul care se gândește că se va risipi de tot în fața unui calculator și a unor programe pe care le va înțelege cu greu.

Zeci și sute de posturi pentru cei din IT. Umaniștii nu se încadrează aproape nicăieri. Comunicarea sau PR-ul mai salvează omul care s-a trezit prea târziu că facultatea terminată nu i-a adus nicio meserie. Însă ce vei face, cât vei câștiga, cât de jos ești dispus să începi. Poți sta acum, după atâtea studii, pe bani puțini sau chiar într-un voluntariat la finalul căruia să poți scrie în CV că ai făcut o meserie?

Un alt angajator te privește și-ți spune că tu nu vei rămâne mult timp acolo, pentru că vei fi nemulțumit, că nu e ceea ce ai terminat. De ce crede toată lumea că un umanist vrea o bibliotecă în locul unui birou de lucru? Că la serviciu își va aduce partea artistică, un mare impediment într-un loc în care doar cifrele contează? Ce mai contează până la urmă ce alegi.

Când pierzi startul rămâi, cel puțin până te apropii din urmă, undeva în umbră. Față de cei care sunt așezați acum, față de tine care, până să termini studiile, credeai că te îndrepti spre ceva mult mai bun decât colegul care de prin anul trei a devenit un student sub medie ca să ajungă un angajat peste medie. Față de societate în genere care nu are loc pentru cei fără o meserie clară.

Până unde trebuie să mergi cu studiile, unde e linia în care te întrebi unde te va duce linia? Unde trebuie să lași de la tine pentru a nu te lăsa în urmă ceilalți? Ce înseamnă de fapt formare reală astăzi? Tind să cred tot mai mult că e cea la locul de muncă și nu cea de pe băncile facultății. Studentul eminent pare-mi-se pierde teren,

chiar mult, în fața studentului care vânează oportunitatea angajării. Care știe că la un interviu de angajare nu mergi cu diploma după tine, ci cu un CV. Și ce să treci atunci? Sau cum să treci tu la un alt nivel?

Până unde studenții de la profilurile umaniste ar trebui să rămână în afara societății capitaliste? În mijlocul bibliotecii, viața din afară a marilor companii nu e nici măcar subiect de ficțiune. Tu însuși însă devii un personaj inadapdat, chiar și pentru tine, punându-ți mereu întrebarea: Unde sunt eu în toată povestea asta?

Sidonia Serinov este doctor în filologie, a urmat cursuri universitare și postuniversitare de specialitate la universități din Europa, este o „citiitoare profesionistă”; în prezent își caută un job mai bine plătit decât cel pe care îl are acum, încapătându-se să rămână în România.

foto: Corina Păcurar

Povestea (video) a figurilor fără fețe

Au trecut deja șapte luni de când m-am cărat la Londra. Multe ar fi de povestit despre societate, despre mediul academic, despre "sistem", vreme, industria alimentară, oferta culturală, dorul de casă, însă astăzi vă voi povesti câte ceva despre un proiect pe care l-am finalizat abia acum două săptămâni.

Ruxandra Popescu, absolventă Național

Nu vă gândiți la chestii serioase: agende, dezbatere înflăcărate, câțiva oameni chirciți la o masă încercând să pună cap la cap diferite idei sau alte bazaconii de genul ăsta, ci mai degrabă la un băiat purtând sandale cu toc în mijlocul zilei în Leicester Square.

Totul a început... cu o lungă introducere teoretică. Suntem prima generație de studenți la antropologie la UCL care învață cum se face un documentar pentru că antropologii (mai ales cei sociali) trebuie să profite de beneficiile vizuale pe care le poate aduce filmul în completarea textului etnografic, care uneori poate părea arid pentru publicul nespecializat. Un text etnografic este rezultatul scris al unei experiențe intense ce presupune conviețuirea antropologului timp de măcar un an cu un trib (sau, mai puțin controversat, "small-scale society"), adică învățarea limbii și participarea la activitățile zilnice și la ritualurile din cadrul comunității în speranța că îi va înțelege modul de organizare, cosmologia și relațiile sociale. Metoda? „Participant observation”, marele paradox al acestei discipline. A observa în timp ce participi, a descrie și interpreta cu simțurile și mintea deschise, eliberate pe cât posibil din capcanele culturii originare, în același timp fiind conștient că disciplina în sine își are rădăcinile în lumea vestică.

Așadar, într-o întunecată vineri de sfârșit de februarie, am început modulul Researching the Social World, un complement practic al modulului Social Anthropology (unde citim texte etnografice despre comunități din America de Nord, de Sud, Oceania, Africa etc.). Într-un amfiteatru frigos în care, zgribuliți și derutați, eu și colegii mei ne înfocșorăm în cojoace din blană de oaie, apăr un crai al zăpezilor suedeze, Lasse Johansson, un rezizor carismatic, dar serios. Acesta ne-a anunțat că vom avea la dispoziție șapte săptămâni pentru a realiza

un documentar antropologic de patru-cinci minute despre orice ni se pare nouă interesant. Am fost împărțiți în două grupe de câte douăzeci de oameni pentru a veni la workshopuri la ore separate. Apoi am format perechi - eu cu un băiat, Das, despre care nu eram sigură că încă mai este înmatriculat la curs.

Fiecare pereche a primit o cameră video și workshopurile au constat în sesiuni teoretice despre cum trebuie să filmăm, cum să facem un interviu bun și un clip coerent, cum să edităm în iMovie (bineînțeles!), urmate de câte 40-50 de minute de ieșit prin zonă (nu Zona - Partyspace) și aplicat teoria. De exemplu, în cadrul repetițiilor am intervievat un tip foarte amuzant în legătură cu fobia lui față de gândacii de bucătărie, pe care îi descria în așa fel încât mă întrebam dacă încearcă să ne fraierească parafrazându-l pe Kafka în primele pagini din *Metamorfoza*, după care ne-am dat seama că nu porniserăm microfonul. Iar peste o săptămână am stricat butonul Record Mode. Însă asta nu a fost o problemă, am primit altă cameră video.

Mai degrabă mă îngrijora faptul că nu aveam nicio idee pentru documentar. "Ar trebui să fie ceva interesant cu o substanță care nu va fi redusă la ceva neconcludent dacă încerc să o redau într-un clip de câteva minute.", mă gândeam eu în timp ce sorbeam lăpticul de dimineață și până noaptea târziu. Și deodată m-a lovit un trăsnet revelator.

Papuci.

Aș fi putut la fel de bine să spun: pantaloni. Tricouri. Ceasuri. Dar, pur și simplu, nu s-a întâmplat. Aveam în minte imaginea unei aglomerații urbane de papuci antropomorfiți preluând veselile și durerile purtătorilor lor, încetiniți la 0.7 x și uniți în lirismul misterios-grotesc al unor sunete dintr-o pădure tropicală. Ca intro. Restul a fost can-can. După ce ne-am pus pe treabă cu o

săptămână înainte de data proiecției documentarelor și cred că o singură grupă era mai în urmă decât noi (a și avut o porcărie de film până la urmă, cu o tipă și un tip pe o canapea într-un cămin studentesc care vorbesc despre tehnici de agățat gagii și gagici în cluburi) și îi trimiteam lui Lasse câte un e-mail pe săptămână spunându-i că avansăm foarte rapid și că aproape am terminat (de decis ideea filmului, completam noi în minte), deci, după ce ne-am pus pe treabă, totul a mers strună.

Ideea noastră era că alegerea unor anumiți papuci nu numai că oferă câteva indicii despre personalitatea posesorilor sau este o parte importantă a convențiilor sociale (nu am văzut până acum vreun domn elegant în costum, cu servietă și Crocs), dar de asemenea este asociată cu anumite concepții despre diferențele dintre sexe și variază semnificativ de la o categorie de vârstă la alta. Fapte mai mult decât evidente care tocmai din acest motiv sunt ignorate și care ar fi arătat foarte interesant "pe sticlă". Ei bine, dragii babei, așa a început fuga noastră după specimene care să ne împărtășească opiniile lor despre papuci.

Era o zi foarte urâtă cu un vânt rece și aspru, ne zburau părliile de pe cap și ne înghețau mâinile și chefelul de a filma. Eu eram cameramanul, Das, reporterul. Am întrebat vreo treizeci-patruzeci de trecători grăbiți dacă ar vrea să ne răspundă la niște întrebări, dar fără succes. Nu a contat, pentru că pușinii oameni care au fost de acord să ne acorde interviuri (întrebarea-fulger pentru cam zece tipuri de papuci: "Ce-ți trece prin minte când auzi: papuci de casă? Sandale? Pantofi cu toc? Converse?", urmată de "Cât arată papucii despre personalitatea cuiva?") s-au dovedit a fi și destul de ciudăței, adică amuzanți. De la o domnișoară poloneză care savura un hamburger la Burger King într-un mall pe Tottenham Court Road, un regizor pensionat care se ferea de vânt cu un fular pe cap, un homosexual țanțos care se plimba prin Soho, cartierul gay al Londrei, o bătrânică prietenoasă care ne-a povestit despre reflexoterapie în interviu și mulți alții am aflat în principal că tocurile sunt exclusiv asociate cu sexul feminin, că papucii spun mai multe despre femeii decât despre bărbați, întrucât acestea, mai degrabă decât bărbații, își exprimă emoțiile prin papuci, că sandalele duc cu gândul la vară, căldură, vacanță și plajă, că odată cu înaintarea în vârstă scade interesul pentru rolul estetic al papucilor, dar, probabil mai presus de toate, că există pe Terra o persoană care are un fetiș pentru adidașii albi cu șosete albe trase foarte sus pe gambă: un tip invalid din căminul lui Das. Asta a fost interesant doar pentru noi, pentru că în final i-am pus răspunsul "They turn me on! Sorry!" după "High-heels" ca să insistăm pe asocierea tocurilor cu sexul feminin și cu sexualitatea acestuia. Nu

prea etic, dar a fost singura abatere de la regulă.

Pentru a doua parte a documentarului am cumpărat o pereche de sandale oribile bleu, lucioase și înalte cu care s-a încălțat Das și a început să defileze ziua-n amiaza mare în Leicester Square. De menționat că era îmbrăcat și pieptănat cât se poate de normal, arăta ca un om obișnuit și neremarcabil. În afară de partea cu sandalele. Nu am stărnit reacții atât de numeroase pe cât ne-am așteptat (până la urmă, Londra nu colcăie de oameni normali!) în schimb, cele care au existat au fost violente și homofobe: înjurături, insulte, degete ridicate, coborâte, întoarse și nu doar priviri curioase. Asta a fost extrem de interesant, întrucât chiar e o dovadă bună că e improbabil, tip fiind, să fii perceput drept heterosexual dacă porți asemenea încălțări monstruos de înalte, sclipicioase și...urâte.

După proiecție am predat un text de 250 de cuvinte, un "self-assessment", în care trebuia să povestim ce a însemnat ce a însemnat această experiență pentru noi, ce relevanță de orice fel pentru ce anume are, dacă are, și să ne dăm o notă individuală, nu ca pereche. Eu am scris că mi se pare bizar și incitant în același timp cum te poți apropia de oameni pentru câteva minute în cadrul unui interviu. Suntem în permanență înconjurați de oameni, dar și de bariere. Este nepoliticos să te holbezi la cineva în autobuz sau metrou, este ciudat să intri în vorbă cu cineva într-un bar sau pe stradă dacă nu ai nevoie de ajutor cu orientarea în spațiu. Simplu fapt că pentru câteva minute, după ce un om acceptă să fie intervievat și filmat, stai față în față cu el și îi adresezi întrebări, creează un fel de cadru magic și imposibil de reiterat, întrucât după scurgerea minutelor vă veți continua separat drumurile în viață, așa cum a fost și înainte să vă întâlniți pe stradă. Însă clipele acelea vor rămâne suspendate în timp.

Interviul înregistrat video, dacă e bine făcut, oferă o deschidere incredibilă către sufletul unui om, alt truism care a dobândit valențe de non-truism după ce am văzut pe pielea mea cum este să filmezi ceva de genul ăsta. Pericolul constă în caracterul invaziv al camerei video, care poate intimida subiectul și altera puritatea reprezentării sale.

În orice caz, lăsând deoparte toată aiureala asta, cred că vă las pe voi să încercați să vă imaginați papucii la horă, papucii făcându-și destăinuiri, papucii răsând, papucii plângând. Nu e inteligent și poate nici amuzant, însă în virtutea tuturor aspectelor menționate mai sus nu e nici neplauzibilă imaginea papucilor ca receptacul al esenței individului, măcar prin poziționarea lor la contactul dintre talpă și pământ în timpul folosirii lor.

Iar am clipit prea lung

și mi-a alunecat viața printre degete...

Există oare un moment bun să-ți iei la revedere, să te desparți de locurile de care te leagă atât de multe amintiri, sentimente, oameni? Dacă da, eu nu am avut norocul să-l descopăr.

Raluca Anisie, absolventă Național

Dar au început să mi se releve unele realități pe drum - dacă tot e să pleci, am aflat că mai bine pleci agale decât fugind, pentru că, dacă există ceva mai dureros decât regretul că pleci este regretul pierderii legăturilor cu trecutul, ele fiind singurele care păstrează amintirea lucrurilor pe care vrei nu vrei le pierzi și ele sunt, în același timp, primele care te definesc. Dar pentru asta e necesar un moment de respiro pentru a-ți lua rămas bun, a-ți aminti, a comemora și a sărbători.

Nu pretind că am ajuns la maturitate, că am suficientă experiență de viață, (abia am împlinit 21 de ani) și faptul că am ajuns să dețin o diplomă de inginerie de la o facultate britanică nu mă îndreptățește să dau lecții despre despărțiri, decizii și schimbări. Majoritatea timpului mi l-am ocupat cu atenuarea efectelor și redresarea situațiilor aferente greșelilor pe care le-am făcut. Nu simt că am câștigat pe vreun plan, ci doar că am mai urcat câteva trepte pe scara nesfârșită de greșeli pe care atâta timp cât există speranță oamenii o vor urca și coborî neobosit. Așadar, ideile pe care mi le-am format în legătură cu diferite aspecte din experiența mea universitară în Anglia și nu numai sunt adevăruri temporare, dar, mai mult, sunt adevăruri personale.

La sfârșitul verii lui 2010 am plecat în Anglia la facultate. Am reușit să asimilez realitatea izbitoare a plecării nu cu mult înainte ca aceasta să se întâmple, ceea ce a sfârșit într-o despărțire abruptă, silnică. Nu am prea fost o amatoare a tărâmurilor îndepărtate, nu împărtășeam fascinația străinătăților. Acasă era pentru mine de ajuns,

în parte datorită confortului ce îl presupunea, dar acum pot cu încredere afirma, că în cea mai mare parte datorită faptului că toate lucrurile pe care le cunoșteam deveniseră repere, raportul cu ele mă valida și mă definea ca persoană; încă mai consider că așa va continua să rămână într-o mai mică sau mai mare măsură. Diferența era că pe atunci erau singurele repere, abia mai apoi au devenit și cele mai importante. Eu eram eu și devenisem „eu” prin contextul în care am crescut și m-am dezvoltat, iar în momentul în care am plecat asta am simțit cel mai acut - teama că nu voi mai ști cum să fiu eu. Presupun că asta e primul avantaj al plecării - îți dă posibilitatea să extragi numitorul comun din toate contextele în care ajungi să trăiești, iar asta e cea mai precisă posibilă aproximare a sinelui.

Am să pun ușurința cu care m-am adaptat la mediul străin, la distanța față de casă și părinți și în general la noul stil de viață pe seama naturii mele destul de independente și pe cât de dedicată relațiilor personale, pe atât de capabilă de detașare. Bineînțeles, au fost și alți factori care au ajutat, precum faptul că am cunoscut grupuri de români de care am putut să mă agăț să-mi fac tranziția mai ușoară, cărțile, seriile care m-au urmat îndeaproape și care au impus o oarecare continuitate, faptul că tatăl meu locuia și el în Anglia, chiar dacă mult mai în Sud; cu ajutorul lor, nu m-am simțit chiar singură pe o insulă supraaglomerată! M-am pierdut rapid în preocupări studențești, pre-drinks, parties, after parties, nopți în bibliotecă, proiecte terminate într-o seară, sesiuni cu cafele și nopți albe, tot soiul de „societăți” - tenis,

scrimă, squash, plimbări în Peak District și după-amieze leneșe.

Un episod ce merită menționat îl reprezintă activitatea mea în asociația studentă EESTEC (Electrical Engineering european Student Assosiation) care mi-a dat ocazia să călătoresc în Turcia, Letonia, Estonia, Rusia, Portugalia și să cunosc mai mulți oameni interesanți decât oriunde în liceu sau în facultate. Pe scurt, această asociație organizează workshopuri de o săptămână pe diferite teme în diverse locuri din Europa și îți asigură totul în afară de transportul până la destinația respectivă. Ideea este să călătorești și să întâlnești oameni cu interese comune, dar descrierea în sine seacă experiența de toată magia și însemnatarea reală.

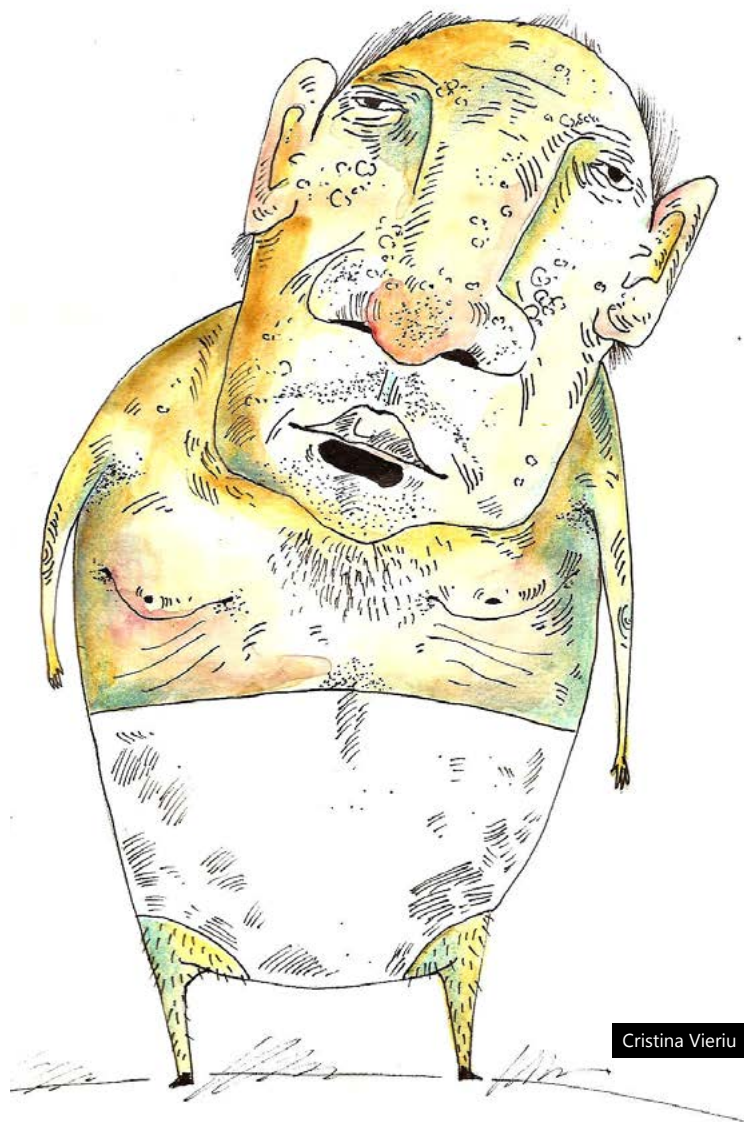
Oameni care erau străini și distanți la început ajung într-o săptămână să-ți fie prieteni, fețe familiare și dragi pe care le cauți prin mulțime, iar locurile care îți păreau ostile capătă altă contur asociate cu persoanele și momentele a căror amintire onorează. Locurile nu te schimbă, am văzut clădiri și piețe impresionante, orașe, mări și oceane, dar tot ce îmi amintesc sunt oameni, zâmbete, dansuri. Pe neașteptate se creează niște momente excepționale pe care nu credeai vreodată că le vei trăi și te întrebi cum de e posibil. Din aceste experiențe am înțeles că uneori trebuie să te oprești din a-ți croi planuri și să te bucuri de ceea ce ți se oferă, pentru că cele mai frumoase lucruri ți se întâmplă neașteptat - ele te surprind pe malul Mării Baltice, într-un taxi din Lisabona sau pe niște ulițe dintr-un sat de lângă Saint Petersburg.

Ar fi multe de spus după 3 ani, acum când în câteva luni se încheie și acest capitol din viața mea numit studenție, dar nu vreau să pun etichete și să trag linii. Au fost multe de descoperit aici, o viață vibrantă, orașe boeme și pub-uri gălăgioase, fete mult prea dezbrăcate pentru vremea de afară, chavs (cum îi numesc ei pe cei din clasa de jos, care trăiesc în general pe ajutoare sociale) cu ne-lipsiții pantaloni de training și adidași nespălați, cidrul în toate cele 5 arome, oameni amabili și zâmbitori (unora s-ar putea să le lipsească sinceritatea și stilul tranșant al celor de acasă), lipsa de simț estetic în îmbrăcămintea fetelor britanice, micul dejun cu fasole, mult vestitul ceai negru cu lapte și multe altele, dar în general prea mulți nori și prea puțin soare.

Nu am nicio idee încotro merg, dar acum știu că momentele petrecute aici, oamenii pe care i-am adunat în jurul meu, locurile acestea sunt parte din mine și vreau să le am în viața mea. Știu că la un moment dat am să

opresc și atunci nu vreau, când mă voi uita în spate, să găsesc relicve ale unei fugi haotice. Așa că voi începe prin a-mi lua un moment de libertate și a privi.

Raluca Anisie este studentă în ultimul an la Sheffield University, Anglia. A fost unul dintre cei patru din Iași care acum trei ani a avut media 10 la bacalaureat.

Cristina Vieriu

Trebuia s-o spună cineva...

... Pentru că pur și simplu așa m-am deprins, un articol trebuie să fie puțin politic, măcar puțin. Pentru că... pur și simplu trebuie s-o spună cineva. Și nu e Fun with Flags with Dr Cooper, Ich bin Bavarian, und ich bin Brezel, e o treabă serioasă (ca orice opinie a forumistului, firește). E un business drăguț în care manipularea nu e decât o formă de marketing și nouă ne place, ne place, da, de când ne furau mătușile nasul și-l ascundeau în faldurile rochiei. Unde-i nasul? L-am furat, gata, nu mai ai nas! (Bazinga!)

Astrid Băgireanu, absolventă Băncilă

Praise the good Lord and God save the Queen, nu e vorba nici de Băse. Aș putea, bineînțeles, să îmi pese de el și de companie, dar acum joc cu alte zaruri. Care se întâmplă să fie jucate pe masă cu ceaiul de la ora cinci. Și mă surprind când aleg limba *eng* în loc de *ro/ru* sau când îmi pictez unghiile în alb-albastru.

Mă gândesc doar dacă e vorba de-o toană sau de un nou produs în care îmi transfer identitatea de asimilat cultural. Adică dacă e so old season să zic "m-ai prins cu mâța-n sac" în loc de "Ya fud, talking oot yer fanny flaps". Nu de alta, dar semnele diacritice sunt doar simboluri și îmi vine greu să nu le am pe tastatură! Ș,â,ț,î,ă sunt concepte incerte în care regăseam tânguital mioritic și jalele Anei. Ce s-a întâmplat, e întrebarea. Cât de afectat este patriotismul cu care ar fi trebuit să ne naștem și să prindem drag pe măsură ce ne regăsim în doinele, Tepeșul și poate chiar intrigantul Cioran al României? Sau mai bine, cât de mult afectează așa-zisul „patriotism” al nostru imaginea României în exporturile-i culturale? Regatul Unit, chiar cu „unirea” așa, pusă sub semnul întrebării, se confruntă de mai bine de doi ani cu aceeași imagine îndoielnică a țărișoarei noastre. Abia recent, și am să încerc să trec succint în revistă evenimentele datate, Cameron a fost tras de mână. Ok, e clar că nu vorbesc de regizor.

CU TOATE CĂ LA CÂT CURAJ A AVUT TRĂGÂND SFORI ATÂT DE ÎNCÂLCITE ÎN CONCEPTE NESPUSE, DAR GÂNDITE PÂNĂ ȘI DE ROMÂNI, DAVID CAMERON A FOST REGIZORUL UNUI MARE FILM HORROR PENTRU BRITANICI.

Ziarul „The Sun”, cu toate că e un fel de „Adevărul”, în felul lui, unde se răstoarnă de obicei carul cu proști, comentează într-un articol foarte acid cum că migrația românilor în UK din 2014 va aduce un val uriaș de tuberculoză și alte boli fatale, din cauză că, ei bine, *nu ne spălăm*. Da, da, e acolo, cu date documentate de la o oarecare asistentă Georgeta care săraca s-a plâns în fața unui jurnalist britanic de spitalele noastre mănecate de jale. Concluzia lor? „In Romania, the disease is already out of control — and taking a devastating human toll (...) This problem will spread to the UK. It is absolutely a danger. It's a disaster waiting to happen.” (În România, boala a ieșit de sub control – iar oamenii deja o îndură într-o manieră îngrijorătoare (...)) Problema se va răspândi și în UK. Este un pericol evident, un dezastru care așteaptă să se întâmple.” - din *Time-Bomb-immigrants-to-bring-drug-resistant-TB-superbug-to-UK*). Articolul se încheie cu

o fotografie alb-negru (probabil din perioada ceaușistă, totuși) cu vreo douăzeci de copii subnutriți întinși pe târghi, aproape goi și lăsați în curtea spitalului „să se vindece cu odihnă și aer curat”. Bine, știți că povești de astea s-au întâmplat în România, dar zic eu, din poveștile astea măcar am învățat să ne spălăm. Nici nu vreau să intru în detalii, pentru că s-ar putea să fiu contrazisă și aici, dar articolul ar fi fost mult mai jenant și absurd dacă cei de la The Sun ar ști măcar unde se află România pe hartă. Că Transilvania nu e țara, și România județul, cum mă certam cu un student la jurnalism. Și că Nadia Comăneci nu e rusoaică, ci româncă, cum pretindea proful meu de Drept de la universitate. Cât știu sau nu despre România totuși, acțiunile de protest împotriva migrării din 2014 sunt din ce în ce mai înverșunate și, pe de altă parte, atacate de Uniunea Europeană.

Societatea românească și bulgară precum și ambasaderele ambelor țări se luptă în mii și mii de petiții online pentru a urgenta evenimentul din 2014. Vorbesc de fapt că, în prezent, românii și bulgarii nu au voie să lucreze în UK din motivul că, se pare, suntem ultimii intrați în Uniunea Europeană. Asocierea cu Marea Țigăneală a fost motivul din spatele acestei decizii, până acum tabu. Prim ministrul David Cameron a mers pe principiul toți suntem animale, dar unii mai animale decât alții: din Ianuarie, în locuințele sociale vor avea acces cu prioritate cetățenii britanici, imigranții abia după cinci ani, ajutor de șomaj - nu mai mult de șase luni pentru cei din alte țări, inclusiv din Uniunea Europeană, plată la spital și la medicul generalist dacă nu ești de-al statului britanic etc. (din *Ziarul Românesc*). Cu alte cuvinte, apocalipsa vine o dată cu românii, alături de păduchi, lindini și tuberculoză, pentru că și așa studiile britanice ne așază pe primul loc în clasamentul ne-spălaților Europei cu prima ocazie. Mai pe după vișin, o colegă de universitate a postat pe Facebook o scrisoare care a circulat în toate apartamentele britanice cu titlul „To Householder” din

partea liderului UKIP Nigel Farage, scrisoare care merită citată și răscitată. El spune că scrisoarea nu a fost printată și trimisă din lirele celor care sunt plători de stat, deci no worries here. Worries mai degrabă din 1 Ianuarie, când vin românii cu ciomegele să se spele în apa noastră caldă, citez: „29 million people will be entitled to come here – not just to work, but to take advantage to our benefits, housing, schools and GP’s surgeries and hospitals. Almost half of these people live in poverty. Where would you go if you were them?” (29 de milioane de oameni vor avea dreptul să vină aici, nu doar să muncească, dar să și profite de avantajele noastre, de locuințele, școlile și de sistemul nostru medical. Aproape jumătate din oamenii aceștia trăiesc în sărăcie. Tu unde te-ai duce dacă ai fi în locul lor?). Drept vorbind, nu știu dacă am fost martoră la vreun caz similar, în care cineva să ne dea mai multă atenție decât acum. UKIP are cele mai bune intenții de deparazitare a propriilor câini maidanezi și dintre români și bulgari, cel mai tare se tem de români, pentru că ăștia mai și mușcă. Din 68,000 de români de care au ei habar în UK, Metropolitan Police a arestat 27,000 în ultimii 5 ani. „UKIP believes that this situation is unacceptable and something must be done(...) It is time to put the interest

of our people first. The time has come to say **Enough is Enough!**” (UKIP crede că această situație este inacceptabilă și trebuie să se facă ceva (...)) Este timpul să punem pe primul loc interesele oamenilor noștri. Este timpul să spunem „Destul e destul!”).

Scrisoarea se termină îndemnând cetățeanul la votul împotriva acestei migrări care va aduce numai jale, plânsete și păduchi copiilor lor.

Nu pot să nu admit că mă doare și că mă jignește un astfel de comportament. Sunt de asemenea îngrijorată și pentru viitorul meu în UK, din care speram și sper să pot scoate mai multe. De când m-am interesat însă de schimbarea cetățeniei, mă pun adesea în locul lor.

NU E DELOC FAIR, FIREȘTE, DAR HAI SĂ NE IMAGINĂM SCENARIUL: AI O JUCĂRIOARĂ NOUĂ. AI MII DE ALTE JUCĂRII, PENTRU CĂ EȘTI UN MIC PRINȚIȘOR ÎNTR-UN PALAT PLIN DE PRINȚIȘORI. DE CÂND AI SEMNAT INTRAREA ÎN UE, AI INVITAT ȘI ALȚI PRINȚIȘORI SĂ VINĂ SĂ-ȘI ADUCĂ JUCĂRIILE LOR ȘI SĂ SE JOACE CU TINE. DAR UNII DINTRE EI NU SUNT PRINȚI DELOC. EI VIN FĂRĂ JUCĂRII, BA ȚI LE IAU ȘI PE ALE TALE, ȘI STAU ACOLO CU TINE, ÎN SUFLETUL TĂU, PÂNĂ ÎȘI ADUC ȘI FAMILIILE LOR LA FEL DE SĂRACÉ ȘI DORITOARE DE JUCĂRIILE TALE. TU CE AI FACE, ȚI-AI ÎMPĂRȚI JUCĂRIILE CU ORICINE? ȘI NU, NU POȚI SĂ ALEGI CINE SĂ INTRE, ORI TOATĂ LUMEA, ORI NIMENI. CE AI ALEGE ÎN SITUAȚIA ASTA?

Ei bine, de aici cel de al doilea discurs al lui Cameron despre integritatea lor europeană: despre principiile pe care UE ar trebui să le adopte, *ca să-i fie ei bine*, cum sunt competitivitatea și flexibilitatea. Poate Uniunea să adopte aceste principii? El spune că **trebuie**. Ce m-a șocat însă a fost următoarea afirmație: „Of course Britain could make her own way in the world, outside the EU, if we chose to do so (...) If we leave the EU, we cannot of course leave Europe. It will remain for many years our biggest market, and forever our geographical neighbourhood. If we left the European Union, it would be a one-way ticket, not a return.” (Normal că Marea Britanie s-ar descurca de una singură în lume, în afara Uniunii Europene, dacă am vrea asta (...)) Și chiar dacă părăsim Uniunea, totuși nu putem părăsi Europa, care este și va fi cea mai mare piață pentru noi ani de acum înainte, precum și un vecin din punct de vedere geographic. Dacă însă vom părăsi Uniunea Europeană, o vom face pentru totdeauna - *tradus din discursul în scris de pe number10.gov.co.uk*). Trebuie să adaug și că siteul voteukoutofeu.co.uk (votază ieșirea UK din UE) există și este în vigoare. De asemenea, ieșirea Scoției din Regatul Unit și „rediviziunea” ulterioară ar putea duce la același rezultat. Și mă gândesc că muștrările aduse din partea Uniunii sau din partea statelor membre în privința atitudinii lor față de păduchii românilor și bulgarilor i-ar putea încuraja. Nils Muiznieks, un politician leton care se întâmplă să fie și comisarul Consiliului Uniunii Europene

foto: Corina Păcurar

pentru Drepturile Omului, atrage atenția asupra faptului că singura modificare de comportament care necesită urgentare e discriminarea și xenofobia. „Dezbaterea din Marea Britanie a căpătat o turnură îngrijorătoare, dat fiind că imigranții care au calificări inferioare sunt considerați străini periculoși care vin să fure locuri de muncă, să ia salarii mai mici și să distrugă sistemul medical. Bulgarii și românii sunt stigmatizați din cauza originii lor. Acest lucru este inacceptabil pentru că un stat nu poate trata cetățenii bulgari și români în mod diferit comparativ cu alți cetățeni europeni. Trebuie să fie tratați ca toți ceilalți, nu pe baza presupunerilor și generalizărilor privind originea etnică”, a declarat Muiznieks, îndemnând liderii politici britanici să dea dovadă de responsabilitate. Problema e că ei nu vor să își ia responsabilitate pe jegul altora, scuzați crudul adevăr. Și mă pun în pielea lor să văd dacă eu aș vrea, și simt un egoism profund care mă împinge să îmi strâng jucăriile și să mă duc acasă. Îmi amintesc firește cum Franța trimitea acasă saci de rromi cu prima cursă, din același motiv. Mă bucur că Uniunea Europeană ne pune pe toți să ne împărțim jucăriile, și cei fără jucării sunt cei mai avantajați aici.

SUNTEM ORICUM OBIȘNUIȚI SĂ NE GUDURĂM FRENETIC DUPĂ PICIORUL DE STRĂIN, CĂCI NE-AM NĂSCUT CU AȘTEPTĂRILE CELE MAI NEGRE CA TRĂITORI ȘI MÂNCĂTORI DE PÂINE ÎN ROMÂNIA, NU?

Invers, în țărișoara noastră, altfel stau lucrurile. Bine, poate lucrurile sunt la fel, dar perspectivele sunt în favoarea noastră. Românul a fost tot timpul mândru și orgolios, uneori când trebuia, alteori când nu. Mândria însă are un tăiș, săraca, atâta timp cât nu e ambițioasă, și tăișul ăsta este lenea, Marea Cucoană. Nu știm, dar putem arunca presupunerea că ciobanul avertizat de mioriță de uneltirile tovarășilor de oierit a stat cu mâinile în sân din lenea ce s-a prognozat caracteristică poporului roman. Că Ana s-a lăsat tencuită poate, da, poate fi o toropeală de muiere, dar de ce să nu luăm în calcul și faptul că poate i-a fost lene să se gândească la vreo soluție, ea sau Manole. Și Zburătorul? Cazul clasic de receptivitate, resemnare și predispoziția de a primi în loc de a da (fără să intenționez vreo asociere cu ce primea fata, de data asta, jur) care pot fi la fel de ușor numite lene. Și în fine, Baba Dochia este pietrificată de propria-i răutate și va sta pentru totdeauna nemișcată pe vârful muntelui, un simbol veșnic al nemișcării noastre ca popor. „România este țara oamenilor atenuați, a oamenilor care, în loc să sfârșească în nebulie, sfârșesc în impotență”, scria Emil Cioran într-un articol în „Vremea”, în 1933.

EI BINE, IMPOTENȚA ROMÂNEASCĂ ESTE

REZULTATUL LENEI ȘI AL AUTODISPREȚULUI (CEA DE-A DOUA POSIBILITATE CARE ÎMI EXPLICĂ MIE MITURILE FONDATOARE ROMÂNEȘTI). DACĂ LENEA O ACOPERIM PRIN „COMODITATE”, PENTRU CĂ DE MULTE ORI AȘA NE-O EXPLICĂM, AUTODISPREȚUL ÎL GĂSIM PESTE TOT, ÎN GURILE ȘI PE GARDURILE CĂMINELOR NOASTRE. CÂND ROMÂNULUI ÎI VA PLĂCEA DE EL ÎNSUȘI (ȘI BINEÎNȚELES, VA PROCEDA ÎN AȘA MĂSURĂ ÎNCÂT SĂ AIBA MOTIVE PENTRU ASTA), ATUNCI ABIA EUROPA ÎȘI VA ÎMPĂRȚI JUCĂRIILE CU NOI.

Isteria în masă despre care se vorbește în Regatul Britanic își are sensul și este justificată, din păcate pentru mine și pentru tine, din același motiv. Nu, nu cred că suntem nespălați și plini de boli, dar suntem atât de doriți acolo cât ne dorim și noi, pe noi, aici. Știm cu toții vorba aceea, România este o țară minunată, doar oamenii din ea o strică. Extremismul lui Cioran de a refuza să vorbească românește pentru o perioadă și de a recunoaște cât de *umilit* se simte să poarte această dar prin naștere l-a închis în celebra lui mansardă, simțindu-se „salvat” gândind și vorbind numai franțuzește. Salvarea însă nu a putut fi permanentă, căci nu a putut niciodată să se detașeze de ceva ce nu există în realitate. Lupta dintre propria lui cultură, cu tot ce cuprinde aceasta, istorie, Carpați și regionalisme și cultura în care se asimilase și l-a asimilat nu a fost niciodată dreaptă. Poporul român se disprețuiește și chiar faptul că se disprețuiește este un motiv în plus de disprețuire. „Până și disprețul ni se pare un efort”. Poporul român este confuz. Poporul român nu are o istorie proprie, „căci a vegetat de secole”, iar „un popor devine națiune numai când ia un contur original

și își impune valorile lui particulare ca valabile universal". Poporul român nu are geografie; aspirațiile noastre teritoriale sunt încă vise: ce s-a întâmplat cu Moldova? Ce este Ținutul Secuiesc?

Nu pot să nu spun, că tot eram la Fun with Flags, era odată o fetiță și fetița asta a venit la școală cu un hidos accesoriu pe frunte, ce arăta ca steagul românesc. Știm cu toții de pe Facebook câte petiții online se semnează cu „Moarte ungarilor” sau alte afirmații la fel de absurde. Să nu uităm însă că pe când erau autonomi, ungurii au știut să se revolte împotriva altor asupritori (sovieticii), spre deosebire de românii care, cum spune iarăși Cioran, și-au „purta cinstit lanțurile”. Blestemul mioritic ne este caracteristic doar nouă, deci putem să ne deosebim astfel ca nație? Să fie doar o coincidență? Nu vreau să deranjez (uneori cred că îmi e totuși imposibil!), așa că am să las românii să se înjure pe românește și ungurii pe ungrește, dar o spun pentru că are relevanță în situația românilor din UK sau din restul Europei. Nu vreau decât să menționez cazul noemei Ținutului Secuiesc în mijlocul României ca fapt, fără să intru în polemice lor politice.

AȘA CUM ROMÂNII MANIFESTĂ OSTILITATE FAȚĂ DE UNGURI ȘI CHIAR FAȚĂ DE ȚIGANI, AȘA SUNTEM PRIVIȚI DE MEMBRII ȚĂRILOR ÎN CARE AM VREA SĂ TRĂIM, SĂ LUCRĂM ȘI SĂ NE CREȘTEM COPIII. CAMERON S-A PLÂNS, DISCRET, SUBTIL SAU LIKE AN ASS, AȘA CUM AM FACE-O ȘI

NOI DESPRE UNGURI, DESPRE ȚIGANI ȘI DESPRE NOI.

„Paradoxul de a fi [român] este un chin pe care trebuie să știi să-l fructifici, un cusur de care trebuie să profiți. Mărturisesc că am privit cândva ca pe o rușine apartenența la un popor oarecare, la o colectivitate de învinși, cu origini asupra cărora nici o iluzie nu-mi era permisă.

Credeam, și poate nu mă înșelam, că ne ivisem din drojdia barbarilor, din deșeurile marilor invazii, din acele hoarde care, incapabile să-și continue drumul spre vest, au eșuat de-a lungul Carpaților și Dunării, ca să se pri-pășească acolo și să somnoleze, gloata de dezertori la fruntariile Imperiului, scursura boită cu o brumă de latinătate. La așa trecut, așa prezent.

Și așa viitor. Ce încercare pentru juna mea semetie! Cum e cu putință să fii român? Era o întrebare la care nu puteam răspunde decât umilindu-mă-n fiecă clipă. Detestându-i pe ai mei, detestându-mi țara, cu țărani ei atemporalii, îmbătați de toropeală și parcă plesnind de buimăceală, roșeam pentru această ascendență, îi renegam, refuzat de veșnicia lor de mâna a doua, le respingeam certitudinile de larve pietrificate, reveria geologică. Degeaba căutam pe chipurile lor zvâcnirea sau măcar maimuțarea revolt-ei: maimuță, vai! agoniza în ei. De fapt, nu țineau ei oare de regnul mineral? Neștiind cum să-i mai îmboldesc, cum să-i însuflețesc, am ajuns să visez la o exterminare. Numai că pietrele nu pot fi masacrate. Spectacolul pe care mi-

foto: Corina Păcurar

ofereau îmi justifica și descumpănea, îmi hrănea și îmi reprima isteria. Și nu încetam să blestem întâmplarea ce făcuse să mă nasc printre ei.” Schimbarea la față a României nu este o schimbare propriu-zisă și probabil nu va fi niciodată. Nu vreau să înclin totuși spre pesimismul și scepticismul cioranian, cu toate că le simt până în măduva oaselor.

INCERTITUDINEA IDENTITĂȚII NOASTRE SE EXPLICĂ DUPĂ ETALONUL EUROPEAN SAU CHIAR DUPĂ UN OARECARE ETALON ROMÂNESC, ÎN CAZUL ÎN CARE ROMÂNESC DESEMNEAZĂ UN CRITERIU VIABIL, PRIN FAPTUL CĂ NU EXISTĂ ÎNCĂ.

Poporul de dezertori nu este un popor pur și simplu. Și un popor care nu există nu poate avea nici țară! Ce să împărțim cu alții și unde să mergem? Ce am face dacă am fi ei, cum punea ministrul întrebarea.

Aștept să primesc zilele astea scrisoarea de la Guvernul Britanic (SAAS, aici) în care să îmi fie confirmată bursa și pe anul universitar care vine, pentru că, vezi tu, *de aia*.

SUNT UN ROMÂN CARE VREA SĂ DEZERTEZE ÎNTR-O ȚARĂ ÎN CARE APA E MAI CALDĂ ȘI PÂINEA E MAI DULCE, ȘI DACĂ POT FI JUDECATĂ DE ANTIPATRIOTISM SAU CHIAR XENOFOBISM E DIN CAUZA JUGULUI MITURILOR FUNDAMENTALE, AL AUTODISPREȚULUI ȘI AL LENEI, PE CARE FĂRĂ SĂ VREAU LE-AM CĂRAT PESTE TOT CU MINE ÎN LUME.

Pe care încerc să le ascund, împreună cu păcatul originar al Evei, când văd un țigan pe străzile din Edinburgh, întinzând la trecători o șapcă cu F.C. Steaua. Ce să cred și cui să țin partea, mamei înseminate de Zburător, România, the *hoor* sau palatului adoptiv cu identitate de națiune și jucării noi? Mă întreb de ceva timp și m-am gândit să răbufnesc abia azi. Poate că are vreo importanță sau poate s-a nimerit să port aceeași bluză ca în poza de la buletin. *Mibay*. Motive sunt și am să tot găsec, atâta timp cât voi lupta pentru un loc pe care să-l pot numi „acasă”, fie că-i mama sau nu în el. Sfârșit.

A, stai...Trebuia s-o spun, partea a doua: Virgil, mulțumesc pentru frunză. There you go, that's it. Sfârșit.

Astrid Băgireanu a fost redactor-șef Alecart, este studentă în anul I la Edinburgh Napier University, Scoția

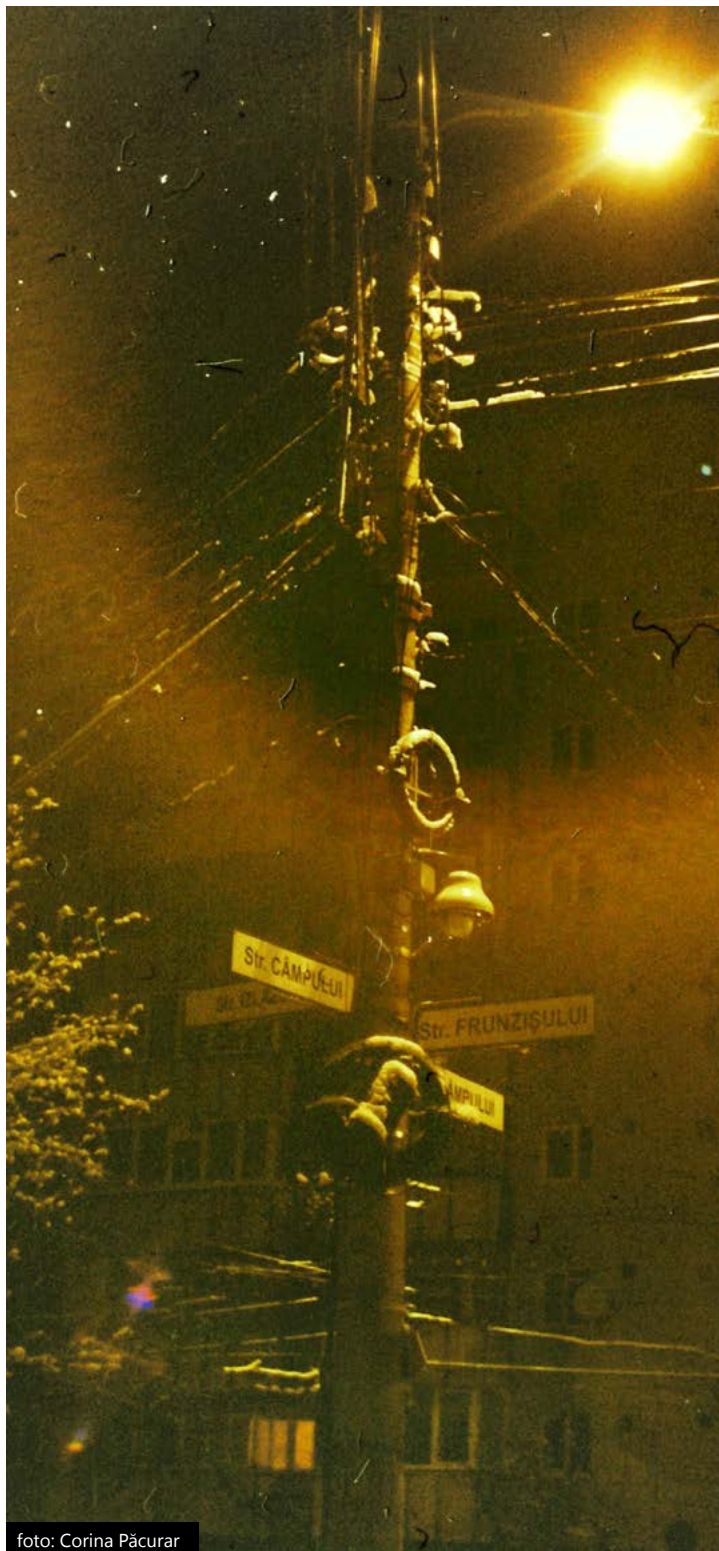

foto: Corina Păcurar

INTERVIU

Emil Brumaru

„Trebuie să citești literatură foarte bună, trebuie să ai jaloane, să nu citești la întâmplare. Dacă nu vă place ceva, să nu dați vina pe carte!”

„Nu doar frumusețea e importantă la o femeie. Te poți îndrăgosti de o femeie chiar datorită unui mic defect al ei, datorită unui gest care ție îți place”

Elif Shafak, scriitoare de origine turcă afirma în ultimul ei roman, Lapte negru, în care abordează condiția scriiturii feminine: „Chiar și astăzi, o regulă rămâne în picioare: bărbații care scriu sunt considerați în primul rând scriitori și abia apoi bărbați, pe când femeile care scriu sunt în primul rând femei și apoi scriitoare.” Care este opinia dumneavoastră față de această idee?

Si eu tot așa cred. Bărbați care scriu sunt căutați pentru că sunt bărbați chipeși? Unii sunt, e o întâmplare fericită să fii și frumos și poet bun. Ar fi exemplul lui Eminescu tânăr, căruia nu îi mai seamănă deloc Eminescu din ultimii ani, dinaintea morții. Eu cred că imaginea lui este idealizată. Și Nichita Stănescu era un bărbat frumos, era și un poet foarte bun.

Cred că Elif Shafak e feministă, pe dânsa o enervează asta. Pe mine mă enervează feministe-le. Tocmai acesta e farmecul lor, că sunt femei, nu? Poate fi o scriitoare bună, dar dacă e urâtă... îi citești cărțile, dar ca femeie ce să îți spună? Mă gândesc acum la scriitorii contemporane frumoase. Mereu a fost vedetă Ana Blandiana. Personal, le admir ca poete pe Ileana Mălăncioiu, Angela Marinescu, chiar dacă nu sunt niște femei trăsnet de frumoase. O poetă interesantă, foarte talentată și o femeie frumoasă era Mariana Marin. Este una dintre poetele bune ale noastre care s-au pierdut devreme. Simone de Beauvoir e o scriitoare bună, dar a fost o femeie îndrăcită. Feministele îmi sunt antipatice, ajung la un exclusivism: resping bărbații.

■ DINTRE PERSONAJELE FEMININE DIN LITERATURA ROMÂNĂ CARE V-A INSPIRAT?

Adela lui Ibrăileanu, este foarte activă și provocatoare. Și Doamna T. a lui Camil Petrescu, însă ea îmi plăcea când eram adolescent. Adela, în schimb, îmi place și acum. Mai este și personajul lui Breban din *Buna Vestire* – Lelia, extrem de seducătoare, la care se uită tot orașul când trece pe stradă. Breban realizează personaje feminine superbe. Un prozator uriaș!

■ SPUNEAȚI CĂ DOAMNA T. V-A PLĂCUT DOAR ÎN TINEREȚE. CUM VI S-A SCHIMBAT IDEALUL DE FRUMUSEȚE FEMININĂ DE-A LUNGUL TIMPULUI?

Nu doar frumusețea e importantă la o femeie. Te poți îndrăgosti de o femeie chiar datorită unui mic defect al ei, datorită unui gest care ție îți place, un gest mic, cum ridică o ață de pe jos, de exemplu. Unele au un soi de gingășie aparte, dar trebuie să o percepem. O femeie nu trebuie să fie foarte frumoasă ca să îți placă. Sunt femei frumoase care sunt reci. Unele femei frumoase chiar suferă, ele nu vor să fie admirate, ci iubite.

■ CARE PERSONAJE DIN LITERATURĂ VĂ ENERVEAZĂ?

Personajele, chiar să mă enerveze? Totuși, sunt fictive, chiar să nu mai pot trăi din cauza lor? Ai libertatea de a le completa prin fantezie, de a le aduce mai aproape de tine. Mă gândesc la Grușenka. Dostoievski are portrete de femei foarte frumoase. De Anastasia Fillipovna din *Idiotul* mi-a plăcut foarte mult, ea era cam isterică... În ultimul timp, a început să mă irite; citind de mai multe ori romanul, am observat că întotdeauna în prezența ei se află o femeie foarte frumoasă. Și dacă am revenit la frumusețe, și de Anna Karenina îmi place. Sau de Madame Bovary care caută dragostea cu adevărat. Vrea să fie iubită. Visează la ceva frumos, romantic. Emma Bovary o cam ia în freză, cei doi amanți vor carnea, nu sufletul ei. Se sinucide, ca și Anna Karenina, altă mare adulterină... De neuitat este dragostea sfișietoare, începută ca o simplă aventură, fără nici un orizont, din *Doamna cu cățelul*, novela lui Cehov.

■ ÎN OPERA DUMNEAVOASTRĂ CONSTRUIȚI IMAGINEA UNIVERSALĂ A FEMINITĂȚII?

Nu construiesc nicio imagine universală! Îmi plac femei foarte diferite (îmi plac și pițipoancele, și bidoancele, și botanistele, și mămicile rele de muscă, îmi plac și doamnele severe, cu funcții imposibile. Îmi plac și elevele, au ceva tulburător... și profele înțepate...), fiecare are farmecul ei.

„Scriitorii mari trebuie crezuți pe cuvânt, nu merită puși la îndoială niciodată”

■ CE POEȚI TINERI NE-AȚI RECOMANDA?

Pe Constantin Acosmei din Iași. Acosmei e unic. Pe el nu l-am descoperit eu. La un moment dat, Ovidiu Nimigean - și el un poet bun (dar cred că e mai bun pro-

zator), mi-a adus cartea *Jucăria mortului*. Ca orice poet bun, ca să nu spun mare, are un univers al lui, e foarte personal. Din Iași, a mai fost Petru Aruștei, căruia i-a fost publicată o singură carte de către Cezar Ivănescu cu mai mult timp în urmă. Din țară i-am remarcat pe tinerii Marius Ianuș, Dan Sociu, Radu Vancu și Ruxandra Novac. Este limpede că din Iași, acum, Constantin Acosmei e cel mai bun.

■ SUNTEȚI UN RĂSFĂȚAT AL CRITICII. CÂT DE IMPORTANTĂ ESTE CRITICA LITERARĂ ÎN POEZIE?

Nu aș spune că sunt un *răsfățat al criticii*. Așa vine vorba. Ce-i drept, nu m-a *trăsnit* nici unul. Critica e foarte importantă, totuși. E de ajuns să scrie câțiva, dar aceștia să fie buni (Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Alex Ștefănescu, Daniel Cristea-Enache, Dan C. Mihăilescu, Marius Chivu, Bogdan Crețu, Doris Mironescu). Opinia criticului îți face bine, *te unge la inimă*. Dar te gândești cu prudență: oare criticul chiar așa crede sau vrea doar să te laude? Există o îndoială și când ești laudat.

■ CUM VĂ RAPORTAȚI LA PREMIILE LITERARE?

Premiile fac bine, când le iei. Sunt unele premii destul de consistente, cel mai mare la noi este cel dat de fundația *Anonimul*, în valoare de 1 miliard de lei. Dintre scriitori, premiul a fost luat de Ileana Mălăncioiu și de Nicolae Manolescu. Și eu am fost nominalizat acum doi ani. Acestea sunt importante, căci îți oferă confortul financiar. Chiar dacă spun unii că nu ar fi așa, nu e adevărat. Premiile literare au o importanță materială, îți creează o stare de confort, care te lasă să scrii. Așa că e

foarte bine și ar trebui să fie mai mari. Nu, zău, ar trebui.

■ PE CARE DINTRE SCRITORII ROMÂNI I-AȚI PROPUNE PENTRU PREMIUL NOBEL?

Cărtărescu și Nicolae Breban. Breban pentru proză, el e cel mai solid scriitor. Așa de mult s-a demonetizat propunerea pentru Premiul Nobel, cine mai crede că se poate lua? Nu e obligatoriu să îl primească Cărtărescu, e posibil să îl ia cineva care nici nu se așteaptă. Sunt întâmplări din acestea: nici el și nici ceilalți nu cred că ar putea lua vreodată Nobelul. Blaga era de Premiul Nobel, de exemplu. Dar sunt atât de mulți scriitori mari care nu au primit acest premiu: Kafka, Joyce, Proust! Pentru a putea fi laureat ar trebui să fii tradus, mai ales în suedeză.

■ SE MAI CITEȘTE ASTĂZI POEZIE?

Eu cred că se citesc poezii între ei. Apoi criticii, uneori din obligație. Și câteva liceence exaltate. Nu cred că sunt mulți cititori de poezie la momentul actual. Cât despre publicat, sunt câteva edituri mici, dar și Polirom, Cartea Românească, Humanitas.

■ DACĂ V-AȚI ÎNTÂLNI CU EMINESCU CE L-AȚI ÎNTREBA?

Nu m-am gândit niciodată la asta. Cum să mă întâlnesc eu cu Eminescu? Ce să îl întreb? Poate cu Veronica dacă m-aș întâlni... ar fi mai tentant să discut cu ea. Pe Eminescu l-aș întreba unde e Veronica sau ce mai face

Ioniță Benea

Veronica...

■ CUM VI S-A SCHIMBAT VIZIUNEA FAȚĂ DE LITERATURĂ DIN COPILĂRIE PÂNĂ ACUM?

Cu timpul, capeți un soi de experiență. Dar trebuie să citești literatură foarte bună, trebuie să ai jaloane, să nu citești la întâmplare. Dacă nu vă place ceva, să nu dați vina pe carte. Dacă nu vă place Kafka, nu e vina lui, e vina voastră. Marii scriitori trebuie citați de mai multe ori, nu e tot timpul așa de simplu. Citești ca pentru examen la un moment dat: prima, a doua, a treia oară ți se pare de neînțeles, dar a patra vezi că nu e chiar așa. Scriitorii mari nu sunt numiți *mari* degeaba. Trebuie să pornim de la ideea că autorul e mai bun decât cititorul, nu că cititorul se plictisește sau că nu are timp. De asemenea, trebuie citite vârfurile – scriitorii considerați cei mai buni. Am citit *Don Quijote* de două ori, abia a doua oară mi-a plăcut cu adevărat. *Odiseea* am parcurs-o de vreo trei ori... c-o plăcere nebună! Flaubert e colosal în *Correspondență*. Ce bucurie am avut când cineva mi-a făcut rost de cele cinci volume de *Correspondență* apărute în *Pleiade*!!!

Nabokov, care este un mare scriitor de origine rusă, are niște cursuri de literatură în care îl rade pe Dostoievski. Îi exaltă, în schimb, pe Cehov și Tolstoi. Eu consider că este o gafă, o hachiță.

George Călinescu este un mare critic, fermecător la citit, are umor, dar nu-l percepe deloc pe Blecher, deși la ora asta e considerat cel mai mare scriitor român, mai ales prin romanul *Întâmplări* din irealitatea imediată care trebuie recitat de mai multe ori ca să-l puteți înțelege, să-l poți cumva retrăi pe pielea ta... Scriitorii mari trebuie crezuți pe cuvânt, nu merită puși la îndoială niciodată...

Harold Jaffe

Harold Jaffe este autorul a 20 de cărți, printre care amintim Paris 60, Anti-Twitter, Jesus Coyote, 15 Serial Killers și recentul Revolutionary Brain.

Jaffe predă creație literară la San Diego State University și e Redactor-șef la revista de renume Fiction International.

Proza lui se sutuează la răscrucea dintre jurnalistică, politică și ficțiune, pornind de la știre și explorând un "datum" nevăzut de public, partea umbrită a întâmplărilor din realitatea imediată.

Interviul a fost realizat de Joseph Haske pentru Rampike, sept. 2013. Traducere pentru Alecart și prescurtare: **Liana Vrajitoru Andreassen.**

JOSEPH HASKE:

În noua dv. carte, *Revolutionary Brain (Creierul revoluționar)*, vă referiți la propriile texte drept "eseuri sau quasi-eseuri". Pe câteva le-am citit în diverse jurnale unde le numeați "docufiction". Cum vedeți această distincție între genurile literare?

HAROLD JAFFE:

Cultura oficială pare compusă din discursuri multiple: știri, discuții despre sport, discuții tehnice, retorica politică, rugăciuni la micul dejun, discuții despre artă etc. De fapt, toate acestea sunt momeli, variante ale amuzamentului producător de bani menite să-i izoleze și mai mult pe americani de ce-a mai rămas din problematicul timp real.

Mimesis nu înseamnă, în mod strict, a fotografia timpul și locul în care te afli. Cu toate acestea, suntem cu toții legați strâns de cultura noastră muribundă, iar unii dintre noi, cel puțin, simt un impuls de a o înregistra. În *Revolutionary Brain*, eu imit cultura oficială pentru a o jecmăni. Pentru asta, împletesc aceste genuri așa-zis diferite, încât nu mai păstrez o demarcare clară între proză, vers, ficțiune, non-ficțiune, teorie și minciuni de zi-cu-zi; iar scopul întrepătrunderii între aceste genuri aparent distincte este de a extrage din ele subtextul ideologic.

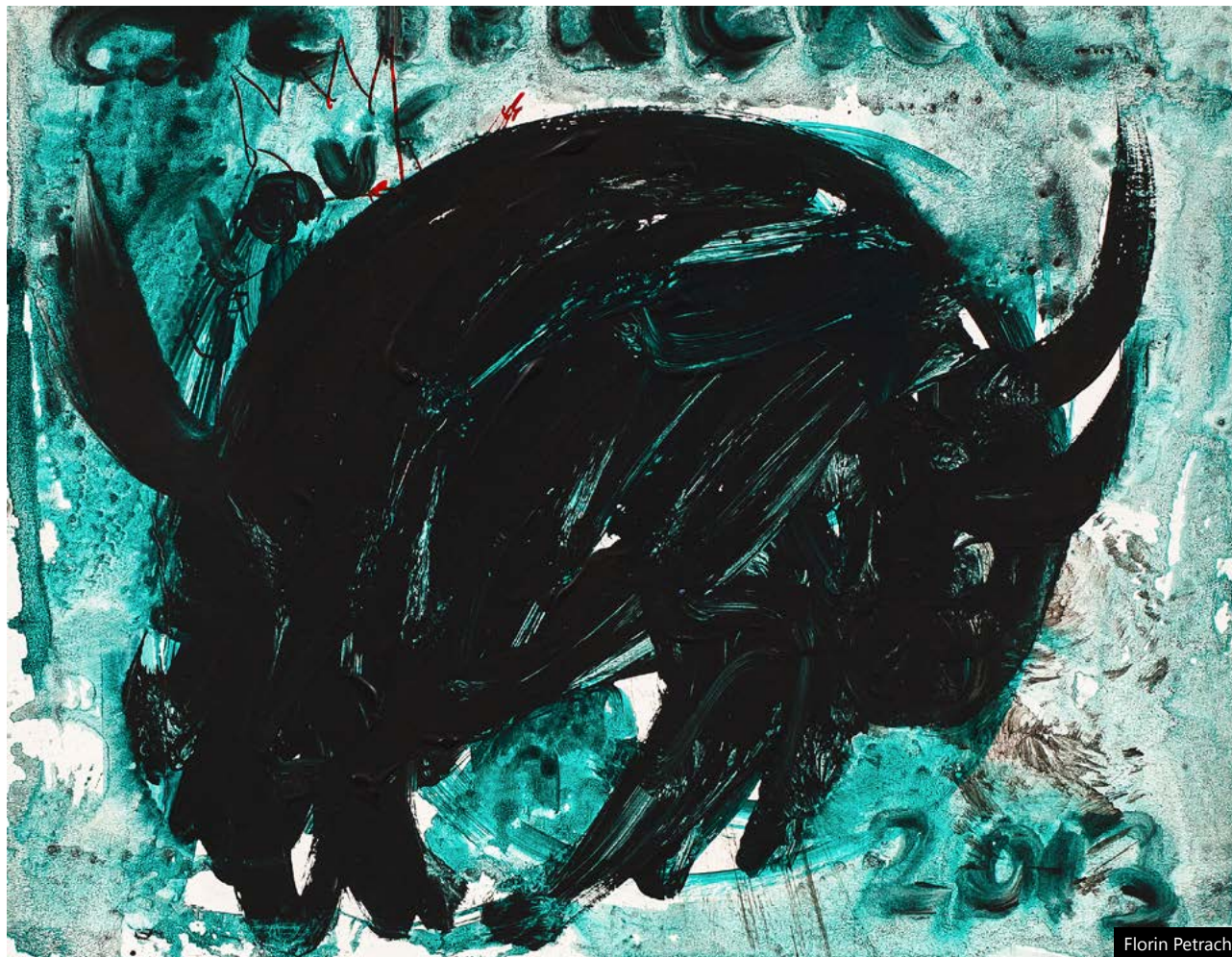
Cititorii m-au întrebat despre lista lungă de site-uri porno pe care am intitulat-o "Revolution Post-Mill" (revoluție post-milenară). Odată cu triumful tehnologiei, listele (și catalogurile) au devenit discurs de bază. Dacă vreți să vă convingeți, aruncați un ochi pe orice site MSN. Cele mai obscure informații sunt acum recuperabile și toate aceste "date" condensate ne dau senzația de consistență. Și bineînțeles, avem în față doar o altă versiune a industriei de amuzament – de consum. Sunt liste pe canalul ESPN, ca de exemplu în baschet, câți fundași dominicani mai tineri de 26 de ani mănâncă burrito cu carne între partea a șaptea și a noua a jocului.

Însă lista de site-uri porno, pe care în mare parte le-am "manipulate", funcționează în special în contrast cu "lista" cu care încep volumul, aceea a persoanelor condamnate la moarte în Texas, cărora li s-au permis 3 minute pentru a recita niște ultime cuvinte înainte de a fi executați. Ambele liste sunt interzise în mod oficial, cu diferența că lista porno e interzisă cu scopul de a fi căutată. Cu moda între tineri de a trimite mesaje sexy (sexting), de fapt ei se izolează de orice altă activitate, exact ce vrea de la ei cultura oficială.

JH: Începeți *Revolutionary Brain* cu lista "Death in Texas" (Moarte în Texas) și încheiați cu lista de pornografie "Revolution Post-Mill". Ați explorat în mod frecvent

Ionitã Benea

Florin Petrachi

conceptul de eros/thanatos în alte volume. Ce fel de revoluție propuneți prin juxtapunerea mai multor tipuri de discurs în *Revolutionary Brain*?

HJ: Contrastul dintre "Death in Texas" și "Revolution Post-Mill" este menit să exemplifice degradarea disensiunii etice. Pornografia online, ca și publicitatea care vinde sexualitatea, se presupune că este tabu, însă de fapt e foarte accesibilă, spre delectarea (și izolarea) oricui o vrea. Aceasta e intenția culturii oficiale, chiar dacă pare să condamne pornografia, sponsorizată în principal de corporații. Ca și naziștii, crocodilii și ucigașii în masă, site-urile porno sunt condamnate în timp ce sunt consumate.

Pe de altă parte, disensiunea clasei sărace este tăiată la rădăcină. Ceea spun condamnații la moarte în cele 3 minute e departe de a fi trivial. Eu le-am acordat dreptul de a fi auziți.

JH: Care e potențialul literaturii de a incita revoluția într-o epocă în care masele sunt influențate în principal de efecte vizuale și de mediul digital? Credeți că arta în sine e în criză?

HJ: Diferența între arta serioasă și arta frivolă s-a erodat. Citește cu voce tare un fragment din Yeats, apoi un fragment din vreun poet contemporan mărunț și ai să vezi că mulți americani îl vor prefera pe cel mărunț. Artă, acolo unde mai are vreo însemnătate, nu mai e definită ca pe vremuri. Un "intelectual" în zilele noastre este, pentru multă lume, cel priceput la tehnologie, fără mari tangențe cu arta, filosofia, istoria, limba etc.

JH: În eseu "Crisis Art", cineva remarcă: "arta crizei are o energie și o forță de concentrare care compensează lipsa relativă de rafinament". Sunteți de acord cu o astfel de părere? Activismul e mai important decât esteticul?

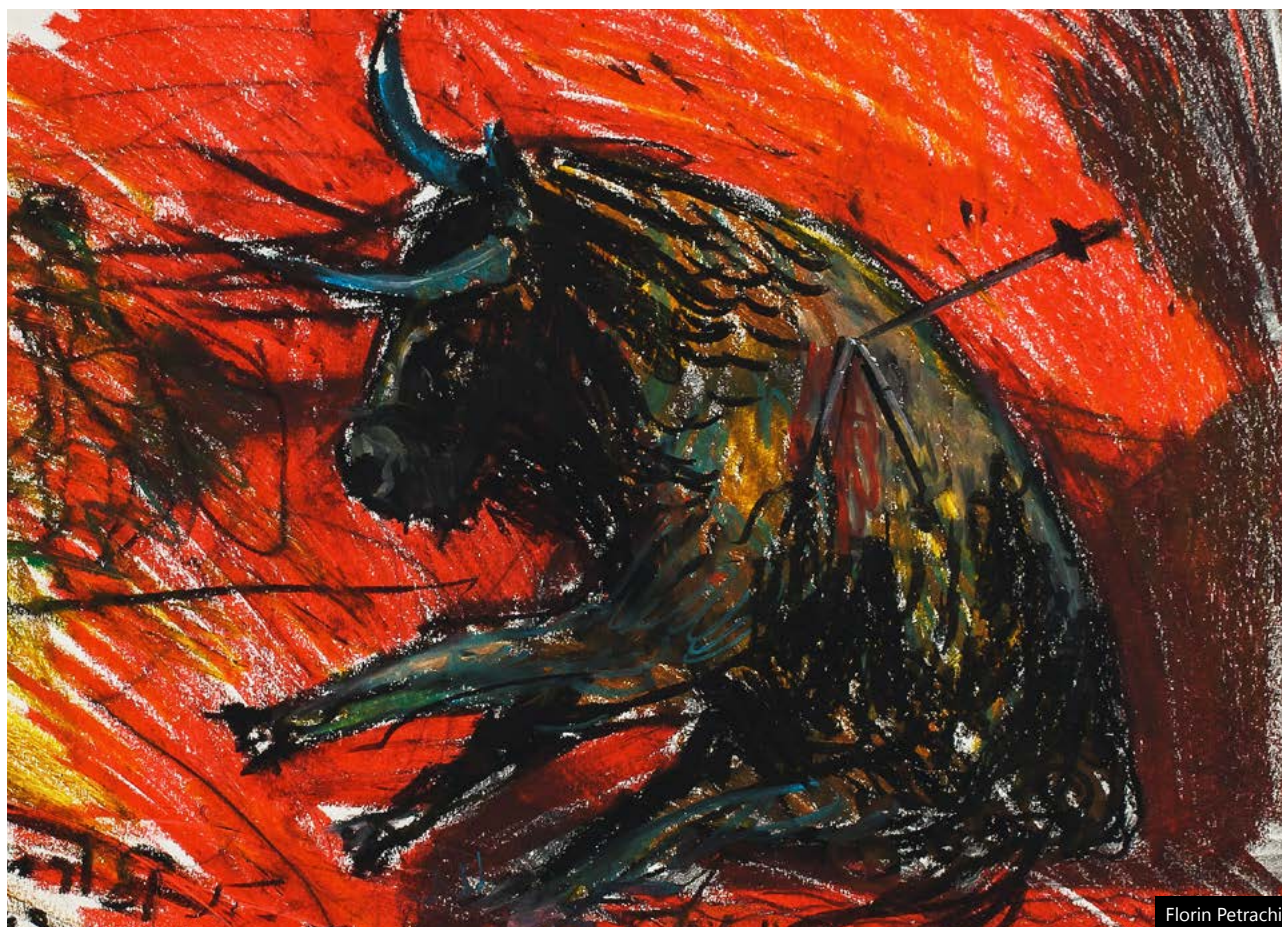
HJ: În "Crisis Art" încerc să mă adresez celor care interoghează arta activistă, în ce privește dependența ei de o cauză proximală fără de care nu mai poate respira. Eu cred ca respirația, vibrația ei va continua chiar după încetarea cauzei imediate, dată fiind stringența, pasiunea și, în unele instanțe, energia colectivă a artei respective. Să ne gândim la reacția organizației „Act Up” la criza SIDA, în care cultura instituțională i-a demonizat cu cruzime și ignoranță pe toți artiștii homosexuali din anii '80 și începutul anilor '90. „Act Up” a protestat cu pancarte, broșuri, instalații, intervenții fizice și proiecte artistice precum „Quilt Project”. Peste 50 de ani, aceste creații artistice vor fi privite diferit, dar își vor păstra o bună parte din energie.

JH: Un aspect al artei dvs. care continuă să impresioneze este tranziția dintre texte. Cum treceți de la un subiect la altul în cartea de față? Ne puteți spune mai mult despre cum ați structurat *Revolutionary Brain*?

HJ: Montajele mele (așa le numesc eu) imită, dar și subminează ispitele industriei de mass-media și consum. Am spus mai sus că intenția mea în scris e dialectică, mai precis încerc să dramatizez transformarea culturală a "informației" fără limite și discursului serios (și cu reputație) în amuzament de consum. Am spus cu altă ocazie că înghit otravă și o dau afară sub formă de interogație, artă interogativă.

Paragrafele de o singură propoziție îmi dau libertatea de a cămi în direcții neașteptate și de a zgudui cititorul cu un discurs contra celui oficial. Sigur că ideal ar fi să șocheze cititorul și să-l trezească sau, dacă nu, măcar să-l șocheze. Orice e mai bine decât amorțea din momentul acesta de cumpănă în istoria lumii.

Iar când creatura-iobag nu reușește să scoată decât un be-e-e, vreau să fie un be-e-e răsunător și să fie auzit.

Florin Petrachi

C O N C U R S U R I Ș I O L I M P I A D E

CITITORUL DIN MINE. CONCURSUL NAȚIONAL DE
INTERPRETARE CRITICĂ „MIHAIL IORDACHE”, SUCEAVA, 2012

CE-ȚI SPUN (DESPRE) ROMANELE PE CARE NU LE-AM CITIT...

- FRAGMENTE DIN LUCRĂRI ALE PARTICIPANȚILOR -

Sindromul de panică în Orașul Luminilor

de Matei Vișniec

Sabine-Marie Țăranu, „Petru Rareș” Suceava,

MARELE PREMIU

Sentimentul umilinței în raport cu cartea este de natură profund organică, moștenind conotații de ordin sacru, legi biblice. Durerea renunțării, înfrângerea unui orgoliu în favoarea cărții (în fază inițială, un fapt al abstractului) este surprinsă în valența cea mai expresivă, cea mai umană. În formulă cărtăresciană: „De multă vreme mă simțeam aruncat la pubelă, în afara circuitului, rămas undeva pe margine, sau pus pe margine (ca un sandwich mâncat pe jumătate...)”. O carte a umanului, a explorabilului și a inepuizabilului.

Nu ar fi fost deloc surprinzător să găsec pe ultima pagină sintagma: “To be continued...”. Domnul C. e îndrăgostit de sălcii la fel ca tatăl său. Domnul C. e liceanul timid care calcă pletele sălciilor când valsează și copilul bun care rupe capurile păpușilor, pătându-și mâinile cu cauciuc și mohair. Cu sadismul criminalului inocent în demența sa. Domnul Cambreleng rămâne un curtezan la curtea poveștii. Care se cere citită, recită și sorbită în vene cu simpla autoritate a faptului că a fost scrisă. Noi? Mai puțin cu un orgoliu. Mai numeroși cu o poveste. „Pețiți” de domnul Cambreleng.

Astrid Băgireanu, „Octav Băncilă” Iași,

PREMIU SPECIAL

Ești scriitor. Te cheamă tot ceva în „-escu”, ca pe alții, însă te-ai deosebit toată viața prin inițiala tatălui. T. T de la tâmpit. De la țcănit, dacă e s-o luăm așa. Te crezi țcănit pentru că scrii despre fantasmale tale erotice... Îți place să inserezi detalii culturale, parte din viața de intelectual, spre care aspiți tu în secret și mama ta cu voce tare. Și totuși, poveștile tale tot dintre picioarele nevestii au ieșit. Ale cărei neveste?

A ta? Nu, tu ești căsătorit cu proza. Ești un contemporan, doar știi că se va scrie despre tine în manualele fiilor tăi. Ai cui fii? Ai tăi? Doamne iartă, fiii tăi sunt cărțile de poezie. Cărți despre care au scris amicii tăi și în care te-au scârbit cu megalomanii după care, într-un fel, tânjeai. Doamne, care prieteni?

Nu ai tăi. Tu ești singur, -escule. Ești cratima care leagă întotdeauna părți de vorbire mai importante ca tine. Ești un substantiv, ca toată lumea. Vrei să fii sincer: „Na, uite, sunt un substantiv!” le spui. Dar nu te bagă nimeni în seamă, nu-i așa? Oare de ce, -escule? Oare pentru că și ei sunt substantive? Ai încercat și altă metodă? „Sunt un adjectiv!” O, pare-mi-se, o schimbare. Doi deja au întors

capul după tine. „Sunt un pronume! Sunt o interjecție!” Fir-ar să fie, vezi că se poate? Deja ai captat atenția în-tregului bulevard. „Sunt un semn de exclamare! Sunt o unghie! Sunt o lingură!”

Anais Colibaba, Colegiul Național Iași,

PREMIU SPECIAL

Cambreleng, cel ce ajunge să se cunoască pe el și pe colegii săi cel mai bine, este desenat în linii foarte vii, cuvintele sale poartă inteligența unui om ieșit din tipare, curajos, ce le provoacă tinerilor foame de creații nemuritoare și le vindecă rănilor provocate de lumina agresivă a lumii ce face totul la vedere (dar care, în niciun caz, nu vede TOT, așa cum aspirau tinerii în visurile pământului mai demult).

Larissa Danilov, „Octav Băncilă” Iași,

PREMIU SPECIAL

Astfel, fie ne conformăm societății, adoptând un stil potrivit unui om mai obișnuit, fie mergem pe aceleași principii din **Sindromul de panică în Orașul Luminilor**, scriind pentru „un singur cititor, iar acest cititor nu poate fi altcineva decât autorul jurnalului respectiv”. Creatorul și creația. Echilibrul premeditat de un autor afundat el însuși în „contextul căderii”. Singura problemă ar fi să nu rămânem blocați în propria noastră groapă a unui Oraș al Luminilor stins de propriile noastre scurt-circuituri ...

Elisabeta Maruseac „Petru Rareș”, Suceava,

PREMIU SPECIAL

Trecând de partea cealaltă a baricadei, găsim scriitorul. Singur și adeseori închis într-o cutie de metal a tristeții, el poartă în sine germenii unei cărți. Și iată că descoperim romanul **Sindromul de panică în Orașul Luminilor**. Cartea în care scriitorul învață cum să scrie. Cum să elibereze povara din cugetul său. Trebuie menționat de la bun început că lucrarea dobândește consistență (și, deci, valoare) prin faptul că se compune, în realitate, din mai multe cărți. E ca și cum am deschide copertă după copertă. Ca o păpușă matrioșcă.

Alexandra Masgras, „Octav Băncilă” Iași

PREMIU SPECIALĂ

Sindromul de panică constituie frânturi ale conștiinței individuale menite să avertizeze prezența

a ceva „sinistru și indigest”, a factorilor exteriori ce impun transformarea în „omul nou”. Ședințele de reabilitare a încrederii în sine au ca scop stabilirea obiectivului de a scrie cartea unică, înlocuind tot ce este personal cu un interes comun: „Uneori ne obligă să începem o poveste, dar să ne oprim la jumătatea ei, partea a doua urmând să fie scrisă de altcineva”.

Mădălina Tvardochlib, Colegiul Național Iași,

PREMIU SPECIAL

Gădesc două căi de interpretare a acestei senzații pregnante că raportul de importanță al personajului a fost schimbat. Prima: Vișniec nu și-a dat seama cât de departe se lasă purtat de mirajul și fascinația pentru tipologia protagonistului excentric. Deci o transpunere naturală, poate prea comodă, și o intuiție a posibilelor valorificări, dar care a fost nefericit așezată. Cealaltă: o încercare voită a unei noi tipologii de sensibilitate modernă. Într-un fel simt că am plutit din **Creație** (Zola) într-un experiment social instaurat sub pretextul condeiului. Ca să pun degetul pe rană, aș afirma că ceea ce se petrecea de fapt la acele întâlniri era ca o tiranie spirituală a celor care, fie din derută, fie din slăbiciune, își lăsau atât autonomia scriiturii, cât și sensibilitatea mutilate prin tertipurii inventate.

FEM

de Magda Cârneci

Iasmina Maria Răceanu, „Petru Rareș”

PREMIUL II

Când deschizi o carte, îi deschizi, de fapt, porțile (spre un nou „TU”). Sufletul îți bate cu putere, se îmbracă într-un veșmânt nepurtat, dar în care se regăsește și care îl reinventează. Te reinventează metamorfozându-te într-un spirit creator. Într-o speranță. Sau, dacă ai curaj și te aventurezi până la capătul Căii Lecturii, te transformi într-un geniu; dar cred că e muuuult până acolo.

Citind un jurnal, îți deschizi aripile spre nou, spre cuvânt, cred că și spre libertate! Asta tocmai ai făcut tu acum. Ai pășit în universul meu și mi-ai reconstruit gândurile. În sfârșit, am fost un „mijloc de transport” spre căi, vise și vârste uitate. Am fost o carte citită de tine. Sau, altfel spus, o imagine... acum vie!

BRENDA ISTRATE:

TALENTUL ESTE DOAR PRIMUL PAS ȘI NU E SUFICIENT PENTRU O DEVENIRE ULTERIOARĂ.

BRENDA ISTRATE este elevă în clasa a XII-a la Colegiul Național Iași, secția matematică-informatică, a participat la faza națională a Olimpiadei de limba română din clasa a V-a până în a XII-a (excepție clasa a VI-a); a luat Premiu Special în clasa a V-a și Mențiune până în clasa a X-a; în clasa a X-a a luat premiul II, iar în ultimii doi ani Premiul I; anul acesta s-a calificat la faza internațională. De asemenea, a participat și la faza națională a Olimpiadei de istorie, în clasele a IX-a și a X-a, unde a obținut Mențiune, respectiv Premiul III. A publicat articole în revista școlii „Spre lumină” și în „Alecart”.

CUM ARATĂ O ZI DIN VIAȚA UNUI OLIMPIC?

Cred că o zi din viața unui olimpic este o zi relativ normală. Nu cred că suntem prin ceva diferiți față de ceilalți, doar că efortul pe care îl depunem pentru a ne atinge anumite țeluri este un pic mai mare. Astfel, timpul nostru liber este dedicat unei pasiuni și aceasta este olimpiada. La fel cum alții sunt interesați de arta fotografică, de teatru sau operă, de muzică sau practicarea unui sport, noi, olimpicii, ne dedicăm timpul pregătirii pentru olimpiadă.

ÎN CE MĂSURĂ DETERMINĂ PARTICIPAREA LA OLIMPIADA DE LIMBA ROMÂNĂ FACULTATEA PE CARE DOREȘTI SĂ O URMEZI?

În ceea ce mă privește, nu m-a influențat Olimpiada de Limba și literatura română foarte mult, întrucât doresc să urmez Medicina, deci ceva diametral opus, însă consider că olimpiada de literatură română m-a ajutat în formarea mea ca om și la conturarea unei viziuni asupra lumii. Literatura va rămâne cu siguranță o pasiune și în viitor.

DACĂ AR FI SĂ DEFINEȘTI ÎNTR-UN SINGUR CUVÂNT CHEIA SUCCESULUI LA OLIMPIADĂ, CARE AR FI ACESTA: TALENT, MUNCĂ SAU AMBIȚIE?

Cred că muncă susținută și de ambiție. Nu pot alege un singur cuvânt. Talentul este doar primul pas și nu e suficient pentru o devenire ulterioară.

DE CE AI ALES ANUL ACESTA OLIMPIADA DE LIMBA ROMÂNĂ ȘI NU PE CEA DE FILOZOFIE?

În primul rând, a fost o decizie luată cu sufletul, pentru că particip la Olimpiada de Limbă și literatură română din clasa a V-a, calificându-mă de fiecare dată la etapa națională, și chiar dacă anul trecut am luat premiul I și am atins un maxim al performanței, am dorit să închei într-un mod ciclic, revenind la aceeași olimpiadă. O a doua perspectivă a fost cea pragmatică, având în vedere că sunt la

o clasă de matematică-informatică și limba română, spre deosebire de filozofie, este obiect de bacalaureat. Atunci, am ales participarea la olimpiadă și pentru pregătirea examenului final.

Într-adevăr, în cazul olimpiadei de Limbă și literatură română, nu poți fi sigur că punctajul va fi cel pe care îl aștepți, deoarece ține foarte mult de gradul de înțelegere al profesorului în raportarea la text.

CE PROFIL ARE OLIMPICUL LA LIMBA ROMÂNĂ: DE SCRITOR, DE CRITIC LITERAR SAU DE SIMPLU CITITOR?

Cred că Olimpiada de Limba română, în formatul ei actual, creează un om de cultură, un om care poate să privească lumea din multiple perspective și poate să emită păreri critice asupra unui subiect sau a altuia. Nu doar scriitor sau critic, ci un om care să îmbine aceste două ipostaze.

CÂT DATOREAZĂ OLIMPICUL LA LIMBA ROMÂNĂ PROFESORULUI?

Profesorul este în primul rând un îndrumător, care ne deschide calea spre lumea literaturii și ne **relevă** anumite elemente esențiale care contribuie la pregătirea olimpiadei. Cred că are un rol esențial în primul rând în identificarea tinerilor care au deschidere spre acest domeniu și apoi în îndrumarea lor ulterioară. Astfel, se creează o relație de simbioză între cei doi și se ajută reciproc. Prin

olimpicul la română și profesorul ia contact cu o altă perspectivă.

EXISTĂ PREJUDECATA CĂ OLIMPICUL LA LIMBA ROMÂNĂ ESTE PRIZONIERUL UNOR CLIȘEE. CUM TE RAPORTEZI LA ACEASTĂ PREJUDECATĂ?

Olimpiada de Limba și literatura română, la momentul actual, tinde spre sublinierea originalității fiecărui tânăr. Nu cred că există o formulă specifică pentru un eseu premiat, pentru că fiecare olimpic are propriul stil și în momentul în care se încearcă să i se impună un anumit tipar, să folosească anumite clișee, atunci i se știrbește din originalitate.

ESTE OLIMPIADA DE LIMBA ROMÂNĂ ATÂT DE SUBIECTIVĂ PE CÂT SE SPUNE? PUNCTAJUL REFLECTĂ TOT TIMPUL VALOAREA REALĂ A OLIMPICULUI?

În mod cert, subiectivismul joacă un rol important în cazul olimpiadei de română, pentru că sunt implicate mai multe viziuni, anumite perspective asupra unei opere literare și pot exista anumite discrepanțe între ceea ce dorește și ce crede olimpicul și, respectiv, ceea ce crede profesorul corector. Într-adevăr, în cazul olimpiadei de Limbă și literatură română, nu poți fi sigur că punctajul va fi cel pe care îl aștepți, deoarece ține foarte mult de raportarea al profesorului corector la text. Dacă ești bine pregătit, ai un orizont cultural solid și te adaptezi la situații noi, atunci te poți aștepta la un punctaj mare, dar nu poți avea certitudini niciodată. Nu am mers niciodată la olimpiadă cu siguranța că „Da, voi reuși!”. Depinde foarte mult de ceilalți.

Om de litere nu mai este astăzi apreciat ca altădată și olimpicii la literatură se reorientează.

DE CE CREZI CĂ OLIMPICUL LA ȘTIINȚE EXACTE ESTE MULT MAI VIZIBIL ÎN PRESĂ DECÂT CEL DE LA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ?

Consider că ceilalți sunt mai vizibil în presă, deoarece există o prejudecată conform căreia este mult mai greu să te pregătești pentru o olimpiadă de profil real. Totodată, trăim într-o societate în care accentul pe obiectivitate, pe științe, pe exactitate este pus mai mult decât accentul pe cultură și pe originalitate. În aceste condiții, în care se încearcă găsirea unor puncte de echilibru ale ființei bazându-se pe știință este normal ca și elevii din aceste

foto: Alecart

domenii să fie mai admirați.

CUM EXPLICI CĂ ÎN ULTIMII ANI OLIMPICII DE LA LIMBA ROMÂNĂ NU S-AU REMARCAT ÎN CADRUL LITERATURII ?

E adevărat, mulți olimpici nu s-au remarcat, spre deosebire de colegii de la profilul real, deoarece majoritatea nu aleg să urmeze o facultate în acest domeniu și să își dezvolte pasiunea, din același motiv – al deschiderii spre viitor pe piața muncii. Într-adevăr, omul de litere nu mai este astăzi apreciat ca altă dată și olimpicii la literatură se reorientează. Mai mult, sunt mulți olimpici la limba și literatura română care se orientează pe partea de critică și nu sunt buni literați pe partea imaginării de noi universuri.

Am fost impresionată, în ceea ce privește acest proiect cultural (n.red. Alecart), de diversitatea tematică pe care o regălesc în această revistă. O adevărată revistă de cultură!

În ultimii ani, diplomele obținute la olimpiade nu mai sunt atât de apreciate sau relevante, comparativ cu activități precum munca de voluntariat. Ce crezi despre această schimbare a valorilor, cele sociale fiind mult mai căutate, în defavoarea *performanțelor academice*?

Consider că este o situație relativ de înțeles pentru că societatea se află într-o criză, o criză privind comunicarea dintre indivizi și o criză privind mediul. Majoritatea activităților de voluntariat fiind orientate înspre interre-

laționare și respectiv, revalorificarea ecologiei. Însă, totodată, nu consider că reușitele pe plan academic ar trebui să fie lăsate deoparte, pentru că și acestea contribuie la fundamentarea unei societăți.

CE REVISTE LITERARE SAU CULTURALE CITEȘTI?

Nu citesc reviste literare. De obicei citesc „History”.

CE SCRITORI TE-AU IMPRESIONAT DIN LITERATURA ROMÂNĂ CONTEMPORANĂ?

Am luat contact relativ târziu cu postmodernismul românesc, dar am rămas impresionată de Mircea Nedelciu în ceea ce privește proza. Am citit chiar recent *Zmeura de câmpie* și în acest roman este reprezentată simptomatologia lumii postmoderne care încearcă și își recapete o identitate și un simbol. Și Nichita Danilov m-a impresionat, pentru că în proză are un stil diferit de cel din poezie.

CÂND AI AUZIT PRIMA DATĂ DE ALE CART?

Acum trei ani, căci și Colegiul Național face parte din acest proiect cultural. Eu am fost implicată în revista școlii, „Spre lumină” și am fost interesată și de „Alecart”. Am fost impresionată, în ceea ce privește acest proiect cultural, de diversitatea tematică pe care o regălesc în această revistă. O adevărată revistă de cultură!

Întrebări cu răspuns scurt:

(Nota redacției: Toți scriitorii/criticii de mai jos au fost la Colegiul Național la invitația redactorilor „Alecart”)

Daniel Cristea-Enache sau Bogdan Crețu?

Bogdan Crețu.

Angelo Mitchievici sau Antonio Patraș?

Angelo Mitchievici.

Florin Lăzărescu sau Lucian Dan Teodorovici?

Teodorovici.

Au consemnat: Alexandra Masgras și Andreea Dragu

INGREDIENTE ÎN REȚETA OLIMPIADEI

Iasmina Răceanu, CNPR

Nu cred că există multe rețete de succes. Sunt doar câteva, dar cu siguranță nu pot fi aplicate pe toate materialele. Eu m-am gândit că aș putea fi o parte din rețetă, un ingredient propriu, modelându-mă, până la final, cu tot felul de bucăți de gânduri. Nu știu cine m-a scris în carnetul de rețete al mamei, dar cred că acel cuvânt care m-a șoptit avea atâta viață, încât din viața deja dăruită mie a mai luat naștere încă una, pe care am oferit-o mai departe pasiunilor mele. În rețeta în care mă aflu am mai adăugat și condimente care sunt doar ale mele. Ce-a ieșit cu adevărat nu știu – sau aș putea bănuși, dând de un puternic sens încrînat. Eu sunt aplicantul rețetei de care vă tot vorbesc. Tot o scriu, o „cuvântez”, uneori simt că trebuie să îi dau o culoare... și paleta de cuvinte se transformă, parcă fără să vreau, într-un mulaj din care îmi extrag culori, culori pe care ba le pulverizez prin aer, ba cărora le fixează corpurile fluide, cu multă grijă, de foaia de hârtie. Totul e un joc: „cedez inițiativa cuvintelor” – în care sunt – ori mă dedic unei culori. În ultimul timp, am încercat să le îmbin pe amândouă, reușind să alcătuiesc un întreg din toate.

Cu această fericirea m-am simțit înconjurată de o bulă de aer în care pluteau fragmente de cuvinte. M-am simțit obligată să le culeg, să mă ofer lor, pentru a le aranja, pentru a le stabili o ordine. În scurt timp, mi-am dat seama că acele cuvinte sunt, de fapt, rupte din mine, iar eu ar trebui să le unesc – precum o puzzle – pentru a mă re-culege, sau reconstrui – din același bucăți, dar folosind un alt model. Nu putea fi doar o acțiune exterioară, ci a trebuit să mă alipesc de-adevăratelea celui „corp-cuvânt”, numai așa putându-mă re-țese.

Practic, mi-am luat firele Imaginației și am început să cos tot felul de interioare din mine. Tot ce a urmat a fost o... atașare de limbă. Dar chiar o atașare. Un continuu dialog, cu replici infinite. Abia de-atunci am început să simt cu adevărat cuvântul, să știu că el are un înveliș, o coajă, pe care eu - păpușarul abil - trebuie să o dau jos, pentru a pătrunde în sensul lui, prin forța lui. Am aflat regulile jocului scriitoricesc și... am pășit cu doza mea de culoare pe câmpurile vaste ale literaturii și am început să o aranjez după cum mi-a fost mai drag. Bineînțeles, de la primul pas făcut pe acel teritoriu mi-am dat seama că va trece mult până voi picta cuvintele ce fug spre Literatură,

căci mai mult Literatura își înmoaie propriul penson în culoare și îmi metamorfozează într-un alt înveliș de culoare, aparent necunoscut, pigmentul ce trăiește în mine. Am reușit să gădesc, totuși, un echilibru. Am luat cuvintele la întâmplare și le-am aruncat în mijlocul teritoriului meu literar, văzând că toate ingredientele menționate în rețetă își fac efectul. Așa am ajuns, pe această foaie de hârtie, să scriu pentru voi. M-am aliat, mai pe înțeles, teritoriului olimpicului. Totul părea conturat de emoție. Deși ea nu poate decât să te domine, tu, „culegătorul de semne”, trebuie să ascuți cuvântul din spatele ei și să-l inspire.

Până ce toată agitația trece. Când mă gândesc la ceea ce scriu, adică la OLIMPIADĂ, trebuie să recunosc că totul trece prin mine ca un fior. De parcă axonii cuvintelor mele s-au prelungit prin mine și mă invadează cu emoție. Cu „post-emoție”, mai degrabă. E ca la Jocurile Olimpice, cu precădere ca la gimnastică: îmi știu dificultatea, începe să conteze numai „nota de la execuție”. Rămâne ca la sfârșitul exercițiului meu să văd dacă mi-am respectat valoarea elementelor, elemente analizate, mai apoi, de juriu - echivalent cu Comisia Centrală de la olimpiadă. Nu știu ce gimnastă am fost la olimpiada de anul acesta, nici măcar nu cunosc aparatul la care am fost premiată. Cred că a fost o combinație de „de toate”: sărituri - pentru că am zburat prin aerul împrăștiat de cuvinte; bârnă - pentru că totul a funcționat cu un bun control al emoțiilor; paralele - pentru că a trebuit să jonglez între mine (bara cea mică) și Literatura (bara cea înaltă), fiind un soi de puncte comune între ele; solul - unde s-a fixat revenirea mea pe pământ.

A fost, înainte de toate, o călătorie frumoasă printre noi toți, dar cumva, totuși, doar prin mine. Am pictat tablouri frumoase, care se vor transforma în granule puternice, vor intra în substanța amintirilor și se vor dizolva ușor într-însa. Am regăsit prin mine toate lumile care se află pe acest pământ. Sunteți și voi în această mare acoladă pe care mi-am deschis-o! M-am decojit apoi de ceea ce mă îngreuna, mi-a rămas doar esența, pe care am lipit-o de oameni, de muuultă speranță, dar și de muncă. Ce n-aș da să mai pot trăi, încă o dată, în cuvântul olimpiadă? Probabil culoarea și forma acestui CUVÂNT!

Iasmina (clasa aVIII-a) a obținut anul acesta premiul al II-lea la faza națională a Olimpiadei de limba și literatura română. De asemenea, ea este câștigătoare a Marelui Premiu al concursului de desene „Doodle 4 Google” și a premiului I la competiția Toyota Dream Car Art Contest.

PROZĂ ȘI POEZIE

ANASTASIA GAVRILOVICI

Elevă în clasa a XI-a a Colegiului Național "Petru Rareș" din Suceava. Membră a Cenaclului literar "Săgetătorul". Redactor-șef adjunct al revistei de atitudine culturală ALECARD. Laureată la importante concursuri literare: "Tinere Condeie", "Eusebiu Camilar-Magda Isanos", "Rezonanțe udeștene", "Nicolae Labiș", "LicArt", "Leoaică tânără, iubirea". Premiul Editurii și al revistei "Convorbiri literare" la Concursul național de poezie "Porni Lucafărul...". Creația sa a apărut în antologii și reviste literare. Poetă de forță, scrie o poezie cu accente dramatice. Universul poetic e tensionat, marcat de tema morții și a creației. (Gheorghe Cîrstian)

Cu o jumătate de inimă blindată

și cu toate cuvintele încleștate în fălci
stau lângă zid față în față
cu amintirile despre moarte. doar așa
se intră într-una din acele tăceri
rotunde fără să
trezești bestiile lăuntrice

în camera cu pereții blindati nu
te încumeți să intri. e jumătatea de inimă pe care
doar o mângâi cu drugii de fier
ai brațelor tale și e de ajuns
loviturile își vor găsi locul în corp
totuși

mă desprind într-un ultim spasm violent
din acest somn metalic. ochii cât cepele urmăresc
ričoșul îmbrățișărilor iar eu prin
cămașa de forță îți strecur câte o spaimă care
ți se urcă la cap
ca un vin prost

cu siguranță ceva greu va rămâne
mereu în spate. plânsul sincopat al mamei
urmele de boală în așternuturi sau
orice mi-ar putea aminti de casă
ca de culcușul

în care seară
de seară

fericirea mă scuipe
în afară ca un stomac sătul

Wagneriană

în șuruburile slăbite mâinile
atârnă pe lângă trupul omului de oțel. te îmbrățișezi
singur târându-mi brațele pe
spinarea ta și oasele se desprind și se caută
mereu altundeva într-un soi de
balet static

te-am ascuns în cameră ca pe un mort
drag. tavanul e putred pe sub scânduri
trece viermele cafeniu devorând toate inimile
știute și neștiute
(pe la ora asta, acum exact nouă luni
ți-a luat în primire trupul dichisit)
să nu-ți fie frică

sunt aici dinaintea ta
ca un cancer. poți să te arunci la nesfârșit
în prăpastia brațelor asimetrice. obsesiile te poartă pe
brațe
iată walkiriile și alesul

oricum nu voi mai fi să văd
sfârșitul dar cuțitele rămân să-ți netezească
umflăturile de pe trup. chiar acum în

podeaua mansardei
crește odată cu mine
ciuperca morții

JUAN OCHOA

Licențiat în drept și autorizat să practice avocatura în Mexic. În momentul de față, predă cursuri de engleză la anii întâi și doi, la South Texas College. La viața lui, a avut slujbe de tot felul, de la ospătar la bodyguard. Ochoa locuiește aproape de malurile râului Bravo, numit în SUA Rio Grande, unde așteaptă cu nerăbdare să ia sfârșit războiul drogurilor, ca să se poată întoarce în îndrăgitul său México. Romanul său *Mariguano* va apărea în septembrie 2013.

Mariguano

- FRAGMENTE -

Even while I'm in Monterrey, my Old Man manages to call me every day to chew me out and send me to deliver a message or a gift to guys like the local *Ministerio Publico*, District Attorney. And he ends every instruction with, "And don't go over there all *chato*." I meet regularly with *comandantes* from different police corporations, *federales*, *judicial del estado*, *policia municipal*, *transito*—most times I am stoned out of my head—and all of these guys give me their cards. Anytime someone stops me on the street for a traffic violation or won't let me into a disco, I show one of these cards and I'm given the VIP treatment for the rest of the night.

When I meet with the *comandantes* and D.A.'s—or *leyes*—I just tell them to call my dad if there's a problem letting so and so out of jail. Then these guys don't let me leave without taking me to a bar and drinking the night away. I'm not much of a drinker, but I stay up with these guys with a few hits of coke, listening to the same old jokes or stories about how they met my Old Man. These guys gush over how grateful they are to my Old Man for teaching them how to work and connecting them to the right people. They always have a story about how they were drinking with my Old Man and my dad got up and kicked some tough shit cop's ass. I tell them we do that every day when I'm home in Reynosa, and they think I'm a bad ass like my Old Man. *Leyes* bully people, so it's important to let them know right away that I'm not of the torturable classes anymore.

The codes and procedures I read about in law school help me talk to the *leyes*, and I start to understand just how big a favor they're doing by letting some guy out who was caught with a gun as opposed to a guy who was caught with a gram of cocaine. It's not long before I get the hang of how the system works and how money is made.

When a guy gets busted in México, for whatever crime, the first thing the cops do is size up the fish they just caught. If the criminal is a petty thief or some guy sniffing glue in public, then it's a job for the municipal police. Murderers, rapists, and violent thieves are jobs for the *judicial del estado*, the state police. Anything like drugs or guns is turned over to the *federales*. Once the right cop has the unlucky bastard who's been caught, they figure out just how much of a beating they can get away with giving him. Cops have to make sure the guys they slap around don't have an influential uncle or *compadre* who can pull rank and cause

schită de dimineață. tata

desigur viața e o cafea tare
negrul ei mă ajută o barieră între mine și tipul care
îngrijește
autostrada din milano

scrisul ăsta mă rupe/ tată
e o supă proastă de restaurant o ușă trântită în nas
cicatricea e înăuntru cu viermele ei
scândura patului are rol
de femeie mută
de insomnie/ de vasilină grafitată

tehnic vorbind e mai ușor să întind pieptul de când
s-au relaxat mușchii
par cutii goale de pantofi

te iubesc tată. o tată
inventez pentru tine o frizerie o rețetă culinară
de post
îți tricotez costumul de mire
pleci de lângă mine onest și definitiv îți
cresc plete și o limbă bolnăvicioasă aseară ținei
furculița între dinți mai bine

mi-ar fi plăcut să ne întindem amândoi
pe asfalt să ne înghită haosul ăsta
de provincie
ca pe niste pușori uzi de ploaie. dincolo

să fim doar două trupuri înfipte într-o pâine

IONELA MĂDĂLINA GROSU, CNPR

fragrance

mi-am cumpărat o crescătorie de lilieci
la marginea acestui oraș

200 se înmulțesc în fiecare seară
zgomote lungi ca perdelele noi de la turci. mă trezești din
somm
să ascult să țip să strig odată cu ei să ne fie bine odată cu
ultimul țipăt

nu poți
să-mi acoperi ochii cu palma
și toate urechile în același timp

nici măcar să strângi din dinți
nu poți
fără să te strâmbi ca oamenii bogați
din autobuzul cu dungi ca de zebra

mă certți că sunt obraznică
dar gazelele nu-ți plac nici
cerbii nici renii nici zăpada de crăciun
care ne face să cumpărăm

papuci noi paltoane și pulovere șic
de ne invidiază toate madamele
cherchelute

înnebunite de noul parfum de la marginea orașului

MARA DIANA ALEXOAEA, CNPR

trouble down the line. This is the first chance the detainee has to give a *mordida* or drop a name and get his ass out of trouble.

Once the cops are certain who they've detained, the *calientes*, beatings, start. Minor crimes like public intoxication only merit a few backhands, maybe a kick in the guts if the guy is drunk enough to fall. At this point, the drunk coughs up everything he's carrying and is released. More serious crimes get worse beatings. If the crime is against children or anyone helpless like a woman or the elderly, then the *judicial del estado* takes their time giving the *calentada*. There's usually no money for these crimes, but the *judicial del estado* makes up for the community service by shaking down thieves and pimps. The state police will always catch the crook but most of the stolen goods disappear.

Anyone caught with drugs or guns gets beaten until they tell where they scored. This is where the detainee should give up their stash and any cash they can lay their hands on, otherwise the *caliente* gets extended to another day and most likely won't get fixed at this stage anyway. The *comandante* of any police force decides how much and who can give a *mordida* and buy their way out of trouble. If whatever *bronca*, problem, can't be fixed with the *comandante*, then the *ministerio publico*, the D.A., gets his crack at a payday. While this is being decided, the detainee is still getting the shit kicked out of him. If the fix can't be agreed upon with the *comandante*, the D.A. piles up charges and threatens to return the criminal to the cops for further investigation until the guy crumbles and forks over a bundle of cash. The further up the judicial chain a prisoner travels, the harder it is for him to "*arreglar la bronca*," fix the problem. If the detainee can't fix the problem by the time he reaches the DA's office, then he gets one last beating and is turned over to the judge, and lawyers get involved. Then all hope is lost.

ERIC MILES WILLIAMSON

Un scriitor american contemporan cunoscut atât pentru critica literară cât și pentru contribuțiile la societatea National Books Critic Circle. A publicat trei romane: *Oakland*, *Jack London*, and *Me* (cel mai recent), *Two-Up* și *East Bay Grease*. A câștigat premiul PEN/Hemingway și a fost pe lista celor mai buni romancierii ai ziarului *Los Angeles Times* în 1999. Este redactor la mai multe reviste literare, cele mai cunoscute fiind *Bloulevard* și *Gulf Coast*. În Franța, criticii îl numesc "un Bokowski erudit", iar în America este considerat ultimul scriitor din generația beat.

Los Asesinos

(din The Georgia Review)

THE night after my brother Clyde got jumped by the Jarimallos and Alvarezes, I auditioned for a Mexican band called *Los Asesinos*.

The audition was in Hayward, about twenty miles out of Oakland, and instead of coming to the music hall I expected, I stopped my ten-speed at a house. Mexican ladies in halter tops and cutoffs sat on the lighted porch beneath clouds of mosquitoes and moths. They drank beer and smoked cigarettes as I unstrapped my trumpet case from my bike rack. A gold tooth blinked yellow with the streetlight behind me at the intersection.

A girl my age stood up when I got to the porch. She had long black hair and wore an almost see-through white bikini top and very tight cutoffs. I tried not to stare at her breasts and lowered my eyes to her belly, and then I tried not to stare at her belly, and then I just closed my eyes.

"They're in the garage," the girl said.

The other ladies looked at me, and I could tell that when I walked away they would laugh.

"Follow me," the girl said.

I followed her into the house, which smelled like broiled beef and fried flour and cumin and cilantro and jalapeno and red wine, and like grandparents and babies and fathers home from work. I heard men laughing and then the sound of a Hammond electric organ, the thump of a bass drum, the tones of trumpet players warming up. I watched the girl's cutoffs switch back and forth, watched her legs and her bare feet.

She led me into the backyard, stopped, then pointed to the garage, a weather-worn gray wooden shack. She turned and smiled, tilting her head to the side. Her black hair covered one eye, and the other sparkled like black glass. I just stood there, staring at her face, her bikini top, and the night shadows outlining her figure. She walked past me and tossed her hair to the side, and it brushed my arm.

I opened the side door of the garage, and inside were men and equipment and

numai când respir

sau mai plâng gaz
metan cum am învățat la
chimie sau la fizică (deși e o diferență) șterg ochii. așa

mă asigur că
vine această primăvară ciudată să o numim
o cutie cu mofturi vegetale pentru ea
îmi scot un șervețel un pix biletul lung de la teatru
semiluna de la turcu de frate-meu. aștept să

curgă soare dar se scurg
florile din mușamaua cu pete
foarte delicate scot
fire de păr din sprâncene smulg celălalt
șervețel (acest diminutiv fără sens) am

nevoie de puțină vină de puțină teamă
de la lentile mi se trag
ochii înăuntru dar

nu mai
contează deloc pe geam e o pasăre cu nume de câine

DANIELA BEJINARIU CNPR

tendresse

cușca din care nu ies decât marțea și joile
dă să mă scuipe
cu blândețe. vrea să-mi fie mamă

În candoarea de copil viu fără iriși
visez că m-a născut din dureri
metalice

o iubesc duios îi strâng sufletul
cu pumnul
mângâierea ei mă desfată
strânsori de chingi atât de reci/ doamne

acum iar moșesc singurătatea prin gura lacătului
oțelul mușcă drăgăstos de păr horcăie
bătrânește/ nici eu

nu uit de voi rânjesc
frumos din balamale îmi curg zilele. nu ies oricât

mă apasă sărutarea de fier a măicii
mele

MARIA GAVRILOVICI, CNPR

six Mexican trumpet players. The walls were lined with cardboard egg cartons, mattresses, and blankets, and I felt very white and more blond than usual. They looked at me. The man at the Hammond organ smiled. He was skinny, with black sideburns and a black mustache, and he wore a tank top with a picture of Shakespeare silkscreened across the chest. He laughed.

"Hey boy," he said. "*Muchacho gringo*, you needing something?"

"Audition," I said. I held up my trumpet case. "T-Bird Murphy. I play trumpet. Trumpeta?"

The men looked at each other, smiling.

Amid the electric riffs of the organ player and the tuning of the electric bass, the guitarist playing his own versions of Santana solos and the drummer hammering his Rogers set like some rockster, I listened to the other horn players warm up by playing the highest notes they could, their faces contorted and red and purple like puffed bruises, nostrils flared and eyes bulging as if about to pop like swollen cysts--except for one old player, a short, fat man in a jogging suit. Clean shaven, he rifled through scales, major and minor and then harmonic minor and pentatonics, and then thirds in all the scales, and then fourths and fifths, and then octave leaps with delicate fingers--all with a blazing clean tone that reminded me of Lee Morgan at his best. Never a sign of effort except the sweat that beaded above his thin Spaniard eyebrows.

I watched the old man, lifted my horn and played my own warm-up tones, long notes, full, whole, calm. The warm-up artists screamed a mess of noise that didn't sound anything like music. Me and the old man played scales.

I hadn't warmed up by playing scales in a long time.

The Hammond organ player lay one arm across the keys and turned up his volume, then raised his other arm into the air, fisted. We all went silent. He looked at us, looked at our eyes, each player in turn.

"I am Claudio," he said. "This is my band, *Los Asesinos*. I need two trumpet players. Five of you I do not need." He smiled. "Tonight we will find out *which* five I do not need."
(din The Georgia Review)

Claudio played a death march on his organ and laughed, and then he reached into a trunk and pulled out a folder of sheet music and put it on a music stand in front of the old trumpet player.

The old trumpet player stepped aside, yielding the stand with a gracious sweep of his arm, trumpet in hand, to the player next to him.

"I don't need music," he said.

"No?" Claudio said. "Thinking you're pretty good, don't you?"

"I am Ricardo Ramirez," the old trumpeter said.

"Senor," Claudio said. He nodded his head and bowed slightly. "*Gracias*."

I looked at Senor Ramirez. Senor Ramirez looked at me. The expression on his face did not change.

The trumpeters lined up and Claudio called the name of a tune, but I didn't understand what he said because the title of the song was Spanish.

"What?" I said to Senor Ramirez.

"*Los Asesinos*," Ramirez said. "The Assassins."

When it was my turn to audition I played the head as written, but when my solo came, I didn't quite know what to do. The others played something I'd never heard before: repetitious staccato riffs with the organ hitting the chords on two and four--not in a jazzy way, not relaxed or vicious, but with all the notes inside the key and no altered chords, a strange foreign polka set to Mexican oompah chords. And then there was me, who'd been listening to nothing but black jazz and my father's classical music since I could hear. I blurted out a Clifford Brown-Miles Davis type of solo over the chords of "*Los Asesinos*," breaking every rule there was--playing dissonant chords over the bass, leaving open space like Miles, dragging the notes like Freddie Hubbard.

When all of the trumpeters had played Claudio looked at Senor Ramirez.

"Who would you like to be your assistant?" Claudio said.

"*El gringo poquito*."

They argued about something in Spanish that I couldn't understand. The other trumpet players yelled at Claudio. Everyone kept looking at me, and the word "gringo" seemed to come up a lot.

I got the job.

(VA URMA)

ca un hoț intri în oraș

totuna e/ îți faci curățenie-n suflet
golești
asfaltul de picioarele trecătorilor
care calcă bucăți din pielea ta

ești plătit de primar
veghezi
poezia orașului/ tipele tale poartă culori țipătoare
vecinul vinde-n colț înghețată obeză
un cerșetor stă cu simpatia lumii
agățată de gât

și copiii visează cerul de astă-vară

tu ești poet/ un neghiob deșirat
îți pierzi ochii în rotunjimile
unui deal
îndoi după fiecare vers șira spinării/ măhuri cu neglijență
fuste scurte fuste lungi

picioarele tipelor tale stau încolăcite
în jurul tău
ca niște șerpi colorați/ bătrânele te-adună
în saci vechi pentru frigul de iarnă

tu intri cumva în viața
mea
tu ieși din oraș pe ușa vopsită a serii

ESTERA STANCIUC, CNPR

câmp lavandă livadă și măslin

fereastra ne privește din interiorul paginilor
deja scrise în care cuvintele *câmp lavandă*
livadă și măslin ne țin captivi de la o vreme

în limpezimea ferestrei respirația animalului
ca un freamăt sălbatic în transparențe cenușii
aburul cald din nările uriașe adulmecă haotic

cuvintele virgine pregătite să devină poem
în sanctuar litere cu trup senin și rotunjimi
neatinse încă de voluptatea albă a paginii

CARMEN VERONICA STEICIUC

vol. *Vitrina cu dimineți circulare*

Daft Tone

Mihai Păun, Colegiul „Emil Racoviță” Iași

Ceasul din peretele clasei e oprit de mult timp, și nimeni nu realizează. Uit că timpul trebuie să treacă. De la o vreme, uit de existența unui sfârșit, de ruperea eternă dintre sigur și incert. Ora trece greu. Elevii sunt ascultati pe rând din necunostintele lor. Judecați și notați după prestație. Asemeni unui concurs de balet pentru grăsanțe. Și trec greu secunde.

La nesfârșit le găesc un sens metafizic. Mă rup de realitatea din capul meu. Îmi disloc mandibula, cu pumnul strâns tare în apofiza ei. Mă gândesc la sensuri, la interpretări, încerc să dau glas inconștientului, să tacă în mine. Să nu mai urle niciodată, pentru nimeni. Mă simt alergat de oameni care și-au pus aripi drept scut. Sunt fugărit de ochi cu pleoape frumos alintate de dermatograf. Sufletul meu plutește într-o cameră îmbibată în fum de tigara și muzică la gramofon. Poate asta e camera mea. Ies din cameră.

Mă găesc iar fugărit de oameni înaripați, cu gheare. Mă zgârie de fiecare dată când le fâlfâie sub privirea mea. Ies în fața blocului. Afară e un apus prea luminos, de parcă soarele ar fi o pastă care nu vrea să se întiparească pe pânza azurie. Își dispersează culorile peste tot, dar rămâne întreg, orbitor. Găesc aici o stradă plină de copii. Veseli, alergând în haine "de ieșit la joacă". Zâmbesc și mă așez pe șezlong. Iau un Hemingway răscitit și mă uit pe furii la jocul lor. Nu mă mai vânează niciun cioc, nicio aripă cu gheare. Nicăieri, nici ochi, nici pleoape. Pe furii vine vecinul cu platfus și-mi spune că-i bine să tot fii copil. Răspund cu un zâmbet politicos. Nu vreau să-i omor visul. E și visul meu. Vecinul e unul din copiii ăia care nu dorm până noaptea târziu. Stau cu ochii pe tavan. Îmi tot imaginează câte ceva, își "lecturează" toată ziua, căutându-i sensuri ascunse și mai ales moduri noi de a se juca. Mori în fața lui dacă adormi. Pentru vecinul meu asta e să dormi. Adică să mori. Să mori ușor, să pierzi fără să știi cum, zeci de mii de secunde.

Ca să mori înseamnă să-ți însușești ceva ce nu știi. Adică să vină cineva să-ți șoptească totul, cineva să-ți dea ție imaginația pe care deja o aveai, să-ți arate că nu ți-ai imaginat chiar totul. Ba mai mult, să vină vecinul, să zicem, și să-ți năruiască jocul, în timp ce-ți trec prin fața ochilor tot soiul de gândăniși. Să vezi dintr-odată șerpi, viermi și lăcuste, stricându-ți toată ziua viitoare. Apoi te trezești. Și nu știi cum ai ajuns la vecinul, cum bei cu el. Nu știi de ce ai dormit, de ce te-ai trezit. Cum să poți dormi, asumându-ți toate astea? Și uite de ce am zâmbit. Apoi se strigă un nume din clasă.

Și totul se năruie, copilul e acum un alt înger căzut. Eu mă întorc la realitatea mea înspăimântătoare. Timpul trece fără să-l simt. Apoi tu chiar ieși la tablă, îți murdărești degetele cu creta moale. Arăți că știi. Începi cu numele tău.

Șefa și autobuzul

Continuarea din Alecart 9

Emilia Tabără, CNPR

Urcase. Purta aceiași blugi negri și, fiindcă-i luni, bluzița ei din in completa portretul, așa cum o cireașă ornează tortul în ziua unei aniversări banale. Aceleași gesturi. Se uita la fiecare om, apoi plătea biletul, imediat după aceea să-și ocupe locul „rezervat” de un anume paznic invizibil, în fiecare zi, cu excepția duminicilor. Nu era niciodată aici duminica. De câte ori trecem prin a doua stație salută, privind încântată pe geam, și-și scoate guma ei veșnică, mestecând-o într-un ritm hipnotizant. Era în același loc, dar eu o simțeam altfel și altundeva.

Azi îmi fac curaj și încerc s-o cunosc. „Trebuie să aibă povestea ei!”, spun imediat ce inima mi se deschide și lasă sentimente noi, și pe Șefă să guste din persoana mea. Deși erau libere jumătate din locuri, am mers la ea și am rostit mecanic: “E liber?”. Face un gest de aprobare, fără să-și schimbe poziția și expresia monotonă și tristă. Am stat tăcut trei stații. Luasem decizia de a-i scrie un bilet, dar nu îndrăzneau. Îl pregătisem și, profitând de faptul că încetase să mai asculte muzică, i-l pusesem în mână. Asta a avut un impact puternic, pentru că se vedea cum redescoperise, după mult timp, zâmbetul. I-am făcut semn să nu-mi răspundă și ea a așteptat până i-am oferit altul. Era lucruri simple, întrebări normale pe care nu le menționez, în speranța că cititorul nu se va plictisi prea tare. Important este ce mi-a spus ea mai apoi. Eu o urmăream uimit și considerându-mă un insensibil. “Ascult muzică să nu aud vocile celor din autobuz și tot zgomotul care face imposibilă ascultarea vântului.

Știi? Tocmai asta sunt și eu, vocea vântului, sub altă formă.” Îmi răspunsese la o întrebare. Ea continua: “Când ție ți se părea că eu salut pe nimeni, eu de fapt îmi luam adio de la modul nereușit de ornare a naturii. Clădiri, păduri de clădiri... I-au șters chipul expresiv, sunt mai multe decât ghiociei. Și ghiociei sunt fire subțiri de nori albi. Și apar doar primăvara. Clădirile sunt acolo tot timpul...”. Nu reușeam să asimilez. Ultimele cuvinte demonstrau cu siguranță că era nemulțumită, chiar nervoasă. Începuse partea în care îmi dezvăluia motivele pentru care urcă în fiecare zi în autobuz, de ce lipsește duminica. Nu voi reproduce tot ce gândeam eu atunci sau ce spunea ea. Îmi aduc aminte că era trist, că nu avea tocmai povestea pe care i-o atribuiau când am văzut-o prima dată.

Adevărul despre ea era că mergea mereu la spital, la mama ei, nu la școală, c-ar fi vrut să scrie, dar nu găsește pe nimeni să citească, că duminica este plecată într-un luminiș din apropierea locuinței și că acolo, lângă lac, se pierde între metafore. A pomenit de una care-i plăcea foarte mult, dar n-avea cui s-o spună. N-avusese curajul să mi-o dedice, dar a scris-o pe un bilet: „Am crezut că luna este una singură, dar, când m-am uitat în ochii tăi, am realizat că greșesc.” Se pricepea. Iar eu eram un insensibil care, de altfel, are calitatea de a-i asculta pe ceilalți. Nu-mi păsa de mine, știam totul despre mine, despre ea prea puțin și nu voia să-mi spună ceea ce eu credeam că-mi ascunde. Gândindu-mă la asta, n-am observat că mi se adresa iar: “...la colț. Știi? E acolo o pasăre, nu știu ce fel, albastră, care nu

campo lavándula huerta y olivo

la ventana nos está mirando desde el interior de las páginas ya escritas en las que de un tiempo a esta parte las palabras campo lavándula huerta y olivo nos tienen encarcelados

en la nitidez de la ventana el resuello del animal igual que un rumor salvaje en transparencias grisáceas el hálito tibio de las ventanas gigantescas de su nariz oliscando caóticamente

las palabras vírgenes en buena sazón ya para convertirse en poema en el santuario letras de cuerpo terso y redondeces que la blanca voluptuosidad de la página aún no ha sellado

CARMEN VERONICA STEICIUC

traducere de LAVINIA IENCEANU, absolventă CNPR

schiață de seară. mama

e absentă viața e
inoperabilă mai abandonată ca niciodată
ochii roșii o dau de gol

vreau să agăț spaima pe republicii 33
în milano
femeile adormite te-ar visa o principessa
o minune ceva. mamă o mamă

nici aici nici dincolo
nu e civilizație
oamenii își masează stomacul când
foametea se cizelează într-un vin tare de birou

ai pe față răutatea din 2008 mi-ai pus în
mână fructul roșu inventat
de tata puștiul căzut pe pietre de care te-ai îndrăgostit
sângele lui e mai ieftin decât armele inutile
în vis îi săruți ochii până
amețești

te păstrez în mine/ măhuri cea mai lașă
iarbă planurile tatei nevoia mea fundamentală
de aer

IONELA MĂDĂLINA GROSU, CNPR

pleacă toamna, și, știi? În copacul în care stă, frunzele nu se îngălbenesc. Toamna e cea mai frumoasă. Ploaia mă face să reflectez și-atunci îmi dau seama că viața chiar e... Când plouă noaptea, pentru că nu pot ieși, îmi trimit sufletul afară, după ce închid ochii, desigur. Întunericul e partea cea mai bună pentru că nu se observă clădirile." Se opri. Prin „clădiri” cred că includea mai multe cauze ale împotrivirii ei. Între timp, am văzut că-mi uitasem geanta pe locul în care stătusem înainte. N-am salutat-o pentru că știam că mă întorc. Minte mea trebuie să fi fost departe de nu mi-am dat seama că ajunsesem la destinația fetei. Plecase deja. Atunci am înțeles sensul lui adio. Am zâmbit. Vocea vântului. Șefa. Așa am rămas, căutând-o mereu. Ea plecase cu alt autobuz.

Necesar

Raluca Rîmbu, CNPR

Bărbatul din colțul străzii încă mai cerșește, deși știe că nu va primi nimic. Oamenii și-au dat seama de mult că mâna lui este doar, cu viclenie, legată la spate. Însă îi place acel sentiment care-i încălzește stomacul și îi face sângele să curgă mai repede prin vene. Acel sentiment care încă îl mai face să se simtă în viață. Mila pe care le-o trezește străinilor sau chiar oamenilor care trec zilnic pe lângă palaria lui goală. Adrenalina îi inundă corpul în momentul în care își găsește o nouă victimă.

O victimă decisă să-i ofere din bunul ei și să-i asculte povestea inventată pe moment. Era mereu alta, iar acest lucru însemna că el avea ocazia să-și pună creierul la muncă pentru a scorni minciuni care să-l facă pe credul să bage mâna în buzunar și să mai scoată încă o bancnotă. Acel sentiment că încă ești capabil să gândești este destul pentru a te face să vrei să te trezești în ziua următoare. Nu știi despre alții, însă pentru mine e destul să știi că am o carte care mă așteaptă s-o însuflețesc și că vechiul casetofon cu baterii încă mai funcționează pentru a-mi dori să ajung acasă. Pot zice că acesta este strictul meu necesar sau chiar tot ce am nevoie pentru a mă simți împlinit.

Totuși, nu neg faptul că uneori nu-mi displace și puțină mâncare. Viciul meu e cartea și poate scriul. Acest blestem și totodată binecuvântate l-am împrumutat... De ce să nu recunosc? Le-am furat de la ea, fără măcar să-mi pese că poate și ea era în stadiul în care mă afl eu acum. Să fiu dependent de scris l-aș numi echivalentul cu a fi dependent de țigări. Guști pentru câteva momente din plăcerea de a te exterioriza și de a-ți lăsa spritul să pășească pe culmile extazului. Până îți dai seama de ceea ce ai făcut. Încrederea se prăbușește în jurul tău, încetul cu încetul oboșești și ajungi la epuizare. Îți juri că n-o să te mai supui acestui chin, însă, ca orice dependență, nu te lasă mult timp în pace și vrând-nevrând te trezești din nou cu pixul/țigara în mână. În același timp poate e doar senzația că nu poți trăi fără să-ți scalzi creierul în fantastic sau plămâni în fum. Poate ai reuși să rezisti, dar trebuie să recunoști că nu vrei. Măine o s-o faci din noi. Poate poimăine nu, însă vinerea viitoare cu siguranță. Știi ce se va întâmpla după. Totuși o faci pentru

că e viciul tău și nu poți renunța la el brusc. Doar știi cum se zice: „Roma n-a fost construită într-o zi”! Fumatul nu-l furi, îl copiezi. Însă eu mi-am furat viciul de la ea. Am început să citesc doar pentru a avea un subiect despre care să vorbim până dimineața. Împărțeam un secret. Poeziile ei. Apoi ea s-a hotărât să-i ducă profesorului de română tot ce punea pe hârtie. „Vreau doar să știu și părerea lui”, zicea înainte să alerge, lăsându-mă singur cu cărțile ei. Trebuia s-o recâștig, trebuia să-i amintesc de mine. Aveam nevoie de atenția ei. Eram dependent de mirosul părului ei. Viciul meu! A recurs la metoda care ne-a apropiat de la bun început. Să fac ce face și ea. Uneori priveam foaia și câte trei ore pentru a scrie un cuvânt. Ea cum reușea?

Încet am pierdut-o din priviri și am indepartat-o de mine prin noua mea obsesie. De ce nu reușeam să scriu ca ea? Nu suportam gândul că nu pot scrie. Uitasem și de ce îmi doream asta. O vedeam ca pe o rivală. Cred, însă, că singurătatea m-a ajutat. Acum nu mai aveam nevoie de ea pentru a mă simți viu, iar cărțile au devenit materia primă care, parcă, îmi înlocuiau sângele. Am făcut schimb de vicii, fără măcar ca ea să știe. Eu i-am luat scrisul și în schimb i-am dat sentimente. Era rândul ei să vadă cum e să fi îndrăgostit. Eu m-am retras în mintea mea, iar ea a rămas fără acel ceva care alimentează organul poeziei. N-a mai scris de atunci. A reușit să se elibereze de demonul ei în final.

Însă l-am luat eu și astfel mă alegeam cu doi. Poate singura diferență e ca eu îi întâmpin și îi accept. Odată cu ei vine și răsplata de a putea scrie. În final ce pot face? Lumea e deja plină de indivizi care nu știu să-și țină monștrii sub control. Nu era loc pentru alt nebun care vrea să-și strige nebunia în plină stradă. Reușeam să-mi înmagazinez strigatul până puneam mâna pe un pix și atunci lăsam furtuna să se dezlănțuie. Odată cu ea, și fustrările mele să fie incuiate pe foi. Nimeni nu trebuia să știe de ele. Uneori mă lăsam să cad în nebunie pentru a-mi testa mintea. „Ce-ar fi dacă...?” era mereu întrebarea care mă chinuia. Însă mă bucur că n-am aflat. Cred că-mi este prea frică să mă cunosc cu adevărat. Prefer să-mi știu imaginea pe care mi-am facut-o despre mine. Adevărul nu ar fi așa de departe, însă unele lucruri e mai bine să le ții ascunse. Acum am ajuns la perioada din viața mea când nu mai contează dacă scriu. Demonii au încetat de mult să mai încerce să iasă la suprafață. Cred că și ei îmbătrânesc uneori.

scară înflorită

cuvintele tari se sparg lângă
fereastra albă. cresc flori de mușețel
în ceaiul tău se amestecă și niște gânduri

respiri doar pe jumătate mă uit cum
te desfaci ca şuvițele de păr se
colorează ziua pe trupul tău
aerul crud alunecă prin carnea
înghețată / o femeie

privește deasupra dimineții lângă
lemnul rece și ud
mâinile ei se risipesc în cădere

e adelina
puștoaica
de la șase împodobeste o scară flori dese codițe fragede

pe ea cu mâini ferme coboară
în fiecare joi în manskarda ta
fără viață

LAVINIA NECHIFOR, CNPR

ca la mama acasă

am să-mi strâng sânii
ca două mere
în coșul pieptului
am să-i pipăi curăț de viermi mușc cu vârful

dinților

cojesc feliez iar mai apoi
am să-i arunc într-o oală plină cu zahăr
fierbându-i câte

patru
ore
fiecare

/iubitului meu îi place dulceața/

LARISSA DANILOV „BĂNCILĂ”

Să vă spun ce-am visat astă-noapte

Magda Dincu, CNPR

Se făcea că mâine voi afla de ochii mei. De boala lor. De mâine mă vor dura. Mâine va fi peste exact 36 de minute. Mâine eu nu voi mai citi. Nu am voie să citesc timp de două săptămâni, începând de mâine. Nu eu mi-am impus asta. Cineva (în vis totul e posibil) mi-a spus că n-am voie să citesc. Mi-e greu. A trecut o singură zi și deja mă simt ca pedepsită. În plus, am simțit nevoia să citesc de câteva ori azi. Voința mea nu m-a lăsat. Voința asta, în fața ei nu pot decât să mă supun, a știut ce-mi ia atunci când mi-a interzis să citesc. Mi-a interzis să citesc, nu mi-a interzis să sufăr. Și dacă nu pot scăpa de suferință prin citit, atunci? Ce? Dar lasă, o să citesc de azi în două săptămâni, toată ziua, ca să-mi ajungă. Sau poate până atunci mă las de citit. (Mă întreb și eu așa, ca proasta, de ce plângem atunci când suferim?)

De ce, suferința stă în apă și noi o dăm afară? Ne dor ochii de la suferință și trebuie să-i umezim cu lacrimi? Și în plus, când plângem ne mai curge și nasul. Ce patetic, să mori acolo de durere, să plângi în hohote și să trebuiască să faci zgomotul ăla urât când îți ștergi nasul. Unde mai e noblețea durerii atunci? De asta nu plâng atât de des pe cât mi-aș dori. Din cauza nasului. E frumos să plângi, serios că e. Să simți așa întâi o lacrimă cum curge din ochi, așa încet, prelingându-se pe obraz și căzând apoi jos pe ceva anume, să zicem pe pantaloni. Simți așa, o eliberare, și-ți mai crește din orgoliu: uite la mine cât sufăr pentru cutare lucru. Dup-ai-a parcă-ți trece. Dar apoi iar te gândești la ce te supără și iar îți vine. E nașpa când devii dependentă de lacrimi. Cum am devenit eu și mi-e așa de greu acum să mă abțin, parcă m-aș lăsa de fumat. Se pare că, asta cel puțin pentru mine, e greu să mă eliberez în alt fel de suferință, și de aia bocesc când prind o melodie mai cu touch la suflet, sau o imagine cu un baby, sau o nenorocire dezastruoasă pe la tel. Acum i feel like losing my favourite game. That's a good song).

E ciudat să nu mai citesc. Motivele sunt aceleași, acolo, amenințătoare, dar amânate. O să citesc altă dată. Asta îmi amintește de un roman stupid și de o eroină cu atât mai stupidă, pe care l-am citit eu într-a 8-a cu sufletul la gură și cu deosebită plăcere. Se numește, o, Doamne, "Pe aripile vântului", și vă mărturisesc sincer că nu mi-a plăcut deloc de Scarlet O'Hara pentru că era proastă și cam curvă. Dar nu mi-a plăcut nici de Rhett Butler la sfârșit, când a respins-o: trebuia s-o ia așa, curvă și proastă, dacă până la urmă tot i-au venit mințile-n cap. Dar să revenim la similitudinile cu romanul. Scarlet zicea așa, că nu se gândește azi la ceva rău, ci mai întâi doarme, și se gândește mâine, când cu siguranță va găsi soluția. Și faza aia clișeică de la sfârșit cu: "Și mâine mai e o zi". (O zi pentru ce? Ca să te ascunzi iar după deget? Eu asta fac, în fiecare zi, și mi-e damn hard to do it. Și cineva care-mi zice să nu plâng don't know shit about what it's like. Cel mai greu e să te faci înțeles. De-aia nici nu te faci, decât numai de cei de care nu-ți pasă. Am obosit să mă tot explic atâta, să mă arăt cine sunt eu, ce grozavă sunt eu, și ce minunății simt eu. People nu se înțeleg, ei se simt. Se simt de obicei când se

Raluca Timișescu

ating și se privesc. Eu acum încerc să stabilesc o permanent connection, adică să fac pe cineva să mă simtă tot timpul. Sharing is nice.) Un minut până mâine. Gata, 00:00 și tre s-o trezesc pe mama ca să-i dea un medicament lu ăla micu. Dorm amândoi frumos, așa cum dorm oamenii de obicei. E ciudat, că toată lumea e frumoasă când doarme. Până și bețivanii (sorry, dar aici îmi vine în minte imaginea ta de Acolo unde și de Atunci când dormeai lângă mine plină de vânățăi și cucuie), și bătrânii dorm frumos. Cel mai rău, cel mai ticălos om pare așa de bun când doarme că nu-ți vine să crezi. Parcă n-ar mai avea nimic cu nimeni. Parcă n-ar bea deloc ticălosul ăla de bețiv.

Sunt unele lucruri la noi tare plăcute așa în ele însele, și pentru noi și pentru ceilalți. Cum e dormitul, de exemplu. Niște chestii așa, pe care le-am primit chiar dacă nu le meritam, niște mașinării. Ceva ce ne face să ne asemănăm, să zicem, cu Natura, pentru că în general noi nu suntem chiar așa. Așa treji, eficienți, inteligenți, vorbitori, umblători on zvei legs, consumatori și respingători. Suntem respingători, o spune și ăla micu. Să mai filozofez un pic. E trecut de 12:00 și poate îmi trece pofta de citit. Se zice că amenii, când se nasc, primesc aceleași instrucțiuni greșite de folosire a minții. Dar dacă un om din ăsta nou nu ar primi nici o informație de când se naște și până moare, oare cum s-ar dezvolta el și creierul lui? Think about it: un om, sau mai mulți, hai să zicem copii, lăsați singuri, undeva într-un cadru natural asemănător Paradisului (cam exagerez, dar așa ca idee), cu mâncare la îndemână (mâncare gen fructe, legume, nature stuff, nimic preparat) și să vedem cum evoluează.

Să vedem noi adică. Noi de sus să vedem cum evoluează ei acolo jos. Mda, deja am început să fac pe Dumnezeu. El cred că tot așa a făcut. O.K. Gata, punct. Îți ajunge pe ziua de ieri și azi, cât ai scris aici. Deja începi să te bagi prea mult în filozofie și nu e bine, că e dead-end. Acum lăsați-mă să vă spun ce-am visat astă-noapte...

o spovedanie

când eram
mic îmi doream să ajung Iisus sau marinar
m-am ras și mi-am dat seama
că de fapt
sunt unul și același. chiar și așa mi-am zis
că pot să-mi bag picioarele
în apă
deja crucea avea fisuri și c-o nimfă nu puteam
să le astup. acum

stau la umbra unui sân și sparg beșici
din care curge miere dulce-acrișoară
pe care-o lingem amândoi
apoi
cu mâinile cu ochii
cu rujul cu oja și cu tot restul jucăriilor

și de mi-ar da tata
odată cheile de la mașină
ca să zic așa
poate că aș intra cu ea
în toate semnele de circulație ce mi-ar zice
stai doar ca să mi se umfle airbagul în față

noroc de tine că ții capul pe frână
și de mine că scriu poezii prin biserici

EDUARD BUHAC, CNPR

JOSEPH D. HASKE

Va publica în curând romanul *North Dixie Highway*, un portret al statului său de origine, Michigan. A publicat în reviste de prestigiu—*Texas Review*, *Pleiades*, *Fiction International*, *Boulevard* și în antologii precum *The Way North*. În 2011 a primit premiul revistei *Boulevard* pentru proză. În aprilie 2013 i-a apărut un text în traducere în *România Literară*, iar alte traduceri sunt pe cale de apariție în *Convorbiri Literare* și *Boema*. Este profesor la *South Texas College* din McAllen.

Down

foto: Corina Păcurar

It's eight o'clock and I'm the last man in the library. That flabby old hag who runs the place, black cord on her red-framed glasses, shelves trashy romance paperbacks. The younger librarian works the front desk. She's about my age. Her name tag says "Esther." She's thin but wears baggy, hipster, Salvation Army clothes, her long, light-brown hair in a ponytail. Esther's green eyes dance when she sees me. She's awkward sexy.

"We're closing," she says. "You won't be able to check out anything else today, I'm

afraid."

"Maybe I'll see you tomorrow then," I tell her. Her smile disappears.

"No, tomorrow I have the day off," she tells me.

She'll go home to a warm bed. For me, it's back to the street. Been sleeping in my car for a week now. Freezing rain sprays down, dense as beer vomit on the faded blue marble steps of the library. I almost slip coming out the door so I stop and lean against a stone column by the entry. I'd wait out the rain here but the old hags might call the cops, so I step down toward the stone lions at the bottom of the steps. I walked here all the way from where I parked on Easterday Avenue. It's at least a good mile from here.

I'm hungry and need to drink. Six dollars and twenty-three cents in my pocket. There's two hundred and fifty more locked in the glove compartment of my Buick, next to my .44 pistol. No rounds left in the gun though. Popped off every last bullet I had shooting lawn gnomes on the way to the Soo. That was the night Daisy dumped me. That two-fifty's got to last a while till I figure things out. With the cash in my pocket, I'll get a buzz and fill my stomach.

I was living with my parents. It's been three months now since I got discharged from active duty. Last week, the old man told me to get the hell out. Said that when he was my age he was married and living on his own for four years. I've been working at the islands, trying to save for college next fall. Not like I was freeloading. When I calm my nerves, I'll get a new job here in the Soo. Or maybe I'll meet up with my cousin Dave in Marquette.

It's been cold, sleeping in the Buick. The first night I left it running with the

heat on. Listened to the same Radiohead cassette most the night. Woke up in a sweat. Then I turned the engine off and woke up freezing. It's been like this for a week now.

Walking back to the Buick last night, a guy followed me past St. Mary's Cathedral. He was a strange dude, probably in his 40's, but he walked with a limp, like a man twice his age. I call him Uncle Pervie cause he looks like a child molester. That's when I drove to a new spot on Easterday. I try not to drive anywhere if I don't need to. Can't waste gas.

When I get to the intersection at Ashmun, Uncle Pervie's there. I see him good now. He's missing his left hand and he's got a red, v-shaped scar on his left cheek. The way he walks, he must sniff glue or something. I try to ignore him but he gets in my face.

"Hey, you," he says. "Give me a dollar."

"Don't have a dollar," I say. Pervie's about my size, but gimpy. There's a nervous half-smile on his pale face.

"Hey, you're a Metzger. I've seen you before."

"How do you know?" I ask him.

"I wasn't always like this you know." His voice is high-pitched for a man his size.

"How were you, then?" I ask him.

"I'm gonna fuck up every last one of you," he tells me. He tries to grab my throat with his right hand. "Die Metzger."

I smack his chin with the hard-cover copy of *Dubliners* I borrowed from the library. He falls back. I run until I'm three blocks ahead of him. It's dark and nobody else is out in the streets. I look back and Uncle Pervie's still cussing me out from outside the shoe store. I go another block. He turns and walks back toward the Locks, swinging his left arm around in the damp air. I duck in to the entryway of the Woolworth store to catch my breath and get out of the wind. There's chipboard where the windows used to be and a "For Sale" sign on the door.

I'll have to park somewhere else tonight.

First, I double back and hit the liquor store on Portage.

Drunk math dictates that two bottles of malt liquor leaves enough for four cheeseburgers. I know the blonde at the register. Partied with her in high school. Tattooed white trash with money. Don't know much about her family but I know she didn't dress like that back in high school. Still, she's too classy for malt liquor, so I opt for a six of Budweiser.

She takes her break and we sneak a couple in the parking lot out by the Palace Saloon. She keeps teasing me and touching my arm. I know she'd go anywhere with me tonight. She's smart enough, easy on the eyes and dresses tight. She leans into me, like she's gonna kiss me, then snatches my book.

foto: Corina Păcurar

În tramvai se întoarce iubirea

îmi spui despre lună despre tainele ei
se întoarce în fiecare noapte ca și când s-ar visa
pe sine acest soare de amiază

ții strâns de scaun tramvaiul se pierde acum
în ochii altui tânăr care zâmbește

cineva aprinde într-o parte crengi verzi cineva are spini
pregătiți
un țipăt mut se cuibărește
în noi inimi blocate ne țin prizonieri

vreau să cobor sunetul vocii tale mă lasă
undeva

treapta tramvaiului desenează pe sacoul fierbinte
un sărut proaspăt

ELENA STAN, CNPR

"I'm into Irish history, literature," I say. She looks at me funny. Can't tell if I'm serious.

"I get off at 11:00. We should meet up at Maloney's," she says.

Half a six barely numbs the cold and she wants more. Waits for my move. There is none. All I got is the Buick and its weeklong sweat stench, a backseat full of army duffels, books, empty bottles, sweat-socks and burger wrappers.

"Maloney's," I say. "11:00."

"Sarah. Back to work," her greasy, fat, bald manager says from out the liquor store window. Sarah runs back across the street. Thin leather jacket. Turns to smile before the door slams and the bells clang on glass and steel.

There's another party store before the bridge. Got enough left for two burgers or a Mickey's. The wind from Lake Superior picks up. Looks like more rain coming from the north.

Things could get better. Just need a plan. I switch the Mickey's from hand to hand to keep my fingers from freezing. Gets even colder on the bridge at Ashmun Street. Uncle Pervie must've followed me here. When I'm halfway across, he picks up his speed. Uncle Pervie wants me at the icy bottom, screaming in canal water. If I just run, Pervie could never catch me, but I lost my copy of *Dubliners*. Either Sarah has it, or I dropped it on my way to the bridge. I was reading a story called "An Encounter" when the library closed. Didn't get to finish it.

"You don't fucking know me," I yell back to Pervie, my words echoing over the dark waters of the canal.

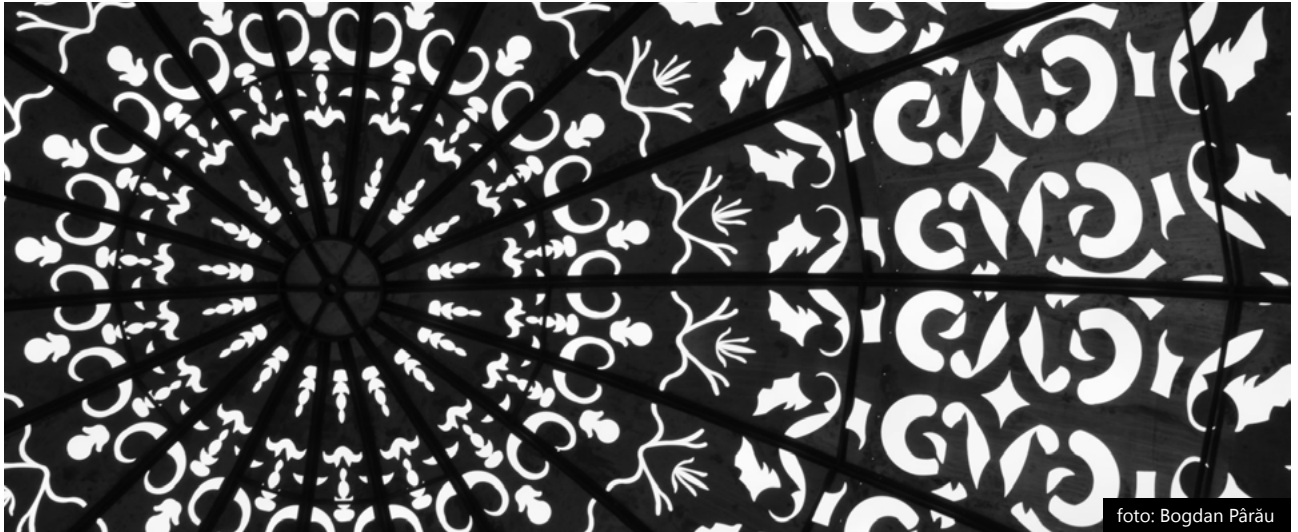

foto: Bogdan Părau

ROBIN ANDREASEN

este scriitor și critic literar originar din New York. Textele lui au apărut în Texas Review și Interstice și altele sunt în curs de apariție în Sleipnir și American Book Review.

KEVIN PRUFER

a publicat cinci volume de poezie și a editat patru antologii, dintre care cele mai recente sunt In a Beautiful Country, National Anthem, New European Poets și Until Everything is Continuous Again: Essays on the Work of W. S. Merwin.

I am a thousand things beside night

I am a thousand things beside night:
Sleeping in the coven's garden,
Drinking mana through a straw,
Stealing glances at the hours,
breathing life in Shaitan's maw.

Show me all your fairest sisters,
Brew me something hot an' spiced,
Wrap me in your's mother's blankets,
Run white circles round me thrice.

Fetch the dew with fairy bands
Whisper to me, hold my hand,
Sing me like a swallow,
Shield me from the thousand eyes,
Pry the gems from startled skies,
Forswear six and twenty lies, for

I am a thousand things beside night.

Love Poem

Because they couldn't leave him in the road,
the boys propped the old man in the driver's seat
and pushed his car off the bridge.
The headlights glowed milkily in the gray-black lake,
then, when they reached a certain depth, flickered out.
The radio, too, stopped singing that happy song.
All the way down to the lake's bottom, the car
couldn't believe the strange thing that was happening to it,
how the old man would not roll up the window,
would not turn the key, how water filled it completely.
That night, while those boys spent his money on women in
Tulsa,
his astonished car rocked deep into slit and mud.
The old man's arms floated empty at his sides
unsure of what to do with themselves,
while high above him, in the world you continue to inhabit,
raindrops decorated the lake's smooth surface.

A L E C A R T Î N O G L I N D Ă

Alecart10 avant la lettre

După ce am urmărit aparițiile editoriale Alecart cu fiecare număr, semnalând pe BookMag nonconformismul, noul, tinerescul sau capacitatea critică a redactorilor săi, ne-am hotărât să scriem despre Alecart 10 prin BookMag tocmai în Alecart.

Anamaria Blănuș

Oricât de paradoxală ar fi formula, este un lucru curios și inedit ca unul dintre criticii săi să „se mute în revistă”, să se așeze printre articolele și să le vadă la cald.

ÎN ACELAȘI TIMP, ESTE UN ARTICOL SCRIS *AVANT LA LETTRE* APARIȚIEI ALE CART, ASTFEL CĂ NU PUTEM DECÂT SĂ ANTICIPĂM CE VOM GĂSI ÎN NUMĂRUL DE FAȚĂ.

Așa cum ne-am obișnuit ca cititori Alecart, știm sigur că nu vor lipsi recenzii cinstite de carte, cronici consistente de film sau de teatru, dialoguri cu oamenii de astăzi ai culturii sau spațiului social, politic sau din orice domeniu care pot să ofere tinerilor o idee în plus.

Un plus până la urmă față de ceea ce primim zi de zi în media, pe stradă, în tren sau, mai fericit, în călătorii. Urmărim cu interes de fiecare dată anchetele revistei, interviurile sau creațiile literare, găsind aici cumulate cele mai bune voci ale culturii de astăzi. Dacă există vreun tânăr debutant, o lansare de carte sau o apariție în rândul

cinefililor avem siguranța că Alecart nu o va rata.

Sunt multe și deloc mărunte motivele pentru care fiecare apariție Alecart merită să fie dată mai departe, dacă nu sub forma numărului în sine, ci printr-o prezentare și o recomandare pe mai departe și mai aproape a revistei.

Ne surprinde tot mai mult să vedem așezarea liceenilor lângă critici literari cunoscuți sau oameni de cultură care stau cot la cot în cafenele literare, în teatre improvizate sau în cenecluri punând pe masă literatura așa cum este, nu cum trebuie să fie. Sinceritatea de o parte și de alta a mesei trebuie să fie, pentru acești tineri, fără doar și poate un exercițiu de maturitate.

Numărul mare de corespondenți din afară rămâne, în opinia noastră, unul dintre cele mai importante aporturi în revistă. Să poți citi recenzii ale criticilor sau profesorilor universitari din Statele Unite sau Canada, să existe corespondențe ale studenților de la Universități precum Harvard, London College, Edinburgh nu poate decât să taie din elan oricărei reviste complementare care se

limitează la spațiul românesc. Ce ar trebui citit de fapt în Alecart este acest dialog între spații diferite, între vârste care se întrec nu în ani, ci în experiențele de educație, lectură sau călătorie. Trebuie căutat în Alecart felul în care limbajul se traduce pe sine în funcție de locul, timpul sau experiența prin care trece cel care, de oriunde, scrie pentru Alecart nu un articol, ci o corespondență de cele mai multe ori la rece. Aprins, melancolic, decepționat sau controversat este ochiul care privește cartea, locul, omul nou și îl oferă mai departe redactorilor Alecart.

ALECART E, PÂNĂ LA URMĂ, UN ALMANAH DE IMPRESII ȘI DE EXPERIENȚE. O REVISTĂ ÎN MIȘCARE CHIAR ȘI DUPĂ CE NUMĂRUL A FOST DAT LA TIPAR. O REVISTĂ CARE CĂLĂTOREȘTE DIN AMERICA ÎN CANADA ȘI APOI ÎNAPOI PE CONTINENT DIN SCOȚIA PÂNĂ ÎN GERMANIA ȘI ÎNAPOI DIN CAPITALĂ SPRE IAȘI ÎNCĂRCATĂ, DE FIECARE DATĂ, CU NOI ȘI NOI IDEI PENTRU UN ALT NUMĂR.

Cu fiecare lectură a redactorilor săi, Alecart devine dintr-un număr fără să vrea, avant la lettre, alte și alte numere care nu au mai încăput într-o singură cifră, acum 2, prin Alecart 10.

Ce așteptăm de la un Alecart viitor? Să-l găsim în librării, la chioșcul de ziare, la periodistică în bibliotecile din România, uitat de cineva într-un vagon de tren sau pe o masă într-o cafenea. Să fie dată a l'ecart Alecart, celor de pe stradă în campanii de responsabilizare a tinerilor, în tramvaie sau în autobuzele din Iași și, de ce nu, în metroul din București.

Să fie în afară ce se păstrează înăuntrul revistei. Să fie nu doar tot mai mulți tineri care citesc Alecart, ci tot mai mulți care vor să scrie în Alecart, să fie conștienți că un articol este astăzi una dintre cele mai bune forme de libertate.

Până la urmă, orice revistă cuturală și, mai ales, a tinerilor, ar trebuie să fie sinonimă cu cea mai simplă, dar mai puternică, formă de a te simți liber.

Anamaria Blanaru este redactor BookMag și Voci pentru România; a publicat în Timpul, Convorbiri literare, Dilema veche.

Maxilian Lupu

O REVISTĂ PE CARE NU O CITEȘTI CĂ-ȚI SCRIE PLODUL,
O LANSARE LA CARE NU VII PENTRU PATEURI

Evoluția design-ului Alecart

*Poate n-ar trebui să încep cu faptul că sunt cea mai mare fană „Alecart”,
c-am fost prima care am dat like pe Facebook și tot tacâmul, că e cam
neprofesionist. Bine, nu încep așa...*

- Astrid -

Astrid Băgireanu

Se făcea că aveam un curs la facultate opțional, din semestrul al doilea și o listă lungă cu ce puteam alege. Ei bine, universitatea (a cărei studentă mândră-mi sunt!) are o noțiune largă, prea puțin definită pentru a o categorisi într-un câmp semantic, a cuvântului „optional”. Adică de la arhitectură la mai multă arhitectură, până la dansuri din buric, jocuri video, cupcake baking și whiskey tasting. Și ne povestea the module leader cum pică scoțienii la alte cursuri, dar la whiskey tasting niciodată, ba chiar unul le-a picat pe toate cele nouă cursuri, mai puțin asta! Așa că l-au transformat în societate (se întâlnesc ei săptămânal și beau, pardon, degustă) și mi-au lăsat cu o opțiune mai puțin. Well, tot răul spre bine, The Creative Industries School suna bine și, cum tot aveam designerul în casă, am zis să încerc.

I-am văzut pe Virgil și Andrei în acțiune de atâtea ori, la atâtea numere „Alecart”, încât m-a bătut diavolul cu degetul pe umăr și m-a făcut să mă gândesc: de ce să nu le fur pâinea de la gură? Nu e chiar un joint degree, e doar o liniuță în plus la CV și dacă n-o să le-o iau înainte

vreodată (trebuie să recunosc, eu nu-s pe măsura competitorilor), măcar am să mă prind care e faza. Și de ce nu, poate nu mă vor mai enerva „Hello, I’m Jen, owner of LeFloq and I got my logo using 99designs” ad de pe Youtube.

Virgil Horghidan

În ce măsură poți să fii în afară (în afara paginilor revistei pe care o proiectezi) în timp ce lucrezi (chiar acum) la un nou număr e greu de spus. La fel de dificil îmi pare conștientizarea procesului continuu de modificare a design-ului.

E la fel de greu să refaci drumul de la etapa inițială a revistei când începeam, noi absolvenții, să fim în afara spațiului care a produs revista, privind din afară, mai matur și poate mai detașat o revistă care în perioada liceului „ne-a consacrat”, către etapa de astăzi, a unui cumul de stimuli vizuali veniți de pe toate meridianele și din toate unghiurile artistice. Un avantaj al suprapunerii textului cu

imaginea a fost întâlnirea mea cu arta sub toate formele ei. Astfel că în Alecart am încercat să văd în text nu doar expresia verbală, ci prelungirea ei, cea artistică. Nicio imagine nu este așezată doar ca decor sau ca înlocuitor al unui fragment de text, ci este o completare, o vizualizare pentru unii și, mai ales, o conturare în linii a unei stări interioare.

În cele din urmă, design-ul Alecart, așa cum îl văd cu fiecare număr, este o conturare a unei stări interioare într-un fapt artistic. Fără această viziune și vedere a întregului, text și imagine, Alecart ar rămâne suspendat pe două nivele fără o intersectare reală. În același timp, design-ul Alecart înseamnă o comunicare continuă între schițe, fotografii, instantanee, desene care nu se exclud unele pe altele, nu se amestecă în necunoștință de cauză, ci se pun în lumină și se valorifică în mod constant. „Tăietura” verbală a articolelor, așezarea cuvântului în scris nu se deosebește foarte mult de comunicarea picturală sau fotografică.

Astfel că așezarea împreună a aceleiași „tăieturi” face din Alecart o revistă culturală și nu o revistă de articole și de design. În cele din urmă, fiecare articol își are design-ul său, verbal sau pictural. La finalul fiecărui număr dat la tipar, aproape că nu mai fac diferența între „lectura” articolelor și cea a imaginilor. Numai în acest punct realizezi că, doar în cazul articolelor și al imaginilor, nu poți fi à l'écart, ci doar înăuntru. Pentru mine, fiecare număr Alecart e primul și fiecare pagină e un gând trezit în cuvinte și, mai ales, în imagine.

(N.red. Virgil Horghidan, absolvent „Băncilă”, este unul dintre fondatorii proiectului Alecart și lui îi datorăm felul în care arată revista! Mulțumim, maestre!)

Andrei Dumitriu

Pentru mine, evoluția designului „Alecart” a fost o nuanță întru dezvoltarea mea personală, căci am avut parte de o experiență extrem de productivă alături de Virgil Horghidan. Designul actual al revistei este o reușită din foarte multe puncte de vedere, iar cei care au fost alături de evenimentele și lansările „Alecart” au putut observa cu siguranță distanța care s-a trasat între revista noastră și orice altă posibilă competitoră – pe aceeași grupă de vârstă a redactorilor, desigur. Poate conținutul a adus premiile, dar designul a atras aplauzele! Cu alte cuvinte, în „Alecart” avem de a face cu o formulă a succesului: oameni talentați, dar și frumoși. Bineînțeles, produsul artistic nu izbuteste pur și simplu să formuleze o judecată valoroasă înainte să se cunoască

Maximilian Lupu

pe sine, înainte ca eu să îl știu pe Virgil, Virgil pe mine, eu pe mine sau el pe sine. Analizând astăzi munca depusă, orele lucrate și rezultatul propriu-zis, vizual, care este acum revista „Alecart”, am ajuns la concluzia că identitatea sa a presupus o evoluție în 3 etape, în continuă ascensiune, după cum urmează. Perioada artistică este reprezentată de numerele 1,2, dintre care cel de-al doilea a fost primul număr „negru” „Alecart”. Accentele negre au fost de la început un semn al profesionalismului și al spiritului artistic cu care se lansa revista, înclinând cu greutate înspre viziunea picturală pe care o aducea Colegiul Național de Artă.

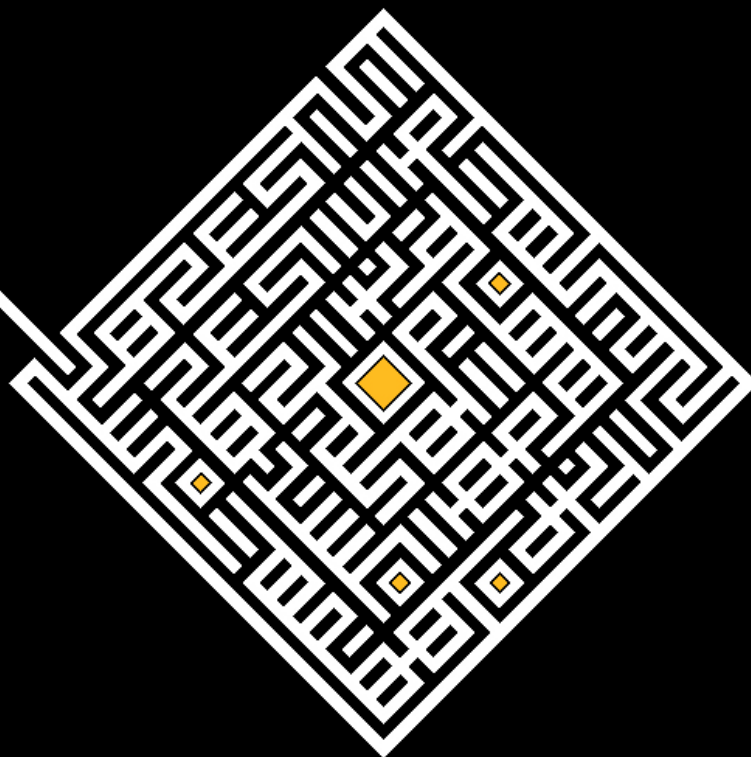
Tot atunci au apărut și ilustrațiile vegetale și biologice, elementele naturale în combinație cu cele artificiale, comparativ cu primul număr, unde predomina (de fapt erau exclusiv lucrări ale lui Ioniță Benea) picturalul. Numărul 3 îl văd ca pe un număr de tranziție, care dezvoltă în continuare perioada „neagră” care abia începuse, dar încheie etapa artistic-picturală „Alecart”. Odată cu acest numărul

începe și colaborarea cu Colegiul „Petru Rareș” de la Suceava, deci o schimbare în design urma să fie simțită. Chiar titlul revistei pleacă de la „ALEC(sandri)+ART(ă)” și ajunge la „AL+ECART” (à l’ecart), subliniind o etapă nouă cu un sens total diferit. „Alecart” e acum în perioada grafică, în care accentul cade pe linie și punct, pe gravură, pe colaj și mai puțin pe formă plină și culoare, cum plecase la drum inițial.

Și numărul 4 se află în același moment artistic: cu singura diferență că negrul începe să își piardă din intensitate, în fața tonurilor mai pământii și a nuanțelor mai pastelate. Îi facea, desigur, loc „Alecartului” fotografic, care, deși nu va renunța la „negru”, îl va aduce într-o altă lumină. De asemenea, acum încep să apară și paginile complet negre, albastre, violet, roșii, fonturile diferite și o nouă ordine în coloanele de text, orientate ori pe extremă stânga, ori pe extremă dreapta. „Recenziile” sunt ilustrate de coperta cărții pentru prima dată, detaliu care va mai fi repetat de câteva ori. Numărul 4 aduce prima copertă reprezentată printr-o fotografie deloc abstractă, înfățișând un personaj feminin care poartă „atitudinea” culturală în postură. Tot aici apar primele șabloane și primul set de rubrici. Primele fotografii landscape și random faces. Primele fotografii alb-negru. Primele fotografii care „ies” din cadru: un pas foarte mare pentru tiparul în care s-a încadrat „Alecart” până atunci.

Trebuie să adaug și faptul că „roșul” clasic „Alecart” al titlului, al lui Ioniță Benea, al revistei în final, devine doar pentru un număr ROZ. Faptul că picturalul și grafica au dispărut complet în numărul 5 nu a fost un pas definitiv, ci doar o schimbare temporară (cred eu, ultimul pas înspre aflarea identității sale vizuale), căci ele vor reveni în numărul 5 începând cu coperta. Negrul și-a găsit în sfârșit locul, în umbră de data aceasta, prezentând prima copertă, deocamdată singura, albă. Intrăm în ultima etapă, cea mai complexă poate dintre toate, o perioadă a contrastului din spatele efectului vizual, complet, cu fotografie, pictură și desen.

Cum numărul 5 este tot un număr de tranziție, acesta păstrează șabloanele rubricilor și forma cadrelor acum roșii din nou, pe un fundal gri albicios. Aici albul și spațiul gol, neumplut nici de text nici de imagine reprezintă noua invenție. Numărul 6 păstrează aceeași linie, care devine favorită, însă revine cu fotografia pe copertă, din nou reprezentând un personaj feminin, de data asta fără „atitudinea” din spatele mesajului. De fapt, mesajul capătă mai multă importanță, de aici încolo fiind prezent și pe copertă. În numărul 6 apare un „extra” joc de lumini, generând contraste în colajul vizual prezent. Roșul își reia locul. Apare galben pe negru, linie pe pată. Apar fonturi diferite în același text și se uită pentru un timp de „șabloane”. Cu numărul 6, „Alecart” devine artistic-nostalgic,

mai luminos. Cred că e cel mai luminos număr de până acum, dar și cel mai surprinzător, provocând printr-o schimbare vizuală atât de bruscă. Fotografia își găsește locul, uneori ca și background pentru text, pe când desenele includ și colaje și comic art și gravură. Tot în acest număr, și ultima remarcă asupra revistei „Claritatea”. Un nou început pentru unii, un tumultos sfârșit pentru alții.

Și în fine, revista cu numărul 8 a fost ultima pe care am apucat s-o țin în mână. De asemenea, primul număr care renunță la alura feminină pentru a servi scopul copertei, pledând pentru imaginea unei celebrități. Fotografia nu va mai fi niciodată neagră, ci doar mai puternică, plecând de la roșul alecartian (de acum...!) înspre toate culorile vii ale spectrului. „Seriozitatea” revistei nu se mai găsește în fonturi sau în imagini. Libertatea aici a fost maximă, de unde și un design atât de reușit. Avem pagini verzi cu text roșu, litere galbene lângă litere negre. Iconițele rubricilor reapar, însă stilul a fost modificat. Chipurile din spatele „Lazy” ies la lumină la insistențele fanilor de pretutindeni: tot aici apare și interviul lui Astrid, cu mine și Virgil, dar și fotografiile cu subiecți mai puțin abstracti. Totul e pictural, grafic, artistic, totul într-un contrast și toate într-o singură revistă. Muncă pe cinstel!

Numerele 8 și 9 au avut, după părerea mea, un conținut angarat în rubrici mai stabile, prin urmare s-au bucurat de un design repetitiv. Secțiunile s-a definit printr-o iconiță proprie, din care preferata mea este de la „Poezie și proză”. Creatura care înghite până – un „Alecart” care își convinge scriitorii, prin nu știu ce secret, să rămână „de o parte” număr de număr. Poate e nevoie de o precizare: niciuna din etapele în care am încadrat evoluția designului revistei nu s-a încheiat, ci doar s-a adăugat la o alta, în funcție de impresia pe care a lăsat-o lansare după lansare.

Dacă cineva crede că „Alecart” 9 a oprit avântul designului revistei, ei bine, tocmai acesta l-a propulsat într-o altă direcție; cum o mare parte din redacție semnează „absolvent” și experiențele, intershipurile și bursele de studiu se petrec cât mai departe de liceul de unde au plecat, și interfața imagistică a căpătat un sens mult mai occidental, cu fotografii mai puțin abstracte, landscaping și personaje. Fotografiile Laurei Dianu sunt un factor decisiv în schimbarea despre care vorbesc. Revista pare că se uita „de sus”, în itinerarii, prin cadrele atât de largi în „Brazilia vs. Japonia” sau „Tunisia”. Nici perioada artistică nu s-a încheiat aici, căci tot în numărul 9 au reapărut casele roșii ale lui Ioniță Benea, care între timp au devenit cămine în „Alecata”. Arhitectura lui a fost întotdeauna atât de fluidă, de bine amplasată, servind sensul artistic al revistei într-un mod autentic. Un alt stil grafic apare

odată cu ultimul număr: Ilie Krasovschi, un ochi nou, care adaugă o viziune în plus graficii „Alecata”, viziune de un vegetalin intușabil, roșiatic, într-o mișcare de acuarul. Solzi, aripi, piulițe și șuruburi de fier sunt mărci ale imaginii moderne de care se bucură azi revista.

Astrid Băgireanu

A, uitasem să menționez și fotografiile lui Florin Lăzărescu, acum publicate în revistă. Pe când scriam eu la numărul 5 cred, îmi amintesc cum soția dumnealui îl împingea înspre cursuri de fotografie, pe undeva prin Copou, și iată acum, roadele! Îmi place să știu că „Alecata” crește împreună cu editorii, cititorii și artiștii care o compun.

Mă face să cred că și eu, mică (pe când eram de-a noua), am pus bazele avântului meu scriitoricesc sperând să trimit peste ani, după o evoluție durabilă și într-o continuă cunoaștere, de pe un email cu terminație de co.uk. Mă face să cred că „Alecata” este azi ceea ce visam că va fi ieri, când lucram serile pe burtă să scoatem designul și ultimele diacritice la un capăt, și va fi mâine ceea ce scriem azi, toți cei care lucrează și iubesc proiectul Alecata.

Alecart un model ... matematic

Când s-a făcut de zece numere „ALECART” nu știu, deși au trecut cinci ani de la prima apariție a acestei reviste? Este un moment aniversar și conform tradiției se apelează la superlative care generează schimburi (ne)convenționale de zâmbete sau de strângeri de mână.

Marius Pașa

Dar oare nu ne-am săturat de genul ăsta de abordare în care ... *felicitățile, masa și dansul* în loc de păreri argumentate? Nu de alta, dar eu cred că nivelul la care a ajuns această publicație impune de ceva vreme o anumită atitudine din partea celor ce „îndrăznesc” să-și spună părerea în legătură cu aceasta fie că sunt redactori, colaboratori sau simpli cititori.

Am urmărit îndeaproape și îndeajuns de atent „fenomenul ALECART” încă de la apariția sa și am încercat să-mi explic succesul pe care l-a înregistrat acesta într-un interval atât de scurt. Ca de obicei, ca să nu greșesc, am apelat la știința care-mi este cea mai apropiată, matematica, cea care mă ajută de fiecare dată să fac lumină în mai toate situațiile din jurul meu pe care încerc să le înțeleg. Recunosc însă că am fost provocat de o întrebare adresată cu prilejul lansării numărului 9 al revistei de către unul dintre inimoșii coordonatori ai acestei reviste: „Care ar fi diferența dintre o formulă matematică și formula ... Alecart?” Această întrebare a generat un răspuns rapid, nepremeditat : *O formulă matematică trebuie să*

tului pentru a o regăsi în concret în vreme ce „formula Alecart” și-a dovedit aplicabilitatea practică imediat prin succesul ce a transformat-o într-un fenomen cultural.

De aici a început analiza mea, realizând că „ALECART” e mai mult decât o formulă. E o **idee** mi-am zis atunci, o **idee** bună, venită la momentul potrivit unor persoane potrivite.

Dar și așa era prea puțin, câte idei bune nu sfârșesc înainte de vreme? Și pentru că mă pregăteam de lansarea Alecart nr. 9 aveam în mână, ca de fiecare dată în preajma unui astfel de eveniment, revista pe care o răsfoiam pentru a doua oară dorind să o înțeleg, să o simt, pentru că la a doua lectură mi-am format acest obicei de a căuta un sens, un fel de „suflet” al revistei, în orice caz ceva viu care dă sens existenței aceluși număr dincolo de o colecție reușită de texte și grafică. Și iată ce găsesc: „*Cel ce înțelege o idee nu e nici la jumătatea drumului spre adevărata credință, ideea trebuie absorbită, trebuie să devină una cu tine, să modifice structura ta internă, trebuie să pregătească o revoluție în tine, până la momentul când aceasta va*

fi posibilă, și atunci toată ființa ta se va angrena în vâltoarea schimbării.” – Raluca Anisie, „Un alt fel de revoluție”.

Îi mulțumesc Ralucăi pentru că m-a ajutat să ating bucuria de a găsi explicația cu privire la dezvoltarea atât de naturală și de viguroasă a tot ce înseamnă în cele din urmă „mișcarea ALEART”. Așadar, dragilor, avem în față noastră o structură puternică, stabilă, atent construită și care va fi un reper în viitor pentru că respectă toate caracteristicile unui **model matematic**. În linii mari, am să spun că un astfel de model trebuie să conțină un set de **axiome**, suficiente **exemple**, o serie de **teoreme**, un set de **formule** și lucru esențial **nu trebuie să intre în contradicție cu alte modele deja existente**.

În cele ce urmează voi încerca să argumentez existența unei astfel de structuri matematice în modul de organizare și de manifestare a „curentului ALEART”. **Axiomele** sunt ușor de identificat în editorialele revistei iar **exemplele** sunt furnizate imediat.

AXIOMA 1:

„Nu ne interesează să promovăm false valori, să întărim orgoliul, ci să propunem modele colegilor noștri, să învățăm să discutăm liber și argumentat pe marginea fenomenului cultural contemporan.” (Alecart, Nr. 1), iar exemplele nu au întârziat să apară: Matei Vișniec, Angelo Mitchievici, Dan Lungu, Corneliu Porumboiu, Daniel Cristea Enache, Elvira Sorohan, Cătălin Dorian Florescu, Lucian dan Teodorovici.

AXIOMA 2:

„Să câștigăm încrederea tinerilor că pot și au voie – au dreptul, de fapt – de a face din gândurile lor rândurile unei reviste fără a se teme că cineva le va impune o direcție de interpretare.” (Alecart, Nr. 3). În acest sens au apărut cele trei redacții de comandă ale revistei care și-au recrutat ulterior colaboratorii: Colegiul Național de Artă „O.Băncilă” reprezentat prin: Maria Rădeanu, Adriana Rotaru, Iuliana Alecu, Horia Țundrea, Vlad Țundrea, Izabela Pavel, Astrid Băgireanu, Ștefania Dumbravă, Ecaterina Reus, Larisa Danilov, Oana Bălan, Andreea Dragu, Oana Arsenoi; Colegiul Național prin elevii săi Anais Colibaba, Ana Bărbulescu, Radiana Arghiropol, Ioana Lionte, Tudor Giurică, Raluca Anisie, Călin Zapan și, evident, partenerul sucevean al acestui proiect: Colegiul „Petru Rareș” cu ai săi elevi: Clara Cășuneanu, Ana-Maria Lupașcu, Deniz Otay, Sabine-Marie Țăranu, Dimitrița Roșioru, Adela Cășuneanu.

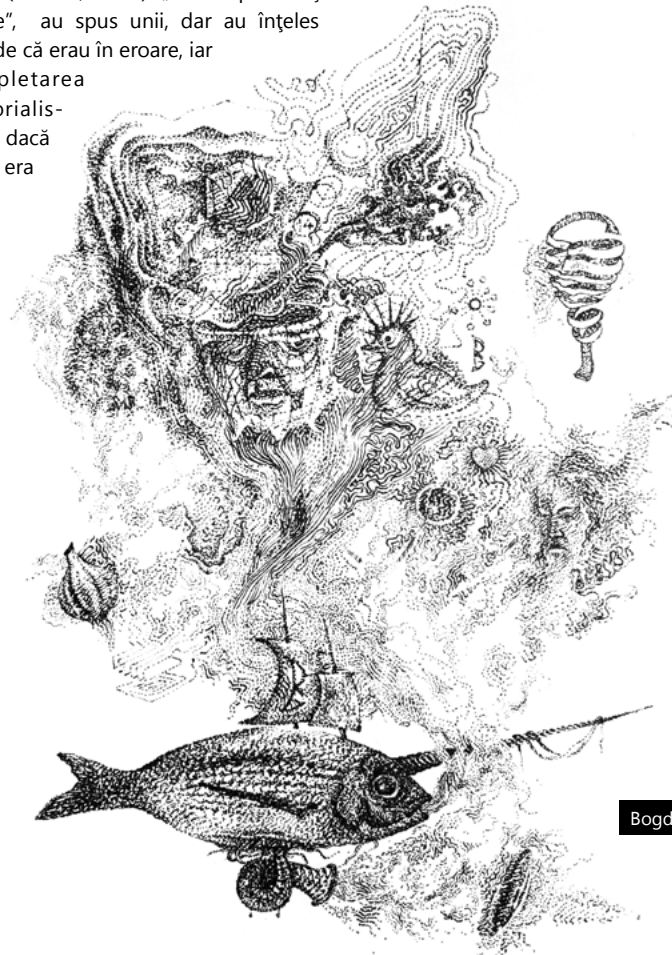
AXIOMA 3:

„ALEART ... un proiect sub a cărui copertă ne-am jucat

de-a v-ați ascunselea. În cele din urmă fiecare este prins, de aceea nimeni nu pleacă din Alecart odată intrat în joc.” (Alecart, Nr. 5). Câtă dreptate avea editorialistul atunci când postula acest lucru, mărturie stau colaborările permanente ale unor foști elevi, actuali studenți în îndepărtate colțuri ale planetei: Tudor Giurică (SUA), Anca Covaliu (Bergia), Maria Rădeanu (Anglia), Anais Colibaba (Germania), Astrid Băgireanu (Scoția), Raluca Anisie (Anglia), Ioana Lionte (Iași), Ecaterina Reus (Danemarca). În același timp, „jocul” propus de această revistă i-a atras și i-a menținut în postura de colaboratori pe „oamenii mari”, intelectuali cu diferite specializări de bază împărțând însă plăcerea comună a lecturilor de calitate: Bogdan Crețu, Antonio Patraș, Roxana Patraș, Daniel Șandru, Horia Țundrea, Victor Vașuta, Liana Vrăjitoru, Marius Galan, Dragoș Cojocar, Septimiu Panaite, Angelo Mitchievici și subsemnatul.

AXIOMA 4:

„... nu dăm (și nu primim) sfaturi, nu oferim rețete, nu stabilim canoane, nu ne temem de consecințe, ne apărăm avocații noștri, ne judecă prietenii, ficționăm, pamfletăm, colportăm zvonuri și facem literatură, critică și artă” (Alecart, Nr. 6). „Voi vă permiteți cam multe”, au spus unii, dar au înțeles repede că erau în eroare, iar completarea editorialistului, dacă mai era

necesară a lămurit orice suspiciune: „*Singurul lucru pe care-l impunem sunt limitele venite din bunul simț, din bunul gust, din **bunul gând***”. (Alecart, Nr. 3). Așadar, acesta e secretul succesului acestei reviste, rostit simplu, instinctiv, fără premeditare: „**bunul gând**”, cel ce nu poate fi pus la îndoială atunci când e rostit ca parte a unei axiome.

Când sistemul axiomatic este pus la punct modelul matematic se dezvoltă prin enunțuri ce în funcție de complexitatea lor se pot ridica la statutul de **teoreme**. Identificăm fără prea mare efort astfel de compoziții cu demonstrație imediată.

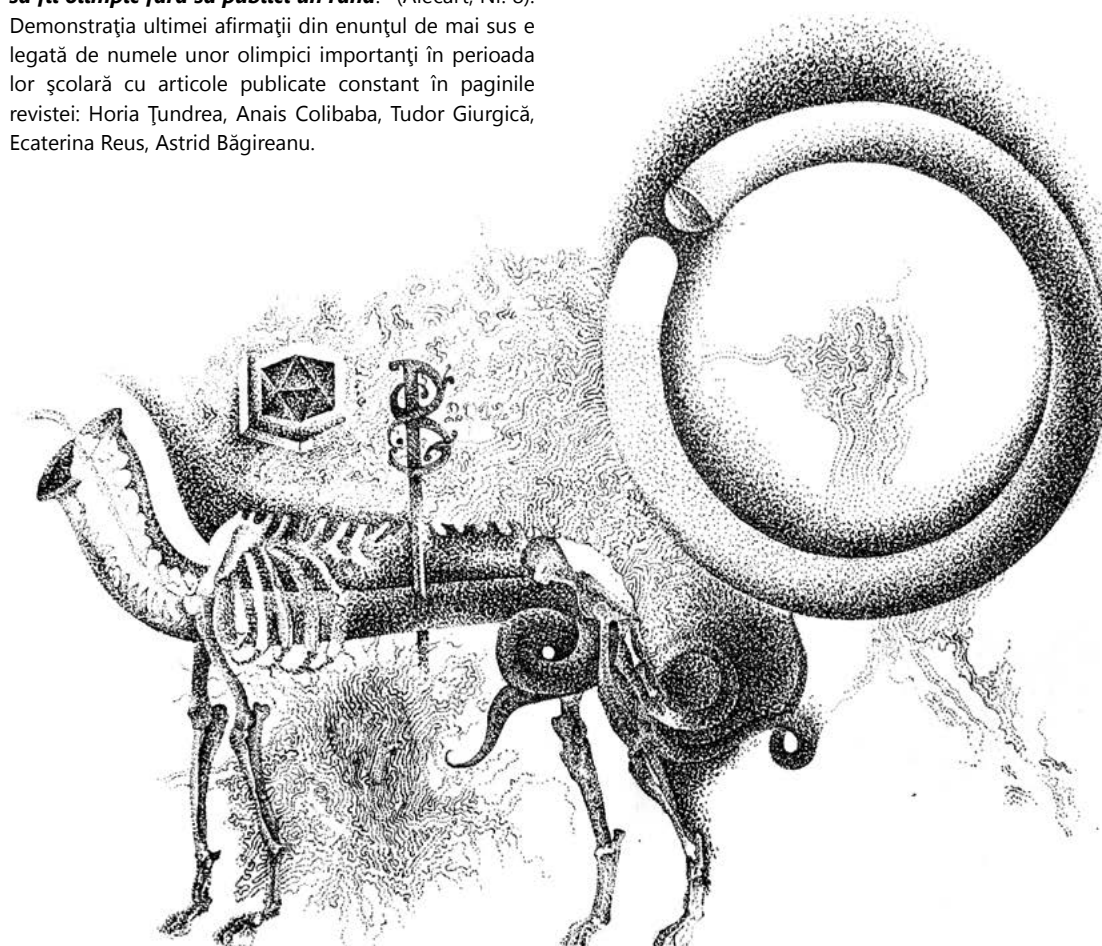
Teorema 1: „*Nu ne subestimăm cititorii. Nu ne protejăm profesorii.*” (Alecart, Nr. 7). Valabilitatea acestui enunț este probată de calitatea textelor publicate în revistă, apreciate de critica de specialitate.

Teorema 2: „*Ca să înțelegi „Alecartul” ca atare, instrucțiunile sunt simple: nu poți să scrii despre „Artistul” fără să fi văzut Fellini, nu poți să-l citești pe Coetzee fără să treci prin Dostoievski și Faulkner și, mai ales, **nu poți să fii olimpic fără să publici un rând!***” (Alecart, Nr. 8). Demonstrația ultimei afirmații din enunțul de mai sus e legată de numele unor olimpici importanți în perioada lor școlară cu articole publicate constant în paginile revistei: Horia Țundrea, Anais Colibaba, Tudor Giurgică, Ecaterina Reus, Astrid Băgireanu.

Următorul enunț propune o paralelă între păreriile a doi dascăli, magistru și discipol reuniți peste timp de această revistă în calitate de colaboratori. Două afirmații cu sâmbure comun, moștenirea care se transmite peste generații, „**neuitarea**”, poate acel „**gând bun**” de care se făcea vorbire mai devreme.

Teorema 3: a) „*... bogăția **neuitării**, cea mai importantă dintre toate*” (Prof. Gheorghe Cârștian - „Despre profit cu dragoste”, Alecart Nr. 6)

b) „*... absolventul meu **nu uită**, chiar dacă se uită în spate, să știe de unde a plecat. Sau de unde n-a mai plecat. Fie că revine în piese de teatru, în schițe de arhitectură, în articole itinerante din „Itinerarii”, fie că aduce un „impact social” printr-o întâmplare, o experiență sau o idee, fie că e în mijlocul unei dezbateri, al unei cărți netraduse la noi, fie scrie mailuri mai lungi sau scurte, absolventul meu nu stă pe loc*” (Prof. Emil Munteanu – „Ce-mi rămâne în urma absolventului?”, Alecart, Nr. 9)

Cum era de așteptat teorema de mai sus se bucură de mai multe demonstrații, mărturie stând corespondențele recente ale proaspeților absolvenți: Cipriana Barna (CNPR), Ana Maria Lupașcu (CNPR), Elisabeta Maruseac (CNPR), Ioana Lionte (Național), Laura Dianu („Băncilă”), Vlad Țundrea („Băncilă”), Clara Cășuneanu (CNPR), Ina Mitu (Național), Anais Colibaba (Național), Raluca Anisie (Național), Izabela Pavel („Băncilă”), Anca Covaliu („Alecsandri”), Ecaterina Reus („Băncilă”). Am ales, pentru exemplificare, demonstrația care mi se pare a fi cea mai directă și care m-a impresionat cel mai mult: „Eu bineînțeles, scriu pentru „Alecart” tot pe brânci, în pauze, pe unde apuc, cu gândul la prietenii de acasă și la Iași” (Astrid Băgireanu, absolventă „Băncilă”, studentă în Scoția – Alecart, Nr. 9).

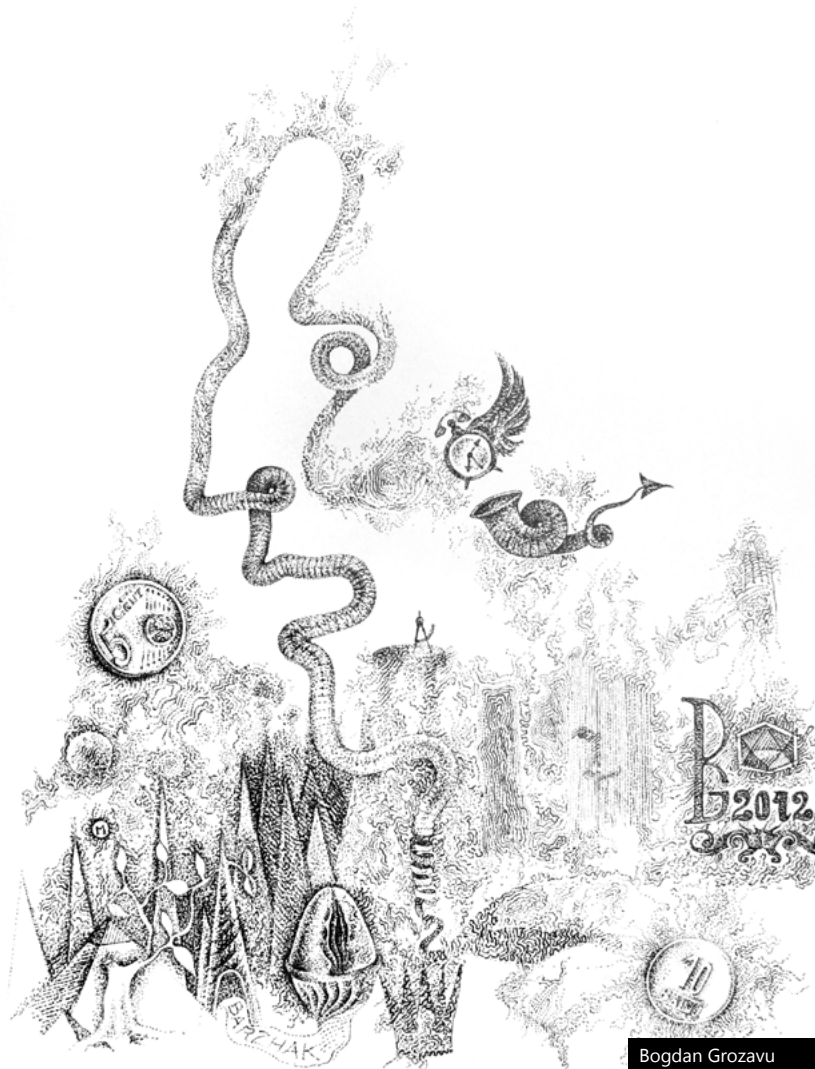
Referindu-ne la **formule**, pentru că un model matematic reușit se bazează pe astfel de construcții, putem spune că în „Alecart” s-au rulat *formule de echipă editorială și de conținut editorial*, s-au încercat diverse *formule de lansare*, gazde fiind pe rând liceul „Alecsandri”, colegiile „Băncilă”, Național și „Petru Rareș” sau Universitatea „Petre Andrei”. Au fost de asemenea diverse *formule de colaborare*: Euroed, Rotary, Centrul Cultural Francez, Universitatea „Petre Andrei”. Sunt convins că și pe viitor vor fi încercate diverse formule, ca expresie a unor idei ale celor din interior, dar și din afară. Ideile bune, „**gândul bun**”, aparțin în exclusivitate celor luminați, reprezintă de cele mai multe ori liniștea de după furtună. Obligația lor este să le facă accesibile și celorlalți, pentru a le transforma ulterior în formule, care, gândite împreună, dau viață „proiectului Alecart”, îi dau aplicabilitate imediată, lucru deosebit de important pentru un model matematic.

Toată demonstrația mea de până acum ar putea să fie pusă sub semnul întrebării dacă ar fi încălcat un principiu obligatoriu în cazul construcției unui nou model matematic, **compatibilitatea cu modele similare deja existente**. Și pentru ca lucrurile să meargă bine până la capăt, iată ce găsesc:

„Revista Alecart reprezintă unul dintre cele mai serioase și mai bine coordonate proiecte ale liceenilor români” (Observator Cultural, 574, mai 2011)

„Revista te plasează într-o actualitate vivanță, surprinsă cu un nerv critic remarcabil. Proiectul acestei reviste este eclectic într-un mod armonios” (România Literară, 21, 2010).

Ce aș putea să vă doresc, vouă celor apropiați de „Alecart” sau vouă celor ce abia l-ați descoperit, să vă bucurați de această **idee**, de această **formulă**, de acest

Bogdan Grozavu

model matematic și să încercați să-l citiți și să-l priviți de fiecare dată altfel. Nici nu știți ce surprize puteți avea!

La Mulți Ani „Alecart”!

Marius Pașa este Lector univ.dr. - Departamentul de Matematică, Universitatea Tehnică „Gh. Asachi”- Iași, membru în Colegiul de Onoare Alecart.

01 EDITORIAL

02-31 RECENZII LITERATURĂ ROMÂNĂ

32-47 RECENZII LITERATURĂ UNIVERSALĂ

48-51 ÎNTÂLNIRI

- 48 Alecart la București
- 50 Lansare Alecart 9

52-59 ITINERARI

- 52 Dubai
- 54 Melbourne
- 56 Beijing

60-63 IMPACT SOCIAL

- 60 Țări mai calde - reportaj
- 62 Instrucțiuni de folosire (Vlad Țundrea)

64-75 ARTES

- 64 Muzica progresivă
- 66 Pălăria Florentină
- 68 Faust
- 70 MagicFest
- 72 Sunetul Muzicii
- 74 Instalația cu ploaie - The Barbican

76-79 FILME

- 76 3 Iron (Kim Ki-Duk)
- 78 Poziția copilului

80-84 ANCHETA REVISTEI

Cititorul din mine

85-91 ESEU

- 85 Două felii de noapte
- 88 Despre cărți în loc de filme

92-103 UNIVERSITARIA

- 92 Violența politică (Daniel Șandru)
- 96 Note despre literatură (Bogdan Crețu)
- 100 Interpretare creștin-ortodoxă la "De veghe în lanul de seară" (Victor Vașuta)
- 102 Ce-am mai citit (Marius Galan)

103-117 ÎNĂUNTRU ȘI-N AFARĂ

- 103 Despre oportunități (Radiana Arghiropol)
- 106 Unde sunt eu în toată povestea asta
- 108 Povestea figurilor fără fețe (Ruxandra Popescu)
- 110 Iar am clipit prea lung (Raluca Anisie)
- 112 Trebuia s-o spună cineva (Astrid Băgireanu)

118-125 INTERVIURI

- 118 Emil Brumaru
- 122 Harold Jaffe

126-131 CONCURSURI ȘI OLIMPIADE

- 126 Concursul "Mihail Iordache"
- 128 Interviu Brenda Istrate
- 131 Ingrediente în rețeta olimpiadei

132-147 PROZĂ ȘI POEZIE

Anastasia Gavrilovici
Juan Ochoa
Mara Alexoaea
Joseph D. Haske
Mădălina Grosu s.a.

148-157 ALE CART ÎN OGLINDĂ

- 148 Alecart 10 - avant la lettre (Anamaria Blanaru)
- 150 Evoluția design-ului Alecart
- 154 Alecart, un model... matematic (Marius Pașa)

INSTITUT FRANÇAIS

IASI

Cu noi,
știi franceza pe viață!

CURSURI ȘI EXAMENE DE LIMBA FRANCEZĂ MAI-IULIE 2013

SESIUNE EXTENSIVĂ: 7 mai - 6 iulie

Înscrieri: până pe 3 mai

SESIUNE INTENSIVĂ: 8-31 iulie

Înscrieri: până pe 29 iunie

URMĂTOARELE SESIUNI DE EXAMENE DELF/DALF

(adulți și elevi) vor avea loc pe:

27-28 aprilie (înscrieri până pe 20 aprilie)

16-17 noiembrie (înscrieri până pe 9 noiembrie)

NOUTĂȚI:

Cursuri „à la carte” prin Skype

Franceza pentru studiile universitare (Erasmus, Master 2, Doctorat)

Franceza pentru interviul de angajare

INFORMAȚII

0232.267.637
0788.437.485
0769.056.203

www.institutulfrancez.ro
equipe.iasi@institutfrançais-roumanie.com

👍 Institut français Iași

